PÁTÝ SVAZEK CYKLU VE STÍNU PADIŠÁHA

KAREL MAY

Zemí Škipetarů

ODHALEN

Turecké soudnictví má jak známo své zvláštnosti, a řekněme přímo, své stinné stránky, které vyvstávají tím zřetelněji, čím je odlehlejší kraj. Zjistili jsme to již odpoledne a byli jsme rozhodnuti vystoupit na přelíčení, na něž jsme nyní jeli, opravdu důrazně. Když jsme dorazili k "soudní budově", nastával právě soumrak. Po cestě jsme viděli spoustu lidí, na které se nedostalo ve dvoře místo a kteří se zde rozestavili, aby nás alespoň viděli přicházet. Když jsme vešli do dvora, brána se za námi zavřela. To nevěstilo nic dobrého. Múbarek uplatnil svůj vliv, a jak se zdálo, ne bez úspěchu. Stěží jsme se prodrali davem až k místu, kde se konaly výslechy. Dříve tam stávala jen jedna židle, nyní tam ještě postavili dlouhou lavici. Náčiní k baštonádě zde dosud leželo. V nádobách byl nalit olej a v něm hořela zapálená koudel. Plameny dodávaly celému okolí poněkud dobrodružný nádech. Páni od soudu byli uvnitř v domě. Ohlásili jim náš příchod. Policisté se kolem nás rozestavili tak, že východ z brány byl zcela odříznut. Protože bylo zamčeno, vypadalo chování policistů dvojnásob podezřele. Kolem se rozhostilo naprosté ticho. Objevilo se pět pánů a v tom

okamžiku tasili policisté zbraň. "Ó Alláhu," posmíval se Halef, "co se s námi stane, sidi? Celý se třesu." "Já taky." "Ti hlupáci si myslí, že nás svými šavlemi zastraší. Mám jim ukázat, jak chutná můj bič?" "Jen žádnou nepředloženost! Dneska ses ukvapil už jednou a je to vlastně tvá vina, že jsme tady." Pět pánů zaujalo svá místa: vrchní hodža na židli a ostatní na lavici. Jakási žena se prodrala zástupem a postavila se za soudcova náměstka. Poznal jsem Nohudu, "Hráška", která se zkrášlila okrovou hlinkou. Náměstek byl tedy asi jejím šťastným manželem. V obličeji měl nic neříkající výraz. Nejblíže soudci seděl Múbarek. Na kolenou měl rozložený papír. Mezi ním a jeho sousedem stál malý hrnek. Protože v něm byl zastrčen husí brk, domníval jsem se, že obsahuje inkoust. Soudce potřásl hlavou a nápadně si odkašlal. To bylo znamení, že zahajuje jednání. Začal krákoravým, daleko se rozléhajícím hlasem: "Ve jménu Proroka a ve jménu pádišáha, ať mu Alláh dopřeje tisíc let života! Svolali jsme tento soudní dvůr, abychom rozsoudili dva zločiny, k nimž dnes v našem městě a v jeho okolí došlo. Selime, předstup! Ty jsi žalobce. Řekni nám, co se ti přihodilo." Policista přistoupil blíž ke svému pánu a začal vykládat. Co jsme od něho slyšeli, znělo přímo komicky: Vykonával co nejsvědomitěji svou úřední povinnost a my jsme ho loupežně přepadli. Podařilo se mu zachránit si život jen proto, že se choval neohroženě a že se bránil. Když skončil, soudce se ho otázal: "A který z nich tě tloukl?" "Tenhleten," odpověděl Selím a ukázal na Halefa. "Známe tedy pachatele i jeho čin a můžeme se odebrat k poradě." Začal si šeptat s přísedícími a po chvíli prohlásil: "Soudní dvůr rozhodl, že pachatel dostane na každé chodidlo čtyřicet ran a pak bude na čtyři týdny uvržen do vězení. To oznamujeme ve jménu pádišáha. Alláh mu žehnej." Halefova ruka sjela k rukojeti biče. Musel jsem se přemáhat, abych se nahlas nerozesmál. "Nyní přijde na řadu druhý zločin," oznámil úředník.

"Mahoradži, předstup a vyprávěj!" Převozník uposlechl tohoto vyzvání. Rozhodně měl víc strachu než já. Ale než mohl začít se svým líčením, obrátil jsem se velmi zdvořile na soudce: "Byl bys tak laskav a vstal bys?" Nic netušil a vstal ze své židle. Odstrčil jsem ho a posadil se sám. "Děkuji ti," řekl jsem. "Sluší se, aby nižší prokazoval úctu vyššímu. Zachoval ses správně." Velmi lituji, že nedokáži popsat soudcův výraz. Hlava se mu začala nebezpečně kymácet, chtěl promluvit, ale úžasem nevypravil ze sebe slova. Aby aspoň nějak vyjádřil své rozhořčení, vztáhl své vyhublé ruce a spráskl je nad hlavou. Nikdo neřekl slova, ani jeden policista se nepohnul. Všichni čekali na výbuch zákonodárcova hněvu. Naštěstí našel zase řeč. Vydal ze sebe řadu nepopsatelných výkřiků a pak na mne zařval: "Co je to za nápad! Jak ses mohl dopustit takové nestydatosti a..." "Hádží Halefe Omare!" přerušil jsem ho hlasitě. "Vezmi si bič, a jestli mi tenhle muž řekne ještě jedno nezdvořilé slovo, zpráskej ho, až z něho budou cucky lítat. Ať má, oč si koleduje." Malý hádží měl v mžiku bič v ruce. "Poslouchám, sidi," řekl odhodlaně. "Stačí jediný tvůj pokyn." Osvětlení bylo bohužel tak chabé, že nebylo vidět udivené obličeje kolem. Soudce zřejmě nevěděl, jak se má zachovat. Múbarek mu zašeptal několik slov, načež soudce poručil policistům: "Chopte se ho! Do sklepení s ním!" A ukázal na mne. Policisté vykročili, tasené šavle v rukou. "Zpátky!" křikl jsem na ně. "Zastřelím každého, kdo na mne sáhne!" Namířil jsem na ně obě pistole a policisté rázem zmizeli a ztratili se mezi diváky. "Co tě tak rozhněvalo?" otázal jsem se soudce. "Proč stojíš? Proč se neposadíš? Ať se postaví Múbarek a ty si sedni na jeho místo." Davem proběhlo zamručení. Že jsem urazil soudce, to by ještě byli schopni pochopit; ale že jsem se dotkl světce, to už bylo na ně příliš. Začali brumlat. To dodalo soudci odvahy. Zlostně na mne křikl: "Cizinče, ať jsi kdokoli, za takovou drzost tě co nejpřísněji potrestám. Múbarek je světec, miláček

Alláhův, divotvorce. Když bude chtít, může na tebe poslat nebeský oheň." "Mlč, vrchní hodžo! Když už chceš něco říct, tak si vymysli něco chytřejšího. Múbarek není žádný světec ani divotvorce. Je to spíše zločinec, podvodník a lump!" V tom okamžiku zesílily v davu hrozivé hlasy. Ale ještě hlasitěji zazníval hlas Múbarkův. Vztyčil se, napřáhl ke mně ruce a volal: "Je to ďaur, nevěřící pes. Proklínám ho. Nechť se pod ním rozevře peklo a temnoty ať ho pohltí. Zlí duchové ať ho ..." Dál se nedostal. Můj malý hádží se rozpřáhl a zasadil mu bičem takovou ránu, že ten starý hříšník naráz umlkl a hezky vysoko vyskočil. Jak se vzápětí ukázalo, zašli jsme tím příliš daleko. Po chvilce hrozivého ticha zazněly ze všech stran z řad diváků hněvivé výkřiky. Zadní se tlačili kupředu a celá záležitost mohla skončit neblaze. Rychle jsem přistoupil k Múbarkovi a zvolal co nejhlasitěji: "Rahat, sukut - klid, ticho! Dokážu vám, že jsem v právu. Halefe, přines světlo! Podívejte se, lidé, kdo je Múbarek a jak vás klame! Vidíte tyto berly?" Uchopil jsem podvodníka pravou rukou za zátylek a stiskl jsem mu tenký krk. Levou rukou jsem mu roztrhl kaftan. A skutečně, na každé straně visela berla. Obě byly opatřeny klouby a daly se sklapnout. Při této příležitosti jsem zahlédl, že rub kaftanu má jinou barvu než líc. Tato část oděvu měla spoustu kapes. Sáhl jsem do první a nahmatal jsem vlasy. Vytáhl jsem je a všichni se mohli přesvědčit, že to je paruka, přesně ty zcuchané, chundelaté vlasy, jaké jsem viděl u žebráka. Ten darebák se tak ulekl, že se nevzmohl na odpor. Náhle však začal volat o pomoc a bil rukama kolem sebe. "Osko, Umare, podržte ho! Ale uchopte ho pořádně, i kdyby ho to mělo bolet!" Oba jmenovaní ho podrželi a já jsem teď měl obě ruce volné. Halef přinesl nádobu s olejem, takže toto neobyčejné seskupení bylo jasně osvětleno a přítomní mohli všechno dobře pozorovat. Chovali se klidně. "Tento člověk, jehož pokládáte za svatého," pokračoval jsem, "je Žutův spřeženec nebo dokonce sám

Žut. V jeho chatrči se scházejí zloději a lupiči, jak vám později dokážu. Potuluje se krajem v různém převlečení a slídí po příležitosti ke zločinu. On a mrzák Busra jsou jedna a táž osoba. Tyhle berly si přivázal pod ramena. Jak na sebe při chůzi narážely, domnívali jste se, že mu tak chrastí kosti. Zde je paruka, kterou nosil jako mrzák." Vyprazdňoval jsem postupně kapsy, ukazoval jednotlivé předměty a vysvětloval jsem, k čemu jich Múbarek používal. "Tady je krabička s líčidlem, jímž si vždycky rychle nabarvil obličej. Tady tím hadříkem si mohl barvu zase rychle setřít. Zde vidíte lahvičku, ještě zpola naplněnou vodou, aby se mohl podle potřeby omýt, když nebyla voda po ruce. A teď přijde - ale copak je to? To jsou dvě polokoule z gumy. Zastrkoval je do tváří, když chtěl ze sebe dělat žebráka. Obličej pak měl tlustší než obvykle. Všimli jste si různých barev jeho pláště? Jako žebrák ho vysvlékl, otočil tmavou stranou navrch a obtočil si ho kolem těla. Plášť pak vypadal jako staré sukno. Jestlipak jste se někdy setkali zároveň s Múbarkem a se žebrákem? Určitě ne, protože oba byli jedna a táž osoba. A cožpak se Múbarek neobjevil poprvé v té době, kdy k vám přišel i žebrák?" Zdálo se, že poslední důkazy jsou přesvědčivé, protože jsem zaslechl ze všech stran výkřiky udiveného souhlasu. Nyní jsem vytáhl z jedné kapsy malý balíček. Objevil se náramek ze starých benátských zlatých cekýnů, zabalený do vetchého hadru. Na několika mincích byla ještě dobře zachovaná ražba. V záři plamenů jsem viděl na líci obraz sv. Marka, jak podává dóžeti praporec s křížem, a na rubu obraz jiného, mně neznámého světce, obklopeného hvězdami a nápisem: Šit tibi, Christe, datus, quem tu regis, iste ducatus. "Zde je bilezik z dvanácti zlatých mincí, zabalený do hadru," vykládal jsem. "Kdoví kde ho ukradl. Když po tom budete pátrat, majitelka se jistě snadno najde." "Dvanáct mincí?" zvolal ženský hlas za mnou. "Ukaž! Mně někdo ukradl takový náramek minulý týden z truhly."

Byla to Nohuda, "Hrášek". Přistoupila blíž, vzala mi náramek z ruky a prohlížela si ho. o "Alláhu," zvolala. "Je to moje. Je to stará památka, zdědila jsem ho po předcích z matčiny strany. Podívej se a přesvědč se, že mi skutečně patří." Podala náramek svému muži. "Alláh je mi svědkem, je to tvůj náramek," přisvědčil. "Vzpomeň si, Nohudo, zda byl Múbarek v té době u tebe. "Múbarek ne, ale mrzák. Zavolali jsme ho dovnitř a chtěli jsme mu dát najíst. Měla jsem svůj šperk předtím položený na stole a dala jsem ho zpátky do truhly. Všiml si toho, a když jsem svůj bilezik náhodou po několika dnech hledala, byl pryč." "Teď tedy víš, kdo je zloděj." "On to je. Má ho u sebe, a to je důkaz. Ty darebáku! Vyškrábu ti oči. Já ti..." "Teď ticho!" přerušil jsem ji, protože jsem se obával, že proud její výmluvnosti nebude hned tak k zadržení. "Náramek si nech a zloděje dej potrestat. Vidíte, jakého člověka jste uctívali. Tento lupič byl dokonce jmenován bas kátibem a odsuzoval druhé. Mne proklínal a málem bych byl na sebe kvůli němu přivolal hněv tohoto počestného shromáždění. Žádám, aby byl uvězněn na bezpečném místě, odkud by nemohl uniknout, a aby byla podána zpráva nejvyššímu soudci do Soluně." Všichni se mnou nejen souhlasili, ale bylo slyšet četné výkřiky: "Nejdřív ať dostane výprask! Dejte mu baštonádu! Rozsekejte mu chodidla!" "Zakruťte mu krkem," povykovala rozhořčeně Nohuda, kterou krádež jejího šperku rozlítila. Múbarek dosud neříkal nic. Náhle však zvolal: "Nevěřte mu! Je to ďaur, cizinec. Zlodějem je on. Náramek mi strčil předtím do kapsy! On - vay, vay!" Přerušil svou řeč a vykřikl bolestí, jak mu Halefův bič zasvištěl po zádech. "Jen počkej, ty darebáku!" zvolal můj hádží. "Já už ti napíšu na hřbet, že jsme přišli do tohoto kraje teprv dnes. Jak mohl tento efendi ukrást náramek? Ostatně tak slavný muž není žádný zloděj. Tady máš důkaz!" Ještě několikrát ho pořádně přetáhl bičem, až postižený hlasitě zařval. "Aferin, aferin - výborně, výborně," volal dav, který

se ještě před několika okamžiky chtěl postavit proti mně. Vrchní hodža nevěděl kudy kam. Nechal jednat mne. Přesto využil co nejrychleji příležitosti a posadil se opět na úřední židli. Jeho čest byla tím aspoň trochu zachována. Přísedící mlčeli. Asi jim bylo trapně. Policisté vycítili, že se štěstí začíná přiklánět na mou stranu a předpokládali, že budu mít proto dobrou náladu a že už nejsem nebezpečný; začali se po jednom courat nazpátek. "Svažte toho člověka!" poručil jsem jim. "Spoutejte mu ruce!" Okamžitě uposlechli a z přítomných soudních úředníků se nikdo proti této mé svévoli neozval. Múbarek zřejmě pochopil, že se octl v situaci, kdy se musí podrobit. Nechal se bez odporu svázat a posadil se pak na své místo, kde se zhroutil do sebe. Přísedící rychle povstali, protože nechtěli s usvědčeným zločincem sdílet lavici. "A nyní k tvému výroku o vině," pravil jsem soudci. "Znáš zákony své země?" "Samozřejmě že je musím znát," odpověděl.. "Studoval jsem na vysoké škole." "Proč se tedy podle nich neřídíš?" "Vždycky jsem se jimi přesně řídil, a dnes také." "To není pravda. Stojí psáno, že než soudce vynese rozsudek, musí povolit obhajobu i tomu největšímu zločinci. Vy jste ale odsoudili mého přítele a průvodce, aniž jste ho pustili ke slovu. Váš rozsudek tedy neplatí. Přelíčení se také musí zúčastnit obžalovaní a svědci v plném počtu. A to se nestalo." "Ale vždyť jsou všichni zde." "Ne. Chybí hostinský Ibarek. Kde je?" Soudce potřásal rozpačitě hlavou, pak vstal a prohlásil: "Přivedu ho." A chtěl odejít. Já jsem však tušil, co se s Ibarkem stalo, zadržel jsem vrchního hodžu a nařídil policistům: "Přiveďte Ibarka! Ale přesně v tom stavu, v jakém ho najdete." Dva policisté odešli a po chvíli hostinského přivedli. Ruce měl svázané na zádech. "Co to má znamenat? Čeho se ten muž dopustil, že jste ho svázali?" tázal jsem se. "Kdo k tomu dal příkaz?" Vrchní hodža pohodil hlavou a odpověděl: "Múbarek to chtěl." "Vrchní hodža tedy musí dělat, co mu bas kátib poroučí? A to říkáš, že jsi studoval zákony! Pak se

nedivím, že v tvém okresu považují ty nejhorší darebáky za světce." "Jednal jsem podle práva," obhajoval se nesměle. "To nemůžeš dokázat." "Ale ano. Vás jsem spoutat nedal, protože jste cizinci. Tento hostinský je však zdejší a podléhá mé pravomoci." "A ty si myslíš, že smíš této pravomoci zneužívat? Zde stojí několik set tvých poddaných. Myslíš, že si s nimi můžeš dělat, co se ti zlíbí? Možná žes to tak až dosud dělal. Ale oni si dnešní událost zapamatují a napříště budou požadovat spravedlnost. Ibarek byl okraden. Přišel k tobě, aby tě požádal o pomoc. Ale tys ho dal místo toho spoutat a zavřít. Jak chceš tuto nespravedlnost obhájit? Žádám tě, abys mu okamžitě sňal pouta." "Ať to udělají policisté." "Ne, ty to uděláš sám za trest, žes byl nespravedlivý." To už bylo na starce příliš. Zlostně se na mne obořil: "Kdo vlastně jsi, že tu poroučíš, jako bys byl náš machredž či biládi hamse mollalari?" "Tady se podívej na mé doklady!" Podal jsem mu své tři pasy; přivřel ulekaně své malé krhavé oči a jeho hlava se rozkývala jako metronom. "Efendi, vždyť ty stojíš ve stínu sultána," zvolal. "Snaž se tedy, abych na tebe část toho stínu vrhl." "Učiním, co si přeješ." Přistoupil k Ibarkovi a rozvázal mu pouta. "Nyní jsi spokojen?" otázal se. "Prozatím ano. Ale budu od tebe požadovat ještě víc. Tvůj policista Selim ti podal naprosto vylhanou zprávu. To setkání proběhlo úplně jinak, než jak tu líčil. Múbarek ho navedl, jak má mluvit, aby nás co nejvíc poškodil." "Tomu nevěřím." "Ale já ano, vždyť navedl taky Mahonadžiho, aby o mně vydal křivé svědectví." "Je to pravda?" Tato otázka byla určena převozníkovi. Domníval se, že mu už Múbarek nemůže ublížit, a proto bez obav vyprávěl, jak ho ponaučoval. "Vidíš," řekl jsem, "že jsem o život tohoto muže nikterak neusiloval. Viděl jsem, že dělá starci zvěda, a vzal jsem ho s sebou, abych v té věci pátral. To je vše. Chceš-li mě za to potrestat, jsem připraven se obhájit." "Efendi, o potrestání nemůže být ani řeči, ničeho ses nedopustil." "Pak také nemůže být

potrestán ani můj průvodce kvůli policistovi, protože tu událost zavinil někdo jiný, ne Hádží Halef." "A kdo?" "Ty." "]á? Jak to?" "Když byl Ibarek okraden, přišel k tobě, aby podal oznámení. Cos učinil, abys splnil svou povinnost?" "Vše, co bylo v mých silách." "Tak? A co to bylo?" "Dal jsem Selimovi příkaz, aby přemýšlel, co udělat." "Ostatní policisty jsi tím nepověřil?" "Ne, bylo by to zbytečné. Stejně by nic nezjistili." "Ti tví policisté budou asi velcí hlupáci, když víš už předem, že by neuspěli. Čin se udál zde. Proč jsi tou věcí pověřil Selima, který je tu teprve krátkou dobu?" "Protože je z nich nejchytřejší." "Já myslím, žes měl jiný důvod. Dobrý úředník nasadí všechny páky, aby pachatele takového zločinu vypátral. Tys ale o něm pomlčel a tomu, komu jsi to sdělil, jsi dal lhůtu téměř celého týdne, aby o věci uvažoval. Vypadá to, jako by sis přál, aby mohli zloději uprchnout." "Efendi, co si o mně myslíš?" "Můj úsudek se řídí přesně tvým chováním. Nebylo nic snadnějšího, než abys dal hledat pachatele zde v Ostromci." "Ale vždyť odjeli do Dojranu." "Abych ti to uvěřil, musel bych být padlý na hlavu. Žádný zloděj neprozradí, kam hodlá zmizet. To ti přeci musí být jako starému soudci známo. A co když odhalím, že se s těmi zločinci přátelíš?" Začal ustrašeně potřásat hlavou a byl zcela nepokrytě vyděšen. "Efendi, nevím, co na to říci," zvolal. "Neříkej radši nic, protože svůj názor neměním. Kdyby ses byl tou věcí zabýval, jak je tvou povinností, byli by zloději už dávno dopadeni." "Myslíš, že se mi přihlásí dobrovolně?" "To ne, ale myslím si, že jsou zde v Ostromci." "To je vyloučeno. V žádném hostinci se neubytovali tři jezdci." "To je taky ani nenapadne. Nebudou se přeci ukazovat v blízkosti svého činu. Schovali se." "Mám snad vědět u koho?" "Proč ne. Já jsem cizinec a vím to." "Pak musíš být vševědoucí." "To nejsem, ale naučil jsem se uvažovat. Takoví zločinci se schovávají u tak špatných lidí, jako jsou sami. A kdo je nejhorším člověkem v Ostromci?" "Myslíš Múbarka?" "Uhodls." "U

něho tedy jsou? To se mýlíš." "Nemýlím se ani trochu. Chceš-li zloděje dopadnout, musíš jít nahoru ke zříceninám." Pohlédl na Múbarka, ten pohled opětoval. Byl jsem si téměř jist, že jsou domluveni. "Možná že by to byla zbytečná cesta, efendi," tvrdil soudce. "Já jsem přesvědčen o pravém opaku a říkám ti, že najdeme nejen zloděje, ale i ukradené věci. Proto tě vyzývám, abys mě i s policisty následoval." "V téhle tmě?" "Bojíš se?" "Ne, ale takoví lidé bývají nebezpeční. Jsou-li skutečně nahoře, budou se bránit. Počkej raději, až se rozední." "A do té doby mohou zmizet. Ne, půjdeme teď. Postarej se, abychom mohli rychle vyrazit, a vydej rozkaz, aby si každý vzal svítilnu." "Vezmeme s sebou Múbarka?" "Ano. Povede nás." "Dovol tedy, abych se postaral o osvětlení." Odebral se do domu. Ale protože jsem si umínil nenechat vrchního hodžu, který byl určitě s Múbarkem domluven, ani na okamžik samotného, pokynul jsem Umarovi. "Umare, jdi za vrchním hodžou a nespusť ho z očí. Postarej se, aby s nikým tajně nepromluvil a aby nepodnikl nic, o čem bych nevěděl." Umar odešel týmiž dveřmi, kudy zmizel soudce. Též mnoho přítomných spěchalo odtud; domníval jsem se, že si jdou pro svítilny či něco podobného a že půjdou s námi. Ibarek, který dosud tiše naslouchal, se mne zeptal: "Efendi, ty si opravdu myslíš, že ty tři darebáky chytíme a že dostanu zpět svůj majetek?" "Jsem o tom přesvědčen." "Efendi, já to nemohu pochopit. Zdá se, že víš všechno. Půjdu s radostí s tebou nahoru ke zříceninám." "Co teď říkáš tomu svatému? Uctíval jsi ho, i když ses ho bál. A když jsi o něm mluvil, poznal jsem hned, co je to za holomka. A u něho jsou ti, co tě okradli." Vrchní hodža se brzy vrátil a přinesli s Umarem několik svítilen, mnoho pochodní a několik loučí. Na můj tázavý pohled odpověděl Umar záporným posuňkem. Podle toho soudce nezavdal příčinu k zákroku. Ostatní přišli s podobnými svítidly, a pak se dal celý ten zástup na pochod. Noční výprava ke

zříceninám, honička na zloděje, to tu ještě nebylo. Proto téměř všichni obyvatelé Ostromci táhli s námi. Protože jsem nedůvěřoval ani vrchnímu hodžovi, ani jeho policii, museli Osko a Umar střežit Múbarka. Vzali ho mezi sebe. Vpředu kráčelo několik policistů. Pak šel vrchní hodža s pány od soudu, za nimi Múbarek se svými strážci, pak já s Halefem a oběma švagry hostinskými a za námi se hrnuli staří i mladí obyvatelé Ostromci. Čím blíže jsme přicházeli ke zříceninám, tím lidé více umlkali. Uvědomovali si, že jestli chceme ty darebáky chytit, musíme být velmi opatrní. Na kraji lesa zůstalo mnoho z nich pozadu. To byli ti bázliví. Ale svatosvatě ujišťovali, že se tu postavili jen proto, aby zloděje zadrželi, kdyby se jim snad nahoře podařilo uprchnout. Když jsme přišli na paseku, vládlo tam hrobové ticho. Hrdinové začali pociťovat tíseň. Zločinci se mohli objevit každým okamžikem, mohli být schováni za každým stromem. Postupovali jsme vpřed tiše, jak jen bylo možné, abychom je nevyplašili a abychom nebyli první, kdo se s nimi utká v boji, neboť tu byly též ženy. Múbarek stál s Umarem a Oskem na prahu své chatrče a žádal, aby byl vpuštěn dovnitř. Já jsem mu však nedůvěřoval, protože uměl předstírat všelijaká kouzla. Kdoví jaký kousek si možná připravil pro případ náhlého nebezpečí či odhalení, "Co chceš uvnitř?" zeptal jsem se ho. "Mám tam zvířata a musím je nakrmit, aby nepošla hladem." "Nakrmím je zítra ráno sám. Od nynějška je tvým domovem vězení. Ale přesto jsem ochoten splnit ti to přání, když mi pravdivě zodpovíš několik otázek." "Ptej se." "Je u tebe někdo na návštěvě?" "Ne." "Bydlí v chatrči nebo ve zřícenině kromě tebe ještě někdo?" "Ne" "Znáš muže, který se jmenuje Manách el Barša?" "Ne" "Tedy jiného, jménem Bárúd el Amáza?" "Také ne." "Ale oni říkají, že tě dobře znají." "To není pravda." "Prý jsi jim dnes podal zprávu o mém příchodu." "To je lež!" "A prý ses chtěl postarat, abych byl zatčen. Pak jste chtěli přijít a zabít mě." Hned neodpověděl. Že

všechno vím, to mu nepřipadalo tak hrozné. Mohlo mu napadnout, že dnes večer tu nenajde všechno tak, jak to zanechal. Slyšel jsem, jak rychle polyká, jako by ho něco dusilo. Pak odpověděl: "Efendi, nevím, o čem hovoříš a co po mně chceš. Ta jména neznám a s lidmi, o kterých hovoříš, nemám nic společného." "Tak asi nevíš ani to, že mají přijít dva bratři, aby vám ohlásili, že jsem byl v Melniku zavražděn." "Alláh je mi svědkem, že o tom nemám potuchy." "Ty jsi tak nevědomý, až je mi tě líto, a proto ti ukážu, jak nebezpečné lidi máš ve své blízkosti. Pojď!" Vzal jsem toho pokrytce za ruku a odváděl jsem ho. Na můj pokyn vykročil Halef s pochodní, aby mi posvítil. Páni od soudu mě následovali spolu s Oskem, Umarem a oběma hostinskými. Ostatní museli zůstat vzadu, protože ve zříceninách nebylo tolik místa. Co se asi v Múbarkovi dělo, když viděl, s jakou jistotou kráčíme po cestě, o níž věřil, že je pro cizince tajemstvím? Když Halef odsunul břečťan, stařec nemohl potlačit zaklení. "Co? Koně?" otázal se vrchní hodža, když jsme vstoupili do prostoru, kterého se používalo jako stáje. Protože byla noc, měli jsme se zvířaty trochu práce. Nebyla uvázána a světlo a spousta cizích osob je plašily. "Kde jsou koně, tam budou i lidé, jimž patří," mínil Halef. "Pojďte ven, najdeme si je." Tři spoutaní muži leželi dosud tak, jak jsme je tu zanechali. Zpočátku nepadlo ani slovo. Rozvázal jsem jim s Halefovou pomocí pouta, ale jen natolik, aby mohli vstát. "Manachu el Baršo, znáš tohoto muže?" otázal jsem se a ukázal na Múbarka. "Alláh tě zatrať," zaskřípal zuby místo odpovědi. "Bárúde el Amázo, znáš ho?" "Kéž by ses zřítil s mostu smrti do věčného zatracení," vyjel vztekle. Tu jsem se obrátil na dozorce věznice: "Ty jsi spáchal jen jediný přečin, žes tyhle zatčené muže propustil. Trest pro ty dva bude přísný. Ale tvůj bude mnohem mírnější, když ukážeš, že nejsi zatvrzelý. Řekni mi pravdu! Znáš tohoto muže?" "Ano," přiznal, když po několik

okamžiků zápasil sám se sebou. "Je to starý Múbarek." "Znáš jeho pravé jméno?" "Ne" "Zná se s oběma tvými společníky?" "Ano. Manách el Barša u něho často přebýval." "Měl jsem být v Melniku zavražděn?" "Ano." "A dnes mě chtěli zabít ve vězení, že?" "Tak jest." "A teď ještě jednu věc. Zatímco jsi ukazoval Ibarkovi a jeho lidem kouzla s kartami, ti dva ho okradli?" "Já ho neokradl, ale ti dva." "Dobrá. Podílíš se na tom stejnou měrou jako oni, protože jsi dopomáhal k tomu, aby se krádež podařila. Slyšel jsem už dost." Obrátil jsem se k vrchnímu Hodžovi a zeptal jsem se ho: "Tak co, měl jsem pravdu? Nejsou zloději tady ve zříceninách?" "Efendi, našel jsi je dříve, než jsi mi o tom říkal." "Ovšemže. Ale že jsem je našel tak rychle, z toho vidíš, jak snadno jsi mohl splnit svou povinnost. Ty tři muže dáš odvést do vězení a dobře střežit. Hned zítra ráno pošleš zprávu machredžovi a já k ní připojím i svoji zprávu. Machredž rozhodne, co se s nimi stane. Ibarku, podívej se na zem. Myslím, že to jsou věci, které ti byly ukradeny." Obsah kapes a opasků tří zatčených ležel před námi, rozdělen na tři hromádky. Ibarek zářil, že se opět shledal se svým majetkem. Chtěl si jej hned vzít, ale vrchní hodža prohlásil: "Zadrž! Tak rychle to zase nejde. Všechny ty věci musím vzít s sebou. Budou muset posloužit u soudu jako důkaz a pro výměru trestu." Znal jsem zvyklosti zdejších lidí. Kdo ví, zda by Ibarek vůbec někdy dostal něco zpět! Proto jsem odpověděl místo něho: "To není třeba. Já sám pořídím seznam těch věcí i jejich ocenění. Ten seznam ti poslouží stejně dobře." "Efendi, vždyť ty nejsi žádný úředník!" "Vrchní hodžo, dnes jsem ti už dokázal, že bych byl lepší úředník než ty! Když můj návrh odmítneš, napíšu machredžovi mnohem víc, než ti bude milé. Raději mlč! To ti jenom prospěje." Viděl jsem, že soudce chtěl odpovědět nějakou hrubostí, ale přece jen se ovládl. Asi si řekl, že by mu to mohlo škodit. Ale vzápětí vznesl jiný požadavek: "Ať si tedy Ibarek nechá své věci, ale

všechno ostatní, co měli u sebe, si ponechám já." "Tak to ne," řekl jsem. "Tyto věci zabavuji." "Máš k tomu právo?" "Zajisté. Také tyto věci sepíšu a ty můžeš být svědkem, že nic nezpronevěřím. Pak pošlu seznam i věci machredžovi." "To vše patří pod mou pravomoc." "Svého práva se dočkáš. Přenechám ti koně a co k nim patří, aby bylo po tvém. To ostatní patří mně. Halefe, všechno uschovej." Malý hádží byl tak pohotový, že během tří vteřin zmizelo všechno v opasku. "Zloději," zabručel Múbarek. Odměna následovala vzápětí: Halefův bič mu dal důkladnou a velmi citelnou odpověď. Zatčení byli vyvedeni ze zřícenin na paseku. Tam už stáli zvědavci a tlačili se, aby si ty tři prohlédli. Ibarek hlasitě vykládal, že se šťastně shledal se svým majetkem. Rozplýval se chválou. Policisté vzali čtyři zatčené mezi sebe a vydali se s nimi na pochod. Dav je následoval a vyprávěl si o povedeném dobrodružství. Odchod se dál s mnohem větším hlukem než příchod. Též vrchnostenští pánové se připojili k průvodu. Zůstal jsem s Halefem vzadu. Zakýval na mne: "Sidi, mám ještě půlku pochodně. Sice už zhasla, ale můžeme ji znovu zapálit. Nepodíváme se do chatrče starého?" "Ano, aspoň se o to pokusíme." "Máš ještě klíč? Viděl jsem, že sis ho schoval, když jsi u soudu prohledával tomu darebákovi kapsy." "Ještě ho mám, ale nevím, jestli je to klíč od chatrče." "Bude to on. Jaký jiný klíč by ten starý ještě měl?" Počkali jsme, až všichni zmizí, a pak jsme otevřeli dveře. Pomocí zápalky a kousku papíru jsme opět zapálili pochodeň. Jak už bylo řečeno, to bídné stavení se opíralo o zeď. Zvenčí vypadalo, jako když má jen jednu malou místnost. Když jsme se však octli uvnitř, viděli jsme, že je tu několik místností za sebou. Vnitřní prostory patřily k starému zámku a chatrč byla k nim dovedně přistavěna. Přední místnost byla téměř prázdná. Zřejmě sloužila jen k přijímání návštěv. Když jsme se chystali vstoupit do druhé místnosti, všiml jsem si několika nití, které byly

nataženy přes vchod nahoře, dole a uprostřed. Dotkl jsem se jedné opatrně bičem a vzápětí zaburácel výstřel. Kočky začaly mňoukat, pes štěkat, havrani krákorat a bylo slyšet ještě další zvuky. "U Alláha!" smál se Halef. "Asi jsme se octli v arše Noemově. Navrhuji však, sidi, abychom dále nepostupovali. Počkejme raději, až se rozední." Ochotně jsem souhlasil. I když jsem starému Múbarkovi nepřipisoval žádné mimořádné vědomosti, přece stačil na to, aby vymyslel nějaké účinné zařízení, které by vetřelce zneškodnilo. Zamkli jsme tedy chatrč a zhasili pochodeň. Když jsme chtěli nastoupit zpáteční cestu, kmitla se kolem nás ženská postava. Její obličej nebylo možno rozeznat. Uchopila okraj mého kaftanu a přitiskla na něj své rty, dříve než jsem tomu mohl zabránit. "V záři pochodně jsem zahlédla, žes to ty, efendi, a musím ti ještě jednou poděkovat." Byla to bylinářka Nebatja. "Co děláš tady nahoře?" zeptal jsem se jí. "Bylas už tady, když jsme přivedli zatčené?" "Ne. Není to žádné potěšení dívat se na takové nešťastníky. Ale byla jsem ve dvoře vrchního hodži, když jsi měl být odsouzen. Efendi, byl jsi statečný, ale zároveň sis udělal velkého nepřítele." "Koho? Múbarka?" "Toho nemyslím, ačkoliv i on tě nenávidí. Myslím vrchního hodžu." "Vím, že ke mně zrovna neplane láskou, ale jako nepřítele se ho nemusím bát." "Přesto tě prosím, buď opatrný!" "To je takový zloduch?" "Ano. Soudce je vrchnost, ale potají podporuje Žutovy lidi. Často býval v noci tady nahoře u Múbarka." "Nemýlíš se?" "Ne. Jasně jsem ho viděla v měsíční záři a za tmavých nocí jsem ho poznala po hlase." "Hm. Byla jsi zde nahoře často?" "Často, přestože mi to Múbarek zakázal. Miluji noc. Je to přítelkyně člověka. Také některé byliny se smějí hledat jen v noci." "Opravdu?" "Ano. Jako jsou rostliny, které pouze v noci voní, tak jsou i takové, které pouze v noci bdí, ve dne ale spí. A zde nahoře jsou takové noční přítelkyně. U těch pak sedím a hovořím s nimi. Poslední dobou jsem měla potíže. Dnes jsi však mého nepřítele

odhalil, je zatčen, a tak jsem si hned vyšla nahoru, abych si po půlnoci přinesla krále." "Krále? To je taky nějaká bylina?" "Ano. Ty ji neznáš?" "Ne." "Je králem; jestliže totiž zemře, zemře s ním celý národ." "Jak se ta rostlina jmenuje?" zeptal jsem se zvědavě. "Chádže Marjam. Škoda že ji neznáš!" "Znám ji, ale nevěděl jsem, že má krále." "Jen málo lidí to ví, a z nich je zřídkakdy někdo tak šťastný, aby krále našel. Musí chádže Marjam milovat a přesně znát její způsoby a chování, pak krále najde. Národ roste rád na neúrodných místech, v horách, ve skalních rozsedlinách a na pustých pahorcích. Vždy se vyskytuje v kruhu a přesně uprostřed stojí král." To mi bylo novinkou. Chádže Marjam je ostropestřec mariánský a roste i ve střední Evropě, kde se mu lidově říká "bodláčí Panny Marie". Nebatja pokračovala ve svém oblíbeném tématu: "Tento druh bodláku je velmi suchý a křehký. Není vysoký a má tenkou lodyhu. Jenom král roste do šířky. Když se král utrhne, všichni jeho poddaní zahynou. Do měsíce jsou mrtví. Jinak se ale dožívají vysokého věku. Král, kterého si dnes nesu, je asi deset let starý." "Ale když jsi ho utrhla, zahyne i jeho lid." "Ó ne! Když vyrostl nový, mladý král, starý se může utrhnout. Musí se tak stát v neděli o novu, v posvátný den křesťanů, jejichž královnou nebes je Marjam. I když se utrhne, svítí ještě několik nocí klikatá čára na jeho korunce. Dnes je první neděle po novu; proto si nesu krále tuto noc." "Ale řekni mi, jaká moc se připisuje té bylině?" "Odvar z obyčejné chádže Marjam léčí souchotiny, pokud nejsou příliš zastaralé. O králi se však říká, že vytáhne souchotináře i z hrobu." "Sidi, ty tomu věříš?" ptal se mě Halef, když Nebatja odešla a my jsme se vraceli do Ostromci. "Nepochybuji o tom." To jsem ještě netušil, že brzy budu vděčit "králi" za svůj život.

OPĚT UNIKL

Když jsme přišli do Ostromci, odebrali jsme se k vrchnímu hodžovi, u něhož jsem vyhotovil seznam. Malá očka mu jen jiskřila, když jsme počítali obsah tří váčků. Znovu se zeptal, zda mu nechci přenechat jejich odeslání, ale já jsem trval na tom, že to obstarám sám. Brzy se mělo ukázat, že jsem jednal správně. Naléhal však určitě proto, aby mě rozzlobil - že váčky musí zapečetit a opatřit svou pečetí. Nezdráhal jsem se ani v nejmenším. Pak jsem si dal ukázat zatčené. Seděli v jakémsi sklepení a byli svázáni. Řekl jsem soudci, že je to zbytečné týrání. On však namítal, že na takové zločince není žádná přísnost dost veliká, a prohlásil, že na noc dokonce postaví ke dveřím policistu, aby je hlídal. Měl jsem tedy po starosti, co se týče zajištění zatčených; nepomyslel jsem ovšem na to, že soudce očekával můj příchod, a jen proto je dal svázat. Pak jsem se odebral do hostince, kde se podávala opožděná večeře. Seděli jsme v téže místnosti jako v poledne. Vládla zde rušná zábava, protože události dnešního dne poskytovaly dost námětů k živé výměně názorů, a tak bylo již dávno po půlnoci, když jsme se uložili ke spánku. Měl jsem vykázaný nejlepší pokoj, do něhož se vstupovalo po schodech. Protože tu byla připravena dvě lůžka, vzal jsem k sobě Halefa. Věděl jsem, že mu tento důkaz přátelství udělá radost. Mé hodinky ukazovaly něco málo po druhé, když jsme se chystali svlékat. Náhle někdo dole zaklepal na dveře zavřené závorou. Otevřel jsem okenici a vyhlédl ven. Někdo stál u dveří, ale nemohl jsem rozeznat, kdo to je. "Kdo je tam?" zeptal jsem se. "Poznávám tě," odpověděl ženský hlas. "Ty jsi ten cizí efendi, že?" "Ano. A ty jsi bylinářka." "Ano, efendi. Pojď dolů. Musím ti něco říci." Za minutu jsem stál s Halefem dole. "Efendi, víš, co se stalo? Uprchli."

"Cože? Opravdu? Odkud to víš?" "Viděla jsem je a také jsem slyšela, co říkali." "A kde?" "Tam na vršku, u Múbarkovy chatrče." "Sidi," zvolal Halef. "Musíme okamžitě nahoru. Zastřelíme je, jinak nám jde o krk." "Počkej! Nejdřív si musíme všechno zjistit. Řekni nám, Nebatjo, kolik jich bylo." "Ti tři cizinci, Múbarek a vrchní hodža." "Co? Soudce byl s nimi?" řekl jsem udiveně. "Ano. Sám je pustil a dostal za to od Múbarka pět tisíc piastrů." "Víš to jistě?" "Jasně jsem to slyšela," ujišťovala Nebatja. "Tak vypravuj, ale stručně! Nesmíme ztrácet čas." "Přinesla jsem si krále a chtěla jsem se vrátit přes paseku. Tu jsem viděla přicházet z města čtyři muže. Schovala jsem se v koutě mezi chatrčí a zdí, u níž je postavena. Ti čtyři chtěli vstoupit do chatrče, ale ta byla zavřená. Tři z nich neznám, čtvrtý byl Múbarek. Mluvili o tom, že je soudce pustil na svobodu a že si hned přijde pro slíbených pět tisíc piastrů. Až mu zaplatí, že odejdou, ale že se vám musejí pomstít. Jeden říkal, že určitě pojedeš do Radoviše a do Štipu. Po cestě že vás přepadnou Alacyové." "Kdo jsou ti Alacyové?" "Nevím. Pak přišel vrchní hodža. Protože nikdo neměl klíč, vykopli dveře. Rozsvítili si a nad místem, kde jsem byla schovaná, otevřeli okenici. Z okna vyletěli ptáci, netopýři a jiná zvířata, jak je Múbarek pustil. Pak na mne padl strach a běžela jsem co nejrychleji dolů k tobě. Tohle jsem ti chtěla říci." "Děkuji ti, Nebatjo. Zítra dostaneš svou odměnu. Teď jdi domů. Nemám času nazbyt." Vrátil jsem se do domu. Budit jsem nemusel nikoho. V necelých dvou minutách jsme se ozbrojili a všichni čtyři - Halef, Osko, Umar a já - jsme vyrazili. Oba hostinští chtěli bít na poplach, ale zakázal jsem jim to, protože by uprchlíci určitě uslyšeli hluk a byli by tím varováni. Dal jsem jim příkaz, aby v tichosti shromáždili několik odvážných mužů a obsadili jimi cestu do Radoviše. Uprchlíci jim takto určitě padnou do rukou, kdyby se nám je nepodařilo zneškodnit. My čtyři jsme zatím spěchali horskou stezkou vzhůru. Když jsme došli k lesu,

museli jsme postupovat pomaleji. Protože krajina byla nepřehledná, museli jsme dávat pozor, abychom neklopýtli. Cesta vedla příkře do kopce a mezi stromy byla spousta kamení, jak dešťová voda postupně vymílala měkkou horninu. Pojednou jako bych zaslechl před sebou ostrý, pronikavý lidský hlas, jako když někdo leknutím vyrazí vysoké íit. Pak jsem slyšel temný zvuk, jako když někdo padá. "Stůjte!" zašeptal jsem ostatním. "Před námi je člověk. Zůstaňte stát a chovejte se zcela tiše!" Za chvíli se k nám blížily pomalé kroky. Byly nepravidelné, protože muž našlapoval jednou nohou pomaleji než druhou. Kulhal. Asi se pádem poranil. V příštím okamžiku se octl u mne. Noc byla temná a zde mezi stromy a pod nimi panovala hustá tma. Proto jsem spíš vytušil než rozeznal dlouhou štíhlou postavu, podobnou vrchnímu hodžovi. Uchopil jsem ho za prsa. "Stůj a mlč!" nařídil jsem mu tlumeným hlasem. "Alláhu!" zvolal ulekaně. "Kdo jsi?" "Ty mě neznáš?" "Ach, ty jsi ten cizinec. Co tu chceš?" Snad mě poznal po hlase, snad se dala má postava lépe rozeznat než jeho - prostě věděl, koho má před sebou. "A kdo jsi ty?" tázal jsem se. "Zřejmě vrchní hodža, který pustil zatčené na svobodu!" "Má šá'alláh," vykřikl hlasitě. "On to ví!" Uskočil stranou, aby se mi vyškubl. Držel jsem ho sice pevně, protože jsem očekával, že se pokusí o útěk, ale jeho starý zpuchřelý kaftan to nevydržel. Jedno trhnutí - a měl jsem v ruce jenom kus látky, zatímco muž zmizel mezi stromy, kde veškeré pronásledování bylo marné. Přitom křičel ze všech sil: "Pryč, pryč z chatrče, rychle, rychle!" "Sidi, ty jsi ale hlupák," zlobil se Halef. "Držíš chlapa skoro za pačesy a pak ho pustíš. Kdyby se to stalo mně..." "Ticho," přerušil jsem ho. "Teď není čas na výčitky. Musíme rychle k chatrči." Tu zaznělo z výše volání: "Proč máme utíkat?" "Kvůli těm cizincům! Prchejte, utíkejte, upalujte!" odpověděl uprchlík odkudsi ze strany. Chvátali jsme, jak nejvíc jsme mohli, ale kostrbatá cesta nás příliš zdržovala. Sotva jsme

udělali několik kroků, ozvala se shora rána. Viděli jsme záblesk ohně, pak se opět rozhostila tma. "Sidi, to bylo dělo s raketami," mínil Halef, když za mnou přisupěl. "Ó Alláhu, dosud to hoří." Spatřili jsme mezi kmeny stromů zář ohně, a když jsme se konečně dostali na volné prostranství, stála chatrč před námi v jednom plameni. "Tamhle jsou! Vidíte je? Palte!" Byli jsme jasně ozářeni ohněm a skýtali tak dobrý cíl. "Zpět!" zvolal jsem varovně; zároveň jsem uskočil a schoval se za nejbližším stromem. Ostatní okamžitě následovali mého příkladu, a to v pravý čas, neboť nad námi třeskly tři výstřely. Žádný nás však nezasáhl. Ještě než jsem doskočil, namířil jsem pušku. Záblesk výstřelů mi prozradil místo, kde se ti darebáci skrývají. Nemeškal jsem ani vteřinu, vypálil a zřejmě jsem zasáhl, protože jsem slyšel výkřik: "Ó běda, pomoc! Jsem raněn!" "Vzhůru!" vzkřikl statečný malý Hádží Halef Omar a vyrazil za stromem. "Stát!" poručil jsem a chytil ho za ruku. "Mají možná dvouhlavňovku." "Ať mají ti lumpové třeba stohlavňovky, já je pobiju!" Vytrhl se mi, obrátil pušku a vskočil do jasně osvětleného prostranství. Nezbylo nám nic jiného než ho následovat. Bylo to nebezpečné, ale naši protivníci naštěstí dvouhlavňovku neměli, a aby znovu nabili, k tomu už neměli čas. Doběhli jsme živi a zdrávi až ke skále, odkud zaznívaly výstřely. Ale to byl také jediný úspěch, jehož jsme svým neopatrným útokem dosáhli. Nikoho jsme tu již nezastihli. "Sidi, kde jsou?" ptal se Halef. "Nemáš potuchy?" "Kde jsou, to nevím. Ale jací jsou, to vím docela přesně! Chytřejší než my, a především chytřejší než ty." "Už mě chceš zase kárat?" "Však si to zasloužíš. Určitě bychom se byli těch zločinců zmocnili, kdybys nebyl tak zbrkle vyrazil. Měli jsme se krýt za stromy a plížit se kolem paseky, a byli bychom se k nim snadno dostali." "Stejně by už byli pryč!" "To se neví. Otevřenému útoku se ti čtyři pochopitelně vyhnuli. Ale plížení mohlo mít úspěch, zvlášť kdyby jeden z nás zůstal vzadu a vystřelil

několikrát do vzduchu. Mysleli by si, že jsme ještě od nich daleko." "Myslíš tedy, že už je nedostaneme?" "Ti chlapi jsou určitě někde nablízku, ale hledej si je v téhle tmě. Oheň osvětluje pouze paseku. A i kdybychom věděli, kde vězí, museli bychom je nechat být. Určitě by nás slyšeli přicházet, a dovedeš si představit, co by pak následovalo." "Ano, přivítali by nás kulkami. A je mi docela jasné, že taková kulka je schopna zkrátit člověku život. Ale co si počneme?" "Budeme pozorně naslouchat." Tato krátká výměna názorů byla pochopitelně vedena potichu. Dalo se předpokládat, že ti čtyři nejsou daleko od nás, a bylo proto žádoucí, abychom je k našemu stanovišti nějakou neopatrností nepřilákali. Mimoto jsme se rozestavili tak, abychom byli ve tmě. Chvilku jsme tedy naslouchali a přitom nás rušil praskot hořící chatrče. Ale když si ucho na ty zvuky zvyklo, zaslechl jsem zřetelné zaharašení. Osko je také zaslechl, protože se mě zeptal: "Slyšíš, efendi, jak se tam na druhé straně prodírají křovím?" Šel jsem k chatrči a odtrhl hořící laťku, která visela se střechy. Smolné dřevo hořelo jako louč. S laťkou v ruce jsem postupoval směrem, kterým se uprchlíci zřejmě dali. Moji tři průvodci se ke mně připojili, pušky připravené k výstřelu. Záblesky ohně mě však zmátly. Stromoví se netáhlo do takové šířky, jak jsem si původně myslel. Za chvilku jsme došli ke křovinám a uviděli místo, odkud si uprchlíci začali razit cestu. Šli jsme tím směrem a došli jsme na volné prostranství právě v okamžiku, kdy mi pochodeň zhasla. Náhle jsme zaslechli pod sebou zařehtání a hned nato zazněl hlasitý koňský dusot. "Buďte zdrávi, ničemové," volal silný hlas k nám nahoru. "Zítra se budete smažit v pekle!" Můj malý Halef byl touto urážkou nanejvýš rozhořčen. Přiložil obě ruce k ústům a z plných plic zařval do nočních temnot: "Táhněte k čertu!" Byl tak rozhněván, že ještě pokračoval: "Vy zloději, lupiči, vrahové, paliči, lumpové, šibeničníci!" V odpověď zazněl hlasitý chechtot. Maličký těžce

oddychoval námahou a zeptal se mne: "Sidi, to jsem jim to dal. Neřekl jsem jim to jaksepatří?" "To ano; jenže se ti vysmáli, jak jsi mohl právě slyšet." "Ti chlapi nemají žádné vzdělání. Prostě se neumějí chovat. Nemají ani ponětí o společenských předpisech a o pravidlech slušného chování. I k nepříteli se musí člověk chovat slušně a vítězit nad ním způsobnou, lahodnou řečí." "To jsi právě dokázal, milý Halefe. Ty zdvořilůstky, které jsi za nimi volal, byly roztomilé." "To ze mne hovořil můj hněv. Kdybych byl mluvil já, znělo by to zdvořileji. Už jsou pryč. Co budeme dělat?" "Teď nic. Jsme na tom zase tak jako před naším příchodem do Ostromci. Nepřátele máme před sebou. Jsou na svobodě a ještě k nim jeden přibyl. Teď začne honba nanovo, a kdo ví, jestli budeme mít takovou příležitost jako tady." "Máš pravdu, sidi, ten soudce by zasloužil pověsit." "Nejenže pustil zatčené na svobodu, ale dal jim i jejich koně." "Myslíš?" "Samozřejmě. Slyšel jsi přece, že měli koně. Ti byli pro ně připraveni." "Soudce to zapře." "Jeho lži mu nepomohou. Utrhl jsem mu kus kaftanu a mám ho schovaný v opasku." "Ale co s ním uděláš? Máš nad ním pravomoc?" "Bohužel ne." "Nuže, vezmu věc do ruky sám." "Jen se zas nepřenáhli, Halefe!" "Buď bez starosti, sidi. Neukvapím se a vyřídím celou záležitost docela klidně a hravě. Neměli bychom teď zajít k chatrči?" "Ano. Snad se tam dá ještě něco zachránit." Najít zpáteční cestu nebylo teď obtížné. V Múbarkově obydlí muselo být uloženo mnoho hořlavin, protože dosud z něho šlehaly plameny. Mezitím se tu shromáždili lidé, které sem přilákal široko daleko viditelný oheň. Když jsme se blížili k chatrči, přibíhal z druhé strany, tam, kde ústila cesta, vrchní hodža. Když nás spatřil, zvedl ruku, ukázal na nás a zvolal: "Chopte se jich! Zadržte je! To jsou ti paliči!" Tahle drzost mě spíš překvapila než rozhněvala. Ten člověk se vyznačoval přímo ohromující nestydatostí. Všichni přítomní byli dnes svědky, jak jsem s ním zatočil, a proto nijak nespěchali

splnit jeho rozkaz. "Neslyšeli jste?" obořil se na své poddané. "Máte se chopit těch to paličů!" Tu se stalo něco, čeho by se byl ani ve snu nenadál. Malý Halef k němu přistoupil a zeptal se ho: "Co že jsme, miláčku?" "Paliči jste," tvrdil vrchní hodža. "Mýlíš se. My jsme něco docela jiného. My jsme koželuhové, a abychom ti to názorně ukázali, trochu ti teď vyděláme kůži. Všechnu ne, jen tu část, z jejíž pevnosti budeš mít radost, protože ji potřebuješ k sezení. Osko, Umare, pojďte sem." Oba jmenovaní se nedali dvakrát pobízet. Vrhli na mne sice tázavý pohled, aby zjistili, jak se k úmyslu malého rváče stavím, ale protože jsem neříkal ani ano, ani ne a choval se neutrálně, chopili se starého třasořitky a položili ho na zem. Vytušil, co se s ním bude dít, a vyrážel úzkostné výkřiky. "Alláh, Alláh," bědoval, "co chcete se mnou udělat? Chcete se dopustit násilí na božské a lidské vrchnosti? Alláh vás zničí a pádišáh vás uvrhne do všech svých žalářů. Useknou vám hlavy a rozvěsí vaše těla na brány všech měst a vesnic." "Mlč!" okřikl ho Halef. "Prorok nařídil svým věrným, aby trpělivě snášeli všechny rány osudu, jak stojí psáno v Knize života. Včera jsem se tam dočetl, že máš dostat výprask, a protože jsem Prorokův stoupenec, postarám se, aby se ti tento krásný kismet vyplnil. Položte ho na břicho, jestli nějaké má, a pevně ho držte!" Osko a Umar uposlechli. Soudce se sice ze všech sil snažil svému neblahému osudu vzepřít, ale oba mužové byli silní a měli nad ním takovou převahu, že mu byl odpor zrovna tak málo platný jako jeho neustálý křik, Přiznám se, že se mi celá ta věc příliš nezamlouvala. Udělovat někomu výprask, není nic estetického; navíc jsme zde byli cizí a nemohli jsme vědět, jak se na to místní lidé budou tvářit. Ale tento ničemný úředník se k nám předtím zachoval tak hanebně a vznesl proti nám falešné obvinění ze žhářství, že mu nemohlo škodit, když dostane na pamětnou. Co se týče lidí, kteří se zvědavě tlačili kupředu a utvořili kolem nás kruh, z těch jsem

strach neměl. Soudce neměl mezi nimi pravděpodobně ani jednoho přítele, který by se chtěl za něj obětovat. Byl tedy položen tak, jak přikázáno. Osko ho držel za ramena a Umar mu klečel u nohou. Malý Halef již vytahoval z opasku bič, když tu zazněl mohutný hlas: "Copak strpíte, aby vaše vrchnost dostala výprask? Chraňte vrchního hodžu!" Několik stejně smýšlejících lidí obstoupilo člověka, který takto promluvil, a z jejich úst zaznělo výhružné mručení. Postoupili blíž k nám. Pomalu jsem vykročil k této skupině, opřel pažbu pušky o zem, položil ruce křížem přes hlaveň a beze slova jsem se jim díval do tváří. Ustoupili. "Jen ho bijte, bijte ho," křičela většina shromážděných. Halef přívětivě pokynul směrem, odkud tyto hlasy zaznívaly, a počal svou bohulibou práci. Oddával se jí s dojemným úsilím. Když zastrkoval bič opět do opasku, přidal potrestanému dobrou radu: "Prosím tě, aby sis v příštích dnech nesedal na tvrdé. Mohlo by to být na újmu lesku tvých očí, kráse tvého obličeje, pravidelnosti tvých rysů a důstojnosti tvé řeči. Nesmíš ničím rušit účinek našeho šlechetného skutku, a pak budeš až do pozdního stáří velebit cizince, jejichž příchod byl pro tebe pravým požehnáním. Doufáme, že dnešní den každoročně náležitě oslavíš, a my na tebe v ten den budeme vzpomínat s obzvláštní přízní. Teď vstaň a na důkaz díků mě polib. Zasloužím si to." Po této řeči, pronesené nanejvýš vážně, zazněl hlasitý smích. Soudce pomalu vstával a položil si obě ruce na postiženou část těla. Když se k němu Halef přiblížil, vztekle na něho vyjel: "Čubčí synu! Víš, cos učinil? Zneuctil jsi tělo vrchnosti. Dám tě spoutat i s tvými lidmi..." "Neukvapuj se," přerušil ho Halef. "Jestliže pokládáš za zneuctění, žes dostal jen dvacet ran, pak tu chybu ihned napravíme. Položte ho ještě jednou!" "Ne, ne!" křičel soudce. "Už jdu, už jdu!" Chtěl se co nejrychleji vzdálit, ale já jsem ho uchopil za ruku: "Počkej, vrchní hodžo, musím si s tebou promluvit." "Ty se mnou nemáš co mluvit," ječel, když jsem

ho táhl zpátky do kruhu diváků. "Nechci od vás o nic slyšet, už jsem se od vás dozvěděl dost." "To je docela možné, ale já chci něco slyšet od tebe, proto tady ještě chvilku zůstaneš. Dej ty ruce pryč! Nesluší se mít je na zadku, když mluvíš s efendim." Pokusil se tento rozkaz splnit, ale působilo mu to obtíže, a tak si střídavě dával dozadu pravou a levou ruku. "Označil jsi nás za paliče. Jaký máš k tomu důvod?" zeptal jsem se vážně. Tento dotaz zřejmě přivedl starce do tísnivé situace. Když totiž bude trvat na svém tvrzení, může snadno dostat další výprask. Když je popře, ukáže se jako lhář. Poškrábal se tedy levičkou na holém temeni, zatímco pravice spočívala na patřičné straně kyčlí, a opatrně odpověděl: "Já jsem si to jen myslel." "A proč sis to myslel? Takový vrchní hodža musí umět každou svou myšlenku vysvětlit." "Protože jste tady byli před námi. Viděli jsme požár a pospíchali jsme sem. Když jsme přišli, vy jste tu už také byli. A to je důvod k podezření, ne?" "Ne, protože jsme sem mohli spěchat zrovna tak jako vy, když jsme viděli oheň. Ale rozpomeň se! Byli jsme tu skutečně před vámi?" "Určitě. Vždyť jste mě viděli přicházet." "Já si naopak myslím, žes tu byl před námi ty." "Mýlíš se, efendi. Byl jsem doma a spal jsem. Pak mě probudil velký pokřik. Vstal jsem, podíval jsem se z okna a viděl jsem na kopci oheň. Spěchal jsem sem, protože je to má povinnost jakožto vrchnosti." "Patří též k tvým povinnostem jakožto vrchnosti varovat prchající zločince?" "Já ti nerozumím, efendi." "Nelži! Kde jsou ti čtyři zatčení, které jsem ti svěřil do péče?" "Samozřejmě ve vězení." "Jsou dobře střeženi?" "Je u nich zesílená stráž. Jeden policista stojí přede dveřmi a druhý před domem." "Co potom pohledává tamhleten člověk zde nahoře?" Muž, který se předtím zastával vrchního hodži, stál poblíž. Okamžitě jsem v něm poznal policistu, který měl za úkol střežit zatčené, a vytáhl jsem ho z davu. Úředník předstíral hněv. "Co tady stojíš," obořil se na něj, "okamžitě se vrať na své místo." "Nech

ho," řekl jsem, "Není co hlídat. Zatčení jsou na svobodě." "Na svobodě?" Soudce se snažil vypadat ulekaně. "Nepřetvařuj se! Víš to líp než já. Sám jsi je pustil a dostal jsi za to od Múbarka slušně zaplaceno." Nyní poprvé ukázal soudce obě ruce najednou. Spráskl je a křičel: "Co to říkáš? Z čeho mě to viníš? Kdo jsi, že se odvažuješ označovat vrchního hodžu za zločince? Já že jsem dostal zaplaceno? Já že jsem pustil zatčené? Dám tě zavřít a budu proti tobě postupovat s veškerou přísností zákona - ne, ne, pryč, nech mě!" Poslední slova platila Halefovi, který ho uchopil za rameno, napřáhl bič a hrozivě se ho otázal: "Mám ti vydělat ještě další část těla? Ty asi pořád ještě nevíš, že si tyhle způsoby nenecháme líbit. Ještě slůvko, které mi nebude po chuti, a můj bič se na tebe snese jako krupobití, které střechy proráží." Obrátil jsem se k davu a vyprávěl, co jsem se dozvěděl od Nebatji, její jméno jsem však neprozradil. Dodal jsem, že jsme se pak s vrchním hodžou setkali a že zločince varoval. Tu vystoupil jeden člověk, v němž jsem poznal přísedícího, a prohlásil: "Efendi, naplňuje mě údivem, co nám zde líčíš. Jsme vám velmi vděčni, že jste odhalili jednoho z největších zločinců, který se tu kdy vyskytl. Jestliže zatčení skutečně uprchli, údajný Múbarek a jeho spřeženci, pak ten, kdo jim k tomu dopomohl, musí být co nejpřísněji potrestán. Dnes jsem tě viděl a slyšel; věřím, žes neřekl nic, co bys předtím neuvážil. Máš tedy jistě pádný důvod obvinit vrchního hodžu. Jsem návladní, tedy nejvyšší po něm, a jsem proto povinen nastoupit na jeho místo, když se ukázal být nehodným svého úřadu. Musíš se tedy obracet se vším na mne." Zdálo se mi, že ten muž smýšlí poctivě, i když jsem mu nepřipisoval velkou rozhodnost. Dlouho jsem se nerozmýšlel a prohlásil jsem: "Těší mě, že v tobě nacházím muže, jemuž leží blaho občanů na srdci, a doufám, že budeš jednat nebojácně a nestranně." "To budu, ale musíš mi dokázat, že je tvé obvinění pravdivé." "Zajisté." "Řekni mi

tedy, odkud víš, že vrchní hodža byl zde nahoře se zatčenými a že dostal od Múbarka peníze." "Ne, to neřeknu. Nechci uškodit osobě, která to vše slyšela a viděla." "Nikdo jí neublíží." "Dovol, abych o tom pochyboval. Ty jsi poctivý člověk, ale všichni úředníci nejsou jako ty. Dobře vás znám. Až budu pryč, bude ten dobrý soudce zase vládnout po svém. A s tou osobou, od níž jsem se vše dověděl, by to špatně dopadlo. Bude proto lépe, když její jméno neprozradím.". "Ale pak nemůžeš své řeči dokázat." "Ale ano. Peníze, které vrchní hodža dostal, bude mít u sebe nebo budou v jeho domě, a že byl tady nahoře a vyškubl se mi, to se dá rovněž lehko dokázat, protože mi zůstal v ruce kousek jeho kaftanu." "To není pravda," volal obviněný. "Podívej se! Chybí tu něco?" a ukázal oběma rukama na místo, kde jsem ho předtím uchopil. Kaftan byl neporušený. "Vidíš, jak ses zmýlil?" pravil návladní. "Žertuješ," odvětit jsem se smíchem. "Když se tak dívám na tvůj chytrý obličej, jsem přesvědčen, žes zpozoroval, jak se vrchní hodža prozradil." "Prozradil?" "Ano. Chce být nejvyšším pánem v Ostromci a dopouští se chyb jako každý zločinec začátečník. Viděls, kam ukazoval, když nám předváděl svůj kaftan?" "Ovšemže. Na horní část hrudi, nalevo." "A vyprávěl jsem vám, odkud jsem ten kousek látky vytrhl?" "Ne, efendi." "Přesně odtud, kam soudce ukazoval. Jak to ví?" Zástupce zákona byl zmaten. "Uznáváš, že mám pravdu?" "Ano. Poněvadž vrchní hodža ukázal na to místo, musel vědět, že tam byl kaftan poškozen. Co tomu říkáš, vrchní hodžo?" "Neříkám tomu nic," zabručel tázaný. "Jsem příliš hrdý, abych se bavil s takovým člověkem, jako je tenhle cizinec." "Ale tvůj postoj není hrdý ani trochu. Co hledáš s rukama na zadku?" smál jsem se mu. "Mlč!" křikl na mne hněvivě. "Však na tebe dojde a ještě po letech budeš uvažovat, jaké měly tvé pomluvy následky. Copak nevidíš, že nemám kaftan nikde roztržený?" "Vidím. Ale vidím taky, že je to jiný kaftan. Ten, který jsi měl dnes

na sobě a který jsi nosil i předtím, byl starší." "Mám jen tenhle." "Ano, vrchní hodža má jen tenhle kaftan," vmísil se do hovoru policista. "Smíš mluvit, až budeš tázán," poučil jsem ho. Pak jsem se obrátil na návladního a pokračoval jsem: "Víš snad, kolik má vrchní hodža kaftanů?" "Nevím, efendi. Kdo se stará o oděv druhého?" "Ale asi víš, kam dal koně těch tří zločinců?" "Do své stáje." "Má on sám taky koně?" "Čtyři. Chová je obyčejně v ohradě, aby měli výběh." "Jakou mají barvu?" "Černou, protože má rád vraníky. Je to tak, vrchní hodžo?" "Těm cizincům není nic do mých koní," odpověděl tázaný. "Ale je, a hodně, a ty to dobře víš," prohlásil jsem. "Půjčil jsi zatčeným koně, aby mohli uprchnout na koních jiné barvy, protože k tomu mají dobrý důvod. Bylo by pro tebe jen dobré, kdybys měl teď všechny koně pohromadě. Tady se nedá nic zachránit. Chatrč shořela a zakrátko bude tma. Múbarek byl tak chytrý, že ji před svým odchodem zapálil, jinak bychom v ní asi našli mnoho důkazů jeho zločinů. Měl i dostatečnou zásobu prachu, aby ji zapálil nebo vyhodil do povětří. Od soudce to bylo bláznovství, když tvrdil, že jsme ji zapálili my. Nám právě záleželo na tom, abychom ji našli nepoškozenou. Pojďme nyní k soudcovu obydlí, abychom vás přesvědčili, že zatčení jsou skutečně pryč." Když už jsme byli na odchodu, zahlédl jsem, jak se Halef rozběhl, a vzápětí zazněl od cesty jeho hrozivý hlas: "Stůj, nebo ti vrazím nůž do žeber!" "Nech mě," volal jiný hlas. "Já s tebou nic nemám." "Ale já s tebou ano. Jsi zatčen." "Oho!" "Ano, a jestli nepůjdeš dobrovolně, mám s sebou bič, který jako policista rychle poznáš, protože tvůj velitel už okusil, jak chutná." Policista si totiž chtěl pospíšit a dorazit k domu vrchního hodži dříve než my, snad aby varoval a upozornil jeho rodinu. Vzali jsme ho mezi sebe právě tak jako jeho pána. Dnes už podruhé se s kopce dolů pohyboval zvláštní průvod. Několik mužů neslo hořící polena, která

osvětlovala cestu. Všichni obyvatelé města byli vzhůru, a když jsme přišli do dvora, bylo tam téměř tak plno jako večer.

TURECKY NÁVLADNÍ

Vězení bylo pochopitelně prázdné. Koně uprchlíků stáli ve staré, zchátralé stáji, ale soudcovi vraníci byli pryč. Sluhové tvrdili, že zmizeli zrovna tak nevysvětlitelným způsobem jako ti čtyři zločinci. "Teď se podíváme, jestli najdeme peníze a starý soudcův kaftan," řekl jsem návladnímu. "Kde chceš hledat?" "U jeho rodiny." "Ti budou zapírat." "Uvidíme. Hodně záleží na tom, jakým tónem se mluví. Pojď s námi dovnitř." Vstoupili jsme oba do domu; nikomu jsme tam dosud nedovolili vejít, a rozhodně ne majiteli. Návladní se tu vyznal. Chvíli tápal ve tmě a pak strčil do jakýchsi dveří. Vedly do malé jizby, kde stál nízký stůl a několik dřevěných židlí. Podél jedné stěny ležel dlouhý polštář pro ty, kdo rádi sedí po orientálním způsobu. Na stole stála lampa a vedle seděla stařena, která se rychle zahalila závojem. "To je jeho žena," řekl můj průvodce. Přistoupil jsem k ní, spustil pažbu pušky na zem, až to zadunělo, a zeptal jsem se tím nejdrsnějším hlasem: "Kde je starý kaftan tvého muže?" Možná že byla připravena zalhat, ale můj tón ji tak zmátl, že ukázala na druhé dveře: "V truhle." "Přines ho!" Žena odešla. Slyšel jsem bouchnout víko, pak se znovu objevila a přinášela požadovaný kus oděvu. Vzal jsem jí ho z ruky a rozprostřel ho. Na levé přednici kus chyběl, a když jsem vytáhl utržený cár a přiložil k trhlině, přesně se tam hodil. Žena pozorovala naše počínání s úzkostí. Jistě byla do všeho

zasvěcena. "Přines peníze!" poručil jsem jí týmž drsným tónem. "Jaké peníze?" optala se váhavě. "Ty, které tvůj muž dostal od Múbarka. Kde jsou? Rychle!" pravil návladní. Pečlivě se snažil napodobovat můj tón. Žena byla tak ohromena, že přiznala, chvějíc se na celém těle: "Taky v truhle." "Sem s nimi!" Šla opět do komory, ale tentokráte trvalo déle, než se vrátila. Peníze byly zastrčeny hluboko v truhle a byly zabaleny do starého roztrhaného turbanu. Návladní je spočítal; souhlasilo to s částkou, již udala Nebatja. "Co s tím?" tázal se úředník. "To musíš vědět ty," odpověděl jsem. "Zabavím je." "Samozřejmě, ale musíš je poslat nejvyššímu soudci." "Zajisté, a to se stane, jakmile se rozední. Půjdeme?" "Ne. Musím si ještě s touto ženou pohovořit, a jestli nebude mluvit pravdu, bude s ní zle." Pak jsem se obrátil ke stařeně a řekl jsem přísně: "Tvůj pán nechal ty čtyři muže utéct, viď?" "Tak jest." "A dal jim své vraníky?" "Ano, všechny čtyři." "Kam šli?" "Do ... do ... do Radoviše." Protože začala, koktat, domníval jsem se, že nemluví čistou pravdu. Spustil jsem na ni: "Pověz všechno, co víš! Proč mi ostatní místa zamlčuješ? Jestli ke mně nebudeš upřímná, dám přinést lavici a nechám tě před služkami zmrskat." "Efendi, povím ti to. Jeli do Radoviše a chtějí dál do Ziganci." "Asi k řezníkovi Čujanovi, který tam bydlí, ne?" "Ano." "A pak do chatrče v rokli?" "Efendi, ty ji znáš?" "Odpověz!" "Ano, tam chtějí." "A kam dál?" "To nevím." "Co tam chtějí?" "To jsem se také nedozvěděla. Můj pán mi takové věci neříká." "Měl s tím Múbarkem pořád nějaké tajnosti?" "Nikdy jsem se nedozvěděla, co spolu mají. Ale býval často na vršku a Múbarek přicházíval v noci k nám." "Co víš ještě o té věci?" "Nic, vůbec nic, efendi. Řekla jsem ti všechno, co vím." "Věřím ti, že mluvíš pravdu, a proto tě nebudu dál trápit. Ale možná žes slyšela někdy jméno Alacy?" "Také ne." "Efendi," řekl návladní, "co je s nimi?" "Ty je znáš?" "Ne, ale o obou jsem slyšel." "Tak tedy jsou dva? A cos o

nich slyšel?" "Jsou to dva bratři, učinění obři a nebezpeční lupiči. Jejich kulky nikdy nechybí a jejich nože se nikdy neminou cíle. Jejich čakany jsou prý strašné zbraně. Dohodí jimi tak daleko, kam až doletí kulka, zasáhnou protivníka do vazu a zlomí mu obratle s takovou jistotou, jako by těmi sekerami házel sám ďábel. A ve střelbě prakem se jim také nikdo nevyrovná." "Kde se zdržují?" "Jsou všude, kde se dá vraždit nebo loupit." "Už tu někdy byli?" "V Ostromci dosud ne, ale v okolí. Teprve nedávno prý je viděli kolem Kočani." "To není odtud daleko. Jsem si jist, že se tam dá na koni dorazit asi za pět hodin." "Zdá se, že znáš náš kraj dobře." "To ne, ale jen tak odhaduji. Nevíš náhodou, odkud ti dva bratři pocházejí?" "Říká se, že od Kalkandele, z pohoří Šar, kde sídlí Škipetarové. Jezdí na strakatých koních, kteří mají ďábla v těle zrovna jako jejich páni. Narodili prý se 13. dne měsíce muharramu; to je den, kdy byl ďábel svržen z nebes. Jejich páni jim dávají denně sežrat lístek, na němž je napsán úryvek koránu; proto jsou nezranitelní, rychlí jako blesk, kouzlo je chrání před každou nemocí a nikdy neučiní chybný krok." "Múbarek si Alacye pozval, aby si na mě počíhali a zabili mě." "Je to docela dobře možné, protože oba ti zlosynové se prý potulovali poblíž. Efendi, měj se na pozoru! Ani třicet mužů jako ty nic proti těmto dvěma Škipetarům nezmůže. Jestli tě dopadnou, jsi ztracen. Myslím to s tebou dobře." "Přijmi za to můj dík, ale já se jich nebojím. Mám s sebou ochránce, na něhož se mohu spolehnout." "A kdopak je ten tvůj ochránce?" "Hádží Halef Omar, už jsi ho viděl." Návladní udělal dlouhý obličej, zdvihl obočí a zeptal se: "Ten? Takový skrček!" "Ano, ale to ho neznáš!" "Možná; s bičem umí zacházet výborně. Ale co zmůže karabáč proti tak udatným mužům." "Říkals, že i třicet mužů jako já by muselo, mít z těch dvou Alacyů strach. A já ti říkám, že ani padesát takových Alacyů nezmůže nic proti Hádžímu Halefovi. Jsem pod jeho ochranou a nemusím se

žádného nepřítele bát." "Jestli si to myslíš, pak ti věru není pomoci a jsi ztracen." "Nikoliv. Věz, že Hádží Halef denně sní ne jeden výrok, ale celou súru z koránu. Proto by se od jeho těla odrazila i dělová koule. Je odolný vůči bodnutí, sečné ráně i kulce. Například spolkl nůž, bodák, střelný prach a kapsle, a všechno mu to šlo tak k duhu, jako by snědl tučný pilaf." Návladní se mi díval vážně a pátravě do tváře, chvilku uvažoval a pak se zeptal: "Káro ben Nemsí Efendi, ty si ze mě děláš legraci?" "Je to zrovna taková legrace jako povídačky o tom, že koně těch dvou Škipetarů jsou nezranitelní." "Efendi, je mi to nepochopitelné, ale Prorok sídlí v sedmém nebi a může všechno, co chce. Budu si toho zázračného hádžího pozorněji všímat než dosud." "Buď tak hodný. Jsem přesvědčen, že se nelekne ani stovky takových pobudů." "Smím si ho někdy vyzkoušet?" "Jak to chceš udělat?" "Budu se za ním plížit s pistolí a pak mu zkusím potají vpálit kulku do hlavy. Myslíš, že Hádží Halef nic nezpozoruje?" "No, větřit něco bude, protože tak úplně potají to neproběhne. Když mu kulka odskočí od hlavy, určitě něco ucítí, na to můžeš vzít jed. A pak se měj na pozoru, protože by to mohlo s tebou špatně dopadnout. Odražená kulka by tě mohla zranit." "Efendi, to je docela dobře možné!" "A i když se to nestane, můžeš si být jist, že ti rozhněvaný hádží vrazí nůž někam, kde ti to nebude zdrávo." "Proč by se měl tak rozzlobit?" mínil návladní. "Protože mu nevěříš. Nemá totiž rád, když ho někdo podrobuje takovým zkouškám bez jeho svolení." "Tak bych toho měl radši nechat nebo ho aspoň požádat o svolení. Myslíš, že svolí?" "Ano, když se za tebe přimluvím." "Přimluv se, prosím tě." "Promluvím si s ním. Nyní ale máme na starosti důležitější věci. Jsi už přesvědčen o vině vrchního hodži?" "Úplně." "Tak ti ho odevzdávám. Musíš se zmocnit i těch dvou policistů, protože mu pomáhali. Co se mě týče, nechci už s tou věcí mít nic společného." "Budu přísným a spravedlivým soudcem. Mám dát zavřít i tuhle

ženu?" "Ne, musela poslechnout, co jí nařídili. Žena nemá duši a nepřijde do ráje, nemá být tedy trestána za hříchy, jichž se dopustil její muž." Ta slova připadala stařeně tak vlídná, že uchopila třásně mého pásu a přitiskla si je na závoj. Rychle jsem odešel, abych se vyhnul jejím díkům. Návladní šel za mnou a nesl v ruce kaftan a v opasku peníze. Jistě už obojí považoval za svůj majetek. Možná že si dokonce po mém odchodu vymyslel, že jsem si to vzal s sebou já. Venku na nás už čekali, neboť mezitím přišli i ostatní, především ti stateční, kteří na příkaz obou hostinských měli uprchlíkům vpadnout do zad. Nepořídili však, protože jinak by byli zločince přivedli s sebou. Ibarek ke mně přistoupil a vážně se mě zeptal, což u mne vzbudilo tiché veselí: "Efendi, vy je nemáte?" "Ne, jak jsi už mohl zjistit." "My také ne." "Tak si tedy nemáme co vyčítat." "To tedy ne. My jsme svou povinnost splnili." "A jak jste to provedli?" "Shromáždili jsme sousedy a běželi, kam jsi nás poslal." "A kolik mužů jsi měl s sebou?" "Bylo nás dvanáct." "To by mělo stačit. Dvanáct na čtyři." "A ozbrojeni jsme taky byli. Všechno bychom byli postříleli a pobili." "Ano, je mi známo, že Ostromci je proslulá udatnými obyvateli. Nebylo nic vidět nebo slyšet?" "Ale ano. Hodně." "Copak? Pověz!" "Viděli jsme oheň a měli jsme z toho radost" "Ale! A proč?" "Protože jsme mysleli, že jste upálili zloděje v chatrči." "Ne, tak hrozně udatný nejsem. Ostatně oni tam vůbec nebyli." "Pak jsme viděli přicházet lidi s pochodněmi křovím." "To jsem byl já se svými přáteli." "Pak jsme slyšeli volání a nadávky." "Poznali jste hlasy?" "Zajisté. První volal na vás nahoru Múbarek a pak zařval shora dolů Hádží Halef." "Tak tys věděl, že to byl Múbarek?" "Samozřejmě. Všichni jsme jeho hlas poznali." "V tom případě jsi ho určitě zadržel i s jeho průvodci." "To nešlo. To by bylo proti tvému rozkazu." "Cože? Jakému rozkazu?" "Nařídils nám, abychom jim odřízli cestu, a to jsme také učinili. Byli však tak chytří, že nejeli po cestě, ale přes

úhor, který leží mezi cestou a řekou." "A nešli jste tam za nimi?" "Ne. Copak jsme směli opustit svá místa? Udatný muž setrvává na vykázaném místě, i kdyby tam měl zemřít." Ibarek to říkal pyšně a sebevědomě a díval se na mne, jako by očekával zvláštní pochvalu. Asi jsem v tomto okamžiku nevypadal moc duchaplně, protože Halef do mne strčil a šeptal mi: "Sidi, zavři ústa. Chceš toho statečného chlapíka spolknout?" Naštěstí se objevil přítel v nouzi - návladní. Jakožto nejvyššího rozhodčího celé záležitosti by ho měla zpráva udatného hostinského zajímat nejvíc; ale on ji neposlouchal, nýbrž zíral bez ustání na Halefa. Pojednou si stoupl mezi něho a mne a pravil tiše: "Efendi, teď je nejvhodnější doba." "K čemu?" "Aby ses u Hádžího Halefa přimluvil, jak jsi mi slíbil. Nebo snad nechceš své slovo splnit?" Měl jsem se zlobit nebo smát? Ten dobrák měl mnohem větší starost o Halefovu nezranitelnost než o kriminální případ, který jsem mu předal. "Ráno, až se vyspíme," prohlásil jsem. "Teď musíš konat svou povinnost. Tamhle stojí soudce a tady máš přes ruku jeho kaftan. Tady ti lidé očekávají, že bude usvědčen, a ty ještě váháš? Zdá se, že nemůžeš své povinnosti zvládnout." "Ale ano, efendi. Hned se přesvědčíš, jak vážně a přísně se tohoto důležitého případu ujmu." Policisté byli vyzváni, aby znovu zapálili několik pochodní. Tím byl dvůr osvětlen alespoň natolik, že jsme mohli rozeznávat jednotlivé postavy. Návladní vystoupil a zvolal: "Věřící, stojím zde na místě pádišáhově, kéž mu Alláh dopřeje rajské blaženosti. Musím vám oznámit, že vrchní hodža je usvědčen. Našli jsme kaftan, z něhož mu cizí efendi kus utrhl. Bude mu sice muset podle ustanovení zákona kaftan zaplatit, což rád učiní, protože je bohatý, a peníze přijdou do soudní pokladny," (to znamená do jeho váčku) "ale dokázal tím skvěle, že vrchní hodža byl nahoře na kopci. Též jsme našli peníze, které vrchní hodža obdržel, aby ty čtyři holomky pustil na svobodu. Též jsme se dozvěděli, že jim dal

k útěku své čtyři koně. Není již tedy žádné pochybnosti o jeho vině, a tak se tě táži, ó Káro ben Nemsí Efendi, kolik chceš za ten kaftan zaplatit?" "Alláhu akbar!" zvolal Halef, který stál vedle mne. Nebyl jsem o nic méně udiven než on. Očekával jsem najisto, že tyto důkazy budou mít za následek prohlášení vrchního hodži za zatčeného. Ale celé jednání mělo jen ten výsledek, že mám zaplatit obnošený kaftan. Řekl jsem nahlas: "Ke své radosti slyším, že tvá spravedlivost je zrovna tak velká jako tvůj důvtip. Proto se tě tážu, kdo vlastně ten kaftan roztrhl?" "Přece ty, efendi." "Nikoliv." "Káro ben Nemsí Efendi, já žasnu! Je to dokázáno a nám všem známo." "Buď tak hodný a vyslechni mě. Je dovoleno zadržet člověka, když se chystá spáchat zločin?" "Ano, je to dokonce povinnost každého pádišáhova poddaného." "Pak tedy nemohu být trestán za to, že jsem chtěl zadržet vrchního hodžu." "Za to ne." "A víc už jsem nic neudělal. Vyzval jsem ho, aby zůstal stát, a přidržel jsem ho za kaftan. Byl by se plášť roztrhl, kdyby byl jeho majitel zůstal stát, jak jsem po něm žádal?" "Zajisté ne." "A zůstal stát?" "Ne, uprchl." "Kdo tedy roztrhl kaftan?" Trvalo chvíli, než odpověděl: "Alláhu, to je těžká otázka. Potřeboval bych o tom další zprávy." "To není nutné. Na to stačí tvá spravedlivost, abys tu otázku zodpověděl. Ptám se tě: Byl vytržen kus z kaftanu nebo kaftan z kusu? Klidně jsem stál a pevně držel; ale soudce sebou trhl a kaftan povolil." Návladní se zadíval do země a uvažoval, pak zvolal: "Slyšte, obyvatelé Ostromci, jak jsou vaši soudcové spravedliví. Vynáším rozsudek ve jménu zákona, jenž je obsažen v koránu, že kaftan byl odtržen od kusu. Jste téhož mínění?" Odpovědí bylo "ano" z mnoha úst. "Tak nyní mi, efendi, zodpověz ještě jednu otázku. Měl jsi zaplatit kaftan, protože jsme se domnívali, žes ho roztrhl. Nemyslíš, že ho musí zaplatit ten, kdo ho roztrhl?" "Zajisté," odpověděl jsem, potěšen tímto obratem, neboť jsem tušil jeho úmysl. "Kdo ho však roztrhl?" "Vrchní hodža." "Kdo tedy musí

zaplatit?" "On." "A kam přijdou peníze?" "Do soudní pokladny." "A kolik musí zaplatit?" "Cenu kaftanu v roztrhaném stavu." "Tak je to správně. Oceň ho sám. Na kolik ho odhaduješ?" "Byl starý a zašpiněný. Nedal bych za něj víc než patnáct piastrů." "Efendi, to je málo." "Ten plášť větší cenu nemá." "Co je patnáct piastrů do pádišáhovy pokladny!" "Pádišáh přijme rád i tu nejmenší částku." "Máš úplně pravdu. Ale je takového vrchního hodži důstojné, aby nosil zašpiněný kaftan?" "Asi sotva." "Jistě ne. Důstojnost jeho úřadu vyžaduje, aby nosil krásný dlouhý kabát, a měl by být nový. Ale kolik stojí takový nový kaftan?" "Viděl jsem v cařihradském bazaru takový a stál tři sta až pět set piastrů." "To nejsou ty nejdražší. Kaftan za tři sta piastrů by postačil chudému bas katibovi; ale vrchní hodža musí mít kaftan aspoň za pět set piastrů. Nemyslíš?" "Plně s tebou souhlasím." "Mám tedy zhodnotit a potrestat vrchního hodžu podle jeho hodnosti, nebo podle bas kátiba?" "Podle jeho hodnosti." "Uděluji mu tedy tímto přísnou důtku, že tak málo dbal na svůj úřad a nosil tak ušpiněný kaftan, a odsuzuji ho, podle jeho hodnosti, k zaplacení nového kaftanu v ceně pěti set piastrů. Nemá-li peníze v hotovosti, zabavím tuto částku z jeho majetku a odvedu pokladně. Tak jsem rozhodl na základě posvátného koránu, podle něhož se řídíme a soudíme. A nyní nechť je vrchní hodža s oběma svými policisty zatčen a uvězněn. Ať na něho dopadne přísnost zákona." Stařec začal vřeštět a odporovat. Já už jsem toho ale měl všeho dost. Pokynul jsem svým třem společníkům a odešel jsem. Oba udatní hostinští, kteří tak neohroženě vytrvali na svých místech, nás následovali. Cestou toho spoustu napovídali o svých hrdinských činech, když jim ti čtyři hledaní zločinci přišli do rány, ale já jsem jejich klábosení nevnímal. Když jsme přišli do hanu, šel jsem ihned s Halefem do naší komory nahoře, ale nemohli jsme usnout. Uplynulý den byl tak bohatý na události, že se naše rozrušené

mysli jen těžko uklidňovaly. "Sidi," zeptal se Halef, "jak dlouho tu zůstaneme?" "Nemám chuť zůstat v tomhle hnízdě déle, než bude nutné." "Já také ne, sidi. Tihle lidé se mi zhnusili. Musíme zítra co nejrychleji za Bárúdem el Amázou." "Zítra? Snad dnes, ne? Vždyť už bude brzy ráno; na to jsem nepomyslel. Musíme spát. Pak navštívíme Nebatju a potom odjedeme." "Jestli nás něco nepřinutí zůstat." "Nedám se zdržovat." "Bylo správné, že jsem dal soudci okusit biče?" "Hm," zabručel jsem. "Nebo jsme snad měli jeho urážky klidně snášet?" "Ne. V tomto případě ti dávám za pravdu. Ten výprask si poctivě zasloužil." "Ten druhý také." "Koho myslíš, Halefe?" "Toho návladního. Je to holomek jako ti druzí. Měl bych hroznou radost, kdybys mi dovolil, aby i on ucítil můj karabáč." "Milý Halefe, tys tím svým bičem úplně posedlý, ale uvaž, že je to velmi nebezpečné." "Sidi, nejsme my dva přímo stvořeni k tomu, abychom nebezpečí čelili?" "Ano, dosud jsi měl štěstí." "A budu je mít i nadále." "I když už s tebou nebudu já? Vždycky se mi tě podařilo vysvobodit, když ses do něčeho kvůli svému biči zapletl. Později už to nepůjde." "Sidi, na to nechci ani pomyslet." "A přesto si musíš na tu myšlenku pomalu zvykat. Jednou se přeci rozloučit musíme. Tebe volá tvá vlast a mě zase moje; bohužel jsou obě od sebe tak vzdálené, že se musíme rozejít." "Navždy?" "S největší pravděpodobností." "Ale myslím si, že mohu mít jednu útěchu." "Jakou?" "Že to nebude tak brzy. Ti čtyři zločinci, kteří jedou před námi, nám ještě dají hodně práce." "Také si myslím, a k tomu ještě ti Alacyové." "Ti strakáči? Dověděl ses o nich něco nového?" Vyprávěl jsem mu, co jsem slyšel od návladního, a zmínil jsem se i o tom, že ho ten pověrčivý člověk nyní považuje za nezranitelného. "Sidi," zabručel Halef, "to může být pro mne velmi nebezpečné. Co když mi ten Turek vpálí na zkoušku kulku do hlavy?" "To neudělá, protože má strach z tvého nože." "To je pravda, sidi. Ostatně už tu dlouho nepobudeme a já si dám pozor.

Ale stejně bych měl z toho legraci, kdybychom ho mohli oklamat." "Už jsem na to taky myslel. Mohlo by to mít pro nás velkou výhodu. Naši nepřátelé nás jistě dají sledovat a měli bychom z toho užitek, kdyby aspoň jeden nebo dva z nás měli pověst nezranitelných." "Nedá se to nějak zařídit, sidi?" Halef byl tou myšlenkou tak nadšen, že se na lůžku posadil. "Jisté dva kovy, když se smíchají ve správném poměru, dávají pevnou, tvrdou kulku, která vypadá jako olověná a je téměř přesně tak těžká. Při výstřelu se však tato směs rozletí asi loket od ústí hlavně v nepatrný prášek." "Které jsou to kovy?" "Rtuť a vizmut; ten druhý neznáš. Je velmi drahý a asi zde bude těžko k dostání." "Kde by byl k mání?" "Jen v lékárně. Až se ráno probudíme, zajdu tam." "A jsi si zcela jist, že se ta koule rozletí? Jinak by byl tvůj hádží ztracen." "Neměj strach. Nejdřív to vyzkouším. Dočetl jsem se o tom v jedné kouzelnické knížce." "Ale nejsou ty kousíčky kovu vidět?" "Ne. Kov se rozletí na docela malé, neviditelné částečky. Velmi bude působit, když budeš v ruce držet opravdovou olověnou kulku. Při výstřelu pak budeš předstírat, že chceš letící kulku zachytit, a samozřejmě místo ní ukážeš jinou nebo s ní mrštíš o zem." "Tak to uděláme, sidi. Myslíš, že se ti zbojníci dozvědí, že mi žádná kulka nemůže ublížit?" "Pevně věřím, že zde mají někoho, kdo jim podá zprávu." "Pak by bylo dobře, kdyby si myslili, že ani tebe nelze kulkou zasáhnout. Nech na sebe také jednou vystřelit." "To bude záležet na tom, zda ty kulky dostaneme a kolik jich bude. Ostatně proti tolika násilníkům musíme užívat co nejvíce lsti. Nalákám ty pobudy na sebe v přestrojení." "Jak, sidi?" "Zítra budu mít plavé vlasy a vousy." "Jak to zařídíš?" "Když se listy kustovnice vyvaří v louhu, obarví v mžiku i ty nejtmavší vlasy na světlé. Koupím ji ve zdejší lékárně. To oba lupiče oklame. Dále pojedu před vámi, abych prozkoumal cestu." "Ale přesto tě poznají, protože jim řeknou, že jedeš na Ríhovi, arabském vraníku s rudými nozdrami."

"Pojedu na tvém koni. Ty pojedeš na vraníku." Sotva jsem to dořekl, ozvalo se bouchnutí. V příštím okamžiku seděl Halef na okraji mého lůžka. "Co to děláš, Halefe?" zeptal jsem se. "Udělal jsem kotrmelec od svého lůžka až k tobě," odpověděl zajíkavě. "Myslíš to vážně, sidi? Opravdu pojedu na Ríhovi?" "Já nežertuji." "Ó Alláhu, Alláhu! Pojedu na Ríhovi! Takové štěstí! Cestuji s tebou již dlouhé měsíce a směl jsem na něm jet teprve dvakrát. Víš ještě, kde to bylo?" "Ano, na takové věci člověk nezapomíná." "A zítra potřetí! A svěříš mi ho rád?" "Velmi rád. Ty jsi jediný, kdo s ním umí správně zacházet." Kdyby byl tušil, že mám v úmyslu mu toho vzácného koně při našem rozloučení darovat, byl by těch kotrmelců udělal víc a snad by prorazil zeď. "Ano, milý, dobrý sidi, já jsem to od tebe odkoukal. Ríh má víc rozumu než leckterý člověk. Rozumí každému slovu, každému zvuku, každému pokynu. Ten hřebec je vděčnější než člověk za všechno, co pro něj uděláš. Budu s ním zacházet jako s přítelem a bratrem. A jak dlouho budu smět v tvém sedle sedět? Celou hodinu?" "Možná celý den." "Co? Celý den? Efendi, sidi, můj příteli a pane! Srdce mi přetéká štěstím - snad se mi rozskočí." Po chvíli se zeptal: "Tak tedy budu jezdit na Ríhovi celý den. Proč tak dlouho? Ty s námi nebudeš?" "Na tuhle otázku ti ještě nemohu dát odpověď, protože sám dosud nevím, co se stane. Vynasnažím,se změnit co nejvíc svůj zevnějšek, a pak..." "Ach, přece tě poznají!" "Vždyť mě dosud neviděli! Znají mě jen podle popisu." "Pak je snad oklameš. Ale nepřijdou sami do Ostromci?" "Není to pravděpodobné." "Proč ne? Myslíš, že by se tu museli obávat o svou bezpečnost?" "To vůbec ne. Podle toho, co o nich vím, budou naopak dělat všechno, aby zdejší zbabělé obyvatelstvo zastrašili. Ale já je tu zřejmě nesmím zahlédnout, a proto na nás budou číhat venku. To je jisté. Nevezmu si s sebou vůbec žádné zbraně a nechám je u vás. Pojedu sám a budu se chovat jako prostý občan této země. Jistě se mi

podaří ty zbojníky vidět." "I když se schovají?" "I tehdy. Najdu-li místo, které se hodí k přepadení, budu hledat stopy a zcela jistě je najdu. Co se stane pak, to ještě nevím." "Ale my musíme přece vědět, co se má stát!" "Jistě. Pojedete zvolna po cestě do Radoviše. Po dvou hodinách přejdete řeku a nanejvýš za tři hodiny jste na místě. Když se po cestě nic nepřihodí a nic vám nebude nápadné, zastavíte se v prvním hanu, který bude ležet po vaší pravé straně. Zde mohou nastat tři případy. Buď tam ještě budu ..." "A to bude dobře, sidi." "Nebo už budu pryč..." "Pak nám tam necháš vzkaz." "Nebo tam ještě nebudu. Pak počkáte, až přijdu." "A když nepřijdeš?" "V tom případě pojedeš zpátky, ty sám, příští den, ale ne před polednem a ne na vraníku. Ten zůstane v hanu u Umara a Oska. Jeho nebudu vystavovat nebezpečí. Na této zpáteční cestě už najdeš ode mne znamení. Tak tohle bylo nutno prohovořit předem. A teď už skončíme. Potřebujeme klid a pokusíme se osvěžit spánkem." "Já neusnu. Ta věc s kulkou a vraník mi nedají spát. Dobrou noc, sidi." "Dobrou noc." Docela jsem Halefovi věřil, že spát nebude. I já jsem byl dost rozčilen a nemohl jsem se uklidnit. Kdyby byla ta dobrá Nebatja nešla na kopec, aby přinesla bodláčí Panny Marie, nebyla by vyslechla rozhovor a nebyla by mě mohla varovat. V tom případě by mi zítra hrozila jistá smrt. Tak jsem ležel, střídavě uvažoval a napolo snil, až jsem posléze přece usnul.

NEPRŮSTŘELNÝ

Když jsem se probudil a otevřel okenice, vniklo do místnosti jasné denní světlo. Pohled na hodinky mi prozradil, že jsem spal dvě a půl hodiny. Halef byl již vzhůru. Našel jsem ho dole ve stáji. Hřebelcoval vraníka s takovým zápalem, že si mého příchodu ani nevšiml. Když mě spatřil, zeptal se: "Také jsi už vzhůru? V domě ještě všechno spí. Ale je dobře, že už jsi vyspalý, protože musíš obstarat spoustu věcí." "Jak to?" zeptal jsem se, ačkoliv jsem přesně věděl, co myslí. "Musíš jít do lékárny." "To počká." "Ne, sidi. Bude hodně dlouho trvat, než ty kulky uděláme." "No, možná že máš pravdu, protože nejdřív musím svařit ty listy. Ale nevím, kde je lékárna, a ve městě ještě nikdo nebude na ulici, aby mi to ukázal." "Stopař jako ty bude přece umět najít i lékárnu!" "Pokusím se." Otevřel jsem vrata a vyšel ven. Řekl jsem si, že lékárna nebude někde v zastrčeném koutku, nýbrž na místě co nejdostupnějším a uprostřed města, tedy nedaleko. Jak jsem tak obhlížel dům za domem, spatřil jsem starou, zchátralou barabiznu. Na jediných dvou hřebících, patrně již také vyviklaných, viselo dlouhé zborcené prkno. Nápis na něm byl naštěstí ještě čitelný: Hádží Ómer, doktor medicíny a lékárník. Dveře byly zavřené a nebyl na nich zvonek jako u nás, ale visely tu na provaze dvě dřevěné desky, právě tak vysoko, aby na ně mohl dosáhnout dospělý člověk. Dovtípil jsem se, že toto zařízení nahrazuje zvonek, uchopil jsem desky a zaklepal jimi o sebe. Vydaly takový zvuk, že by probudily i mrtvého. Musil jsem tlouci na tento cimbál dost dlouho, než jsem byl vyslyšen. Nade mnou se otevřela okenice, kousek po kousku, protože prkénka nedržela pohromadě. Pak se objevilo toto: pleš žlutá jako ze slonoviny, čelo složené ze samých příčných vrásek, dvě malá, ospale mžourající očka, nos, jenž se podobal hubičce

velké hnědé hliněné konvice na kávu, široká ústa bez rtů, zahnutá brada, jež nebyla širší než nos; konečně ze rtů zaznělo: "Kdo je to?" "Nemocný," odpověděl jsem. "Jakou máš nemoc?" "Žaludeční kýlu," prohlásil jsem bezostyšně. "Hned, hned," vykřikl "pan doktor" a podle jeho hlasu jsem poznal, že takový případ ještě nikdy neměl. Hlava v mžiku zmizela, mně však, jenž jsem měl tu odvahu a díval jsem se stále ještě do výšky, začaly padat kusy okenice do obličeje. Byl jsem tak duchapřítomný, že jsem uskočil až tehdy, když už prkénka ležela na zemi. Asi za minutu jsem uslyšel za dveřmi hluk, jako když se blíží zemětřesení. Vřeštělo tam několik koček, vyl pes, padalo nádobí, do toho křičel nepopsatelný ženský hlas, pak něco, nejspíš sám lékař, letělo směrem ke dveřím, ty se náhle otevřely a učený pán mě zval s hlubokou úklonou, abych ráčil přistoupit blíže. Ale jaká to postava se přede mnou objevila! Hotový strašák do zelí. Jeho obličej, to byl pozdrav z dávnověku - plný záhybů a vrásek, že na něm nebylo hladkého místečka. Jeho ranní úbor vypadal jako košile, jež sice sahala od ramenou až po kotníky, ale přesto zakrývala nahotu jen zpola, protože se skládala téměř jen z děr a cárů. Na jedné noze měl ošoupaný pantofel z červené kůže a na druhé obrovský střevíc z černé plsti; ale i tato plst zřejmě toužila po vzduchu a popřávala prstům nerušený výhled do všech krajů turecké říše. Lysou hlavu pokrýval starý ženský fez, který si doktor ve spěchu nasadil. "Efendi, přistup blíže!" řekl. "Vejdi do ubohé dílny na zdraví k svému poníženému služebníkovi. Těší mě, že zrovna já mohu uzdravit tvůj protržený žaludek." "Copak ty mě znáš?" "Velmi dobře. Mluvil jsi u Studny zdraví s Nohudou, důvěrnou přítelkyní naší rodiny, a s Nebatjou, která nám nosí byliny, a ony mi o tobě vyprávěly. Pak jsem tě viděl u soudu. Celý svět tě chválí a mé srdce ti vzdává upřímný obdiv. Roním hořké slzy, že tě ke mně přivádí nemoc. Ale já jsem prostudoval dva tisíce a jeden lék a tvého

trápení tě zbavím. Žádný člověk ještě ode mne neodešel bez pomoci a každého jsem zachránil. Proto se mi s důvěrou svěř." To znělo velmi slibně. Ómer vypadal tak, jako by dva tisíce a jeden lék nejen prostudoval, ale i spolykal, a jako by dosud trpěl jejich účinkem. A tomuto muži jsem se měl svěřit se svou nemocí! Proto jsem prohlásil: "Promiň, ó slunce uzdravení, nebudu tě obtěžovat. Jsem hekim basi, vrchní lékař své země, a své tělo znám. Potřebuje něco úplně jiného než tělo zdejšího člověka. Přišel jsem pouze proto, abych si sehnal prostředek, který potřebují k uzdravení." "Ó běda, škoda, přeškoda!" zvolal. "Byl bych prohlédl trhlinu na tvém žaludku a přesně ji změřil. Mám výtečnou mast a rozetřel bych ti ji na cíp turbanu. Kdyby sis tu mast přiložil na žaludek, v několika hodinách by se ti rána zacelila." "Možná že tvá mast je jako moje, protože i ona působí tak rychle. Ale dovol, abych si ji připravil sám." "Tvá vůle je i mou vůlí. Pojď se mnou do komory, kde mám zázračné masti, a vyhledej si tam, co tvé srdce ráčí." Otevřel postranní dveře a nechal mé vstoupit prvního. Pak tam ten šťastný majitel lékárny vpochodoval za mnou. Co jsem tam viděl, naplnilo mě úděsem. Octl jsem se,v místnosti, která by se hodila spíše za husí chlívek než za lékárnu. Vrazil jsem do něčeho hlavou. Za podlahu sloužila matička země, stěny se skládaly z neoloupaných odřezků prken. Na hřebících visely celé řady plátěných pytlíčků. Uprostřed stropu se na šňůře klátil obrovský klystýr. Na prkně ležely několikerý nůžky podivných tvarů, staré baňky, misky na holení a tlusté zubní kartáčky. Na podlaze stála spousta celého i rozbitého nádobí a panoval tu přímo nepopsatelný zápach. "Tak," řekl lékárník, "tohle je moje ordinace. Teď mi řekni, z čeho tu svou mast na žaludek děláš." Vecpal se přede mne a díval se mi s největším napětím do obličeje. Zřejmě se těšil, že na mně vyláká recept. "Máš tady v těch pytlíčcích sadar?" zeptal jsem se. "Sadar tu je. Kolik ho chceš, efendi?" "Plnou hrst." "Výborně. Dám ti ho do

kornoutu. A co chceš ještě?" Na zemi ležel papír. Vypadalo to, že ho sebral někde na ulici. Lékárník ho zvedl, stočil a přejel jazykem po okraji, aby ho slepil. Protože jsem nemusel ten prostředek užívat vnitřně, vůbec nic jsem proti jeho nenucenému počínání nenamítal. "Máš louh?" zeptal jsem se. Ómer rozšířil tvář do sebevědomého úsměvu a prohlásil: "Jaký druh chceš?" "Počkej ještě. Nejdřív musím zjistit, máš-li ještě jednu věc, kterou k tomu potřebuji: vizmut. To je ovšem vzácný kov." "Užívám ho, když připravuji krásné bílé líčidlo." "Tak mi ho dej a k tomu dvě libry rtuti." Lékárník klekl na zem a přehraboval se ve starých nádobách. "Co hledáš?" zeptal jsem se ho. "Láhev, abych ti mohl nalít rtuť. Tady je jedna." Zdvihl se a podával mi ji. Byla tak velká, že snad kdysi obsahovala celou jeho zásobu a možná ještě více. Podržel jsem ji proti světlu, prohlédl obsah a řekl jsem: "Vždyť je tam ještě stará fermež." "Co má být? Vypláchnu ji vodou." Odešel i s lahví a já jsem ani slovem neodporoval. Po chvíli se vrátil, v obličeji rudý námahou. "Efendi," naříkal, "ta láhev je očarovaná. Fermež nejde vypláchnout." "To jsem věděl. Dá se odstranit pouze terpentýnem; voda na fermež neúčinkuje." "A tos mi nemohl říci dříve?" "Třeba bych tě byl urazil. To musí přece každý lékárník znát. Byla by to ode mne nezdvořilost, vypadalo by to, jako bych ti nevěřil, žes prostudoval dva tisíce a jeden lék." "Jsi zdvořilý. Zato dostaneš fermež zadarmo. Naliju ti na ni tu rtuť. Kdepak mám honem váhy? Aha, na dvoře. Včera jsem na nich vážil králíka, kterého budeme mít dneska k obědu." Běda! Lékárnické váhy, na nichž se dá vážit zabitý králík! Když je přinesl, viděl jsem, že si vahadlo asi přiřízl sám ze dřeva. Za jazýček sloužil kus drátu, který se pohyboval mezi dvěma zuby vidličky. Jednou miskou byla kulatá dřevěná krabička, druhou její víko. Přes to přese všecko se však podařilo uvést tento obdivuhodný přístroj do jakés takés rovnováhy. Na těchto váhách mi tedy, odvážil, co jsem požadoval.

Koupil jsem si pak od něho ještě olovo a opustil jsem tento prazvláštní "zdravotnický obchod", doprovázen lékárníkovým přáním co nejlepšího pořízení. Pak jsem zašel k dobré Nebatje, která již byla vzhůru a přijala mě s velkou radostí. Ukázala mi svého krále a já jsem si ho nyní mohl při denním světle podrobně prohlédnout. Samozřejmě jsem jí poděkoval za to, že mě varovala a tím mi zřejmě zachránila život. Měl jsem u sebe peníze, které se našly u Manacha el Barši, Bárúda el Amázy a vězeňského dozorce. Vlastně jsem je měl odevzdat. Ale komu? Tomu povedenému úředníkovi v Ostromci? To tak! Jeho nadřízeným? Osobně bych to učinit nemohl, protože nemám čas. A po poslovi? Ten chlapík by se mi v duchu vysmál. Ostatně ti tři, jimž jsme peníze vzali, uprchli. Vracet jim peníze by byl nesmysl. Nejlepším řešením bude darovat peníze chudým a potřebným, a k těm patří Nebatja na prvním místě. Samozřejmě že jí nemohu říci, odkud peníze mám, protože by se možná vyděsila. Také jsem jí nechtěl dát všechno, protože se určitě najdou i jiní potřební lidé, a věděl jsem, že díl pro ni určený postačí, aby ji uchránil od bídy. Chudák bylinářka byla radostným údivem celá bez sebe, když jsem jí ty peníze mezi čtyřma očima dával. Nechtěla věřit, že jí patří tak velká částka; pro ni to bylo velké bohatství. Slzy radosti se jí koulely po tvářích a já se musel téměř násilím bránit jejím hojným díkům. Zatím mě Halef netrpělivě očekával. Stál ve vratech hanu a zdaleka na mne volal: "Konečně, konečně, sidi! Máme tolik naspěch a tys byl tak dlouho pryč. Jak to vypadá s naším kouzlem?" "Velmi dobře. Hostinský už vstal?" "Všichni už jsou vzhůru." "Tak teď potřebuji kamna. Musím vařit a tavit." "Já chci být u toho, a ty mi všechno vysvětlíš, abych to uměl napodobit." "Ne, můj milý, z napodobování nebude nic. Patří k tomu některé vědomosti, které ty nemáš, a i zkušený člověk se může z malé nepozornosti dopustit chyby, která jeho nebo někoho jiného bude stát život. Proto nikdy

neprozradím jména těch čtyř prvků, ani jak z nich namíchat směs. Ať mi Osko přinese svou formu na odlévání kulí, má ráži zdejších hlavní." Ulil jsem osm kulek, jež byly k nerozeznání od pravých olověných. Kromě toho jsem ulil několik olověných kulek a označil nožem. Pak jsem šel s Oskovou puškou za dům; nikdo tam nesměl jít se mnou. Nabil jsem jednu kulku ze rtuti, namířil ústí hlavně ze vzdálenosti ani ne půl metru na prkno a stiskl jsem spoušť. Rána zazněla jako obvykle, ale prkno zůstalo úplně nepoškozené a na zemi nebylo vidět ani kousíček rozprášené kulky. Tato zkouška byla nutná. Nyní jsem si byl jist, že se nemůže stát žádné neštěstí. Nějaké zrady jsem se obávat nemusel, protože do věci byli zasvěceni pouze Halef, Osko a Umar a ti tři prokázali svou mlčenlivost již několikrát. Toto všechno se stalo v pravý čas, protože když jsem se vracel, přicházel právě návladní ještě s několika pány od soudu. Když mě spatřil, vzal si mě stranou a řekl: "Efendi, tušíš asi, proč přicházím." "Chceš mi oznámit, jak vypadá záležitost s vrchním hodžou." "Ó ne, chtěl bych se tě zeptat, zdali jsi požádal Hádžího Halefa o svolení, aby si nechal prohnat hlavou kuli." "To ti to tak leží na srdci?" "Ano, protože je to podivné. Už dnes snědl súru z koránu?" "Zeptej se ho sám." "Radši se ho ptát nebudu, protože by si to mohl vyložit ve zlém. Víš, ten jeho nůž. A s bičem umí zacházet taky hbitě a štědře!" "Ano, je to chlapík." "Tak pověz: ptal ses ho?" "Ano, než jsme šli spát." "A co odpověděl?" "Hm. Zdálo se mi, že nemá špatnou náladu." "To by bylo nádherné! Kdy může zkouška začít?" "Měj strpení. To nejde tak rychle, jak by sis myslel. Můj ochránce má své vrtochy. Ostatně včera jsem ti neřekl všechno. My všichni - totiž moji tři průvodci a já - máme stejnou vlastnost; a nemusíme se bát žádné kulky." "Co? Ty také jíš súry z koránu?" "Nevyptávej se tolik. Taková tajemství samozřejmě nikdo rád neprozrazuje." "Tak tedy můžeme na vás střílet podle libosti?" "Ano, jestli vás už život omrzel." "Jak to?"

divil se návladní. "Takovou omrzelost jsem ještě nepocítil." "Tak si dej pozor a na nikoho z nás nestřílej, dokud nepožádáš o dovolení." "Proč, efendi?" "Když svolíme, může se na nás střílet a nikomu to neuškodí. Když se o to ale někdo pokusí jen tak, jeho kulka se k němu vrátí, a to přesně na to místo, na které mířil." "Když tedy namířím na hlavu Hádžího Halefa, vletí kulka do mé vlastní hlavy?" "Určitě. Chceš si to zkusit?" "Ne, efendi, děkuji. Ale proč jste to zařídili právě takhle?" "To ti snadno prozradí tvůj důvtip: kvůli případným nepřátelům. Abychom je potrestali, nestačí, že nám jejich kulky neuškodí, ale musejí být zasaženi tak, jak chtěli oni zasáhnout nás. To je starý zákon spravedlivé odplaty." "Ano, oko za oko, zub za zub. Nechtěl bych být vaším nepřítelem. Kdy odtud odjíždíte?" "Těšíš se snad na náš odjezd?" "Ne. Byl bych radši, kdybyste tu zůstali navždy. Ale způsobil jsi zde velký převrat." "Jenom k dobrému." "Ano, a za to jsme ti vděční, ačkoliv člověk má raději nechat všechno tak, jak to zařídil Alláh." "Chtěl snad Alláh, aby vás klamal Múbarek a aby vrchní hodža osvobodil zatčené?" "Asi ne, efendi." "Jak se daří vrchnímu hodžovi?" "Sedí ve vězení." "Doufám, že nepodnikneš nic, co by mu umožnilo uniknout spravedlivému trestu." "Co si o mně myslíš? Jsem věrný pádišáhův sluha a konám vždy svou povinnost. Za to bys mi mohl prokázat laskavost a ztratit za mě u Hádžího Halefa slovo." "No, připomenu mu to." "A dovolíš, abych přivedl ještě několik lidí?" "Nemám nic proti tomu," odpověděl jsem. "Hned budu zpátky. Musím to říci Tornovi, rád by to viděl." "Kdo je to ten Torna?" "To je člověk, který obstarává příkazy a dělá posla mezi Ostromci a Radovišem." "Je to dobrý člověk?" "Velmi dobrý. Když jsi včera odešel, velmi tě chválil. Vyprávěl jsem mu, že Hádží Halef pojídá súry z koránu a že je proto nezranitelný. Velmi rád by to viděl. Smím ho přivést?" "Přiveď." Návladní odběhl. Jak byli ti lidé průhlední! Hned mi napadlo, že ten dobrý posel je možná

oběma Alacyi pověřen, aby nás sledoval a pak jim podal zprávu. Brzy jsme spatřili výsledek úsilí návladního. Přicházela spousta lidí a jejich obdivným pohledům jsme se vyhnuli tím, že jsme se posadili do světnice. Tam nás návladní vyhledal v doprovodu křivonohého muže, jehož nám představil slovy: "Efendi, to je posel Torna, o němž jsem ti vyprávěl." Pohlédl jsem tomu muži přímo do očí a zeptal jsem se ho: "Tak ty chodíš sem a tam mezi zdejší obcí a Radovišem?" "Ano, efendi," odpověděl, "ale nechodím, nýbrž jezdím." "Kdy pojedeš příště?" "Pozítří." "Dříve ne? To máš štěstí." "Proč?" "Protože dnes by ta cesta mohla být pro tebe nebezpečná. Kdybys chtěl jet dnes, musel bych tě varovat." "Ale ty sám přece pojedeš!" Ačkoliv na mne dosud Torna pohlížel upřímně a poctivě, při této otázce se jeho pohled zostřil. "Ovšem," odpověděl jsem jakoby bez zájmu. "Kdy, efendi?" "Přesně v poledne. Nerad jezdím neznámými lesy v noci, zvláště když jsou nablízku Alacyové. Znáš je?" Odpověděl krátce, že nezná. "Ale slyšel jsi o nich?" vyzvídal jsem dále. "Jen málo. Návladní mi řekl, že tě chtějí přepadnout." "Jestli jsou oba bratři jen trochu chytrý pak se mě ani nedotknou, protože nemám rád, když se mnou někdo žertuje." "Ano, už jsem slyšel, efendi," usmál se prohnaně Torna. "Tebe a tvé lidi žádná kulka nezasáhne." "A to ještě není všechno." "Ano, kulka zasáhne toho, kdo ji vystřelil." Přitom na mne lstivě mrkl, jako by mi chtěl říci: "Poslyš, ty také nejsi na hlavu padlý, zrovna jako já. Nedělejme tedy ze sebe chytráky." Zřejmě byl chytřejší než návladní. Ale ten asi zahlédl úsměv a dobře mu porozuměl, protože se zeptal: "Ty tomu zřejmě nevěříš, Torno?" "Když to říká sám efendi, tak tomu musím věřit." "To bych ti také radil. Kdybys o tom pochyboval, urazil bys ho. Dosud jsi byl vždycky zdvořilý." "Ano, Alláh je mi svědkem. Proto se domnívám, že efendi bude také tak zdvořilý a že nám svou nezranitelnost dokáže." Halef pozoroval jeho i mne. Kdykoliv jsme se s někým

setkali, měl ve zvyku neustále číst v mém obličeji, co si o tom člověku myslím. Určitě si všiml, že k tomuto poslovi nemám přátelský vztah, protože položil ruku na rukojeť biče a pravil: "Torno, chceš snad našeho slavného efendiho učit zdvořilosti? Jestli si to myslíš, jsem ochoten napsat ti tímhle bičem na záda všechny paragrafy společenských pravidel. Jsme Prorokovi stoupenci a věrní pádišáhovi poddaní a dokážeme vám, že jsme neříkali nic, co by nebylo pravda, ale že ovládáme kouzla a čáry, nad nimiž budete stát s otevřenou hubou. Začneme, sidi?" Když jsme vycházeli, byl už dvůr plný lidí, kteří na nás zírali rozšířenýma očima a natahovali krky, aby jim neušel jediný náš pohyb. Malý Hádží uchopil bič a rozdával nalevo i napravo rány, až se utvořil volný prostor, který končil u malé kůlny. "Sidi, dáš mi ty kulky?" otázal se tiše. "Ne. Chci jednat bez nebezpečí, abych se vyhnul neštěstí. Nejdříve vezmeme pravou olověnou kulku. Ty se zatím s těmi lidmi bav. Máš větší dar výmluvnosti než já." Halef byl touto chválou polichocen. Vypjal se a vzápětí zazněl jeho jasný hlas: "Mužové z Ostromci! Ani si nezasloužíte toho štěstí, že uvidíte čtyři statečné muže, jejichž těly nemůže proniknout nepřátelská kulka. Otevřte oči a napněte mozky, aby vám z toho zázraku nic neuniklo a abyste o tom mohli vyprávět svým dětem, vnukům a vnukům těch nejvzdálenějších pravnuků, pokud ještě budete naživu. Udržujte pořádek a nedělejte rámus, abyste nás nerušili, a pošlete sem ke mně člověka, jehož považujete za nejlepšího střelce, i s puškou." Nastalo polohlasné mumlání. Hledali střelce. Konečně předstoupil jeden s puškou v ruce. Jinak jsem tu neviděl nikoho, kdo by byl ozbrojen. "Je ta puška nabitá?" zeptal jsem se ho. "Ano," ujistil mě. "Máš u sebe více kulek?" "Ne, efendi." "Nevadí, dám ti ze svých. Ale nejdřív nám musíš ukázat, že jsi zdatný střelec. Vidíš tamto nové prkno, přibité na kůlně? Je v něm suk. Zkus ho zasáhnout." . Muž odstoupil, zalícil a vystřelil.

Mnozí z přítomných si prohlédli cíl a zjistili, že minul jen o šířku palce. "Moc se ti to nepovedlo," poznamenal jsem. "Zkus to ještě jednou." Dal jsem mu jednu z čerstvě ulitých kulek a Osko mu dal prach. Druhá rána byla lepší; muž nyní mířil pečlivěji. Dal jsem mu nyní čtyři kulky ze své slitiny, vzal potají do pravé ruky olověnou kulku a řekl jsem: "Teď zkus, jestli zasáhneš dírku, kterou jsi právě vystřelil do prkna. Nejdřív však ukaž kulky těmto lidem, aby se přesvědčili, že správně nabíjíš." Kulky šly z ruky do ruky, což zabralo jistý čas, protože si je chtěl každý prohlédnout a ohmatat. Když se opět dostaly k muži, začal nabíjet. "Přistup blíž!" nařídil jsem mu a přistrčil jsem ho k cíli. "Teď můžeš střílet." S těmito slovy jsem se postavil k prknu. Mužova ruka s puškou připravenou k výstřelu klesla. "Efendi," pravil, "jak mohu takhle prkno zasáhnout? Vždyť mi stojíš v cestě." "To nevadí." "Máš hruď přímo před mým cílem." "Tak střílej skrz ni!" "Ale pak zahyneš, Káro ben Nemsí Efendi!" "Ne. Chci vám ukázat, že mě kulka nemůže zasáhnout." Vjel si rukou do vlasů poškrábal se rozpačitě za uchem. "To je totéž," pravil. "Ta věc je pro mě velmi nebezpečná." "Jak to?" "Kulka od tebe odskočí a pronikne mi hrudí." "Buď bez starosti. Zachytím ji rukou a nepustím." Davem proběhlo udivené mručení. "Je to pravda, efendi? Jsem živitelem rodiny. Když zahynu, bude se o ni starat jen Alláh." "Nezemřeš. Slibuji ti to." "Když to říkáš ty, efendi, tak to zkusím." "Klidně střílej." Pozoroval jsem bedlivě posla Tornu. Přistoupil nyní docela blízko a nespustil ze mne oči. Střelec, jenž stál nyní ode mne na vzdálenost deseti či jedenácti kroků, na mne namířil. Ale ještě jednou sklonil pušku a řekl: "Ještě nikdy jsem nemířil na člověka. Efendi, odpustíš mi, když tě zasáhnu?" "Nebudu ti muset nic odpouštět, protože mě nezasáhneš." "A kdybych tě přesto poranil?" "Pak si nemusíš dělat výčitky, protože jsem ti to poručil." Zvedl jsem pravou ruku a spustil jsem potají do rukávu olověnou

kulku, pak jsem ukázal prázdnou ruku a řekl jsem: "Touto rukou kulku zachytím. Teď budu počítat. Až řeknu tři, můžeš stisknout spoušť." Spustil jsem ruku a zachytil přitom kulku, která se vykutálela z rukávu. Všechny oči byly na mne upřeny. "Jedna - dva - tři!" Zazněl výstřel. Napřáhl jsem ruku před ústí hlavně, jako bych chtěl vystřelenou kulku zachytit, a ukázal jsem připravenou střelu mezi palcem, a ukazovákem. "Tady máš svou kulku. Nebo si ji vezmi ty, Torno. Podívej se na ni, jestli je to ta, která byla vložena do hlavně." Samozřejmě že si obě byly zcela podobné. Posel tu stál s otevřenými ústy a zíral na mne jako na zjevení. Účinek na ostatní diváky nebyl o nic menší. Až do posledního okamžiku měli pochybnosti a nyní se tento domnělý zázrak skutečně udal. Kulka šla z ruky do ruky. Když se dostala zpátky ke střelci, prohlásil jsem hlasitě, aby to všichni slyšeli: "Nyní ji vlož ještě jednou do hlavně a zamiř na prkno." Učinil tak a vystřelil. Kulka prorazila do prkna otvor. "Vidíš, takový otvor bych měl nyní v hrudi, kdybych nebyl neprůstřelný. Teď můžeš střílet podle libosti na mé tři druhy." Že měla kulka při druhé ráně obvyklý účinek, ačkoliv jsem předtím nebyl zasažen, ale zachytil ji, způsobilo u těch prostých lidí obrovské pozdvižení. Přicházeli blíže, aby si prohlédli mou ruku, a nenacházeli slov, aby vyjádřili svůj údiv nad tím, že na ní nebylo vidět ani stopy po zranění. "Alláh při něm stojí," zaslechl jsem jednoho muže. "Má v sobě ďábla," říkal zase druhý. "Jak mu může pomáhat ďábel, když pojídá korán? Ne, Alláh je mocný." Zatímco jsem pouštěl ke kůlně Halefa, Oska a Umara, vyměnili si diváci mnoho rozdílných názorů. Snad ani moji tři druhové až dosud té věci dostatečně nedůvěřovali. Ale když mi kulka neublížila, přestali se bát a byli ochotni dát na sebe střílet. Jenom museli vynechat zachycení kulky do ruky, protože by se jim ten trik sotva podařil. To jsem radši obstaral sám: postavil jsem se vedle nich a hmátl při každém

stisknutí kohoutku do vzduchu, abych ukázal olověnou kulku, s níž se pak střílelo do prkna. Když také Halef, Osko a Umar dokázali svou neprůstřelnost, zazněl nepopsatelný bouřlivý potlesk. Lidé se k nám tlačili, aby si na nás mohli sáhnout, podívat se na nás a vyptávat se nás. Bylo by bývalo zapotřebí několika dní, abychom všechny jejich dotazy zodpověděli. Abychom se tomuto návalu vyhnuli, odebrali jsme se do jizby v hanu. Odtud jsem pozoroval Tornu. Že jeho nevíra utrpěla ránu, to jsem poznal z jeho horlivých posunků, jimiž názorně předváděl těm, kdo stáli více vzadu, celý průběh. Pokynul jsem Halefoví a ukázal na posla. "Nespouštěj ho z očí! Jakmile se hne, jdi nepozorovaně za ním. Mám podezření, že ho Alacyové pověřili, aby nás sledoval." "Aha. Proto jsi přimhouřil jedno oko, když jsi ho viděl poprvé. Hned jsem si pomyslil, že mu nevěříš. Ale jak nám může uškodit?" "Ohlásí oběma Škipetarům, že odtud odcestujeme v poledne." "Ale Torna říkal, že odtud neodjede." "Na to vezmi jed, že lhal. Až se teď vrátí domů, vyjdi z města a schovej se někde u cesty, jež vede do Radoviše. Až bude pryč, ohlásíš mi to." "A když nepřijde?" "Tak se asi za dvě hodiny vrať. Můžeme pak předpokládat, že neodjede." Pak jsem se vyptal, kde je holič, a zašel jsem k němu, abych si dal přistřihnout vlasy a vousy. Na zpáteční cestě jsem se zastavil u punčocháře a také u obchodníka s brýlemi. Koupil jsem si pár dlouhých punčoch, které mi sahaly až ke stehnům, a modré brýle. Ve třetím krámě jsem ještě sehnal zelené sukno na turban, jaký smějí nosit pouze Prorokovi potomci, a tak jsem měl všechno, co jsem potřeboval. Byl jsem pryč přes hodinu. Když jsem se vrátil do hanu, byl tam už i Halef. "Měl jsi pravdu, sidí," hlásil mi, "Torna je pryč. Jel na mezku a vedl čtyři osly s nákladem. Každý byl uvázán k sedlu toho vpředu a první byl přivázán k sedlu mezka." "Jel pomalu?" "Ne. Vypadalo to, že má naspěch." "Torna chce svou zprávu vyřídit co nejrychleji. Ne, nám to neuškodí. Pojedu nyní

dále a vy opustíte Ostromci v poledne." "A zůstává při tom, cos mi řekl, než jsme šli spát? Pojedu na Ríhovi?" "Ano, a já si vezmu tvého koně. Osedlej ho a vyjeď znovu z města. Ale vezmi si s sebou pantofle." "Proč, sidi?" "Půjčíš mi je, protože já ti dám své vysoké boty." "Mám si je snad obout?" "Ne, Halefe. Úplně by ses v nich ztratil. Teď ti dám všechno, co mi musíš opatrovat, hlavně zbraně. Pak se rozloučíme." Ale loučení bylo těžší, než jsem si myslel. Ibarek se již také chtěl vrátit domů a sliboval mi, že dá oba bratry, kteří u něho přenocovali, důkladně zbičovat. Nevěřil jsem však, že by tento hrdina měl k tomu odvahu. Konečně jsem mohl nasednout na koně. Oba hostinští se divili, že nepojedu na hřebci, ale já jsem jim nic nevysvětloval. Halef na mne čekal za městem. Rychle jsme vyrazili a zanedlouho jsme přijeli ke křovinám. Tam jsem sestoupil a zašel za keře. Halef nesl nádobu se sadarovým odvarem. Hadříkem, jejž vzal pro tento účel také s sebou, mi musel opatrně vetřít tekutinu do vlasů a vousů. "Sidi, proč se dáváš natírat tou břečkou?" ptal se. "Hned uvidíš." "To jsem tedy zvědav. Ale teď vytahuješ z opasku ty předlouhé punčochy. Snad si je nechceš obout?" "Ano, a na ně si natáhnu tvé pantofle." Když Halef dokončil "pomazání" mé hlavy, stáhl mi jezdecké boty a já si místo nich navlékl punčochy. Pantofle mi byly sice trochu malé, ale ušlo to. Když se mi pak Halef podíval na hlavu, spráskl v úžasu ruce a zvolal: "Alláh! Zázrak! Máš vlasy úplně plavé!" "Skutečně? To už ta břečka účinkuje?" "Místy." "Tak to si musíme pospíšit do nějakého temného zákoutí. Tady máš hřeben a rozčesej mi tu tekutinu po celé hlavě." Halef pokračoval v práci, a když jsem se pak podíval do kapesního zrcátka, byl jsem úplně plavý. Pak jsem si nasadil fez a Halef mi musel okolo něho ovinout zelenou látku tak, aby mi po pravé ruce visel konec s třásněmi. "Sidi, dopouštím se velkého hříchu," pravil nesměle. "Toto označení smějí nosit pouze Prorokovi potomci v přímé linii. A ty nejsi přívrženec koránu, ale

bible. Jak si toto znesvěcení zodpovím, až budu jednou muset přejít přes most mrtvých, jenž je úzký jako ostří nože?" "Milý Halefe, buď bez starosti. Tenhle tvůj hřích si rád vezmu na svědomí." "A budeš se místo mne smažit v pekle?" "Ano." "Ó sidi, to nepřipustím, na to tě mám příliš rád. Radši se budu smažit sám, protože si myslím, že to líp vydržím než ty." "Myslíš, že máš víc síly?" "Ne, ale jsem mnohem menší. Snad najdu nějaké místečko, kde se budu moci přikrčit pod plameny nebo schovat mezi ně, aby mě tak nepálily." Abych dokončil změnu svého zevnějšku, nasadil jsem si brýle a přes rameno jsem si přehodil pokrývku. "Má šá'alláh," zvolal Halef. "Sidi, z tebe se stal někdo úplně jiný. Nevím, jestli bych tě poznal, kdybys přejel kolem mne. Snad jen podle držení těla." "To se taky dá změnit, ale nemám to zapotřebí, protože mě Alacyové ještě nikdy neviděli. Znají mě jen podle popisu, a tak je snadno zmatu." "Ale posel tě zná!" "S tím se snad nesetkám." "Co když bude s nimi?" "Těžko. Chtějí si na nás počkat mezi tímto místem a Radovišem. Naložil na osly náklad a chce poslat do Radoviše zboží. Můžeme tedy předpokládat, že těm zbojníkům cestou podá zprávu a že pak pojede dál." "A myslíš, že to s nimi svedeš sám?" "Zajisté." "Ti strakáčové jsou pověstní. Snad by bylo lépe, kdybych tě doprovodil. Vždyť jsem tvůj přítel a ochránce." "Teď musíš ochraňovat Oska a Umara. Oba svěřuji do tvé péče." To ho potěšilo a posílilo jeho sebevědomí. Rychle odpověděl: "Máš úplně pravdu, sidi. Co by si ti dva beze mne, statečného Hádžího Halefa Omara, počali? Ostatně mám též Ríha, jemuž náležím celou svou duší. Je mi toho svěřeno příliš mnoho." "Tak hleď, aby sis té důvěry zasloužil. Pamatuješ si ještě všechno, co jsme si domluvili?" "Všechno. Má paměť je jako jícen lva, který nikdy nepustí, co jednou popadl." "Tak se teď rozlučme. Alláh jisallimak - Alláh tě ochraňuj! Nedopusť se žádné chyby!" "Sidi, nezraňuj mou duši takovým napomínáním. Jsem muž, jsem

hrdina. Vím, co mám dělat." Zahodil hrnek do křoví, přehodil si mé vysoké boty přes rameno a odcházel zpět do města. Já jsem však zamířil na severozápad, vstříc nebezpečnému a možná neblahému setkání.

ALACYOVÉ

Zprvu jsem neměl důvod obávat se nějakého nebezpečí. Kdyby mě byli oba Alacyové znali, dalo by se uvažovat o zákeřném přepadení nebo o kulce ze zálohy. Takto jsem ale mohl v nejhorším případě očekávat otevřený loupežný útok jako konečně každý pocestný. A k tomu by můj nynější zjev nikoho nelákal. Vypadal jsem jako chudý Mohamedův potomek, který toho s sebou moc nenosí. I když jsem s sebou nevzal své zbraně, měl jsem v opasku schované dva revolvery a ty by stačily zneškodnit i více útočníků než ty dva. Alacyové by u mne viděli pouze nůž a jistě by se domnívali, že jinou zbraň nemám. Pravděpodobně by je to svedlo k bezstarostnosti a to by se jim mohlo nevyplatit. Krajina mezi Ostromci a Radovišem je úrodná. Pole a pastviny se tu střídají s lesy a řeka Strumica je dobrou vílou, která této krajině prokazuje dobrodiní. Po pravé straně klesaly pahorky Plačkovice. Nepotkal jsem ani človíčka a teprve po více než hodině kráčel proti mně jakýsi Turek, jak se dalo usoudit podle oblečení. Protože jsem měl zelený turban, zastavil se a poklonil, aby mi prokázal úctu, až pojedu kolem něho. I ten nejbohatší muslim se chová uctivě třeba k nejchudšímu, nejotrhanějšímu šarífovi. Ctí v něm Prorokova potomka, jemuž bylo již za života popřáno nahlédnout do

Alláhových nebes. Zastavil jsem koně, opětoval jeho pokorný pozdrav a zeptal jsem se: "Alláh žehnej místu, z něhož jsi vyšel. Odkud jdeš?" "Má cesta započala v Radoviši." "A kam jdeš?" "Do Ostromci, kam šťastně dorazím, když mi neodepřeš své požehnání." "Nechť tě doprovází mé požehnání v hojné míře. Potkals mnoho poutníků?" "Ne, šarífe. Cesta je tak opuštěná, že jsem se mohl nerušené zamýšlet nad Alláhovými dobrodiními." "Neviděl jsi tedy nikoho?" "Jenom posla Tornu z Ostromci." "Mluvil jsi s ním?" "Prohodil jsem s ním několik slov. Zastavil se na malé samotě, k níž brzy dojedeš, v místě, kde cesta vede přes Strumicu." "Ty ses tam také zastavil?" "Ne, neměl jsem čas." "Možná že víš, kde posel učiní zastávku, až přijede do Radoviše?" "Chceš se s ním sejít?" "Snad." "Neučiní zastávku, jak si snad můžeš domyslit, v žádném hanu, nýbrž u jednoho svého tamějšího příbuzného. Kdybych ti řekl jeho jméno, stejně bys ho bez cizí pomoci nenašel, protože ti nemohu přesně popsat ulice. Prosím tě proto, vyptej se na to ještě jednou v Radoviši." "Děkuji ti. Alláh tě doprovázej." "A tobě ať se otevře brána nebeská." Turek kráčel dále a já jsem bez nesnází pokračoval v cestě. Měl jsem dost času, abych si mohl celou situaci promyslet. V Radoviši se oba Alacyové jistě nezdrželi, protože by to bylo pro ně příliš nebezpečné. Očekávali tedy pravděpodobně Tornu na samotě. Co podniknou dále, to bude záležet zcela na tom, co jim posel sdělí. V žádném případě nebudou mít asi chuť k otevřenému útoku, a že by nás chtěli zasypat kulkami zezadu, o tom jsem pochyboval, protože nás nyní musejí považovat za nezranitelné. Ještě nebylo poledne, a tak jsem se domníval, že se s těmi lupiči setkám na samotě. Posel jim jistě řekl, že vyrazím teprve kolem poledne. Mají tedy dost času, aby si vyhledali úkryt. Už jsem se těšil, jak na ně vyzraji a jak je bez obtíží dopadnu. Asi po půlhodině jsem dojel na samotu, kde bylo pouze několik domů. Cesta zahýbala v pravém úhlu k mostu,

a tak jsem si mohl prohlédnout zezadu budovu, která stála poblíž. Pásli se tam dvě krávy, několik ovcí a tři koně, z nichž dva byli osedláni - a měli bílé a tmavohnědé skvrny. Hned jsem poznal, že jsou to plnokrevníci, a odhadl jsem, že asi pocházejí od klisny Mešherdi. Tito koně jsou silní, nenároční, a přestože mají podsaditý krk a mohutné zadní nohy, jsou velmi rychlí a vytrvalí. Dobrý jezdec už něco na takovém koni dokáže. Jsou to koně těch dvou Alacyů? Zdržují se oba v domě, kolem něhož musím projet? Velmi mi záleželo na tom, abych s nimi mluvil, ale musí se to odbýt co možná nenápadně, abych nevzbudil jejich nedůvěru. Když jsem minul zatáčku, mohl jsem si prohlédnout i přední stranu domu: přístřešek na čtyřech sloupcích a pod ním několik stolů a lavic, sbitých z neohoblovaných prken. U stolů nebyl nikdo, až na jeden, kde seděli dva muži. Viděli mě, jak přicházím. Zdálo se mi, že se neustále starostlivě ohlížejí na všechny strany, protože lidé tohoto druhu se musejí mít stále na pozoru. Viděl jsem, jak mě nevraživě a nedůvěřivě pozorují, a předstíral jsem, že chci projet. Náhle se však zvedli a kráčeli ke mně. "Dur - stůj!" spustil jeden a zvedl panovačně ruku. "Nevypil by sis s námi sklenku rakije?" Byl jsem si jist, že mám před sebou ty, jež hledám. Byli to určitě bratři, protože si byli neobyčejně podobní. Oba byli stejně velcí a ramenatí, vyšší a silnější než já. Husté rozježené kníry, ošlehané obličeje a zbraně jim dodávaly bojovné vzezření. Pušky měli opřené o stůl. Na opascích se jim blýskaly nože a pistole a po levém boku jako šavle visel každému z nich čakan. Posunul jsem si brýle na nose, podíval se na ně jako učitel na nezvedené žáky a zeptal jsem se: "Kdo jste, že rušíte Prorokova potomka v jeho zbožném rozjímání?" "Jsme zbožní Prorokovi přívrženci zrovna tak jako ty. Já se jmenuji Sandar a můj bratr Bibar. Chceme tě uctít, a proto ti nabízíme pohoštění." "Rakiji? Tomu říkáš pohoštění? Což neznáš slova koránu, která rakiji

zakazují?" "O tom nic nevím." "Tak si zajdi k vykladači posvátných súr a dej se poučit." "Na to nemám čas. Nechceš to udělat sám?" "Když si to přeješ, jsem k tomu ochoten, neboť Prorok praví: Kdo vysvobodí duši z pekla, přijde po smrti hned do třetího nebe. Kdo ale vysvobodí dvě duše, vkročí rovnou do pátého." "Tak si vysluž to páté. Jsme připraveni ti tam dopomoci. Sestup s koně, zbožný muži, a učiň nás tak svatými, jako jsi sám." Sandar mi podržel třmen, Bibar mě uchopil za ruku a stáhl na zem, a tak zabránil každému mému dalšímu zpěčování. Když jsem se takto octl mimo sedlo, pokulhával jsem důstojně k jejich stolu. "Taháš jednu nohu za sebou," smál se Bibar. "Zranil ses?" "Ne. Je to můj kismet," odpověděl jsem stručně. "Tak jsi se tedy chromý narodil. Alláh to s tebou myslel dobře, protože koho miluje, na toho sesílá utrpení. Nechceš nám, bídným hříšníkům, říci své svaté jméno?" "Podíváte-li se do seznamů nukabá-el-ašráf, které jsou vedeny v každém městě, najdete je tam." "My ti to věříme, ale protože tady ty seznamy nemáme, snad nám prokážeš tu laskavost a své jméno nám řekneš." "Nuže tedy, jsem šaríf Hádží Šeháb Eddin Abd el Kader ibn Hádží Ghazálí al Farábí ibn Tábit Merván Abú'l Ahmed Abú Bašar Hadíd es Šonohar." Oba lupiči si zacpali uši a hlasitě se rozchechtali. Zřejmě neměli chuť dát se mými šarífskými vlastnostmi oslnit. Kdyby byli řeckými nebo katolickými Škipetary, nedivil bych se. Ale protože jsem se podle jejich oděvu s určitostí domníval, že vyznávají islám, nenadal jsem se, že si z jeho učení a ustanovení budou tak málo dělat. "Odkudpak přicházíš, muži s dlouhým jménem, které si nikdo nemůže zapamatovat?" zeptal se Bibar. Vrhl jsem na něho přes brýle dlouhý, vážný, vyčítavý pohled a odpověděl jsem: "Jak to, že si je nikdo nemůže zapamatovat? Copak jsem ti je právě neřekl?" Oba se znovu hlučně rozchechtali. "Ty ano," prohlásil pak Bibar. "To by bylo zlé, kdybys neznal své vlastní jméno. Ale jsi asi jediný, kdo si je dokáže zapamatovat."

"Mé jméno nemůže být nikdy zapomenuto, protože je zapsáno v Knize osudu." "Ach tak. Ty jsi šaríf, a z vás nikdo nepřijde do pekla. Ale tys nás chtěl přece z něho vysvobodit a vysvětlit nám, že je rakije zakázaná." "To také je, a velmi přísně." "A stojí to v koránu?" "Zajisté." "A když měl Prorok svá zjevení, to už rakije existovala?" "Ne, o tom není nic psáno." "Tak tedy také nemůže být zakázána." "Ó ano. Dotyčná věta zní takto: Kullu muskirát hárám - vše, co opíjí, je zapovězeno, je zakázáno, je prokleté. Je tedy prokleta i rakije." "Ale nás neopíjí." "Nuže, v tom případě vám není zakázána." "To rádi slyšíme. Zdá se, že nejsi špatný vykladač. Býváš po rakiji opilý?" "Když piju málo, tak ne." "A čemu říkáš málo?" "Skleničce, rozředěné takovouhle lahví vody," a přitom jsem ukázal na velkou láhev kořalky, která stála před námi na stole. "Ano, to se zaručeně nemůžeš opít. Přinesu ti vodu a pak se s námi napiješ." Bibar vstal a za chvilku přinesl hrnek s vodou a sklenici. Nalil do čtvrtiny sklenice vody a doplnil rakijí až na okraj. "Tak," pravil se smíchem, když ji přede mne stavěl, "teď je v tom voda. Můžeš s námi pít a neprohřešíš se proti božím zákonům. Alláh ti žehnej!" Přiložil láhev k ústům, učinil dlouhý doušek a podal ji svému bratrovi, který si rovněž pořádně přihnul. Usrkl jsem trochu ze sklenice. Zdálo se mi, že Bibar má hlavní slovo, zatímco Sandar se choval tiše a všechno mlčky pozoroval. Po malé chvilce se Bibar zeptal: "Odkudpak přicházíš?" "Vlastně z Avret Hisaru." "A kam míříš?" "Do Skopje, abych tam vyučoval věřící zákonům a přikázáním koránu." "V Skopji? Tam se velké radosti nedožiješ." "Proč?" zeptal jsem se nesměle. "Copak nevíš, že si tam ze zbožnosti tropí smích?" "Doslechl jsem se o tom, a proto tam chci jít." "Umluvíš se tam k smrti, ale nikoho nepoučíš." "Co se má stát, stane se. Tak je psáno v Knize osudu," poznamenal jsem. "Zdá se, že tu knihu znáš přesně." "Alláh ji zná a jenom on ji čte. Doufám, že i někteří obyvatelé Skopje jsou v ní zapsáni." "O tom pochybuji.

Jsou prý tam Škipetarové a ti se k tomu málo hodí." "Bohužel jsem o tom také slyšel," dodal jsem. "Neznám je, ale jsou prý mezi nimi zloději, lupiči a vrazi." "Tys ještě žádného lupiče neviděl?" "Ještě nikdy mě nepostihlo tak velké neštěstí, abych někoho z těchto hříšníků potkal," povzdechl jsem a zatvářil se co nejhloupěji. Bratři se pod stolem kopali a zřejmě měli z mé prostomyslnosti velkou legraci. "Ale strach z nich nemáš?" vyzvídal Bibar. "Proč bych se jich měl bát? Lupiči mi nemohou udělat nic jiného, než co je mi určeno." "Hm. A co když tě nějaký lupič přepadne?" "To by mu nestálo za námahu. Tohle je celý můj majetek." Při těch slovech jsem hodil na stůl šest piastrů a říkal jsem čistou pravdu; víc jsem u sebe neměl, protože jsem všechny peníze nechal u Halefa. "To by si tedy na tobě moc nevzali. Ale když cestuješ, tak přece musíš mít peníze." "Peníze? K čemu?" "No přeci abys měl z čeho žít." "Nepotřebuji nic. Cožpak Prorok lidem nepřikázal, aby byli pohostinní?" "Ach tak, ty tedy žebráš?" smál se Bibar. "Žebráš! Chceš šarífa urazit? Jídlo, pití a nocleh najdu všude." "Kde jsi tedy spal poslední noc?" "V Ostromci." "Ach, tam prý dnes v noci vypukl velký požár." "Velký požár? Ne." "Prý polovina města shořela?" "To vám někdo nalhal. Byl tam požár, to je pravda, ale bezvýznamný, a ne ve městě, ale nahoře na kopci." "Tam přeci žádný dům není!" "Ale je tam chatrč." "Snad toho starého Múbarka?" "Ano." "Ví se, kdo požár založil?" "Byl to Můbarek." "Tomu nevěřím. Takový zbožný muž že by byl paličem?" "Ó, on není tak zbožný, jak se dělá." "Tak je přeci pravda, co jsme slyšeli?" "A co jste slyšeli?" "Že je to ve skutečnosti velký darebák a zločinec." "V tomto případě jste informováni dobře. Byl jsem při tom, když toho starého chytili. Byl jsem také u ohně a u všeho ostatního." "Tak to jsi asi viděl i ty čtyři cizince, kteří to všechno způsobili?" "Dokonce jsem s nimi spal a bydlel ve stejném hanu." "Skutečně? Snad jsi s nimi také nemluvil?" "Se všemi čtyřmi."

"Poznal bys je, kdyby ses teď s nimi potkal?" "Okamžitě." "To je výborné. My tu totiž na ně čekáme, protože s nimi musíme mluvit. Ale protože jsme je dosud neviděli, mohli bychom se snadno zmýlit. Nechtěl bys nás upozornit, až přijedou?" "Rád, pokud nebudu muset dlouho čekat." "Máš přeci času dost." "Nemám, protože musím být pozítří v Skopji." "Počkal bys jen asi tři hodiny." "To je pro mě příliš dlouho," zabručel jsem. "Zaplatíme ti za to." "Zaplatíte? To je ovšem něco jiného. Kolikpak chcete zaplatit?" "Pět piastrů, až přijdou." "A co když nepřijdou nebo přijdou příliš pozdě, takže nebudu moci pokračovat v cestě pro tmu?" "Tak ti tu zaplatíme nocleh a stravu." "Zůstanu tedy. Ale musíte mi těch pět piastrů dát hned." "Šarífe! Myslíš snad, že nemáme peníze?" "To ne, ale já žádné nemám, a proto bych je chtěl dostat." "No, takovou maličkost můžeme lehko srovnat. Tumáš." Bibar mi hodil deset piastrů a pohrdavě se zasmál, když jsem se na něho udiveně podíval. "Jen ber, my jsme bohatí." Pak se mne začali vyptávat na Evropana, to jest na mne samého. Musel jsem jim přesně popsat sebe a své průvodce a potvrdit, že nás kulky nezasáhly. Pak se mě Škipetar otázal: "Neslyšels, kdy ti čtyři muži chtějí vyrazit?" "Jeden z nich říkal, že vyjedou k polednímu." "To jsme se dozvěděli i my, ale myslíme, že nepřijdou." "Proč ne?" "Protože mají strach." "Ó, tihle cizinci nevypadají, že by měli strach. Z koho?" "Z lupičů." "Tomu nevěřím. Ani já nemám strach z lupičů, a natož ti čtyři! Lupiči mohou být silní jak chtějí. Proti těm čtyřem mužům však nic nesvedou, protože ti jsou nezranitelní." "Jsou ti cizinci nezranitelní i vůči bodné a sečné ráně?" "To nevím." "Asi nejsou, protože jinak by se tím určitě pochlubili. Nebo si snad myslíš, že bychom se museli bát toho cizince, jenž jezdí na arabském vraníku, kdybychom my byli těmi Škipetary?" "V zápase určitě ne," usoudil jsem. "Pak tu tedy nejsou moc bezpeční. Ale i já jsem přesvědčen, že se jim nic nestane, když

jim přispějeme na pomoc." "Skutečně to chcete udělat?" vyzvídal jsem nenápadně. "Proč o tom pochybuješ? Vyjeli jsme těm čtyřem mužům z Radoviše naproti, chceme je přivítat jako hosty a překvapit. Mají totiž u nás bydlet. Běda tomu, kdo by jim chtěl ublížit!" "Hm, to rád věřím. Ale vaše přátele třeba někdo přepadne, než sem dojedou." "Ó ne. Není tu na to vhodné místo." "To tomu tak dobře rozumíš?" zeptal jsem se a snažil se udělat co nejprostodušší obličej. "Ano, protože jsem byl vojákem. Tam dál nahoře, na cestě k Radoviši, když se jde lesem, tam je vhodné místo. Po obou stranách cesty jsou velká skaliska a stromy jsou tam tak husté, že se nedá uniknout nalevo ani napravo. Kdyby tam někdo naše hosty přepadl, bylo by po nich veta." Bibar se díval zamyšleně k zemi. V přestávce, která nyní nastala, jsem zřetelně zaslechl z domu naříkavé hlasy. Slyšel jsem je už předtím, ale ne tak jasně; zdálo se mi, že je to dětský hlas. Bylo mi to poněkud podezřelé, ale domníval jsem se, že by se ti Škipetarové neodvážili provést zločin a pak tady klidně posedávat. "Kdo to tam uvnitř naříká?" zeptal jsem se. "Nevíme." "Je tohle han? Kde je handži?" "Ve světnici." "Podívám se," řekl jsem, vstal z lavice a šel ke dveřím. "Stát! Kam jdeš?" ptal se Bibar. "Dovnitř k hostinskému." "Jdi k oknu." Okamžitě jsem se dovtípil, že mě bratři nechtějí nechat mluvit s handžim mezi čtyřma očima. Určitě Škipetary znal a oni se báli, že by je prozradil. Odbelhal jsem se tedy k otevřené okenici a vstrčil hlavu dovnitř. Naříkání neustávalo. "Handži!" zavolal jsem do světnice. "Zde jsem," odpověděl mužský hlas. "Kdo to tam uvnitř naříká?" "Má dcera. Bolí ji zuby." "Jak je stará?" "Dvanáct let." "Byl jsi s ní u berbera nebo hekima?" "Ne, jsem příliš chudý." "Pomohu ti. Jdu dovnitř." Oba Alacyové slyšeli každé slovo. Když jsem zamířil ke dveřím, vstali a šli za mnou. Světnice vypadala i podle zdejších měřítek velmi chudobně. Kromě hostinského a nemocné, která se krčila v koutku a naříkala, tam

nikdo nebyl. Muž seděl na stoličce, lokty na kolenou a bradu opřenu o ruce, a vůbec se na nás nepodíval. "Tak ty jsi hostinský?" zeptal jsem se ho. "A kde je hostinská?" "Zemřela," odpověděl tupě a ani se nehnul. "To tě tedy lituji. Máš ještě víc dětí?" "Ještě tři menší." "Kde jsou?" "Venku u řeky." "To je neopatrnost! Děti se nemají nechávat u vody bez dozoru." Teď teprve zdvihl handži hlavu a udiveně se na mne podíval. "Proč je nepřivedeš?" ptal jsem se dále. "Protože nesmím ven." "Kdo by ti v tom mohl bránit?" Vrhl temný pohled na oba Alacye a v tom okamžiku jsem si všiml, že mu Sandar hrozí prstem. Dělal jsem, že nic nevidím, a šel jsem do rohu místnosti, řekl maličké několik přátelských slov a odvedl jsem ji k otevřené okenici. "Pojď sem," prosil jsem ji mírně, abych si získal její důvěru. "Hned tě tvé bolesti zbavím. Otevři pusu a ukaž mi ten zub." Bez váhání uposlechla. Na zubu nebylo nic vidět. Možná že to byly revmatické bolesti. Na to ovšem není žádný lék. Ze zkušenosti jsem však věděl, jak velmi působí iluze, zvláště u dětí. Především musela přestat plakat. "Teď hezky zavři pusu a odpovídej mi kývnutím nebo zavrtěním hlavy," řekl jsem jí. "Ještě to bolí?" Přikývla. "Tak dávej pozor. Položím ti na chvilku ruku na tvář a bolest zmizí." Přitáhl jsem si její hlavu, položil dlaň na bolavou tvář a jemně jsem ji hladil. "No tak, už je po bolesti?" zeptal jsem se po chvíli. Děvčátko znovu přikývlo. "Teď nemluv a chvíli zadržuj dech, a bude to v pořádku." Když jsem chtěl zase vyjít ven, přistoupil ke mně handži a řekl: "Naříkala už od včerejška. Nebylo to k vydržení, a tak jsem ostatní děti poslal pryč. Šarífe, ty umíš dělat zázraky." "Není to žádný zázrak. Použil jsem jenom jednoduchého prostředku a ten pomůže, jestli dnes tvoje dceruška ještě zůstane ve světnici. Tvé tři děti přivedu." Oba Alacyové na handžiho vrhali vzteklé pohledy. On se ale shýbl, jako by chtěl něco zdvihnout se země, naklonil se ke mně a pošeptal mi, když se opět zvedal: "Dej si pozor! Jsou to Alacyové." "Co to

bylo?" zařval Sandar, který ten šepot patrně zaslechl. "Cos to říkal?" "Já? Nic," odpověděl handži co nejlhostejněji. "Nelži, čubčí synu, nebo tě zmlátím!" Škipetar zvedl pěst - já ji ale zachytil a pravil jsem káravě: "Příteli, co děláš? Nevíš, že Prorok zakázal, aby si věřící hyzdili obličeje hněvem?" "Co je mi do Proroka!" "Já tě nechápu. Chováš se jako špatný člověk, a to chceš být přítelem čtyř cizinců, kteří neublíží ani červíčkovi." Sandar spustil ruku, vrhl na hostinského ještě jednou temný pohled a odpověděl: "Máš pravdu, šarífe. Miluji však pravdu a nenávidím lež, proto jsem se tak rozhněval. Pojď zase ven." Šel jsem za ním. Venku jsem se choval docela nenuceně a odbelhal jsem se k řece. Bylo mi jasné, že mě Alacyové považují zpola za svého zajatce. Zpátky mě pustit nemohou a dopředu také ne, protože bych je mohl snadno zradit, i kdybych je nepoznal a na zradu nepomýšlel. Proto mě nesmějí spustit z očí. Dole, těsně u vody, seděly tři děti, o nichž jsem se domníval, že patří hostinskému. Dal jsem jim deset piastrů, které jsem dostal od Bibara, a řekl jsem jim, že mají jít k otci, protože se jejich sestřička již uzdravila. S jásotem vyskočily, vylezly na břeh a běžely domů. Když jsem se opět posadil ke stolu, poznal jsem, že Alacyové dospěli k nějakému rozhodnutí. Zde si nebyli zcela jisti před nebezpečným setkáním a také se blížila doba, kdy nás tu měli očekávat; z toho všeho jsem usoudil, í i že se asi rozhodli vyrazit. A opravdu! Bibar prohlásil: "Už jsem ti prve řekl, že je jenom jediné místo, kde by ti cizinci mohli být přepadeni. Můj bratr a já jsme toho názoru, že by bylo dobré, kdybychom se tam schovali i my. Mohli bychom přepadeným přijít na pomoc. Jsi ochoten jít s námi?" "Hm! Mě se vlastně celá ta věc netýká." "Ale týká. Jestli tam ti lupiči číhají, přepadnou i tebe, jakmile tam dojedeš. Ostatně chceme ti jednou ukázat pravý škipetarský kousek, o němž pak budeš moci ve Skopji vyprávět" "No to jsem opravdu zvědav; pojedu s vámi." "Tak nasedni na koně." "Už jste zaplatili za rakiji?"

"Ne, handži nám ji dal zadarmo." Musel nám ji dát zadarmo, tak měla znít správná odpověď. Přistoupil jsem k oknu a vhodil jsem dovnitř těch pár piastrů, co mi zbylo. Oba bratři se mi za to vysmáli. Bibar šel za dům, aby přivedl koně, a Sandar stál zatím u mne, abych snad neutekl. Když jsme jeli přes most, otočil jsem se. Handži stál přede dveřmi a zvedal varovně ruku. Nepomyslel jsem si, že se s ním ještě někdy shledám. Na druhé straně mostu vedla cesta nejdříve mezi poli, pak jsme jeli kolem pastvin, minuli křoviny a posléze jsme vjeli do hustého lesa. Cestou nepadlo ani slůvko. Ti lapkové mě považovali za poněkud slabomyslného člověka, protože v tom, co říkali a dělali, byl takový rozpor, že by to muselo být nápadné i hlupákovi. Kdyby byli v lese opravdu schováni nepřátelé, pak by byla přece úplná hloupost chtít zachránit přepadené tím, že se tam také schováme, a teprve až začne boj, přijdeme jim na pomoc. Spíše bychom měli stanoviště lupičů napřed vyslídit a pak varovat ty, jimž hrozí nebezpečí. Mohli by pak to nebezpečné místo objet, nebo kdyby to pro hustý les nebylo možné, mohli bychom společně pěšky těm pobudům vpadnout do zad a dokonale je potřít. Uprostřed lesa klesala cesta dolů a zároveň tvořila ostrou zatáčku. Nalevo i napravo byla skaliska, za nimiž se dalo schovat a pak shora odříznout úzkou cestu. Toto místo bylo k přepadení jako stvořené. A skutečně, oba bratři se tu také zastavili. "Tady je to místo," usoudil Bibar, "tady se musíme schovat. Zajeďme doleva na ten svah." Mluvil tiše, aby ve mně vzbudil dojem, že by tu ti lupiči mohli být skutečně někde schováni. Pak by nás ovšem museli slyšet a vidět, ale my je nikoliv. Zde nahoře vysoko na okraji cesty byly stromy poněkud řidší, takže jsme mohli ještě kousek popojet. Pak už jsme museli koně vést. Konečně jsme se zastavili a měli jsme připoutat koně k sobě. Tohle se mi nelíbilo, protože jsem měl v úmyslu později potají zmizet. Bylo tedy nutné, aby můj kůň stál od ostatních tak daleko,

aby ho oba bratři nemohli vidět. Nepozorovaně jsem zvedl se země kamínek s ostrými hranami. Pak jsem předstíral, že chci svému koni, který byl přivázán ke koním Alacyů, uvolnit sedlový řemen; místo toho jsem ho utáhl, ještě pevněji, tak pevně, jak jsem mohl, a zastrčil jsem kamínek pod sedlo, takže se jeho ostré hrany přitiskly koni na tělo. Kamínek musel zvířeti působit bolest. Čekal jsem, co se bude dít dál. Mezitím si Alacyové vyhledali vhodné místo, odkud měli přehled po celém úseku cesty, jejž jsme před chvílí projeli. Sami přitom zůstávali skryti. Pušky si položili vedle sebe a také si připravili vrhací sekery. Uhodl jsem, co zamýšlejí. Domnívali se, že nám jejich kulky neublíží, a proto nás chtěli zabít sekerami. Tito lidé jsou v házení seker velmi obratní; ačkoliv jsem ještě žádnou v ruce neměl, domníval jsem se, že bych se jim mohl vyrovnat, protože jsem uměl slušně zacházet s tomahavkem. Posadil jsem se k oběma bratrům a od toho okamžiku jsme rozprávěli potichu. Předstírali, že jsou připraveni, aby ochránili cizince, totiž nás, před lupiči. Škipetarský kousek, jejž mi Alacyové slibovali, spočíval pouze v tom, že si zajistili mou spolupráci, ačkoliv oni sami byli vrahy. Měl jsem proto být v okamžiku přepadení ohromen hrůzou, abych pak o tom mohl vykládat a být pro svou hloupost terčem posměchu. Kamínek pod sedlem už začal působit: kůň zneklidněl, začal supět a bít kopyty kolem sebe. "Co to s tvým koněm je?" zeptal se Bibar. "Ale nic," odpověděl jsem dobromyslně. "Když bude takhle vyvádět, může se stát, že loupežníci, kteří jsou tady schovaní, uslyší hluk. Pak jsme ztraceni." Měl na mysli, že hluk uslyší očekávaní čtyři cizinci a že by tím mohli být upozorněni na nebezpečí. "Bude to ještě horší," prohlásil jsem klidně. . "Proč?" "Můj kůň totiž nesnáší, když je přivázán blízko jiných koní. Je to takový jeho rozmar a nemůžu ho to odnaučit. Musím ho vždycky držet daleko od ostatních koní." "Tak si ho odveď!" Vstal jsem a chtěl odejít. "Stůj! Svou pokrývku a

nůž nech tady! A taky turban!" "Ale proč?" "Abychom si byli jisti, že se vrátíš. Sundej ten turban." Tohle by mohlo dopadnout špatně. Ti lapkové by si jistě všimli, že nemám oholenou hlavu, a že tedy nejsem dobrým muslimem a tím méně šarífem. Proto jsem nanejvýš klidně odpověděl: "Co tě napadá! Copak může šaríf obnažit hlavu? Vím velmi dobře, co je věřícím zakázáno, a nyní mám svou duši odevzdat větrům, aby ji bouře odvála?" "Tak tu nech jenom nůž a pokrývku, jdi!" Odvázal jsem koně a odvedl ho o kus dále, kde jsem ho jen lehce spoutal. Pak jsem běžel co nejrychleji křovím, chvílemi jsem se prodíral, chvílemi lezl, až jsem doběhl k zatáčce, kterou jsme předtím projeli a kde jsem mohl vystoupit na cestu, aniž mě oba Alacyové viděli. Tam jsem vytrhl ze zápisníku lístek a napsal: "Jeďte vpřed po jednom. Osko a Umar pomalu, Halef ostrým klusem, asi do vzdálenosti dva tisíce kroků." Tento lístek jsem připevnil pomocí kolíčku, který jsem si přiřízl, a pomocí kapesního nože na kmen stromu, který stál těsně u cesty, takže si ho budou muset určitě všimnout. Po cestě mohou ovšem před nimi jet i jiní lidé, ale nedalo se nic dělat. Snad tam ten lístek nechají. Konečně Halefův příchod se dal očekávat každým okamžikem. To všechno netrvalo ani dvě minuty; běžel jsem rychle zpět ke svému koni, abych ho pevněji spoutal a zbavil kamínku. Ještě jsem s tím nebyl úplně hotov, když jsem zaslechl za sebou kroky. Sandar mě šel hledat. "Kdes byl tak dlouho?" ptal se přísně. "Tady u koně," odpověděl jsem duchaplně a zaraženě jsem se na něho díval. "To vidím. Ale musí to tak dlouho trvat?" "A nejsem snad svým vlastním pánem?" "Ne, teď už ne. Teď patříš k nám a musíš se řídit podle nás." "Jen jestli budu chtít," odpověděl jsem, protože Sandarovo chování mi připadalo příliš panovačné, i když jsem ze sebe dělal šarífa. "Tady nemáš co chtít, rozuměls? Jestli okamžitě nepůjdeš, tak ti pomůžu." Přistoupil jsem k němu a řekl jsem: "Poslyš, nepřeháněj to tak. Když už nemáš žádnou úctu

před šarífem, vyžaduji ji alespoň pro svou osobu, a když mi ji odepřeš, tak si ji budu umět zjednat." Toho se Sandar ode mne nenadal. "To je ale drzost! Mám mít úctu k tvé směšné osobě! Jen se tě dotknu, strachy se svalíš." Uchopil mě za levou ruku a stiskl ji tak surově, že člověk slabší než já by byl asi vykřikl bolestí. Já jsem se mu ale klidně smál do obličeje a odpověděl jsem: "To bys mě musel uchopit jinak, asi takhle." Položil jsem mu rychle ruku na levé rameno tak, že palec přišel pod klíční kost, a ostatními čtyřmi prsty jsem uchopil vyčnívající část lopatky, která tvoří s ramenní kostí kloub. Kdo tento chvat zná a umí ho užívat, donutí i toho nejsilnějšího člověka jít k zemi. Pak jsem rychle ruku sevřel a mocně stiskl. Sandar hlasitě vykřikl a chtěl se uvolnit. Ale nepodařilo se mu to; bolest probíhala celým tělem, takže klesl na kolena a nakonec na zem. Jeho výkřik přivolal bratra. "Co se stalo, Sandare?" ptal se. "Alláh akbar! To nechápu," odpověděl tázaný a zvedal se se země. "Tento muž mě přemohl jednou rukou. Určitě mám zlomené rameno." "Přemohl? A proč?" "Protože jsem mu vynadal, že byl tak dlouho pryč." "Hrome! Sarífe, co si to dovoluješ? Já tě zabiju!" Uchopil mě za prsa a chtěl mnou zatřást. Klást odpor se k roli šarífa jaksi nehodilo; ale nechat sebou cloumat jako malý kluk, to mi nebylo po chuti. Uchopil jsem Bibara rovněž za prsa, přitáhl ho k sobě a pak rychle odstrčil na délku paže, že mě musel pustit. Pak jsem se trochu přikrčil, a aniž jsem ho pustil z ruky, položil jsem mu předloktí k dolní části trupu, zdvihl obra bleskurychlým trhnutím do výše a mrštil jím o zem. Vteřinu zůstal ležet jak široký, tak dlouhý, zcela zpitomělý údivem. Pak se rychle vzchopil a vztáhl po mně obě ruce. "Chceš dostat ještě jednou?" zeptal jsem se a ustoupil jsem o krok. Už jsem byl rozzlobený. Snad měly mé oči nad posunutými modrými brýlemi jiný výraz, než jaký se hodí pro láskyplného šarífa, protože Alacy uskočil, upřeně se na mne zadíval a zvolal: "Šarífe, ty jsi obr!"

Sklonil jsem hlavu a pokorně jsem odpověděl: "Tak to zřejmě stojí psáno v Knize života. Nemohu za to." Oba bratři se hlučně zasmáli. "Koukej, Bibare, ten člověk ani netuší, jakou má sílu," mínil Sandar. Ale Bibar si mě nedůvěřivě měřil od turbanu až k pantoflům a odpověděl: "To není jen obrovská síla, to je také cvik. Tomu chvatu se člověk naučí teprve po dlouhé době. Šarífe, kde ses to naučil?" "U skučících dervišů v Cařihradě. Často jsme se z legrace prali, když jsme měli volno." "Ach tak. Teď už věřím, že jsi úplně jiný, než jak vypadáš. Máš štěstí. Kdybys nás byl chtěl oklamat, měl by tvůj život cenu jako moucha na ptačím zobáku. Teď se posadíš ne vedle nás, ale mezi nás. Na tebe si musíme dát pozor." Vrátili jsme se na dřívější místo a bratři si mě posadili doprostřed. Probudila se v nich nedůvěra. Má situace se nyní zhoršila, ale nepociťoval jsem úzkost, protože se svými revolvery jsem měl nad nimi v každém případě převahu. Od toho okamžiku jsme už nemluvili. Oba hrdinové silnic si asi myslili, že za nynějších okolností je radno mlčet. Měl-li jsem nějakou starost, nebylo to kvůli mně, ale kvůli mým společníkům. Seděli jsme již dlouho a mne přecházela trpělivost Konečně jsme zaslechli zprava hluk. "Slyšíš? Někdo přijíždí," řekl Sandar a sáhl po sekeře. "Možná že to jsou oni." "Ne," odpověděl bratr. "Je to jen jeden jezdec. Tamhle zatáčí." Ohlédl jsem se a k své velké radosti jsem uviděl Umara, a to samotného. Našli tedy můj lístek a přečetli si ho. Umar přijížděl pomalu, hlavu hluboce skloněnou, jako by byl ponořen v myšlenkách. Nedíval se nalevo ani napravo. "Budeme...?" otázal se Bibar a ukázal na svou pušku. "Ne," odpověděl Sandar. "Ten člověk nemá nic, to je na něm vidět." Ti darebáci se už přede mnou vůbec neostýchali mluvit o svém pravém povolání. Umar projel kolem nás a ani nevzhlédl. Po chvíli poznamenal Sandar: "Tamhle přijíždí zase jeden." "Taky chuďas." "Ale - to necháme všechny projet?" "Teď ano. Pamatuj, že naše

rány bude určitě slyšet" "Samozřejmě k lupičům, kteří jsou zde schováni," přisvědčil jsem prostoduše. "Ti pak zpozorují, že tady jsme, abychom učinili přítrž jejich řádění." "Ty pitomče!" ušklíbl se Sandar. Nyní přijížděl Osko. Také on vypadal jako bezstarostný a bezelstný člověk. Podle zevnějšku nevypadal na boháče, a tak i on šťastně projel. Nyní určitě přijde Halef. U něho jsem měl důvod k obavám. Jeho by mohli Alacyové zastřelit, aby se zmocnili jeho krásného vraníka. Nenechal bych sice k tomu dojít, to bych raději každému uštědřil kulku, ale přesto by bylo lépe se tomu vyhnout. Proto se musím pokusit odlákat jejich pozornost. Upřeně, ale pokradmu jsem sledoval zatáčku, kde se Halef musí každou chvíli objevit. Teď se odtamtud vynořil. Alacyové ho dosud nezpozorovali. Vstal jsem. "Kam?" tázal se drsně Sandar. "K svému koni. Neslyšíš, že je zase neklidný?" "Čert vem tvého koně. Tady zůstaneš!" "Ty mi nemáš co poroučet," odpověděl jsem zhurta a dělal jsem, jako když chci odejít Sandar vyskočil a popadl mě za ruku. "Stůj, nebo tě..." Byl přerušen Bibarovým výkřikem. Ten se zprvu díval na nás, nyní však zahlédl Halefa. "Třetí jezdec! Ticho!" nařídil nám. Sandar se podíval na cestu. "Má šá'alláh!" zvolal. "To je krásný kůň! To je určitě ten cizinec!" "Ne, jezdec je příliš malý." "Ale ten vraník je pravý arabský čistokrevný plnokrevník. Alláhu! Letí jako vítr!" Sandar měl pravdu. Můj hřebec se jmenoval Ríh a to slovo znamená v arabštině vítr. Stokrát jsem na něm pádil s větrem o závod, ale dosud jsem nevěděl, jaký je to nádherný pohled, když tento skvělý kůň běží v plném trysku. Téměř se nedotýkal země, nohy úplně splývaly. Hříva vlála jezdci kolem obličeje a ocas trčel vzadu jako kormidlo. A přesto jsem viděl, že Ríh nevydává ze sebe všechno. Kdybych seděl v sedle já, byl by pádil docela jinak, a což teprve, kdybych použil jeho "tajemství"; pak by běžel, jako by mu šlo o život. Můj malý, statný Halef stál ve třmenech a nakláněl se kupředu. Jeho puška i obě moje střelné

zbraně mu visely přes rameno. Za sedlem měl připnutý můj kaftan a vysoké boty. Jeho kaftan za ním vlál, jak ho nesl proud vzduchu, který způsobovala nepopsatelná rychlost koně. Hádží jel výborně. Cesta byla poseta většími i menšími kamínky a působila při tak zběsilé jízdě neobyčejné potíže. Stačil chybný krok, a oba, jezdec i kůň, si mohli zlámat vaz. Ale můj Ríh ještě nikdy chybný krok neučinil. Jeho bystré oči, pružné a lehké údy se i nyní skvěle osvědčily. Nevím ani, jak dlouho to trvalo, než k nám od zatáčky přijeli. Šlo to tak rychle, že ani nebyl čas těch několik vteřin spočítat. Sotva jsem Halefa zahlédl přijíždět a sotva jsem stačil prohodit těch několik málo slov se Sandarem, už byl tady a proletěl úžlabinou jako blesk. "Zadržte ho! Sestřelte ho! Rychle, rychle!" volal Sandar a popadl pušku. Také Bibar rychle zalícil, ale vraník prolétl kolem nás tak rychle, že nebyl čas na míření. Ale ani já jsem neměl čas, abych jim ve střelbě zabránil. Třeskly rány. Kulky však přeletěly přes cestu daleko za Halefem. "Za ním!" zvolal Sandar, téměř bez sebe pomyšlením, že by drahocenná kořist mohla uniknout. "Tam vpředu les končí, tam budeme moci mířit." Seskakoval se srázu, z kamene na kámen, a Bibar za ním, rozčilen jako jeho bratr. Teď bych měl čas a příležitost zmizet. Ale takhle ne! O Halefa jsem strach neměl - a přece i o něho. Napadlo mi, že ti tři se asi po dvou tisících krocích sice nezastaví, ale pojedou krokem, a pak by je mohli loupežníci nepozorovaně dostihnout a sestřelit s koní. Neměli už sice ve svých puškách s jednou hlavní žádné náboje, ale mohli pušky rychle zase nabít. Musel jsem jim tedy v další jízdě zabránit. Udělal jsem mocný skok k jejich koním a v mžiku jsem je odvázal. Vytáhl jsem z opasku bič a začal jsem koně šlehat. Počali se vzpínat a utíkali do křoví; tam se však daleko nedostanou, protože se určitě zachytí za uzdy. Skočil jsem zase na své místo a volal na Alacye: "Sandare, Bibare, stůjte! Koně se utrhli." To zapůsobilo. Bratři se zastavili, protože o své znamenité

koně přece jenom nechtěli přijít "Tak je zase uvaž!" křikl na mne Sandar. "Ale vždyť jsou pryč!" "Hrom a peklo! Kam utekli?" "Copak vím? Zeptej se jich!" "Ty pitomče!" Běželi zpátky. Na jejich místě bych byl tak nepospíchal, spíše bych se snažil zmocnit vraníka. Ti jejich strakáči jim přece nemohli utéci. Vystoupili na svah a z plných plic mi začali nadávat. Sandar dorazil nahoru první a rychlý pohled ho přesvědčil, že koně jsou skutečně pryč. Začal na mne řvát: "Ty čubčí synu! Proč jsi je nezadržel?" "Nedíval jsem se na koně, ale na jezdce, právě tak jako vy." "Ale mohls dávat pozor!" "Koně se polekali vaší střelby. Proč střílíte na lidi, kteří vám nic neudělali? Konečné koně nepatří mně, ale vám. Nejsem váš sluha a nemusím se o ně starat." "Co si to dovoluješ! Tumáš!" Sandar držel pušku v pravé ruce a vyrazil proti mně levou pěstí. Zdvihl jsem ruku k protiúderu, nevšiml jsem si však, že za mnou leží kámen, klopýtl jsem přes něj a upadl. V tom okamžiku zvedl Sandar pažbu pušky a zasadil mi ránu do prsou, kterou jsem mohl odrazit jen částečně. Rána ze mne vyrazila dech; ale v nejbližším okamžiku jsem se vymrštil, uchopil obra oběma rukama za pás, vyzdvihl ho do výše a mrštil jím na kmen vysokého stromu, který stál přede mnou. Sandar zůstal pod stromem bez hnutí ležet. Tu mě někdo uchopil zezadu. "Ty darebáku, to si odneseš!" křičel Bibar, který k nám mezitím doběhl. Sevřel mě kolem pasu a chtěl mě zdvihnout Opřel jsem se nohama do země, stáhl ramena a zadržoval jsem dech, abych byl těžší. Tu jsem náhle ucítil v levém kotníku bodavou bolest Noha mi vypověděla službu. Asi jsem se při pádu poranil. Škipetar napínal všechny síly, aby mě vyzvedl. Supěl vztekem a námahou. Jeho bratr ležel pod stromem a nejevil známky života. Snad ho považoval za mrtvého a chtěl ho pomstít. Cítil jsem, že s pouhou vytrvalostí už dlouho nevystačím. Musel jsem se z jeho sevření osvobodit. Vytáhl jsem nůž a bodl Bibara do ruky. Pustil mě, zařval vztekem a bolestí a zaskřípal zuby. "Ty

bodáš? Tak já budu střílet." Rychle jsem se otočil a viděl jsem, že vytáhl z opasku pistole. Kohoutky cvakly. Snad bych ho mohl ještě se svým revolverem předejít, ale nechtěl jsem ho zabít. Pozvedl zbraň. Vyrazil jsem proti němu, právě když z jedné hlavně vypálil. Výstřel selhal. Bleskurychle dostal Bibar druhou ránu pěstí, a to zespoda do obličeje, do nosu, až se mu hlava zvrátila, a to mu div nezlomilo vaz. Jediným hmatem jsem mu obě pistole vyrval a odhodil. Chvíli si držel ruce na krvácejících ústech a nosu. Potom vyrazil ječivý výkřik a hnal se po mně. Já jsem se však skrčil, podběhl ho, uchopil ho za stehna tak mocně, až jsem myslel, že mu prsty vnikly do masa, a přehodil jsem si toho obrovského muže přes hlavu. Pak jsem se rychle otočil, vrhl se na ležícího, abych mu nedopřál času se vzchopit, a zasadil jsem mu ránu do spánku, že dlouze vzdychl a zůstal v bezvědomí ležet. Stalo se, co jsem považoval za nemožné: Alacyové mě nepřemohli! Když jsem viděl nehybně ležet jejich obrovská těla, sotva jsem mohl svému vítězství uvěřit. Každý ž nich byl jistě silnější než já, ale já jsem byl rychlejší a ovládal jsem chvaty, které jsem se ovšem nenaučil u skučících dervišů. Oba bratry jsem si prohlédl; mrtví nebyli a určitě přijdou brzy zase k sobě. Proto bylo radno rychle zmizet. Abych je ale ještě na nějakou dobu zneškodnil, vzal jsem jim váček s prachem, který měli zavěšený na opasku, a rozšlapal jsem jim zbraně. Při tomto počínání jsem zřetelně cítil, že mám levou nohu poraněnou. Předtím jsem kulhání pouze předstíral, teď jsem kulhal doopravdy k svému koni. Halefovy pantofle, které mi při zápasu sklouzly s nohou, jsem sebral a zase obul. Odvázal jsem koně, odvedl ho na příhodné místo k cestě a nasedl jsem. Při chůzi se bolest v noze zvětšovala. Když se se mnou dal kůň do pohybu, s ulehčením jsem vydechl. Unikl jsem se svými druhy velkému nebezpečí, a za to jsem měl co děkovat dobré Nebatje. Kdybych byl měl po ruce spolehlivého posla, byl bych Alacyům sebral

naloupené peníze a poslal jí je. Takhle jsem jim je musel ponechat. Nevěděl jsem, komu původně patřily. A předat peníze úřadům? S tím jsem v Ostromci neudělal dobrou zkušenost. S uspokojením jsem však myslel na to, co Alacyové řeknou, až se dovědí, kdo byl vlastně ten hloupý šaríf. Za chvíli jsem vyjel z lesa. Cesta se stáčela do údolí Strumice, řeka nyní byla po mé levici. V nepříliš velké vzdálenosti jsem uviděl stát Halefa, Oska a Umara. Okamžitě mě poznali a přátelsky mi volali vstříc. Zasadil jsem koni - ne ostruhy, ale pantofle a cválal k nim. "Sidi, už jsme tu měli o tebe starost," volal Halef z dálky. "Kdes byl tak dlouho?" "Vzadu v lese, kam se zrovna díváte." "To jsme si hned mysleli, když jsme si přečetli tvůj lístek." "Samozřejmě jste ho sundali?" "Ano, ale taky jsme ho tam zase připíchli." "Proč?" "Z legrace. Mysleli jsme, či spíše já jsem myslel, že se ti lumpové budou vztekat, až poznají, jak jsme si z nich udělali dobrý den. Nebo to snad nebylo správné?" "Žádná chyba se nestala. Alacyové ten lístek určitě najdou a budou se hrozně zlobit, zvlášť až z jeho obsahu vyjde najevo, že jsem s nimi strávil několik hodin. To by si byli určitě nepomysleli." "Cože? Tys byl s nimi?" "S oběma bratry jsem mluvil, pil i bojoval. A teď leží oba v bezvědomí v lese." "Sidi, ale to musíme rychle k nim, abych si s nimi promluvil i já." "To není potřeba, slyšeli toho dost ode mne. Mluvil jsem s nimi pěstmi." "Povídej honem!" "Hned, ale můžeme přitom pokračovat v jízdě." "Tak si pojď přesednout na Ríha." "Ne, zůstanu, kde jsem. Pojedeš na Ríhovi až do Radoviše za odměnu, žes předtím tak nádherně kolem mne cválal." "Tys mě viděl?" "Projel jsi blízko nás." "A seděl jsem v sedle dobře?" "Nádherně. Ještě líp než já." "Sidi, ty se mi posmíváš. To mi nesmíš dělat." "No, tak ti tedy řeknu docela prostě, že jsem měl z tebe radost. Ale slyšel jsi, jak po tobě stříleli?" "Ne, o tom jsem neměl ani tušení." "Zachránila tě vraníkova rychlost. Oba Alacyové po tobě stříleli. Chtěli tě sestřelit s koně, aby ho ukořistili." Tu zarazil

Halef vraníka a zvolal: "Přece jen se budeme muset vrátit do lesa, sidi. Musím těm lumpům za jejich kulky poděkovat." "Ale jdi, Halefe. S Alacyi nejsou žádné žerty, Jsou to opravdoví obři a rozdrtili by tě v prstech." Při jízdě jsem pak vyprávěl svoje dobrodružství. Naslouchali mi s největším napětím. Když jsem skončil, Halef prohlásil: "Myslíš, sidi, že ten milý posel Torna je ještě v Radoviši?" "Určitě, jinak bychom se s ním byli potkali." "Nedáme si trochu práce, abychom ho našli? Chtěl bych mu za jeho jednání patřičně poděkovat. Mám se nechat pomlouvat, že neznám pravidla slušného chování?" "Tohle ti nikdo nebude vyčítat. Dosvědčím ti, žes byl v jiných případech velmi zdvořilý, například vůči policistovi Selimovi a vrchnímu hodžovi v Ostromci, kteří dosyta okusili sladkosti tvého biče." "Tak tedy toho Tornu hledat nebudeme, sidi?" "Ne. Ale kdybychom ho potkali, dělejme, že ho neznáme." "Sidi, to je mi proti mysli. Řekni mi aspoň, jak dlouho zůstaneme v Radoviši?" "To bohužel přesně nevím. Každopádně by bylo lépe, kdybychom tím místem mohli projet bez zdržování. Ale nejdřív si musím prohlédnout nohu. Možná že bude potřebovat ošetřit, a pak bych tam musel zůstat. Pravděpodobně jsem si ji při pádu podvrtnul a budu si ji muset obvázat." "Pak ať mi ten posel nepadne do rukou, nebo mu udělám na zádech takový obvaz, že na něj do smrti nezapomene. Ostatně i v Ostromci by se našli lidé, jimž bych takový obvaz rád přiložil." "Kdopak?" "Ti dva bratři, kteří nás pronásledovali a zřejmě ohlásili tam nahoře ve zřícenině náš příchod." "Co se ubytovali u hadžiho Ibarka?" "Ano. Asi se probrali ze svého opojení rychleji, než jsme mysleli, protože přišli, sotva jsi odešel." "Kde jsi je viděl?" "Kde? V našem hanu. Neměli ponětí o tom, co se stalo, a hned jeli nahoru ke zřícenině. Když tam našli jen spáleniště, vrátili se do hanu a tam se vyptávali. Můžeš si pomyslet, jaké dělali obličeje, když se všechno dozvěděli." "Mluvil jsi s nimi?" "Ne. Dali koně do stáje a

pak zmizeli. Do našeho odjezdu se nevrátili." "Hm! Budou shánět informace. Snad je ještě uvidíme."

V RADOVIŠI

Noha, kterou jsem si poranil v boji s Alacyi, začínala bolet. Pobídl jsem koně do cvalu, abychom se co nejdříve dostali k cíli. Když jsme se krátce před Radovišem opět přiblížili k řece, uviděl jsem maličký domek. Před ním seděl starý muž, jenž nás s obzvláštní pozorností sledoval. Ačkoliv jsem neměl žádný důvod, zastavil jsem se a pozdravil ho. Vstal, jak se zdálo, kvůli mému zelenému turbanu, a uctivě mi poděkoval. "Ty nás znáš, stařečku?" zeptal jsem se ho. "Ó ne. V životě jsem vás neviděl," odpověděl. "Ale zprvu jsem vás považoval za zlé Škipetary." "Copak tak vypadáme?" "Vůbec ne. Ale tenhle černý kůň mě spletl. Kdyby byl jezdec vyšší postavy, myslel bych, že mám před sebou Škipetary, ačkoliv nejste oblečeni jako oni." "O jakých Škipetarech vlastně mluvíš?" "Promiň, šarífe, nechci o tom hovořit." "Tak? Ujišťuji tě, že tvé sdělení žádnému poctivému člověku neuškodí. Halefe, dej tomu starci bakšiš." Halef vytáhl váček a hodil mu něco do klína. Stařec si třel vpadlé tváře a pak odhodlaně pravil: "Šarífe, jsi Prorokův potomek. Rád bych ti posloužil, ale nesmím. Svědomí mi to nedovolí, protože jsem slíbil, že budu mlčet. Vezmi si tedy své peníze zpět." "Jen si je nech. Vidím, že jsi chudý. Jak se zdá, očekával jsi Škipetary, kteří tudy mají projet?" "Tak jest, šarífe." "Kolik jich bude?" "Čtyři. Jeden z nich, který má vysoké boty a mohutné vousy, má jet na arabském vraníku. Není snad tento

hřebec arabské rasy?" "Je." "To jsem si hned myslel, a proto jsem si vás s těmi vrahy spletl." "A kdo ti řekl, že Škipetarové přijedou?" "To nesmím prozradit." "Ty jsi zřejmě velmi mlčenlivý člověk." "Snad bych ani nebyl tak mlčenlivý, ale máte u sebe něco, co vypadá podezřele." "Tak? A copak je to?" "Ty vysoké boty, přivázané za sedlem. Vraník je tady, boty vidím také. Jen mi ještě chybí muž, který má sedět na vraníku a mít boty na nohou. Kdybys nebyl požehnaný Prorokův potomek -o ach, tamhle přichází." Jakýsi mladý muž mířil přes úhor přímo k domku. "Kdo je to?" zeptaljsem se. "Můj syn Abid, který dělal průvodce - ó Alláhu, o tom jsem neměl mluvit." Tušil jsem, oč jde. Zřejmě se tu zastavil se svými třemi druhy Múbarek a tohoto mladíka si vzal za průvodce do místa, kam neznali dobře cestu. Protože předpokládali, že tudy v případě, že Alacyům unikneme, projedeme a budeme se vyptávat, namluvili otci i synovi nějakou lež a pravděpodobně jim řekli, že jsme Škipetarové. Doufal jsem, že syn bude hovornější než otec. Když Abid přišel blíž, viděl jsem, že se tváří velmi rozmrzele. Sotva nás pozdravil a chtěl vejít do domku. Stařec ho však uchopil za oděv a zeptal se: "Proč nic neříkáš, Abide? Nedostals pěkný bakšiš?" "Bakšiš! Něco jiného jsem dostal, ale bakšiš to nebyl," odpověděl mladík a zdálo se, že je velmi rozhněván. "Lidé jsou čím dál tím horší. Člověk nemůže věřit ani svatému." "Myslíš snad starého Múbarka?" zeptal jsem se ho. "Jak jsi na to přišel? Jsi snad jeho přítel?" "Pravý opak. My jsme ti, před nimiž vás varoval." "Alláhu, Alláhu," zvolal stařec ulekaně. "Já to tušil. Efendi, doufám, že nás ušetříš. Jsme velmi chudí. Abid plete košíky z proutí, které moji vnuci řežou támhle u řeky. Já už ale nejsem k ničemu a nemohu loupat pruty, podívej se, jak mám od revmatismu zkřivené prsty." Napřáhl proti mně ruce. "Uklidni se," prohlásil jsem. "Nejsme žádní lupiči." "Ale vždyť jsi právě řekl, že jste ti, před nimiž nás varovali." "Jsme cizinci, o nichž byla řeč.

To je pravda. Ale že jsme Škipetarové, to je lež." "A kdopak je ten jezdec, jemuž patří vraník?" "To jsem já. Vyměnili jsme si koně a já jsem se přestrojil, aby mě lidé, které chci chytit, hned nepoznali. Ale zdá se, že nemáš s Múbarkem dobré zkušenosti?" Abid, jemuž byla otázka určena, odpověděl, ale díval se při tom na otce: "Ano, a nejen já, nýbrž i můj švagr Súkrii. Prohlédl sis koně Múbarka a jeho průvodců?" "Jak bych mohl! Byl jsem ještě na lůžku a ještě se úplně nerozednilo. Kolem chatrče byla hustá mlha. Co je se zetěm?" "Ti lidé Súkriiho okradli." "Alláhu! Toho chudáka, který teprve nedávno ztratil svou ženu, tvoji sestru a moji dceru! Co mu ti muži vzali?" "Lepšího z jeho dvou koní," odpověděl Abid rozhněvaně. "Ó nebesa! Proč mu to udělali? Mohli přece ukrást jiného koně nějakému boháči, to by Alláha tolik nepohněvalo. A Múbarek byl u toho? Odkdy se ze svatých poustevníků stali zloději koní?" "Už nejsou žádní svatí, jako bývali. To všechno je lest, podvod a klam. Může si přijít ten nejzbožnější marabut a ten nejvznešenější šaríf, já už jim nevěřím." Při slově šaríf na mne mladík vrhl významný, nanejvýš nedůvěřivý pohled. Věděl jsem nyní, co se dozvěděl, a mohl jsem si též pomyslet, o čem se mluvilo. Proto jsem mu řekl: "Máš pravdu, je mnoho podvodu a lstivosti na tomto světě. Já ale chci s tebou jednat čestně. Nejsem ani šaríf, ani Škipetar, ale Evropan, který nemá právo nosit zelený turban. Podívej se!" Sňal jsem turban a ukázal svou neoholenou hlavu. "Efendi," zvolal Abid polekaně, "ty máš ale odvahu! Vždyť dáváš v sázku život! Nejsi ty ten cizinec, který postřelil Múbarka do ruky?" "Kdy se to stalo?" "Včera večer u chatrče na kopci." "Pak jsem to byl já. Tak Múbarka že jsem postřelil? Byla taková tma, že jsem nemohl jednotlivé osoby rozeznat. Ty a tom taky víš?" "Mluvili o tom neustále. Vy jste tedy ti jezdci, kteří zajali Múbarka a ostatní tři." "Ano, my jsme to." "Promiň, efendi, že jsem tě urazil. Slyšel jsem o tobě jen samé špatné věci, ale zlé, co špatní lidé říkají

o druhých, se mění v dobré. Vy jste nepřátelé těch zlodějů a podvodníků, a proto jste dobří lidé." "Máš už k nám důvěru?" "Ano, efendi," prohlásil Abid. "Tak nám tedy řekni, jak jsi se s těmi zločinci dostal do spolku." "Rád, efendi. Sestup s koně a posaď se na lavici. Můj otec ti udělá místo a já budu vypravovat." "Děkuji ti. Jen ať klidně sedí. On má šedivé vlasy, ale já jsem ještě mladý. Mimoto mám nemocnou nohu, takže raději zůstanu v sedle. Vyprávěj." "Stalo se to dnes ráno. Právě jsem vstal a dával se do práce. Mlha byla ještě tak hustá, že bylo vidět sotva na několik kroků. Tu jsem zaslechl jezdce, zastavili před naším domkem a volali na mě." "Znali tě?" "Múbarek mě znal. Když jsem vyšel ven, viděl jsem čtyři jezdce, kteří měli s sebou soumara. Jedním z jezdců byl Múbarek, v druhém jsem poznal, když se pak rozednilo a byli jsme již na cestě, Manacha el Baršu, bývalého výběrčího daní ze Skopje. Chtěli do Táskóye a ptali se mě, jestli tam znám cestu. Přisvědčil jsem a oni mě prosili, abych je tam dovedl. Slibovali mi za to bakšiš, přinejmenším třicet piastrů. Efendi, jsem chudý člověk a třicet piastrů si někdy nevydělám ani za měsíc. Také jsem znal starého Múbarka a pokládal jsem ho za svatého. Proto jsem s radostí svolil, že jim budu dělat průvodce." "Neříkali, proč chtějí do Taskóye?" "Ne, ale říkali, že je pronásledují čtyři Škipetarové, kteří se nesmějí dozvědět, kam je mám dovést." "To byla ovšem lež." "Později jsem na to také přišel," přiznával Abid. "Kde leží Taskóy?" Toto jméno znamená Skalní nebo Kamenná ves. Z toho jsem usoudil, že to musí být někde v horách. Košíkář odpověděl: "Leží na sever odtud. Nevede tam z Radoviše žádná cesta a kdo nechce zabloudit, musí dobře znát les i hory. Je to malá a chudá vesnice a leží tím směrem, kudy se sestupuje k Bregalnici naproti Zigance." Ziganca! To je přece to místo, které jsem měl hledat severně od Radoviše a vyzvědět tam u řezníka Čujana něco bližšího o Žutovi. Chtěl tam snad Múbarek také cestovat? Našla by

se tam celá ta čistá společnost pohromadě? "A než jste se vydali na cestu," vyptával jsem se dále, "neřekli ti, že nesmíš nic prozradit?" "Ano. Múbarek mi vykládal, že ho cestou přepadli čtyři Škipetarové, ale že jim utekl. Že se chtějí jemu a jeho průvodcům pomstít a že ho budou pravděpodobně pronásledovat. Že musí na sever, ale nechce přes Radoviš, protože by ho tam někdo mohl vidět a prozradit Škipetarům, kam se uchýlil. Popsal vás přesně až na to, že ty máš nyní jiné šaty a že nejedeš na vraníku. Kdybyste tu projížděli a ptali se po něm, že vám nemáme podávat žádné zprávy. Za tuto mlčenlivost nám dal požehnání. Pak jsme vyrazili. Když se rozednilo, poznal jsem v soumarovi koně mého švagra Sukriiho. Myslel jsem ale, že se mýlím, a neříkal jsem nic." "Nevypadali koně těch lidí příliš vyčerpaně?" "Ovšem. Byli celí zpocení a pěna jim kapala od hub." "To dá rozum. Když sem ti uprchlíci dorazili tak brzy ráno, museli jet velmi rychle. V noci a po takové cestě je to pěkně namáhavé. Vyprávěj dál!" "Oni jeli, ale já jsem šel pěšky. Přesto jsem byl stále před nimi. Slyšel jsem proto leccos z jejich tlumeného rozhovoru. Nejdříve jsem pochopil, že měli zpočátku jen čtyři koně a každý jedno zavazadlo. Pak ale, když se blížili k samotě, kde cesta vede přes most, narazili na dva jezdce. Ti jim řekli, že můj švagr má za domem dva koně a že v přístěnku visí nákladní sedlo." Tušil jsem už, kdo je ten Sukrii, a prohlásil jsem: "Projížděl jsem také tou samotou a viděl jsem tam jediný dům s přístěnkem. Viselo tam jezdecké sedlo, nemýlím-li se. Byl to zájezdní hostinec a ležel vpravo od mostu." "To je on." "Handži je tedy tvůj švagr?" "Ano, Súkrii byl manžel mé sestry, která nedávno zemřela." "Zastavil jsem se u něho." "Viděl jsi tedy Sukriiho a mluvil jsi s ním?" "Ano. Tak oni toho chudáka okradli! Neříkali nic o dvou jezdcích, s kterými se setkali?" "Ano, ale nebyl jsem z toho moudrý. Mluvili pořád o dvou strakáčích; ale to přeci nejsou lidé, ale koně!" " "V tomto případě jsou míněni lidé i koně."

"Ti strakáči měli někoho přepadnout a zabít." "Ano, nás." "Vás, efendi? A proč?" "Z pomsty. Ti strakáči jsou totiž dva bratři, pověstní lapkové, kteří žijí jen z loupeží. Lidé jim dali tohle jméno, protože jezdí na strakatých koních." "Tak je to tedy. A tihle loupežníci si na vás nepočíhali?" "Ale ano. Unikli jsme jim však lstí, totiž tak, že jsem se přestrojil. Teď už vědí, že jsem je přelstil, a budou nás hledat." "A je možné, že přijdou i sem?" "Možné to je." "Kdyby se po vás ptali, co jim mám říct?" "Nechci tě navádět ke lži. Řekni těm loupežníkům, že jsme tu byli a že jsme pak odjeli do Radoviše. Ale o čem jsme nyní mluvili, to jim říkat nemusíš." "Ne, efendi, nedovědí se ani slůvka." "Vyprávěj dále." "Vyslechl jsem tedy, že Múbarek a jeho spřeženci vzali Súkriimu osedlaného koně a že na něj naložili svá zavazadla. Podrobnosti jsem ovšem nezaslechl, protože mluvili tiše, a také byly delší přestávky, kdy jsem nemohl poslouchat vůbec. Ale podle toho, co jsem slyšel, musí být Múbarek velký zloděj a lupič. To nejlepší, co naloupil, vezl na soumarovi. Ostatní, co nemělo takovou cenu a zabíralo mnoho místa, spálil ve své chatrči. Největší radost měli uprchlíci z toho, že ti strakáči byli tak krásně po ruce. Považovali své pronásledovatele, tedy vás, za ztracené." "To se naštěstí hrozně mýlí. Nezbaví se nás, protože jim budeme stále v patách." "Kéž bych mohl jít s vámi," prohlásil košíkář. "Proč?" zeptal jsem se. "Protože okradli mého švagra a mne připravili o bakšiš." "Ano, to je příliš. Šel jsi s nimi až do Taskóye?" "Ještě hezký kus cesty dál." "Jak je to odtud daleko?" "Až k vesnici to trvá plných pět hodin." "A kam jeli pak?" "Múbarek a jeho přátelé chtěli dolů, do údolí Bregalnice. Víc jsem se nedozvěděl nic." "Mohu si domyslet, kam chtěli. Trval jsi na tom, že máš dostat odměnu?" "Zajisté. Byli tak chytří, že mě vzali s sebou až daleko za Taskóy, protože ve vesnici bych se mohl spíše dovolat pomoci a přinutit je, aby mi zaplatili. Uprostřed lesa zastavili a řekli mi, že už mě nepotřebují. Prosil

jsem je o bakšiš, ale vysmáli se mi. To mě rozhněvalo a požadoval jsem zpátky švagrova koně. Ti zločinci seskočili, dva mě srazili na zem a drželi a třetí mě švihal bičem. Byl jsem proti nim bezbranný. Efendi, dosud mě nikdo neuhodil. Běžel jsem s vypětím všech sil dvanáct hodin. Záda mám posetá ranami. Zameškal jsem den práce a v ústech mi vyschlo od hladu. Těch třicet piastrů jsem nepřinesl a teď nemám ani vindru. Kdybych byl zůstal doma, byl bych šel do Radoviše a mohl jsem tam prodat několik košíků. Za to jsme se mohli dosyta najíst." "Upokoj se," prosil ho otec. "Tento šaríf, který vůbec není šarífem, mi daroval pět piastrů. Můžeš jít do Radoviše a koupit tam chléb." "Díky, efendi," řekl Abid. "Pokládal jsem tě za špatného člověka, ale ty jsi na nás hodný. Rád bych ti prokázal nějakou službu." Než jsem mohl odpovědět, ujal se slova Halef. Obrátil se a odepnul od sedla mé vysoké boty. Vypadaly kulaté a hladké, jako by v nich vězely mé nohy. Během našeho rozhovoru přišly košíkářovy děti s velkými otýpkami rákosí, které nařezaly u řeky. "Dětičky, nemáte hlad?" zeptal se jich Halef. Ty větší přikývly, nejmenší začalo plakat. "Přines nějaký košík," nařídil malý hádží otci toho hladového stádečka "Ale ať není moc malý! Chtěl bych tyhle vysokánské boty vyprázdnit." Košíkář přinesl koš, do něhož se už něco vešlo, a zdvihl jej. Halef do něho vysypal z obou bot spoustu ovoce, masa a pečiva, takže byl naplněn po okraj. "Tak," zasmál se, "teď ať se tvé děti najedí a ať jim to Alláh požehná." "Ago," zvolal šťastný Abid, "to všechno je naše?" "Ovšem." "Tohle nesníme ani za týden!" "To vám taky nikdo neporoučí. Pokračujte hezky pomalu a nesnězte i ten koš." "Děkuji ti, ago. Máš srdce plné dobroty a tvá ústa přetékají vtipem." "Ale Halefe, jak jsi přišel na ten zvláštní nápad, žes sehnal tolik potravin a žes použil mých bot jako spíže?" "Já jsem na tuhle nádhernou myšlenku nepřišel. Když jsem chtěl v Ostromci zaplatit handžimu Bayrovi, prohlásil, že on je dlužen nám, ne my jemu.

Totiž za službu, kterou jsme prokázali jeho švagrovi Ibarkovi. Tady se zas jednou ukázalo, že Alláh dobrý skutek odměňuje dvojnásob, protože u Ibarka jsme také nic neplatili." "Tak dál!" "Ano, dál. Nenápadně jsem prohodil, že mým oblíbeným jídlem je pečené kuře..." "Ty jsi ale mamlas!" "Ó sidi, nemáme ústa k mlčení, ale k mluvení. Ucho handžiho bylo otevřené a do paměti si vtiskl slovo kuře. Když jsem balil naše věci, přinesl mi dvě kuřata a spoustu tady toho jídla, které teď vidíš ležet v koši v ušlechtilé svornosti vedle sebe." "Neměls nic brát" "Odpusť, sidi. Kdybych byl nic nevzal, nemohli bychom nyní také nic dát. Ostatně jsem se zdráhal, až mi šlo skoro o život, ale Bayro trval na svém. Prohlásil, že to nedává mně, ale tobě. To obměkčilo mé dobré srdce a povolil jsem. Ten dar byl určen tobě, a protože ti ho handži nemohl předat osobně, postavil jsem mu tam tvé velké boty jako tvého zástupce a zplnomocněnce a odešel jsem. Když jsem se s nimi opět shledal, byly nacpány k prasknutí výrobky milé zvířecí a ušlechtilé rostlinné říše. Poděkoval jsem handžimu za tebe v libozvučné řeči, zavázal jsem nahoře boty a připevnil je k sedlu. Jestli jsem zhřešil, prosím tě o milostivé posouzení mého poklesku." "Trest ti vyměřím později," pohrozil jsem mu. Děti se seběhly kolem koše a nejdřív sáhly po jablkách. Byla na ně hezká podívaná, jak se s jídlem činily. Starci stály v očích slzy radosti. Syn mu strčil do ruky kus masa, ale on nejedl, nemyslel na sebe samou radostí. Abid nám ještě jednou poděkoval a řekl: "Efendi, opakuji, že by mi udělalo velkou radost, kdybych ti mohl prokázat službu. Bylo by to možné?" "Ano, o jednu službu bych tě poprosil ihned." "Řekni jakou, efendi." "Povedeš nás také do Taskóye." "Velmi rád. Kdy, efendi?" "To ještě nevím. Přijď zítra ráno do Radoviše. Tam ti to povím." "Kde tě najdu?" "Hm, to také ještě nevím. Nemohl bys mi poradit nějaký han, kde se dá slušně bydlet?" "Nejlépe v hostinci U Vysoké porty. Znám handžiho a odvedu tě k němu." "To

nedovolím. Jsi unaven." "Ó, do Radoviše snadno dojdu. Jsme tam za čtvrt hodiny. Musím tě handžimu doporučit. Občas pro něho pracuji a on na mě dá, ačkoliv jsem takový chudák. Zítra ráno tě navštívím a dozvím se, kdy chceš cestovat do Taskóye." "To bude záležet na mé poraněné noze. Je ve městě nějaký dobrý lékař, kterému bych mohl důvěřovat?" "Jestli myslíš chirurga, je tu jeden, který je proslulý široko daleko a léčí lidské i zvířecí neduhy. Umí také očkovat proti neštovicím; tomu tady kromě něho nikdo nerozumí." "To je ovšem u takového lékaře zázrak. Ale teď si musíme také pohovořit o bakšiši." "Efendi, nevezmu od vás ani haléř. Vždyť jste nás právě bohatě obdarovali." "Tak dobře, dám ho tvému otci." Dal jsem si od Halefa podat váček a pokynul jsem starci. Když viděl ve svých zkřivených prstech padesát piastrů, radostí nebyl chvíli mocen slova. Konečně ze sebe vypravil: "Efendi, nevím, jak si zasloužím tvé dobroty a jak ti mám poděkovat. Kéž by se hekimovi podařilo uzdravit tvou nohu hodně brzy." "Doufejme. Ale řekni mi, jak se ten slavný lékař jmenuje?" "Říkají mu Cefatas." "Běda! Jestli jeho léčení odpovídá jeho jménu, tak za jeho pomoc pěkně děkuji." Cefatas totiž znamená mučidlo. "Nemusíš si dělat starosti," utěšoval mě košíkář. "Nepřiloží ti na nohu své jméno, ale náplast. A tomu rozumí výborně." Abid si vzal na cestu trochu jídla a vyrazili jsme. Za čtvrt hodiny jsme byli ve městě. Náš průvodce nás vedl přes bazar do jedné ulice s průjezdem do prostorného a čistě udržovaného dvora. Halef šel s Abidem k handžimu a já jsem zatím zůstal v sedle, abych si nohu zbytečným chozením nenamáhal. Po chvilce přišli oba s handžim. Ten mi s mnoha zdvořilostmi a omluvami vysvětloval, že má bohužel volný jen malinký pokojík, který je vedle lokálu. Prý zde není zvykem, aby hosté požadovali pokoj pro sebe. V celém městě nic takového není a v jeho hostinci by se to muselo nejdřív pro mne upravit; prosí mě tedy, abych se obtěžoval do lokálu:

Souhlasil jsem s tím a sestoupil jsem s koně. Ale běda, nohu jsem měl oteklou. Mohl jsem našlapovat jen s obtížemi a musel jsem se přitom opírat o Oska. Když jsme přišli do lokálu, bylo tam prázdno. Posadil jsem se do nejzazšího rohu, vedle dveří, které vedly do pokojíku, jenž mi byl vyhrazen. Halef se vrátil s Oskem a Umarem na dvůr, aby se postarali o koně. Košíkář se nabídl, že přivede lékaře. Svolil jsem. Právě odcházel, když vstoupil host. Seděl jsem zády ke vchodu a jen trochu jsem se pootočil, abych se na toho muže podíval. Nebyl to nikdo jiný než posel Torna, který nás oběma Alacyům zradil. "Jen ať tě nezahlédne Halef," pomyslel jsem si a zase jsem se otočil, protože jsem s ním nechtěl nic mít. Ale Torna byl zřejmě jiného názoru. Snad měl chuť se bavit. Byl jsem jediným hostem, kterého zde našel, a tak přešel několikrát sem a tam, zastavil se opodál a zeptal se mě: "Jsi tu cizí?" Dělal jsem, že otázku neslyším. "Povídám, jsi tu cizí?" opakoval zvýšeným hlasem. "Ano," prohodil jsem. "Budeš tu dnes spát?" "To ještě nevím." "Odkud přicházíš?" pokračoval v otázkách Torna. "Z Cařihradu." "Ach, z hlavního města, z toho usměvavého líčka na tváři světa. Jak jsi šťastný, když bydlíš v blízkosti pádišáha!" "Jeho blízkost však oblažuje pouze dobré lidi." "Myslíš, že je tam hodně zlých lidí?" "Tak jako všude." "Čím jsi?" "Písařem." "Tedy učencem. S takovými lidmi se rád bavím." "Ale já ne!" odsekl jsem tomu zrádci. "U Alláha! Ty jsi ale popudlivý. Už jsem se chtěl zeptat, smím-li se posadit vedle tebe." "Smíš, ale radost z toho mít nebudeš." "Proč ne?" "Můj obličej se totiž každému nelíbí." "Uvidíme, jestli se mi bude líbit" Posadil se k mému stolu na protější lavici a začal si mě prohlížet. Jeho výraz byl nepopsatelný. Měl jsem dosud zelený turban a modré brýle. To ho zmýlilo, i když můj obličej se nezměnil. Ústa měl dokořán, obočí stažené a díval se na mne s takovým výrazem, že jsem se musel držet, abych se nahlas nerozesmál. "Šarífe - efendi - kdo - kdo jsi?" koktal. "Už

jsem ti řekl." "Řekl jsi mi pravdu?" "Ty se opovažuješ nařknout mě ze lži?" "Alláh uchovej, to ne, protože vím, že jsi - že ..." Dál mluvit nemohl ze strachu a z rozpaků. "Co je? Co o mně víš?" "Nic, vůbec nic, než to, že jsi písařem a že bydlíš v Cařihradě." "Proč tedy mluvíš tak zmateně?" "Zmateně? Ach šarífe, není divu, protože se mi zdá, že jsi ten, o němž si myslím, že je tím, o němž - ó Alláhu! Máš úplně pravdu. Jsem úplně popletený, protože ta podoba je příliš velká." "A komu jsem tak podobný?" "Mrtvému efendimu." "Ach! A kdy zemřel?" "Dnes - cestou." "To je smutné, když věřící zemře cestou, jeho nejbližší mu nemohou přečíst v poslední hodině života súru Smrti. Nač zemřel?" "Byl zavražděn." "Hrozné! Viděls jeho mrtvolu?" "Ne, šarífe." "Tak ti tedy o jeho smrti řekl někdo jiný?" "Tak jest." "Kdo toho efendiho zabil?" "To se neví. Ležel v lese mezi Radovišem a Ostromci." "Tím lesem jsem přednedávnem projížděl i já. Proč jsem se tedy o té vraždě nedoslechl? Chtěli ho oloupit?" "Ne. Prý se to stalo ze msty." "Snad krevní msta?" "Ne. Ten neopatrný muž podnítil v Ostromci ohromnou vzpouru, popouzel lidi a navíc zapálil večer obydlí zbožného člověka." "To je ovšem zločin, který Alláh nikdy neodpustí. Ten člověk propadne peklu." "Aby se tomu cizinci pomstili, počíhali si na něho a zabili ho." "Byl sám?" vyzvídal jsem. "Ne, ještě s ním byli tři." "A kde jsou?" "Zmizeli. Říká se, že byli také zabiti." "Kam dopravili jeho mrtvolu?" "To nevím." "To je zvláštní. A tomu cizinci že jsem podobný?" "Máš jeho postavu a obličej, jen tvé vousy jsou kratší a mnohem světlejší." "Takže mezi mrtvým efendim a mnou, šarífem, je přece nějaký rozdíl. To mě těší. Ale kdo jsi ty?" "Posel z Ostromci." "Tak to tedy musíš všechno přesně vědět. Ale - hm, slyšel jsem dnes cestou, že prý existují dva lupiči, Škipetaři, kterým se říká Strakáči. Už jsi o nich slyšel?" "Ano, my poslové se dovíme vše." "A znáš je?" "Ne, šarífe. Jak může počestný muž znát lupiče? Co je s nimi?" "Viděli je dnes

ráno v blízkosti Ostromci." "Alláh buď milostiv tomuto kraji!" "Také byl s nimi posel. Prý se jmenuje Torna." Posel sebou polekaně trhl, ale já jsem klidně pokračoval: "Znáš ho snad?" "Velmi dobře. Je to - je to - můj kamarád." "Tak ho tedy varuj, až ho potkáš. Toho muže totiž hledá policie." "Alláhu, Alláhu! A proč?" "Protože je spoluviníkem na vraždě. Zradil totiž křesťana těm vrahům Alacyům. Řekl jim, kdy cizinci opustí Ostromci." "Je - je to pravda?" zakoktal. "Zavražděný to sám řekl." "Copak může mrtvý mluvit?" "Není mrtev, nebyl zavražděn. Nikdo neví, že se chystala vražda, jenom ty, Torno." Posel se vymrštil ze svého místa. "Ty mě znáš?" zvolal zděšeně. "Ano. A tamti tě znají také." Sňal jsem brýle a turban a ukázal na dveře, jimiž právě vcházeli Osko, Umar a Halef. Torna stál několik okamžiků jako omráčený, neboť teprve nyní mě poznal. Pak zvolal: "Musím pryč, rychle pryč. Mám ještě něco nutného vyřídit." Skočil ke dveřím, ale Halef ho už držel za límec. "Proč nás chceš tak rychle opustit, příteli?" zeptal se ho laskavě. "Protože ještě musím obstarat spoustu věcí." "Myslel jsem, že obstaráváš posílky jen sem. Ty tedy bereš s sebou také věci odtud do Ostromci?" "Ano, ano; a nezdržuj mě." "To bys také mohl vzít něco ode mne." "Komu?" "To ti napíšu." "Co je to?" "Pozdrav, pouhý pozdrav." "Ten ti rád vyřídím. Teď mě ale pusť!" "To nejde. Musíš přece počkat, protože ti chci ten pozdrav napsat." "Bude to trvat dlouho?" "Vůbec ne. U takových přátelských dopisů jsem velmi stručný. Nepotřebuji papír ani inkoust, protože to píšu přímo na nevydělaný pergamen. A odměnu poslovi dávám okamžitě. Psací náčiní mám ve stáji. Budeš se tam muset se mnou obtěžovat, milý Torno. Tak pojď." Posel se na Halefa pátravě zadíval. Ten mírný tón se mu nezdál, ale Halef mluvil neobyčejně přátelsky. Šel s ním tedy ven a Umar a Osko šli se smíchem za nimi. Ze svého místa jsem mohl otevřeným oknem přehlédnout téměř celý dvůr. Viděl jsem, jak ti čtyři přecházejí přes dvůr a

mizejí za dveřmi stáje, které se za nimi zavřely. Po malé chvíli jsem z dálky zaslechl ony nepopsatelné zvuky, které vznikají z důvěrného styku biče s lidskou kůží. Pak se dveře otevřely a Torna vyšel. Držení jeho těla nebylo zrovna hezké na pohled a zdálo se, že jeho obličej chce překonat porušenou duševní rovnováhu. Jeho chůze se podobala chůzi orangutana, který musí kráčet na zadních bez pomoci hole: kolena mu poklesávala, hruď měl vpadlou a hlavu zakloněnou. Nebyl zřejmě zvědav, jakým dojmem jeho dramatický odchod působí, protože se ani neohlédl a v mžiku se, jak se lidově říká, "vypařil". Tři vykonavatelé spravedlnosti se zase rychle vrátili ke mně. "Toho sem přivedl vlastní osud," prohlásil Halef. Přitom si pohladil řídké vousky a spokojeně se usmíval. "Co říkal ten chlap, když tě spatřil, sidi?" Řekl jsem mu, jak se to všechno zběhlo. "To je ale drzoun! No, ať těch třicet upřímných pozdravů, který mi jsem ho pověřil, vezme s sebou do Ostromci a tam vyřídí, komu chce." "Bránil se?" "Měl k tomu dost chuti, ale poučil jsem ho důrazně, že dostane padesát, když se bude bránit. Když se ale natáhne dobrovolně na zem, že dostane jen třicet. Byl tak moudrý, že volil to druhé. Ale já jsem se už postaral o to, aby se mu těch třicet pozdravů vrylo do paměti tak jako padesát. Souhlasíš, sidi?" "Tentokrát ano." "Kéž by mi kismet dopřál častěji té radosti, když jde o takové darebáky. Je ještě několik dalších, jimž bych ze srdce dopřál volby mezi třiceti a padesáti ranami. Doufejme, že se s některými z nich v pravou chvíli setkám. Ale jak to vypadá s tvou nohou, sidi?" "Ne zrovna nejlíp. Ať se Umar podívá, jestli je tu ve městě k dostání sádra. Ty přines nádobu s vodou, abych si do ní mohl postavit nohu, a stáhni mi punčochu." Vrátil se i košíkář a sdělil mi, že dlouho hledal, až konečně doktora Mučidlo našel. Ten pán prý je právě velmi zaneprázdněn, ale přijde hned. Poděkoval jsem mu za jeho námahu, dal jsem mu trochu tabáku a poslal jsem ho domů. Halef přinesl vodu. Když

jsem si opuchlou nohu prohlédl, zjistil jsem, že jde o vymknutí, naštěstí jen částečné. Byl bych si to mohl ošetřit sám, ale raději jsem chtěl, aby byl u toho lékař. Špatné ošetření by totiž mohlo způsobit, že bych zde uvázl na dlouhou dobu. Zatím jsem strčil nohu do studené vody.

DOKTOR MUČIDLO

Konečně lékař přišel. Byl malé postavy a velmi tlustý. Na hladce vyholené hlavě seděl starý ohmataný fez, posunutý daleko dozadu, takže odhaloval čelo. Krátký kaftan mu sahal jen ke kolenům a vypadal, že se skládá z jediné obrovské kapsy, protože se na všech stranách, nahoře i dole, vpravo i vlevo, vpředu i vzadu, neustále vzdouval. Určitě obsahoval lékařovu cestovní lékárničku. Navíc visel tomuto mastičkáři s ramenou pěkně velký čtverhranný koš na řemeni; zřejmě tam měl své drahocenné nástroje. Nohy v tlustých vlněných punčochách s dvojitou plstěnou podrážkou vězely v pantoflích, jež byly pobity velkými cvoky. Když vstoupil, stáhl tyto pantofle a blížil se ke mně jen v punčochách; prokazoval mi tím podle zdejšího zvyku zdvořilost. Protože jsem měl nohy ve vodě, uhodl okamžitě, že jsem to já, kdo potřebuje jeho pomoci. Uklonil se, přičemž se mu koš sesmekl a řemen ho div neuškrtil. Opětoval jsem tento pozdrav, jak jsem nejlépe uměl. Pak hekim sundal koš, postavil ho na zem a začal: "Rád mnoho mluvíš?" "Ne," prohlásil jsem stručně. "Já také ne. Tak tedy stručné otázky, stručné odpovědi a hned budeme hotovi." Takovou rozhodnost jsem od toho tlouštíka neočekával. S ní dělal v Radoviši určitě dojem a

dobré obchody. Rozkročil se přede mnou, prohlédl si mě od hlavy k patě a pak se zeptal: "Tak ty jsi ten s tou nohou?" "S dvěma nohama." "Co? Máš zlomené obě?" "Ale ne, jen levou mám vymknutou." "Ukaž jazyk!" Učinil jsem mu po vůli a vyplázl jsem jazyk. Prohlédl si ho, sáhl na něj, posouval jeho špičku sem a tam, nahoru i dolů, a pak prohlásil: "Nebezpečné vymknutí." "Ne, jen částečné." "Ticho! Vidím ti to na jazyku. Jak dlouho to máš?" "Tři, nanejvýš čtyři hodiny." "To už je příliš dlouho. Můžeš snadno dostat otravu krve." Užuž jsem se mu chtěl vysmát do obličeje, ale ovládl jsem se. "Bolesti máš?" vyzvídal dále. "Dá se to vydržet." "Chuť k jídlu?" "Velkou a na všechno." "Velmi dobře, výborně. Vydržíme to. Nohu!" Sedl si na bobek. Protože to v jeho věku nebylo zrovna pohodlné, posadil se vedle nádoby s vodou a já jsem mu s důvěrou položil mokrou nohu do klína. Ten mastičkář ji nejprve jemně ohmatal a pak sevřel silněji konečky prstů, potřásl hlavou a konečně se zeptal: "Rád hned křičíš?" "Ne." "Výborně." Rychlý pohyb, mocné trhnutí, lehké prasknutí v kotníku - a pak na mne tlouštík přátelsky zamžoural. "Tak jaké to bylo?" vyzvídal přátelsky. "Roztomilé." "Teď ještě obvázat." Jako chirurg byl každopádně chlapík na svém místě. Kdoví jak by mě jiný lékař trápil, jen aby to vypadalo nebezpečněji a aby mi mohl napočítat pořádný účet. "Čím to obvážeme?" "Dlahami. Kde je dřevo?" "Nechci, chci sádrový obvaz." "Sádru? Zbláznil ses? Sádra se maže na stěny a zdi, ale ne na nohy!" "A ze sádry se taky dělají krásné obvazy," tvrdil jsem. "To bych chtěl vidět!" "Uvidíš! Pro sádru jsem už poslal." "A co když ji nedostaneš?" "Tak si udělám obvaz z klihu." "Z klihu!" vykřikl tlouštík. "Děláš si ze mne blázny?" "Sádra i klih tuhnou. Budeš se divit. Ostatně obvaz se teď ještě přiložit nesmí. Nejdřív si musím dávat obklady, dokud se otok neusadí a bolesti nezmírní. Rozumíš?" "Tak si tedy srovnej kotník sám. Proč jsi pro mě vůbec poslal?" "Abych ti ukázal jazyk." "Hovězí jazyk je

větší a dělá lepší dojem. To si pamatuj. Návštěva stojí deset piastrů. Jsi cizinec, a proto platíš dvojnásob." "Tady máš dvacet piastrů. Ale už mi sem nechoď!" "Ani mi nenapadne. Mám toho za jednou dost." Doktor vhodil peníze do rozparku ve svém kaftanu, pověsil si koš na rameno a šel ke dveřím. Tam vklouzl do pantoflů a chtěl vyjít ven, aniž se obtěžoval se mnou rozloučit, když tu vstoupil Umar s nádobou v ruce. Lékař se zastavil, zadíval se na obsah nádoby a zeptal se: "Co to tu máš?" "Sádru." "Ach tak, tak to je tedy ta sádra, ze které se dělají obvazy? To je bláznovství, to je nesmysl. Něco tak směšného si může vymyslet jen blázen." Umar stál dosud mezi otevřenými dveřmi. Nyní je za sebou zavřel, aby lékař nemohl ven, postavil nádobu na zem, uchopil tlusťocha za paže a zeptal se: "Ty salamandře, kdo vlastně jsi?" "Já jsem lékař, rozumíš?" "No, možná že jsi pěkný mastičkář! Co to tady vykládáš o bláznovství, nesmyslech a směšnosti? Náš efendi chtěl sádru. Potřebuje ji a ví, co dělá. Ani tisíc pupkáčů jako ty nemá ve svých prázdných hlavách tolik moudrosti, kolik má on v malíčku, jestli ho budeš takovými výrazy urážet, posadím tě do kopřiv. Na tobě se hned pozná, že je hloupost tvá matka." Něco takového tomuto muži vědy ještě nikdo neřekl. Vytrhl se Umarovi, ustoupil o několik kroků, nabral zhluboka dech a vybuchl, jako by měl v plících střelný prach: "Mám ti zacpat tvou nectnou hubu svým fezem? Podívejte se na něho, syna opice, vnuka a pravnuka paviána!" Strhl fez s hlavy, smačkal ho a hodil Umarovi do obličeje. Ten ho chytil, sáhl druhou rukou do nádoby, naplnil fez sádrou a řekl: "Tady máš zpátky poklop na svůj děravý rozum." A hodil mu fez plný sádry do obličeje, rudého vztekem. Sádra se roztekla a v okamžiku se lékař podobal Mikuláši uplácanému z měkkého těsta. Protože mu sádra vnikla do očí, neustále si je protíral, dupal přitom, až ztratil oba pantofle, a řval, jako když ho na nože bere. Když zase viděl na oči, přehodil si řemen přes hlavu a chtěl

Umarovi hodit koš do obličeje. Ten byl ale na to připraven a koš zachytil. Při tom se otevřelo víko a obsah se vysypal na zem: kleště, nůžky, lžičky, pinzety, krabičky a podobné krámy a přirozeně také hlavní nástroj orientálního lékaře, klystýr. Hbitý Arab se rychle shýbl a začal ty předměty po doktorovi házet. Ten se ve vzteku nevzmohl na nic jiného než mu to oplácet. Zvedal jednotlivé nástroje, které se od něho odrážely, a ze vší síly je házel zpátky na Umara. Své počínání doprovázel nadávkami, které mistrovsky ovládal a jež se nedají opakovat. Tato bubnová palba vypadala tak komicky, že jsme bezděčně vypukli v hlasitý smích. Bylo ho slyšet až na dvůr a přilákal hostinského a jeho lidi. Když spatřili ten zvláštní souboj, i oni se dali do smíchu. Halef přišel v tomto okamžiku na nápad, jak svému příteli a společníkovi přispět na pomoc. "Sidi, vyndej nohu z vody," požádal mě a hned se chápal mé nohy a zdvihl ji. Uchopil nádobu a spěchal ke dveřím, aby lékaři odřízl ústup. Pak popadl se země klystýrovou stříkačku a začal stříkat na tlouštíka tak horlivě a s takovou přesností, že byl v několika okamžicích mokrý jako myš. "Pěkné, krásné, nádherné!" volal Umar. "Ať vidí, jak ta sádra chutná. Jen směle stříkej, Halefe!" Umar ibn Sádik uchopil nádobu a vysypal na svou oběť sádru, zatímco Halef se staral o potřebné zavlažení. Chtěl jsem tomu zabránit, ale nemohl jsem pro smích, protože doktor skýtal pohled, jenž se nedá nazvat jinak než "příšerně krásný". I ten největší mrzout by se musel rozveselit. Diváci se prohýbali smíchy. Lékař zatím utekl do kouta. Tam se postavil a držel si rukáv kaftanu před obličejem. Ale zpod těch rukávů vykřikoval, bědoval a nadával s neztenčenou silou. Když stříkačka přestala fungovat, vzal Halef nádobu a vychrstl její obsah hekimovi na hlavu. Přitom ho poučoval: "Tak se stane každému, kdo nazve našeho efendiho bláznem. Osko, přines novou vodu, aby si mohl sidi ochladit nohu. Ale toho mudrce, který rozumí náplastem,

mastem a dřevěným dlahám, si tady posadíme na židli a utřeme mu obličej. Drž, příteli, nebo ti ten tvůj nosánek uříznu." Halef přitáhl doktora na nízkou stoličku, zvedl se země dřevěnou lžíci a počal mu seškrabávat sádru s obličeje. Co seškrábal, to mu docela nenuceně vecpal do uší. "Doktor Mučidlo" si to musel nechat líbit, ale bez přestání přitom nadával. Čím víc mu jazyk umdléval, tím hrubší byly nadávky, jež mu prýštily ze rtů. Vymýšlel ty nejhroznější urážky a zdálo se, že se tím nemíní spokojit. Sádra tvrdne, jak známo, velmi rychle a už za několik minut se z ní stane hmota tvrdá jako kámen. Zde to šlo tím rychleji, protože jednotlivé části lékařova oděvu byly už nasáklé vodou. Halef nepřestal, dokud nebyl povlak úplně bílý a pevný. "Tak!" řekl. "Utřel jsem tě, protože člověk má prokazovat dobro i nepříteli. Ale víc na mně chtít nemůžeš. Své věci si shledej sám a dej si je do koše. Vstaň! Léčba je u konce." Tlouštík se chtěl zvednout ze židle, zjistil však, že mu oděv ztuhl a že mu překáží v pohybu. To byl také jeden z důvodů, proč jsem svým druhům tuto rozpustilost strpěl. Na vlastním těle se měl lékař přesvědčit že používání sádry k obvazům je možné. "Nemohu vstát, nemohu vstát," volal hekim a roztáhl všech deset prstů. "Mám kaftan jako ze skla, praskne mi." Halef uchopil fez za třásně, sňal mu ho s hlavy, podržel mu ho před očima a řekl: "Podívej, to je důstojná pokrývka pro tvou učenou hlavu. Jak se ti líbí?" Fez se změnil v jakousi tvrdou bílou věc, podobnou zvonu, která měla tvar lebky. Vypadalo to komicky. "Můj fez, můj fez!" křičel doktor. "Má hlava ho nosila od mládí, a vy jste nyní zneuctili jeho stáří i důstojnost. Dej ho sem!" Chtěl ho uchopit, ale jak zvedl ruku, počala se mu na rukávu sádra bortit. "Vay, vay - běda, běda!" volal. "Je veta po mé zdravé ruce a po mých pevných údech! Co si počnu? Musím pryč. Moji nemocní na mě čekají." Chtěl se zvednout. Ale když kaftan začal praskat, rychle se zas posadil. "Viděli jste to? Slyšeli jste to?" ptal se plačky.

"Drobí se mi postava a bortí tělo. Cítím, že se mi rozpadají i vnitřnosti. Lepá souměrnost mých údů je pryč a měkká oblost mé tělesné schránky se zkrabatila do strašných záhybů. Udělali jste ze mne beztvarý stín a ošklivce. Kdo mě dosud obdivoval, bude se mi teď smát. Na ulici si na mne budou ukazovat prstem. Jsem vyřízený člověk a patřím už jen na hřbitov. Alláhu, Alláhu, Alláhu!" Jeho hněv se změnil v zármutek. Ztráta líbivého zevnějšku se ho hluboce dotkla. Užuž chtěli okolostojící znovu vypuknout ve smích, když jsem si pokynem ruky zjednal ticho a řekl jsem mu: "Nenaříkej, hekime. Tvůj zármutek se promění v radost, protože se ti dostalo příležitosti, abys učinil velice důležitou zkušenost. Co ses teď naučil, může z tebe udělat nejslavnějšího hekima všech zemí, které jsou pod pádišáhovou vládou." "Chceš se mi ještě posmívat? Když jsi tak chytrý, jak tvrdíš, tak mi poraď, jak se z téhle sádrové skořápky dostanu." "To až potom. Vysmál ses mi, když jsem ti říkal, že se dá ze sádry udělat obvaz, a přece je sádrový obvaz to nejlepší. Nepustils mě ke slovu, proto jsi byl poučen skutkem. Sáhni si na kaftan. Předtím byl měkký, nyní je tvrdý a pevný jako kámen, tak pevný, jak musí být obvaz, má-li být končetina znehybněna. Nepozoruješ dosud nic?" Zvedl obočí a přemítavě se na mne zadíval. Pokračoval jsem: "Když dáš zlomenou nohu do dlah, budou jí činit obtíže, protože se k jejím tvarům nehodí. Takový obvaz není vhodný." "Ale jiný obvaz přece neexistuje. Největší lékaři turecké říše si marně lámali hlavu, aby vynalezli obvaz, který by byl pevný a který by přesto přilnul k tvarům končetiny." "Tvé znalosti a názory se hodí do starých časů, ale dnes už se dělají úplně jiné obvazy. Všiml sis svého fezu, který nyní pokrývá tvou hlavu?" "Jak by ne! Tahle malá jedovatá ropucha mi ho držela u nosu dost blízko." "Pověz tedy, jaký dostal tvar?" "Mé hlavy." "A docela přesně. Tak je tomu u každé části těla. Zlomím-li si ruku a chci-li ji dát do pořádku, ovinu ji nejdřív

tenkou látkou. Pak na ni nanesu sádru, kterou jsem předtím rozpustil ve vodě, na to ještě několikrát ovinu obvaz, a každý znovu namočím v sádře. Když to pak všechno uschne a ztvrdne, vznikne obvaz, který je velice pevný a přilne těsně k tvarům ruky." "Ach - ó - áách," vyrazil, chvíli na mne zíral a pak se obrátil na Halefa: "Sundej mi rychle ještě jednou fez." Halef ho doktorovi podržel před očima a přitom otáčel fezem na všechny strany. "Ještě lépe je," pokračoval jsem, "když se látka hned napojí mokrou sádrou a teprve potom ovíjí kolem končetiny. A aby pak sádra, až ztvrdne, na chorou končetinu netlačila, podloží se vatou. V tom případě spočívá končetina měkce v pevném a zcela přiléhavém obvazu." "Alláhu! Alláhu! Skvělý objev, nádherný vynález! Už běžím, už pospíchám. To si musím zapsat." Vyskočil, nedbal, že má kaftan ztuhlý, a spěchal ke dveřím. "Počkej, počkej! Vezmi si s sebou koš s nástroji!" volal za ním Halef. "A nejdřív si nasaď fez!" Lékař se zastavil. Byl na něj nádherný pohled. Sádra se na něm křížem krážem přelámala a drolila se. Kaftan nechtěl povolit ze zlomů a záhybů, z tvaru, jehož nabyl seděním. Zadní dolejší díl trčel dopředu a překážel při chůzi. Tlouštík se obrátil k Halefovi zády, nastavil ruce a poručil mu: "Táhni za rukávy. Musím se dostat ven." Halef je uchopil a pevně přidržel. Aeskulapův učeň táhl a vzpíral se a konečně se vytrhl ze zasádrovaného oděvu s takovou silou, že letěl ke dveřím, a protože je už měl předtím otevřené, vypadl jimi rovnou na dvůr. "Vrátím se, vrátím se, hned se vrátím," volal; přitom upadl, ale rychle se vzchopil a utíkal pryč. Zmocnilo se ho nadšení pro sádrový obvaz. Musel domů, zapsat si můj návod. Že si u nás nechal pantofle, kaftan, fez a koš s nástroji a že běží jen tak prostovlasý ulicemi, to mu vůbec nevadilo. Zřejmě byl svému povolání oddán tělem i duší. Nyní bylo načase uklidit místnost. Ztuhlý kaftan byl pověšen na opěradlo židle a nástroje byly posbírány. Pak mi upravili pokojík. Osko mi už

dávno předtím přinesl novou vodu a já jsem ke své velké radosti pozoroval, že se otok zmenšuje. Později jsem se dal přenést do svého pokojíku a položit na připravené lůžko. Dával jsem si další obklady a večer jsem si chtěl přiložit obvaz. K tomu bylo nutno přinést vatu, gázu a další sádru. Když jsem tak ležel asi tři hodiny, zaslechl jsem za dveřmi doktorův hlas: "Kde je efendi?" "V pokojíčku," slyšel jsem Halefovu odpověď. "Ohlas mě." Halef otevřel dveře a doktor vstoupil. Ale jak vypadal! Byl svátečně oblečen. Modrý hedvábný kaftan halil jeho tělo až k nohám, jež vězely v jemných safiánových pantoflích, hlava byla ozdobena modře a bíle pruhovaným turbanem, na němž se skvěly granátové spony. Tvářil se slavnostně a kráčel velmi důstojně. Zůstal stát mezi dveřmi, zkřížil ruce na prsou, hluboko se uklonil a pravil: "Můj pane, přišel jsem ti vzdát díky a úctu. Dovol mi vstoupit." Sklonil jsem slavnostně hlavu a odpověděl: "Přistup blíže, jsi vítán." Učinil tři krůčky, odkašlal si a spustil: "Efendi, tvá hlava je kolébkou lidského rozumu a tvůj mozek obsahuje vědomosti všech národů. Tvůj duch je ostrý jako čepel břitvy a tvůj rozmysl špičatý jako jehla, jíž se otvírá zhnisaná rána. Proto jsi měl to štěstí rozřešit tak závažnou otázku, jak zacházet se zlomeninami, pohmožděninami a podvrtnutími. Tvůj důvtip pronikl všemi sférami a propátral všechna odvětví vědy, až nalezl síran vápenatý, jemuž nevzdělaní barbaři říkají sádra. Přidal jsi k němu vodu a promíchal, aby se zbavil krystalů a dal se roztírat na plátno, jež se pak ovíjí kolem kloubů, kostí a cév, aby se znehybnily, když je to zapotřebí. Tím zachráníš v průběhu doby milióny rukou a nohou před zkřivením a znetvořením, profesoři budou v budoucnu sbírat peníze, aby ti dali postavit pomník, na jehož desce se bude skvít tvé jméno zlatým písmem. Ale do té doby nechť je zapsáno v mé poznámkové knize a já tě prosím, abys mi je řekl." Prohlásil to slavnostně jako mluvčí poselstva. Bohužel to poselstvo tvořil jen

on. "Děkuji ti," odvětil jsem důstojně. "Láska k pravdě mi velí, abych ti sdělil, že ten velký objev jsem neučinil já. V mé vlasti zná tuto léčbu každé malé dítě. Tvůj dík si nezasluhuji, ale velmi mě těší, že se ti ten objev líbí, a doufám, že ho budeš pilně využívat." "Dokáži ti, že jsem pevně rozhodnut začít s tím co nejdříve. Právě jsem se o to pokusil a prosím, aby ses mi na okamžik věnoval a vyjádřil se k tomu. Učiníš tak?" "Velmi rád," prohlásil jsem. Přikročil k oknu a tleskl do dlaní. Otevřely se dveře do velkého pokoje a zaslechl jsem těžké kroky. "Sem," poručil doktor. Nejdříve se objevili dva muži, kteří nesli velký džber plný sádry. Jeden z nich měl též spoustu vaty, která by stačila na deset osob, a druhý držel v rukou balík kartounu. Položili svůj náklad na zem a zmizeli. Po nich vešli další dva muži s nosítky. Na nich ležel vousatý muž a měl tělo přikryté až ke krku. Muži postavili nosítka a vyšli z pokojíku. "Zde vidíš první obvazy, které jsem přiložil," začal doktor. "Koupil jsem si, co bylo potřeba, a dal jsem si přivést tohoto dělníka, aby mi posloužil jako model. Dostane deset piastrů denně a stravu. Dovol, abych sňal pokrývku, a podívej se na nemocného." Stáhl roušku. Když můj pohled padl na ten "model", musel jsem se držet, abych nevyprskl smíchy. Bože, jak ten člověk vypadal! Tlouštík si vymyslel všechny možné zlomeniny a vyvrtnutí a podle nich toho chudáka zasádroval. Ale jak! Ramena, paže, předloktí, stehna, holeně, ba i kyčle vězely v sádrových obalech, jež byly široké nejméně jako dlaň. Také hrudní koš byl opatřen pancířem, kterým by nepronikla ani kulka z pistole. Muž tu ležel jako nemocný, který má smrt na jazyku. Nemohl se ani hnout, ba nemohl skoro ani dýchat. A to všechno za deset piastrů denně! "Jak dlouho má ten pokus trvat?" zeptal jsem se. "Tak dlouho, dokud to ten člověk bude moci vydržet. Chci studovat účinky síranu vápenatého na různé části těla." "Na zdravém člověku? Jediný účinek bude ten, že to dlouho nevydrží. Co se mu

stalo s hrudníkem?" "Zlomil si pět žeber, dvě vpravo a tři vlevo." "A ramena? "Má rozdrcené klíční kosti." "A co má s kyčlemi?" "Vykloubil si je. Ale jedna věc ještě chybí. Vykloubil si totiž dolní čelist a došlo k strnutí úst. Jak se to obvazuje sádrou, to nevím, a učiním tak podle tvého návodu." "Ó hekime, to se přeci nikdy neobvazuje!" "Ne? A proč?" "Když se vykloubená čelist srovná, je strnutí úplně odstraněno a sádry není zapotřebí." "Dobře. Je-li ti libo, předpokládejme, že mu čelist zase zapadla zpět." "Buď tak hodný a uvolni mu také žebra. Vždyť lapá po dechu." "Jak chceš. Hned si přinesu od handžiho nástroje." Byl jsem velmi zvědav, co si přinese. Když se vracel, zabýval jsem se právě svým obvazem, a vzhlédl jsem teprve, když jsem zaslechl rány kladivem. "Proboha, co to děláš? Co to máš v ruce?" "Kladivo a dláto," odpověděl klidně. "Vždyť mu rozbiješ žebra nebo mu vrazíš dláto do prsou!" "Ano. A co se na to tedy bere?" "Nůžky, nůž nebo vhodná pilka. To záleží na tom, kde obvaz je a jak je silný." "Pilku na kosti mám v koši. Přinesu ji." "Vezmi si s sebou mého malého přítele. Ten ti pomůže, protože já nemohu." Když Halef přišel, stačilo několik pokynů a hned se do sádrového krunýře pustil. Byla to těžká práce a trvala dost dlouho, dokud nebyl "model" ze všech obvazů vysvobozen. Mezitím nastala noc a museli jsme rozžehnout světla. Ubohý muž, jemuž chtěl lékař vnutit vedle všech možných vykloubení i strnutí úst, nepromluvil ani slova. Ale když byl odstraněn poslední obvaz, řekl mi: "Děkuji ti, efendi." Pak vyskočil - a byl ten tam. "Stůj!" volal za ním tlusťoch. "Já tě ještě potřebuji! Zase se do toho dáme." Ale jeho volání bylo marné. "Tamhle běží," naříkal doktor. "Co si teď počnu s tou krásnou sádrou, vatou a cupaninou?" "Nech ho být," napomenul jsem ho, "co tě to vůbec napadlo? S takovým džberem sádry bys mohl obvázat dva domy. Trochu jí mohu potřebovat, a myslím, že je načase, abys mi přiložil obvaz." "Výborně, výborně, efendi. Hned se do toho dám."

"Pomalu! Řiď se přesně mými pokyny." Ten člověk byl do práce celý žhavý. Při obvazování mi vyprávěl o způsobech léčení, které již prováděl. Když byl hotov, prohlásil: "Hodně jsem se dnes od tebe naučil a věru nevím, jak bych se ti odvděčil. Peníze nepřijmeš. A tak ti dám něco na památku, efendi, budeš z toho mít radost." "Co to bude?" "Několik lahviček se všemi druhy tasemnic a škrkavek v lihu. Mám z nich velké potěšení, ale tobě je věnuji ze srdce rád." "Děkuji ti. Lahvičky by mi na cestách zbytečně překážely." "To je mi líto; ale přesto uvidíš, že jsem ti vděčný. Dám ti to nejmilejší, co mám: kostru. Sám jsem ty kosti očistil, vyvařil a vybělil." "I to musím s díky odmítnout. Uznáš, že si na koně nemohu vzít kostru." "To je pravda. Tak mi aspoň dovol, abych ti podle evropského způsobu srdečně stiskl ruku." Jako většina tlustých lidí byl hekim v jádru docela příjemný chlapík. Měl touhu po vědění a byl vděčný a od odpoledne se úplně změnil. Byl šťasten, když jsem ho pozval, aby s námi povečeřel, a nakonec se s námi rozloučil tak srdečně, jako bychom byli staří přátelé. Jeho nosiči museli po celou tu dobu čekat a pak svá břemena zase odvlekli. Ale místo "modelu" ležel na nosítkách koš s nástroji a tuhý kaftan, kterého chtěl použít jako vývěsního štítu. Zbytek večera jsme strávili hovorem, co podnikneme příštího dne. Byl jsem rozhodnut i přes své zranění odcestovat, protože jsme nesměli těm čtyřem mužům, které pronásledujeme, dopřát příliš velký náskok; jinak bychom mohli ztratit jejich stopu. Lístek, který napsal Hámid el Amáza a který se mi dostal do rukou v Edirnu, jsem rozluštil takto: Spěšná zpráva do hanu Karanorman, ale po trhu v Melniku. Melnik byl za námi a my jsme sledovali bratra Hámida el Amázy až do dnešního dne, aniž jsme měli tušení, kde vlastně ten Karanorman leží. V každém případě bylo toto místo cílem a pravděpodobně se tam ti dva sešli. Zamýšleli něco špatného a tomu jsme chtěli zabránit. Proto jsme přece podnikli

tuhle cestu. Halef mě považoval za nemocného a prosil mě, abych se šetřil. Ale Osko a Umar byli se mnou zajedno. Umar pronesl pouštní přísahu pomsty: "Ad dam bi'd dam - krev za krev. Přísahal jsem, že pomstím smrt svého otce, a musím svůj slib splnit. Jestliže zítra se mnou nepojedete, budu pokračovat v pronásledování sám. Nebudu mít klid, dokud se můj nůž nevnoří do vrahova srdce." Znělo to divoce a nelidsky; ale když jsem si vzpomněl na onen okamžik, kdy jeho otec, náš průvodce, klesl pod písečnou hladinu strašného šotu, chápal jsem, že tento čin musí být pomstěn. Jestli ovšem způsobem, jak to chce Umar, to se teprve ukáže, až nastane vhodný okamžik. Rozhodl jsem se ale, že k žádné barbarské vraždě nesvolím. Asi bych byl ráno dlouho spal, kdyby mě byli neprobudili. Venku stál košíkář a chtěl se mnou mluvit. Přijal jsem ho trochu rozmrzele, ale když jsem viděl, že za ním vchází Sukrii, začal jsem tušit, že mají vážný důvod, aby mě budili, a naladil jsem přívětivější tvář. "Efendi," řekl Sukrii, "nemyslel jsem, že tě tak brzy zase uvidím. Promiň, že tě připravujeme o klid. Musím ti ale sdělit něco důležitého: jde o vaše životy." "Zase! Doufám, že to není tak zlé, jak myslíš." "Bylo by to zlé, kdybych tě nemohl varovat. Oba Alacyové byli u mého švagra Abida." "Tak? A kdy?" "Dnes ráno za svítání," odpověděl košíkář, jemuž byla poslední otázka určena. "Byl jsem u řeky, abych si prohlédl udice, které jsem tam včera položil. Když jsem se vracel, zastavili před domem dva jezdci na strakatých koních a mluvili s dětmi. Můj otec ještě spal. Když mě viděli přicházet, ptali se mě, jestli tudy včera nejeli čtyři jezdci, z nichž jeden měl šarífský turban a barevné brýle. Mezi koňmi byl prý černý arabský hřebec." "Cos jim řekl?" zeptal jsem se s napětím. "Hned jsem si pomyslel, že to jsou Alacyové, o nichž jsme mluvili, a přisvědčil jsem, že jste tu byli a že jste jeli do Radoviše. Nebyl bych jim to řekl, ale oni se už předtím vyptali dětí a dozvěděli od nich, že jste u nás vysypali jídlo z bot a že jste dali

dědečkovi peníze, že vás mám dnes odvést do Taskóye a že jsem tam byl předtím s Múbarkem a jeho druhy." "Pak ses ovšem musel přiznat. Měl jsem si dát pozor a neměl jsem před dětmi mluvit. Měli ti lupiči zase zbraně?" "Ano, a vypadali, jako by je bylo potkalo něco zlého. Jeden měl náplast na horním rtu a nos modrý jako švestka." "To byl Bibar," řekl jsem, "natrhl jsem mu horní ret. Ale ten má přece vousy?" "Tak si je uřízl, aby si mohl zalepit ránu. Sukrii to bude vědět. Bibar mlčel a mluvil ten druhý. Seděl v sedle, jako když má přeraženou páteř." "Mrštil jsem Sandarem o strom, jistě ho to ještě nepřestalo bolet. Co udělali pak?" "Dali mi několik ran a pak odjeli směrem k Radoviši." "To se mi nezdá! Myslím, že Alacyové zajeli do lesa, kudy nás máš vést. Chtějí nás tam přepadnout." "Tos uhodl, efendi. I já jsem měl stejný nápad a plížil jsem se za nimi. Brzy odbočili doprava, do hor." "Teď se tam ti loupežníci usadili a čekají na nás. Především musím vědět, cos jim všechno pověděl. Mluvil jsi o mé nemocné noze a že možná budu muset zůstat v Radoviši?" "Ne" "Tak to nás budou čekat dnes. Neptali se, kdy vyrazíme?" "Ano, a já jsem jim řekl, že se to teprve dozvím. Pak se Alacyové zapřísahali, že mě zabijí a že mi zapálí střechu nad hlavou, když je zradím." "A přesto mi o tom říkáš." "Je to má povinnost a jsem ti zavázán, efendi. Snad to budeš umět zařídit tak, aby uvěřili, že jsem mlčel." "To se dá lehko zařídit. Za tvé varování jsem ti vděčen; jinak by to s námi mohlo špatně dopadnout." "Ano, efendi, byl bys ztracen," vpadl do řeči jeho švagr. "Slyšel jsem to na vlastní uši." "Tak ti loupežníci přišli k tobě znovu?" "Ano. Ale radost jsem z toho neměl, měl jsem jejich první návštěvy po krk." "To bylo včera dopoledne, že? Nebo jsi je viděl už dřív?" "O Alacyích jsem slyšel, ale dosud jsem je neviděl. Přišli hned ráno, chtěli rakiji, posadili se ke stolu před domem a zůstali tam sedět. Koně předtím odvedli za dům." "Tušil jsi, kdo jsou?" "Ano. Měli strakaté koně a jejich obrovité postavy odpovídaly

tomu, jak mi je lidé popsali. Měl jsem na ně zlost, protože jsem je podezříval z krádeže svého koně a sedla." "To jsi už věděl, že oboje zmizelo?" "Bohužel. Viděl jsem to hned, jak jsem ráno vstal, a vyprávěl jsem o té krádeži Alacyům. Asi poznali, že mám podezření na ně, protože na mě byli hrubí a nakonec mě donutili zůstat ve světnici. Ani děti jsem nesměl přivést; to jsi potom udělal ty, efendi." "Neubytoval se u tebe v té době nějaký host? Myslím si, že jeho příjezd by je vyplašil." "Dali se snad vyplašit tvým příchodem, efendi?" "Ovšem že ne." "Nikdo nešel kolem, jen jeden člověk přišel a zastavil se u mě, totiž..." "Posel Torna z Ostromci," vpadl jsem Súkriimu do řeči. "Ten věděl, že na něho Alacyové čekají. Ostatně zdržovali se již předcházející noc poblíž a věděli, že máš dva koně. Oni jsou pravými původci té krádeže." "To jsem se právě dozvěděl od Abida." "A Torna zase brzy odejel?" "Ó ne. Sestoupil se své muly, posadil se k nim a seděli spolu skoro hodinu." "Mohl jsi slyšet, co si povídali?" "Ze světnice ne. Ale protože jsem se od nich obával nejhoršího, řekl jsem si, že budu naslouchat. Z mé světnice vede žebřík pod střechu, kde je uložena sláma. Vystoupil jsem nahoru a odtud jsem se potichu dostal vikýřem na přístřešek. Slyšel jsem každé jejich slovo a dozvěděl jsem se, co se stalo v Ostromci. Posel vyprávěl obšírně a říkal, že vyrazíte v poledne, takže asi za dvě hodiny musíte projet kolem mého domu. Dále jsem slyšel, že s vámi mluvil již předešlý večer." "Nyní už je mi jasné," řekl jsem, "jak mohl Múbarek tak rychle najít Alacye a poštvat je na mne." "Zdá se, že si je zjednal už před vaším příchodem, aby něco provedli. Vyrušili jste ho při tom, a tak chtěl využít jejich přítomnosti, aby se vám pomstil." "Cos slyšel ještě?" vyptával jsem se dále. "Múbarek s těmi třemi uprchl a vy musíte zemřít. Označil i místo, kde máte být přepadeni, totiž kousek za tou ostrou zatáčkou, kterou tvoří lesní cesta." "Tam ovšem došlo mezi nimi a mnou k zápasu." "A tys nad nimi zvítězil,

jak mi Abid vyprávěl. Efendi, Alláh stál při tobě, jinak bys jim býval podlehl." "Určitě. Co bylo dál?" "Torna jim řekl, že nemají spoléhat na své pušky nebo pistole, protože jste nezranitelní. Smáli se tomu z plna hrdla. Ale když jim přesně vylíčil, co se odehrálo, zamysleli se a nakonec uvěřili, že jste skutečně nezranitelní. Rozhodli se proto, že na vás nebudou střílet, ale že zaútočí sekerami a noži. Posel vás popsal tak přesně, že omyl byl vyloučen, a zmizel. Za čtvrt hodiny jsi přišel ty." "Kdos myslel, že jsem?" "Šaríf. Nemohl jsem tušit, že jsi ten cizí efendi, který má být zabit." "Vyslechl jsi také naši rozmluvu?" "Ne, protože tvá osoba se mi nezdála být důležitá. Vešel jsi pak dovnitř a choval ses ke mně a k dětem přátelsky. Dokonce jsi vyléčil mou dcerušku z bolesti zubů. Nevěděl jsem sice, co s tebou ti lupiči zamýšlejí, ale choval ses k nám jako přítel, a tak jsem tě varoval." "Na vlastní riziko." "To nebylo velké. Volil jsem jen několik ran bičem. Když s tebou Alacyové odjížděli, popadla mě o tebe velká úzkost, protože si vyměňovali významné pohledy. Proto jsem ti ještě jednou pokynul, když ses na mostě otočil." "Pochopil jsem, žes mě chtěl nabádat k opatrnosti. Cos udělal pak?" "Vyhledal jsem sousedy, vylíčil jsem jim, co se stalo, a vyzval jsem je, aby šli se mnou do lesa, vysvobodili tě z rukou lupičů a zachránili i ty čtyři jezdce, kteří měli být přepadeni." "Ale tvoji sousedé se k tobě nepřidali," doplnil jsem jeho vyprávění. "Báli se pomsty Alacyů a ze strachu zůstali doma. To si mohu domyslet." "Umínil jsem si, že ty čtyři budu přesto varovat. Sedl jsem si před dům na lavici a čekal jsem na ně." "Uviděl jsi je?" "Ne. Děti se mezi sebou pohádaly. Plakaly a já jsem šel dovnitř, abych jejich spor urovnal. Za tu chvíli museli cizinci projet. Později jsem ke svému úleku uviděl, že se Alacyové vracejí." "Se svými koňmi?" "Ovšem, efendi." "Tak to je tedy našli brzy. Měli dobrou náladu?" "Že se ptáš! Musel jsem s nimi do světnice a jako by tam s nimi vešlo tisíc ďáblů. Nakládali se mnou

zle. Ale co jsem z jejich řečí pochytil, z toho jsem měl potají radost, protože jsem se dozvěděl, že ten prostoduchý šaríf je přemohl." "Netušili tedy, že ten šaríf byl vůdcem lidí, na které si chtěli počíhat?" "To je nenapadlo. Ale později, když se uklidnili a zase popíjeli rakiji, vytáhl jeden z nich nějaký lístek a četli si ho. Zaslechl jsem, že byl připíchnut ke stromu. Nebyli z toho moudří a věděli jen to, že projeli tři jezdci, kteří se tímto lístkem řídili." "Pokládali ty tři jezdce za ty, na které čekali?" "Ne, protože hlavní osoba chyběla. Lupiči se domnívali, že teprve přijedete. Ačkoliv jim posel říkal, že jste byli varováni, chtěli se s vámi pustit do boje. Byli tak rozzuřeni, že neměli na nic jiného pomyšlení. Pušky měli na kusy, pocítil jsem je pak na svých zádech. Děti plakaly a i jim se dostalo kopanců a ran. Jeden z nich se nemohl držet zpříma, svlékl se a já jsem mu musel natírat páteř střídavě rakiji a máslem. Ten druhý nemohl zastavit krvácení z horního rtu. Nos mu trčel vzhůru a měl ho oteklý jako vosí hnízdo. Natíral si ho rakiji. Později, když přišli další dva darebáci, uřízl mu jeden z nich vousy a odešel do blízkého lesa pro smůlu. Udělal z ní a z másla náplast, kterou mu přiložil na ret." "Ještě přišli další dva? Kdo to byl?" "To byli teprve ti praví šibeničníci! Měls je vidět! Minulou noc přespali v Dajjilje u handžiho Ibarka a ..." "Ty znám. Jsou to bratři. Toho sis nevšiml?" "Ano, brzy jsem zaslechl, že příchozí jsou bratři zrovna jako Alacyové. Znali Škipetary i vás." "A věděli ti noví hosté, že se s Alacyi setkají?" "Ne. Oba bratrské páry se tomu setkání divily. Jejich radost však byla větší než údiv, když uslyšeli, že je svedl stejný cíl - pomstít se vám." "To věřím. A teď si vyprávěli." "Velmi mnoho: o Edirnu, o Melniku, kde jste tak rychle zmizeli, ačkoliv jste měli být zneškodněni. Nyní jste se jim stali dvojnásob nebezpeční, protože prý jste z holubníku vyslechli jejich rozmluvu a víte teď, že muži, které pronásledujete, se skrývají ve zříceninách u Ostromci. A ještě nebezpečnější bylo, že zbrojířův bratr v

Ismilanu vás považoval za právoplatné majitele kopci a řekl vám, že máte jít do Ziganci. Alacyové byli celí bez sebe a říkali, že se tomu musí všemi prostředky zabránit a že na vás zaútočí přímo zde na veřejné ulici." "Škipetarové se tedy domnívali, že jsme dosud kolem nich neprojeli?" "Ano. Posadili se tak, že jim nikdo nemohl uklouznout. Druzí dva jim chtěli pomáhat. Byli nyní čtyři proti čtyřem a Alacyové prohlásili, že nyní mají takovou odvahu, že by vytáhli do boje proti celé armádě. Tento omyl ovšem trval jen do té doby, než se vrátil z Radoviše Torna." "Ten jim to vysvětlil." "Zavolali si ho dovnitř. Když Alacye spatřil, vykřikl údivem, jak jeden z nich vypadá. Řekli mu, že ti čtyři cizinci dosud neprojeli. Ale Torna odpověděl, že vás viděl v Radoviši a že od vás také dostal pořádný výprask. To vzbudilo nesmírný úžas. On nerozuměl jim a oni zase jemu. Konečně se jich posel zeptal, zda neviděli šarífa, který jel zcela určitě na vraníkovi. Tos byl ty, protože ses převlékl." "Škoda že jsem u toho nebyl. Chtěl bych vidět jejich obličeje!" "Ano, efendi, bylo to legrační, ale zároveň hrozné, Takové kletby a nadávky jsem ještě v životě neslyšel. Co nebylo ve světnici přibito, to rozmlátili. Ti lupiči zuřili a řádili jako ďáblové. Takhle se nechat napálit! Chtěli vyzrát na přihlouplého šarífa, a zatím si z nich dělal blázny on. Nemohli se uklidnit a vyváděli jako rozzuření býci, před kterými člověka spasí jenom útěk." "To rád věřím. Co říkal posel?" "Torna byl strachy bez sebe. Sám ti vyprávěl, žes byl zavražděn, a tím se prozradil. Ostatně jsi už věděl, že se spolčil s Alacyi, a tak měl strach, že se vrátíte do Ostromci a odevzdáte ho soudu." "V tom může být Torna klidný. Přenecháme ho jeho špatnému svědomí." "Ó, to mu nijak neublíží. Určitě mu to způsobí méně bolesti než rány bičem, kterých se mu dostalo." "Vyprávěl o tom?" "Ano, a přímo Alacye prošil, aby vás zabili; za prvé z pomsty a za druhé proto, abyste ho nemohli udat." "Slíbili mu to?" "Přísahali mu to a chtěli hned vyrazit do Radoviše.

Ale on jim řekl, že mají dost času až do svítání, protože tam přenocujete. Ať se klidně vyspí a odpočinou si, aby byli zítra svěží. A tak zůstali u mne přes noc a já se stal zajatcem ve vlastním domě. Torna jel do Ostromci, ale chce se již zítra vrátit do Radoviše, aby zjistil, jestli vás ti Strakáči dostihli a zabili. Když byl posel pryč, odkoupili Alacyové od těch dvou zbraně a střelivo. Jejich pušky jsi jim rozbil a také jsi jim vzal váčky s prachem. Ačkoliv byli na tebe rozzuřeni, přece se ti vysmívali, žes jim nechal peníze." "Jen ať se mi ti Škipetarové dostanou ještě jednou do rukou, pak nebudou mít proč se vysmívat. Co ale chtěli ti druzí dva dělat? Přece s nimi dnes nejeli?" "Vracejí se do Melniku a předali svůj vzkaz Alacyům. Mají totiž jakémusi Bárúdovi el-el-el - jak se jmenoval?" "Bárúd el Amáza." "Ano. Tak tedy jemu mají oznámit, že jeho syn zemřel; dále, že máte kopců, a konečně, že hledáte jakéhosi řezníka v Zigance." "Nu, snad se nám podaří Alacye předejít." "Efendi, měj se na pozoru. Jedou také do Ziganci a znají nejkratší cestu přes Taskóy. Jestli je chceš předejít, musíš se dát jedině touto cestou a v lese je obejet. Jinak si na vás počíhají a přepadnou vás. Nevíš však, kde jsou." "Na to jsme připraveni. Když o nebezpečí vím, nezdá se mi tak velké. Kdybych neměl nemocnou nohu, dal bych se právě tou cestou. Sledoval bych jejich stopy a stále bych věděl, na čem jsem. K tomu je ale nutné často slézat s koně, a to dnes nemohu. Proto nesmím dopustit, aby došlo k boji. V lese se na koních bojovat nedá, a jako pěší bych dopadl špatně. Použijeme té druhé cesty." "Ta je ale delší, tou je nepředjedeš, efendi. A je to špatná cesta." "Není to tak zlé. Pojedeme-li odtud do Štipu a pak přes Karanorman do Varci, pojedeme sice stále po dobré cestě, ale musíme dělat oblouk, který zabere spoustu času. Raději pojedu přímo, i když to půjde špatně. Myslím, že tam není upravená cesta." "Je, ale jen místy," potvrdil košíkář. "Ale když tě budu smět vést, tak ti slibuji obstojnou jízdu." "Znáš krajinu?"

"Dobře. Mám tě vést a je mi jedno kudy. Mohu to zařídit tak, že se vyhneme neprokleštěnému lesu a pojedeme většinou otevřenou krajinou. Ale bude to hned do kopce, hned s kopce." "No, to se dá vydržet." "Kdy chceš vyjet, efendi? Mohu si ještě zaskočit domů?" "Ano, ale za půl hodiny tu musíš být. Nemohl by sis půjčit koně?" "Zdejší handži mi jednoho dá." "Tak si s ním promluv. Já to zaplatím." "Můžeš mít i mého, který stojí venku," prohlásil švagr. "Ale bojím se, že neudrží krok, protože je starý. Dobrého koně mi ti lumpové vzali. Už se s ním nikdy neshledám, a abych si koupil jiného, na to nemám." "Jakou měl cenu?" zeptal jsem se ho. "Bratru za sto padesát piastrů." "Koupím ho od tebe." "Koupíš?" zeptal se udiveně. "Efendi, vždyť toho koně nemám." "To nevadí. Vezmu si ho od těch zlodějů, jestli je dohoním." "A když se ti to nepovede?" "To je moje věc. Zkrátka a dobře, kupuji od tebe koně a dám ti těch dvě stě piastrů hned." "Ale já jsem říkal sto padesát, tos mi špatně rozuměl, efendi." "To je moje chyba. Myslel jsem dvě stě piastrů a prohlásil jsem, že koně kupuji za tuto částku. A ještě ti přidám padesát piastrů pro děti. Tak tady máš celkem dvě stě padesát piastrů." Přestože šlo o tak nepatrnou sumu, způsobil jsem mu velkou radost. Ztráta, kterou ten dobrý Súkrii utrpěl, mu byla nahrazena víc než dost. A mně nevznikla žádná škoda, protože jsem koně zaplatil z peněz zlodějů, kteří ho ukradli. Nasnídali jsme se a chystali se k odjezdu. Přitom jsem se octl v rozpacích, co si mám obout na svou poraněnou nohu. Právě jsem o tom uvažoval, když vstoupil lékař. "Efendi," pravil, "přicházím ti učinit ranní návštěvu a zeptat se tě, jak ses vyspal." Byl oblečen jako včera večer a v ruce měl balíček. "Děkuji," odpověděl jsem. "Vyspal jsem se do růžová a přeji ti, aby ses vyspal také tak." "Alláh tvé přání nevyplnil, protože jsem nespal celou noc. Měl jsem hlavu plnou síranu vápenatého, takže jsem nemohl usnout. A když jsem si přece jen zdříml, zdálo se mi o moři plném sádry a vody. Nebesa

byla samý kartoun, ponořila se do toho sádrového moře a pak se kolem mne ustavičně ovíjela. Ten strašlivý obvaz mě nakonec tak zahalil, že jsem nemohl dýchat. Vykřikl jsem strachy - a probudil jsem se. Ale bránil jsem se těm obvazům tak, že jsem spadl s postele a skutálel se až doprostřed pokoje." "Dovedeš si tedy nyní představit, jak asi včera bylo tvému modelu?" "Moc se mu to nelíbilo, ale přesto leží už hodinu zase u mne. Zlomil si levou stehenní kost a dva prsty na pravé ruce. Je krásně obvázán, kouří čibuk a popíjí limonádu." "Přišel dobrovolně?" "Ne, musel jsem si ho chytit." "A co je s tvým sádrovým kaftaném?" "Už visí vedle domovních dveří na železné tyči a před domem se tlačí spousta lidí. Postavil jsem tam mladíka a ten musí vykládat o významu a důležitosti kaftanu. Každý pak smí bezplatně vstoupit a prohlédnout si obvazy na prstech a stehně mého modelu. Ještě pár dní a budu slavný. Za to za všechno vděčím tobě. Jak se daří tvé noze?" "Velmi dobře." "Tak ti jako tvůj osobní lékař doporučuji naprostý klid. Venku na dvoře stojí osedlaní koně. Snad nechceš odcestovat?" "No, vím, že se toho mohu odvážit." "Ale co si obuješ na cestu?" "Právě jsem o tom přemýšlel." "I já jsem na to celou noc myslel, a tu jsem přišel na dobrý nápad. Mám na venkově bohatého pacienta, který velmi trpí dnou. Má oteklé nohy a ve všech prstech ho bodá a hryže. Dal jsem pro něho udělat krásné měkké střevíce. Tys nechtěl ode mne přijmout ani tasemnice, ani kostru. Doufám tedy, že mi dovolíš, abych ti těmito střevíci podal důkaz své úcty a vděčnosti." Doktor Mučidlo rozbalil balíček a ukázal střevíce. Byly zhotoveny ze silného sukna, měly tlustou podrážku a byly obšity kůží. "Udělej mi tu radost, efendi, a zkus si levý střevíc," prosil lékař. Rád jsem mu vyhověl. Střevíc mi padl jako ulitý a já jsem prohlásil, že dárek přijímám. Lékař měl velkou radost a děkoval mi. Když jsem mu chtěl vysvětlovat, že jsem dlužen já jemu, a ne on mně, vyběhl ze dveří, a než za sebou

zavřel, popřál mi šťastnou cestu. Když přišel košíkář, byl už čas vyrazit; požádal jsem tedy handžiho o účet. "Neplatíš nic, efendi," prohlásil. "Všechno zaplatil lékař. Naučils ho něčemu, co mu vynese spoustu peněz. Dává tě co nejponíženěji pozdravovat a přeje ti šťastný návrat do vlasti." "Sidi," pošeptal mi Halef, "neříkej nic a nech to být. Ten hakím je chytřejší a slušnější, než jsem si myslel. Umí ocenit radosti hostitele a za to bude mít v Knize osudu poznamenánu blaženou smrt." Sešel jsem namáhavě na dvůr a moji druhové mě vyzvedli na koně. Jakmile jsem se octl v sedle, šlo to již docela dobře. Vyjeli jsme klusem ze vrat. Když jsme měli za sebou ulice s jejich nevzhlednými bazary, odbočili jsme na cestu, která vede do Štipu. Zpočátku jsme mohli jet tryskem. Pak zahnul náš průvodce doprava, mezi dvě zalesněné výšiny, jejichž údolím protékal potok. Toto údolí stoupalo prudce a strmě vzhůru a pak jsme uviděli před sebou rovný horský hřeben bez stromů, který se táhl k severu, a po něm jsme jeli klusem. V Karbinci, vesnici poblíž levého břehu Bregalnice, jsme zastavili a rozloučili se s Abidem. Pak jsme museli přes řeku, abychom se dostali do Varci, jež leží na pravém břehu. Touto vesnicí vede již od dávných časů často užívaná jezdecká cesta, která spojuje místa ležící jižně od Štipu s Kratovem, Kjustendilem, Dubnicí, Radomírem a konečně Sofií. Přejeli jsme přes říčku a octli jsme se ve vesnici Zigance, u cíle naší dnešní jízdy. Asi v devět hodin ráno podle našeho času jsme opustili Radoviš a ve tři hodiny odpoledne jsme byli v Zigance. Kdybychom jeli krokem, nedorazili bychom do vesnice před setměním.

UVIDÍM ŽUTA?

Vesnice Ziganca je docela pohledná. Protože se tu konají trhy, mohla by být označena jako městys. Leží mezi řekami Bregalnicou a Zletovskou, tedy v úrodné krajině. Oproti jiným místům, jimiž jsem projížděli, svědčila výstavnost domů o jisté zámožnosti obyvatel. Dali jsme si ukázat han. Bylo to několik stavení, která obklopovala velký dvůr, na způsob malého zemanského statku. Domnívali jsme se téměř s jistotou, že majitel je Bulhar, a také tomu tak bylo. Přijal nás velmi přátelsky, dával mi ty nejvznešenější tituly - asi proto, že se vyznal v koních a že mu můj Ríh učaroval - a zval nás dovnitř. Jmenoval se Ilja. Měl dvě místnosti, jednu pro běžnou potřebu a jednu lepší, pro hosty, kterým chtěl prokázat úctu. Dva podomci mě museli sundat s koně a odnést do lepšího pokoje, kde stála k mému překvapení jakási pohovka pokrytá dlouhým širokým měkkým polštářem. Tento kus nábytku by se dal skoro nazvat lenoškou. Když hostinský zpozoroval, jak si ten kus nábytku, na který mě posadili, prohlížím, řekl se samolibým úsměvem: "Divíš se, efendi, že tu nacházíš pohovku? Zhotovili ji v Sofii a přivezli ji sem na voze. Jako muslim jsi asi zvyklý na rahat oturmak, ale já jsem křesťan a sedím rád s nataženýma nohama. Máš oteklou nohu, a tak si budeš moci udělat pohodlí." Rahat oturmak, doslova klidné posezení, se nazývá zvyk orientálců sedět na zkřížených nohou. "Jsem na takové sezení zvyklý od mládí," odpověděl jsem, "protože nejsem muslim, ale křesťan." "To tedy asi pocházíš z daleka?" "Jsem z Almáníje." "Ó, tu zemi dobře znám." "Opravdu? To mě těší. Tak vzdělaných lidí je tu málo." "Ano, protože se nechtějí nic učit a nedovedou si nic zapamatovat," odpověděl Ilja polichoceně. "Já mám oči a uši otevřené a nic se mi z paměti nevykouří. Vím, že

v tvé vlasti se vaří nejlepší arpa suyu. Budeš se ho u mě moci napít,co hrdlo ráčí a ..." "Ty máš arpa suyu?" přerušil jsem ho s úžasem, protože to, co mi nabízel, bylo - pivo. "Snad si je sám nevaříš?" "Ano," odpověděl tento pivovarník ze Ziganci, "dělám si je sám a dobře se pije, zvláště v létě." "Co k tomu používáš?" "Efendi, to nemohu prozradit. To je velké tajemství." "U nás zná tohle tajemství každé malé dítě. Já dokonce vím, jak se dělá světlé i černé, silné i slabé." "Efendi, ty jsi ještě šikovnější pivovarník než ten, který u mě bydlel a který mě to naučil." "Odkud přišel?" "Z Cařihradu." Aha! To byl určitě ten muž, jehož výrobek jsem pil u Ibarka. "A kam měl namířeno?" "Do své vlasti." "Kudy?" "K Dunaji a pak podle něho." Tedy na sever. A já chtěl na západ. Neměl jsem tedy naději, že se s ním někde setkám. "Už jsem o něm slyšel a také jsem pil jeho pivo." "Jaké bylo, efendi?" "Velmi teplé." "Pak se do něho musí přilít studničná voda. Chceš džbán piva?" "Samozřejmě." "Velký?" "Dej mi nejdřív malý, abych mohl ochutnat." Ilja zmizel v okamžiku, kdy vcházeli moji tři druhové. Odvedli zatím koně na pastvinu za domem a svěřili je hlídači. Handži přinesl džbán, do něhož se vešlo asi půldruhého litru. Směle jsem přiložil džbán k ústům. A opravdu, cítil jsem, jak mi do nosu stoupá něco jako kysličník uhličitý. "Jak tohle arpa suyu skladuješ?" zeptal jsem se handžiho. "Ve velkých džbánech, které mají pevně zazátkovaná hrdla." "Proč je zátkuješ?" "Protože tak v arpa suyu vzniká kvašení a lépe pak chutná. Šumí a dělají se na něm bublinky." "Kdo ti to ukázal?" "Ten Bavorák, který mě naučil arpa suyu vařit. Tak ochutnej!" Neochutnal jsem, ale rovnou jsem se napil, protože ten nápoj nebyl špatný. Moji druhové učinili také tak. Objednal jsem si tedy větší džbánek, čímž jsem si, jak jsem poznal, naráz získal Bulharovu náklonnost. Přinesl džbán, který by nám vystačil až do večera, a ptal se, zda si přejeme také nějaký zákusek. "Až pak, teď ještě ne," odpověděl jsem. "Nejdřív si

musíme promluvit s jedním zdejším obyvatelem. Znáš tu všechny lidi?" "Jakpak by ne!" "I řezníka Čujana?" "Toho také. Býval řezníkem, ale teď obchoduje s dobytkem a je pořád na cestách." Nejraději bych byl k Čujanovi zašel a vyhledal ho v jeho domě. Tak bych ho nejlépe poznal a správně ocenil. Ale bohužel nemohu chodit. A jet k němu na koni a dát se do jeho domu odnést, to by bylo jednak nepohodlné, jednak směšné. "Je ten člověk Bulhar nebo Turek?" vyptával jsem se. "Ne, Škipetar." "V jakých poměrech žije?" "Ve velmi dobrých. Kdysi býval chudý, ale nyní mu obchod zřejmě hodně vynáší, protože patří k nejbohatším lidem v celém okolí. Je to řádný muž, zbožný, dobročinný a velmi vážený. Chceš-li s ním uzavřít obchod, poznáš, jak čestně jedná." "To mě těší, protože bych s ním chtěl skutečně uzavřít obchod." "Tak to ses u mě ubytoval jen prozatím a pak chceš bydlet u něho?" "Ne, zůstanu u tebe. Na Zigancu jsem se těšil, protože mi říkali, že je tu krásná krajina." "To také je, efendi. Už ta poloha mezi dvěma řekami. A pak ty krásné hory, které se táhnou nahoru do Zletova a ještě dále. To přímo láká k procházkám." "To mi říkali. Zvlášť půvabná je prý cesta k Derekulube." Úmyslně jsem zavedl hovor na tu chatrč v rokli. Chtěl jsem se z úst nezúčastněného člověka dozvědět, co to znamená. "K Derekulube?" divil se Ilja. "To vůbec neznám. Ještě nikdy jsem to jméno neslyšel." "Ale v tomhle kraji je docela určitě stavení, které se tak jmenuje." "To asi těžko. Já jsem se tu narodil a stále tady žiji, a nic o tom nevím." "Podle jména je to chatrč, která leží v rokli. Neznáš tu něco takového?" "Je ta chatrč obydlená?" "To nevím." "Jestli nemá obyvatele, tak ji znám. V lese je chatrč, která leží v nejtemnějším koutě rokle. Můj otec ji vystavěl ze dřeva, les totiž patřil jemu. Ale asi před osmi léty ji ode mne koupil řezník." Ta novinka mi byla důkazem, že jde o chatrč, kterou hledám. Proto jsem se vyptával dále. "K čemu ji tvůj otec postavil?" "Aby si tam uschoval nářadí, krumpáče, lopaty a

podobně." "A k čemu ji potřebuje ten řezník?" "To nevím. Myslím, že ji nepoužívá, i když tam dal postavit sedátka; dříve tam nikdy nebyla." "Je ta chatrč zavřená?" "Ano, a je rozdělená na dvě části. Docela vzadu v rokli sbíhá se skály úzká strouha. Na té strouze je chatrč postavena. Proč se na to tak podrobně vyptáváš?" "Protože mi vyprávěli, že je k ní nádherná cesta." "To tě tedy podvedli. Nejdříve půjdeš poli a pak se dostaneš do tmavého lesa, kde není žádný výhled. Stěny údolí se stále více zužují a v místě, kde se spojují, je les zrovna nejpustší; tam stojí chatrč a vedle tryská ze skály pramen. Krásná krajina to není." Tu se do hovoru vmísil Halef: "Sidi, hledáme nějaké místo a nemůžeme je najít. Dnes ráno jsi jmenoval jedno místo a znělo to podobně jako na tom Amázově lístku. Neříkals, že naše dnešní cesta by mohla vést přes ně?" "Myslíš Karaorman?" "Ano, tak jsi to říkal." "Chybí tu jedna hláska. My hledáme Karanorman." "Snad je to jen přepsání." "To je možné. Vyznáš se v Karanormanu?" zeptal jsem se handžiho. "Ano," odpověděl. "Často jsem v té vesnici byl, protože tudy vede cesta do Štipu." "Je tam nějaký velký han?" "Ne, to místo leží tak blízko u Štipu, že se lidé raději ubytovávají ve městě než na vesnici." "Jde totiž o místo či budovu jménem Karanormanhan." "To vůbec neznám. Zde v okolí to určitě není." "To jsem si taky myslel." "Chceš-li mít jistotu, obrať se na káhyu z Karanormanu." "To by asi nemělo smysl. Kdopak je starostou v Zigance?" "Já. Už můj otec byl kahya" "Vykonáváš tedy soudní pravomoc?" "Ano, efendi. Ale v tomto ohledu mám málo práce. Žijí zde samí dobří lidé. Když se někdy něco stane, jsou to vždycky jenom cizinci, kteří nám přidělávají práci. Kahyova moc je bohužel bezvýznamná. Stává se, že se mi ti darebáci ještě vysmějí do obličeje, protože vědí, že budou mít větší zastání než já." "To je zlé. Rozhodně musíš být přísný, aby sis zachoval respekt." "To také dělám. A hlavně se přitom více spoléhám na sebe než na své představené. Ti lumpové,

kterým jinak nic není svaté, se mají přece jen na pozoru před párem mocných pěstí - a ty mám. Nedělám s nimi žádné okolky. Občas se stane, že zpráskám obě strany, ale někdy je to nebezpečné. Před několika týdny mě to mohlo stát život." "Jak to?" "Slyšel jsi už snad o Alacyích?" "Ovšem." "To jsou ti nejdrzejší a nejnebezpečnější darebáci na světě, smělí až k opovážlivosti, lstiví jako divoké kočky, krutí a suroví. Představ si. Jeden z nich, Bibar, přijede jednou večer do mého dvora, sleze s koně, a přestože jsem měl ve světnici lidi, vejde tam a žádá na mně prach a olovo." "Od káhyi? To je trochu příliš!" "Ovšem. Kdybych mu byl dal, oč žádal, bylo by veta po mé dobré pověsti. Odmítl jsem tedy jeho žádost. Vrhl se na mě a došlo k tuhému zápasu." "A ty jsi určitě zvítězil, protože tu byli lidé a pomohli ti." "Kdepak, nikdo nehnul ani prstem, protože se všichni báli pomsty Alacyů. Nejsem sice žádná padavka, ale na takového hromotluka jsem nestačil. Bibar mě přemohl a mlátil do mě tak, že by mě byl zle zřídil, kdyby mi nepřišli na pomoc dva podomci. Popadli jsme ho společně za límec a vyhodili." "To je dobré! Zástupce spravedlnosti klidně vyhodí lupiče, místo aby ho zatkl." "Tobě se to směje. Byl jsem rád, že jsem se ho zbavil. Když odcházel, chrlil ty nejhroznější výhrůžky. Druhého dne jsem šel na pole. Kráčel jsem kolem křoví a náhle padl výstřel. Střelec nemířil přesně, takže mi kulka prolétla mezi tělem a paží. Kdyby byla šla o dva palce vpravo, byl bych ji dostal do srdce." "Cos udělal?" "Uskočil jsem rychle za silný strom a vytáhl pistoli. Tu vyrazil z křoví Bibar. Seděl na svém strakatém koni a posmíval se mi, že to dnes byla jen ukázka, co mě čeká; později že se trefí lépe. Pak odjel." "Potkals ho od té doby?" "Ne. Ale nyní už nevycházím z domu bez pušky, protože až se uvidíme příště, jeden z nás zemře; buď on, nebo já." "Tak se tedy připrav, Iljo. Uvidíš se s ním možná ještě dnes." "Co? Ještě dnes?" "Ano. Vím totiž, že Alacyové přijedou do Ziganci nejpozději zítra." "Svatá

Matko boží! Odkud to víš? To abych se připravil na nejhorší." Vyprávěl jsem mu o svém setkání a boji s Alacyi. "A dosud jsi naživu?" divil se Ilja. "To je zázrak!" "Nu, nevyvázl jsem ovšem tak lacino jako ty. Během boje jsem si pochroumal nohu; proto tu sedím, jak vidíš, v těchhle střevících." "Pochroumal sis nohu, a přesto jsi těm obrům unikl?" "Ano. Alacyové se pak dověděli, že chci jet do Ziganci, a teď jsou na cestě, aby se mi pomstili." "Běda! Přivedeš nám ty lupiče na krk." "Chceš mě snad za to pohnat k odpovědnosti?" "To ne. Musím tě bedlivě ochraňovat. Ale jak to mám zařídit? Vždyť mě to může stát život." "Tvou ochranu nepotřebuji. Ale jednu nepříjemnost ti přece jen způsobím. Musíš zatknout jednoho zdejšího obyvatele." "Kdo to má být?" "Řezník Čujan." "Efendi, to není možné." "Ale ano. Nejdřív se podívej na tyto listiny. Snad se v nich dočteš, že tě smím požádat o pomoc, když ji budu považovat za nezbytnou." Káhya si prohlédl průkaz, vrátil mi ho s hlubokou úklonou a pravil: "Efendi, mé tušení mě nezklamalo. Jsi bezpochyby vznešený člověk, protože jsi pod sultánovou ochranou. Pro mě je to ale zlá situace, protože ti musím ve všem vyhovět, a přitom nesmím očekávat shora žádnou podporu. Když ti svou pomoc odřeknu, budeš si na mě stěžovat a špatně to se mnou dopadne. Když ti ji ale neodřeknu a mým představeným vzniknou nepříjemnosti, povede se mi také zle. Ať udělám co udělám, vždycky na to doplatím." "Nedělej si starosti. Pokusím se jednat tak, abys z toho neměl škodu. Slyšel jsi o Žutovi?" "Ovšem. Je to vůdce velké zločinecké bandy. Nikdo ho nezná, nikdo neví, kdo je a kde bydlí, ale on i jeho lidé jsou všude." "Já ho hledám." "Ty? Ach, tak to jsi asi vysoký policejní úředník a cestuješ inkognito?" "Ne. Nejsem žádný úředník. Chci s tím Žutem hovořit ve vlastní záležitosti." "Nikdy ho nenajdeš." "Jsem mu zrovna na stopě. Tady v Zigance žije jeden z jeho důvěrníků." "Koho myslíš?" vyptával se Ilja s rozšířenýma očima. "Zase toho

Čujana." "Efendi, všechno ti věřím, ale tohle ne." "Ten řezník je zřejmě obratný pokrytec." "Ne, je to poctivý člověk, a dokonce můj přítel." "Pak si tedy své přátele vybíráš neopatrně." "Podej mi důkaz, efendi." "To udělám. Především od tebe vyžaduji naprostou mlčenlivost. Čujan nesmí mít nejmenší potuchy, že jsem s tebou o něm mluvil." "Budu mlčet," sliboval Ilja. "Tak ti zatím něco povím. Slyšel jsi něco o Múbarkovi z Ostromci?" "Ano. Je považován za velkého světce a umí prý dělat zázraky." "Věříš tomu?" "Ne, protože nejsem muslim." "Ten člověk je nanejvýš nebezpečný zločinec. Zdá se, že je Žutovým zástupcem." "Efendi, říkáš mi věci, které mě uvádějí v úžas." "Toho Múbarka jsem usvědčil a soud v Ostromci ho na základě mých důkazů vzal do vazby. On však uprchl a s třemi dalšími zločinci a s oběma Alacyi je nyní na cestě sem." "Pak nás Bůh ochraňuj!" povzdechl si kahya. "Chtějí vyhledat řezníka Čujana." "Ty tedy trváš na tom, že je Čujan zločinec?" "Ano. Na tobě však nic nechci a očekávám jen, že mi nebudeš klást překážky." "To mi také ani nenapadne. Dej mi rozkazy." "Je docela dobře možné, že dotyčné osoby už jsou tady. Chci mít o tom jistotu." "Dosud tady nejsou, to bych je byl určitě viděl, protože řezník bydlí naproti mně, tamhle v tom domě, který vidíš oknem. Ostatně nebyl doma a teprve před hodinou přijel na koni." "Neřekl bys mu, aby se ke mně obtěžoval, že s ním musím mluvit?" "Jak poroučíš. Mám být vašemu rozhovoru přítomen?" "Nechci na tobě nic jiného, než abys na sobě nedal znát ani to nejmenší. Chovej se k němu přátelsky jako dosud." Ilja vyšel ven, aby dal pro Čujana poslat; za chvíli jsem viděl, že posel zmizel v řezníkově domě. Byl jsem zvědav, jak bude řezník vypadat. Představoval jsem si, že uvidím podlézavého, zdvořilého a nanejvýš úlisného člověka, a domníval jsem se, že je jen přechovávačem té bandy, nikoliv členem. Vytáhl jsem kopců, kterou jsem vzal ismilanskému zbrojíři Deselimovi, a zastrčil jsem si ji vpředu za fez. Halef učinil

totéž se svou. Kopca jakožto znamení členství musí řezníkovi posloužit jako průkaz. Jestliže Múbarek se svými průvodci dosud nedorazil, pak jsem mohl doufat, že dnes přijdu na kloub tajemství, po němž jsem tak dlouho pátral. Přísně jsem svým druhům nařídil, aby se k tomu muži chovali přátelsky a vyvarovali se všeho, co by mohlo vzbudit jeho nedůvěru. Pak jsem uviděl Čujana vycházet s poslem z domu. Zmýlil jsem se v něm. Byl úplně jiný, než jak jsem si ho představoval. Byl vysoké a silné postavy, přitom štíhlý a šlachovitý jako pravý horal. Měl bílý fez, široké červené kalhoty, zastrčené v lesklých jezdeckých botách, modrou vestu zdobenou stříbrnými šňůrami a červený, zlatem vyšívaný kabát se širokými rukávy. Kolem boků měl obtočený šál ze žlutého hedvábí a v něm handžár a dvě pistole. Venku na dvoře prohodil několik slov s Iljou a pak vstoupil. Jeho tmavé oči po nás přelétly ostrým pohledem; na mně jeho pohled utkvěl delší dobu. Ty oči na mne udělaly zvláštní dojem. Byly studené, bezcitné a strašné, jako by se vůbec neuměly dívat mírně. Na okamžik se zúžily v pouhé čárky, pak zase hleděly lhostejně. Pozdravil a uklonil se jako člověk, který chce být zdvořilý, ale zároveň nechce ztratit nic ze své důstojnosti, a otázal se: "Ty jsi ten efendi, který chce se mnou mluvit?" "Ano. Odpusť, že jsem tě vyrušil, a posaď se." "Dovol, abych zůstal stát. Mám málo času." "Možná že tě budu potřebovat déle, než myslíš. Nebo je snad tvůj čas tak krátce vymezený proto, že máš hosty?" "Nemám žádné hosty!" "A neočekáváš nějaké?" "Ne," odpověděl krátce. "Pak tě prosím, aby ses posadil. Mám nemocnou nohu a nemohu stát. Bylo by mi trapné sedět, když ty stojíš." Řezník se tedy posadil. Bedlivě jsem ho pozoroval, ale nemohl jsem objevit nic, co by vzbuzovalo podezření. Byl to sebevědomý Škipetar, který je pozván k cizinci a nyní čeká, aby se dozvěděl proč. Na pokrytce, podlého člověka, tajného přechovávače rozhodně nevypadal. "Znáš to?" zeptal jsem se a

ukázal jsem na kopců. "Ne," odpověděl Čujan. "Podívej se dobře na ten knoflík." Čujan ho sledoval lhostejným pohledem a pak řekl: "Knoflík! A co má být? Kvůli tomu jsi pro mne poslal?" "Ano," odpověděl jsem bez okolků. "Obchoduji s koňmi a s dobytkem, ale ne s knoflíky." "To vím. Ale s těmito knoflíky se neobchoduje. Přišel jsem, abych ti vyřídil pozdrav." "Od koho?" zeptal se chladně. "Od Deselima z Ismilanu a od jeho bratra." Tu nabyly jeho oči přátelštějšího výrazu a už se netvářil tak upjatě. "Ty je oba znáš?" zeptal se. "Velmi dobře. Musím je přece znát, když jsme bratři." "Odkud přicházíš?" "Z Cařihradu. Posílá mě usta. Ještě o něm uslyšíš." "Vím. Ke komu tě poslal?" "K Žutovi." "Najdeš ho?" "Myslím, že ano." "Hm. To bude těžké." "Pro mne to ale bude lehké, protože mi podáš informace." "Já? Co já vím o Žutovi. Pokládáš mě snad za lupiče?" "Ne, ale za statečného Škipetara, který ví, jaký má tato kopca význam, a který bude podle toho jednat." "Efendi, vím, co mám dělat. Kopca, kterou nosíš, je kopcou vůdce. Ale my jsme toto znamení zrušili. Už neplatí, protože bylo příliš často zneužito. Teď máme jiná znamení." "Která?" zeptal jsem se naprosto klidně. "Uznej, že ti je nemohu říci, protože se jimi máš prokazovat." "Jsou to slova?" "Ano. První znamená místo. Kde hledáš Žuta?" "V Derekulube." "To souhlasí. Vidím, že k nám opravdu patříš. Ale co další poznávací znamení? Znáš je?" Bohužel jsem neměl ponětí, jaké slovo by to mohlo být. Tu jsem si vzpomněl na převozníka z Ostromci, jak se musel u starého Múbarka hlásit. Sirdaj - důvěrník, tak musel volat před dveřmi. Platí toto slovo i zde? Odvážil jsem se ho použít a odpověděl jsem: "Samozřejmě že je znám, vždyť jsem sirdas." Teď spokojeně přikývl a řekl téměř srdečně: "I to souhlasí. Jsi jedním z nás. Mohu k tobě mít důvěru a vítám tě k nám. Nechceš opustit tento han a být raději mým hostem?" "Děkuji ti. Uznej, že bude lepší, když zůstanu zde." "Jsi chytrý a opatrný. To mě těší a zvyšuje

to mou důvěru. Jaké poselství nám přinášíš?" "To smím říci pouze Žutovi." "Mlčet také umíš. Hm. Co teď?" Čujan vstal a chodil zamyšleně po světnici. Pak řekl: "Je to něco osobního nebo obchodního?" "Jde o obchod, který hodně vynese." Oči mu chtivě zajiskřily. "A co očekáváš ode mne?" "Že mě dovedeš k Derekulube." "Myslíš, že tam Žuta najdeš?" "Doufám." "Nuže, mohu ti důvěrně sdělit, že tě tam bude očekávat, když mu o tobě podám zprávu. Nebude to trvat déle než hodinku. Máš tolik trpělivosti?" "Když to musí být, budu čekat, ačkoliv pospíchám." "Pospíším si," ujišťoval Čujan. Vrhl pátravý pohled na mé průvodce a náhle se zeptal: "Kdo jsou ti mužové?" "Moji přátelé a průvodci." "Přicházejí v téže záležitosti?" Přisvědčil jsem a on se ptal dál: "Oni chtějí také vidět Žuta?" "Není to nutné. Postačí, když s ním budu mluvit sám." Přes obličej mu přelétl tichý, sotva znatelný úsměv. Nakroutil si špičky svého dlouhého kníru, pohlédl ještě jednou zkoumavě na mé tři druhy a prohlásil: "Musejí také přijít. Žut je bude chtít určitě vidět, když přišli s tebou." "I s tím souhlasím." "Efendi, vidím, že nosíš střevíce jako nemocný. Co to máš s nohama?" "Za jízdy jsem si poranil nohu, takže nemohu chodit." "Ale jak chceš takhle jít se mnou k Derekulube?" "Na koni." "Vidím, že neznáš cestu. S koněm bys tou houštinou neprojel." "A nebylo by možné, aby se Žut obtěžoval ke mně?" "Co tě to napadá! Neudělal by to, ani kdyby ho o to požádal sám pádišáh." "To věřím." "Ostatně nikdy svůj obličej neukazuje. Stále si ho začerňuje. Copak by sem mohl s takovým obličejem přijít?" "Ne. To uznávám. Jak se ale do té chatrče dostanu?" "Je jen jedna možnost: dáš se tam odnést." "To je příliš nepohodlné. Nosiči by se brzy unavili." "Ó ne. Neponesou tě na rukou, ale vezmou si nosítka. Dostaneš je ode mne. Moje matka je už tak stará a slabá, že nemůže chodit. Dal jsem jí udělat nosítka, aby mohla chodit na návštěvy a nenamáhala si přitom nohy." "Budu ti povděčný.

Objednáš také nosiče?" "Co si myslíš? Nosiče! Cizí lidi u toho nemůžeme potřebovat. Budou tě muset nést tvoji lidé." "Dobře. Ať tedy přinesou nosítka." "Ale hned ne, protože nejdřív musím podat Žutovi zprávu. A hned musíš říci handžimu Iljovi, že jsi můj přítel a že musí udělat všechno, co mu řeknu." "Proč?" "Protože nevím, co máš Žutovi vyřídit a jaký bude výsledek vaší rozmluvy. Je možné, že se bude muset vrátit do vesnice a vyřídit vzkaz. Možná že tě Žut pozve, abys byl jeho hostem, nebo kdoví co se ujedná. Musím se přece před Iljou ukázat jako tvůj zplnomocněnec." "I s tím jsem svolný," prohlásil jsem. "Nuže tedy: za hodinu vezmete nosítka a vyjdete před vesnici, tudy vpravo od brány. Počkám venku, protože nás tady nesmí nikdo vidět pohromadě." Čujan přistoupil k oknu vedoucímu do dvora, zavolal dovnitř handžiho a řekl mu: "Mám s tímto efendim nějaké jednání. Za hodinu odejde a možná, že ti později pošle po mně vzkaz. Proto musíš udělat všechno, co ti z jeho příkazu poručím. Zeptej se ho sám." Ilja se na mne podíval, a já jsem přikývl. Pak řezník odešel. Viděl jsem, jak vstupuje do svého domu a jak ho brzy nato zase opouští. "Efendi, já tě nechápu," začal handži, který tady zůstal. "Myslel jsem, že pokládáš řezníka za zločince, a ty mu zatím dáváš takovou pravomoc. Jestli s něčím přijde, musím ho uposlechnout." "Vůbec ne. Udělal jsem to jen naoko a tu pravomoc mu nyní zase odejmu. Je možné, že Čujana pošlu se vzkazem, ale v tom případě mu dám s sebou lístek ze svého zápisníku a na něj napíši jen jediné slovo: Alláh. Předloží-li ti ho, učiníš, co bude chtít; když ale žádný lístek s tím slovem mít nebude, tak odmítni." "Čujan se na mě bude zlobit." "Horší by bylo, kdybych se na tebe zlobil já. Možná že bude mít spadeno na naše zbraně a mého koně. Máš stáj, která se dá zavírat?" "Ano, efendi." "Tak tam dej odvést naše koně a dva čeledíni ať hlídají, aby je nikdo neukradl. To je vše. Jinak bys mi musel škodu nahradit." "Nebesa! Kdybych ti musel nahradit tvého

vraníka, mohl bych rovnou prodat svůj han. Já sám budu také hlídat." "Dobře, a teď nám přines jídlo." Pojedli jsme a za hodinu přinesli Osko a Umar z řezníkova domu nosítka. Nastoupil jsem do nich, ještě jednou jsem přísně nakázal handžimu, jak se má chovat, a vyrazili jsme. Osko s Umarem nesli nosítka. Pušky měli přehozené přes ramena. Halef kráčel vpředu a nesl tři pušky: svou a obě moje, protože v nosítkách pro ně nebylo místo. Když jsme vyšli za vesnici, spatřili jsme řezníka. Viděl nás přicházet a kráčel hezký kus cesty před námi. Teprve tam, kde začínal les a kde nás nemohl nikdo pozorovat, zůstal stát a počkal na nás. Podíval se na nás udiveně a skoro hněvivě a řekl: "Vy jste ozbrojeni, jako bychom chtěli táhnout do boje!" "Zbraně jsou odznakem svobodného člověka," odpověděl jsem. "Jsme zvyklí mít je stále u sebe." "Ale teď je musíte odložit, jinak nemůžete se Žutem mluvit. Nestrpí, aby se k němu někdo ozbrojený přiblížil. Když odložíte své zbraně před chatrčí, bude o ně dobře postaráno, protože u nich zůstanu na stráži." "Své zbraně neodložím," prohlásil jsem, "a jestli s námi nechce Žut mluvit, pak tě nebudeme déle obtěžovat." Zároveň jsem dal rozkaz k návratu. Průvod se otočil čelem k vesnici. Řezník nemohl potlačit kletbu a zabručel: "Počkej! To přeci nejde! Ohlásil jsem vás u Žuta a dopadlo by to se, mnou zle, kdybych vás k němu nepřivedl." "Tak se postarej o to, aby na nás nežádal takové nesmysly." "Žut nikdy nežádá nesmysly. Pokusím se vám ale vymoci dovolení, abyste si zbraně mohli ponechat. Ale moc bych se divil, kdyby učinil výjimku." Kráčel vztekle dál a my jsme šli za ním. Nelíbilo se mi, že je tak posedlý myšlenkou nás odzbrojit. Vede nás nyní do pasti, z níž není úniku? Nu co, pokud budeme ozbrojeni, nemáme se čeho bát. Ale co když budeme přepadeni cestou? Byl jsem bezbranný. Nosítka se skládala z podstavce a z domečku s dřevěnými mřížemi. Musel jsem sedět se zkříženýma nohama, což mi vzhledem k zranění působilo potíže, a

stěží jsem se mohl pohnout. Než bych vyrazil dvířka a vyskočil, měl bych dávno kulku v těle. A vyskočit jsem kvůli své noze nemohl. Jediný zákeřný výstřel vyřídí Halefa, přestože má tři pušky. Osko a Umar nesou nosítka, která jim znemožní okamžitou obranu. Naše situace věru nebyla záviděníhodná. Les nebyl tak hustý, jak ho řezník popisoval. Byli bychom mohli docela dobře jet na koni mezi stromy. I tato lež zvyšovala mou nedůvěru. Odsunul jsem trochu dvířka a připravil jsem si revolver.

CHATRČ V ROKLI

Octli jsme se v údolí, jehož stěny, jak jsem si všiml, se víc a více zužovaly. V místě, kde se spojovaly, jsme zastavili. Trvalo nám to sem asi půl hodiny. "To je ta chatrč," řekl řezník. "Vystup, efendi." Odsunul jsem dvířka až ke kraji a vyhlédl jsem ven. Skalní stěny vystupovaly kolmo vzhůru, a tam, kde se spojovaly, tvořily nehluboký zářez, spáru, která byla úplné holá; v syenitu totiž nebyly výstupky ani štěrbiny, kde by se mohly uchytit nějaké rostliny. Těsně u této spáry se tyčila chatrč z neotesaných klád. Střechu, pokrytou kůrou, tvořily tenké kmeny. Zdálo se, že dveře nejsou zavřené, ale jen opřené. "Ohlas mě, než sestoupím z nosítek," řekl jsem. Čujan vstoupil do chatrče a dveře nechal otevřené. Viděl jsem u stěn nízké primitivní lavice. Proti vchodu byly druhé dveře a ty byly otevřené. Byly úzké a nízké, otvíraly se dovnitř a byly opatřeny železnou skobou, jíž se dala prostrčit dlouhá závora, která nyní ležela na podlaze. To byla určitě ta zadní tmavá část chatrče, o které mluvil Ilja. Zdálo se mi však, že tam

svítí světlo. Byla mi nápadné, že dolní část spáry je téměř zakryta řadou polen, která se táhla od střechy chatrče a tvořila jakýsi plot. Nebylo tam vidět. Nahoře se mohlo snadno skrývat několik lidí. Vtom se řezník vrátil. "Efendi," řekl, "Žut požaduje, abyste odložili zbraně." "To neuděláme." "Ale Žut nestrpí, aby před ním stál člověk se zbraní." "Tys u něho právě byl, ačkoliv máš u sebe nůž a dvě pistole." "U mě je to něco jiného. Já jsem jeho nejbližší důvěrník." "Pak jsme domluvili," odpověděl jsem rozhodně. "Halefe, vrátíme se." Osko a Umar se již chápali nosítek, když řezník náhle prohlásil: "Efendi, ty jsi ale tvrdohlavý. Zeptám se ještě jednou." Odešel znovu do chatrče. Když se vrátil, oznámil nám, že smíme vstoupit ozbrojeni. Z nosítek jsem nesestoupil, ale dal jsem se do chatrče odnést. Halef nakoukl druhými dveřmi a tiše mi sdělil: "Je tam jen jediný muž beze zbraně, úplně černý v obličeji." "Jsou uvnitř další dveře?" "Ani jedny." Ačkoliv byly druhé dveře úzké a nízké, oba nosiči se jimi protáhli i s nosítky. V záři lucerny jsem viděl, že tento jeskyňovitý prostor má tvar ostroúhlého trojúhelníku. Jeho základnou byla přední stěna s dveřmi; druhé dvě strany byly delší a tvořily je hladké skály. Docela vzadu v koutě stála zlodějská lampička a vedle ní seděl Žut. Měl na sobě dlouhý černý kaftan, obličej měl začerněný sazemi a při tom sporém osvětlení nebylo možno jeho rysy rozeznat. Také jsem nemohl zjistit, čím je tento skalní prostor zastřešen. Byli jsme ve spáře. Nad námi byl strop, to bylo jisté, protože jinak by shora muselo pronikat denní světlo. Osko a Umar postavili nosítka tak, že jejich dvířka směřovala k Žutovi. Ten nařídil lucernu tak, aby její světlo dopadalo přímo na mne. U vchodu stál řezník. To všechno vypadalo dobrodružně, nikoliv však nebezpečně. První začal mluvit Žut: "Dal sis mě zavolat. Co mi chceš?" Jeho hlas zněl nepřirozeně dutě a přidušeně. Bylo to vinou špatné akustiky, nebo měnil hlas, aby nebyl později poznán? Řekl jen těch několik slov, a

přesto se mi zdálo, že jsem ten hlas už někdy slyšel. Nebyl to jeho tón ani zabarvení, ale výslovnost jednotlivých slov, která mě na tu myšlenku přivedla. "Ty jsi Žut?" zeptal jsem se. "Ano," odpověděl pomalu. "Musím ti tedy vyřídit pozdrav." "Od koho?" "Především od ušty z Cařihradu." "Ten už nežije!" "Co to říkáš?" "Je mrtev. Spadl s ochozu galatské věže." "Ďáble!" uniklo Umarovi, neboť on to byl, kdo ho shodil. "Ty to ještě nevíš?" zeptal se Žut. "Vím," odpověděl jsem. "A přesto mi přinášíš pozdrav od mrtvého?" "Nemyslíš, že mi ho poručil vyřídit ještě před svou smrtí?" "To je možné; ale jeho vraha stihne trest. Pomalu a bídně zemře hlady. Máš mi vyřídit ještě jiné pozdravy?" "Ano, od Deselima z Ismilanu." "Ten je také mrtev. Zlomil si vaz a někdo mu ukradl jeho kopců. Vrahovi se povede zrovna tak jako vrahovi ušty. Dále!" "Potom ti přináším pozdrav od Múbarka a od obou Alacyů." "Ti tři mi již vyřídili pozdrav sami, takže ten tvůj už není nutný." "Tak oni jsou tady?" "Ano, jsou tady. A víš, kdo jsem?" "Žut?" "Ne. Žut nejsem. Toho nikdy neuvidíš. Už vůbec nikdy nic neuvidíš. Jsem..." Za námi se ozvala silná rána. Řezník zmizel. Přirazil za sebou dveře a slyšeli jsme, jak venku zastrčil závoru. Lucerna zhasla. "... Múbarek," ozvalo se nad námi. "Zůstanete tady, a než zemřete hlady, budete se navzájem zaživa požírat." Jeho slova doprovázel posměšný chechtot. Nad námi se objevil světlý otvor. Viděli jsme dvojitou smyčku, na které byl uvázán černý muž, a někdo ho vytahoval otvorem vzhůru. Pak poklop, který uzavíral otvor, zase zapadl, a my jsme se octli v neproniknutelné tmě. To všechno se událo tak rychle, že jsme tomu nemohli zabránit. Kdybych byl neseděl v nosítkách a neměl nemocnou nohu, nebylo by se těm darebákům tak snadno podařilo dostat nás do téhle pasti. "U Alláha!" zuřil Halef. "Ten černý vyjel nahoru dírou a my se na to klidně díváme a nedoprovodíme ho kulkou!" "Je to pravda, efendi, byli jsme hlupáci," mínil Osko. "Ano," usmál se hořce Halef.

"Dosud jsme byli hloupí pouze jednotlivě, ale teď všichni dohromady, a sidi s námi." "Máš pravdu, Halefe," přisvědčil jsem. "Ale poslouchejte!" Venku před dveřmi nastal pustý povyk. Bouchali na ně pěstmi, pak vykřikovali jeden po druhém svá jména a připojovali ty nejstrašnější kletby. Líčili nám náš osud co nejbarvitěji. Nebylo pochyb, že nás tu chtějí nechat zavřené tak dlouho, dokud nezemřeme hlady. "Sidi, ani jeden nechybí, jsou tam všichni!" zlobil se Halef. "Alláhu! Jestli se dostanu ven, ukáži jim, jak chutná můj bič." "Nemluv o něm. Ten nás nezachrání." "Tak tedy máme umřít hlady. Myslíš, že to skutečně tak daleko dojde?" "Snad ne. Nejdřív si tenhle prostor prohlédneme. Ani na jedné straně není východ možný; pouze vpředu dveřmi nebo horem." "Sidi, nemáš u sebe svou lampičku, tu malou lahvičku s olejem a fosforem?" zeptal se Halef. "Ano, nosím ji u sebe stále. Tady je." Halef vzal tu maličkou lampičku a posvítil si na dveře. Zevnitř byly pobity silným plechem a zapuštěny do železných stěžejí, jejichž háky vězely ve skále a byly zality olovem. Možná že bychom mohli uvolnit stěžeje a dveře vyrazit. Ale nejdřív se musíme podívat, není-li tu jiný východ. Prohledávali jsme tedy celý prostor. Podlahu tvořila, tak jako obě boční stěny, tvrdá skála. Stěna kolem dveří byla z křehkého syenitu a tak svědomitě omítnuta, že bylo nemožné v ní vyvrtat nebo do ní vytlouci otvor. Silný plech na dveřích byl přibit mohutnými hřebíky. Tady by nože nic nepořídily. A uniknout stropem? Umar si stoupl Oskovi na ramena a ještě na něj nemohl dosáhnout, ačkoliv natahoval ruku co nejvýše. Zatím jsme museli tento způsob zavrhnout. Nezbývalo tedy než se pokusit vytáhnout stěžeje. Moji tři druhové se do toho s chutí pustili. Nože skřípaly ve skále a venku se rozlehl hlasitý chechtot. Tato myšlenka na záchranu nebyla ovšem příliš lákavá. I kdyby se nám podařilo dveře otevřít, určitě by nás přivítaly výstřely, dřív než bychom mohli sami vypálit jedinou

ránu. Uplynulo mnoho hodin a práce nešla kupředu. Osko si zlomil nůž. Dal jsem mu svůj. Nesměl jsem pracovat s nimi a byla mi dlouhá chvíle. Přilezl jsem po kolenou ke dveřím a zkoumal, jak hluboko jsme se provrtali: bohužel ani centimetr. Uchopil jsem nůž sám a začal vrtat, ale s tak malým úspěchem, že jsem toho už po čtvrthodině nechal. Bylo škoda, mrhat tak neužitečně silami, a k tomu se ještě zlomil i Umarův nůž. "Nechme toho," prohlásil jsem. "Šetřme si síly, protože je možná budeme ještě potřebovat. Snad přijde handži Ilja, když uvidí, že se nevracíme. Řekl jsem mu, že je řezník členem té bandy. Když se nevrátíme, musí se Ilja o nás postarat a bude nás hledat. Ví, že jsme s Čujanem odešli." "Ale neví kam," vpadl mi Halef do řeči. "Bohužel jsem to zapomněl Iljovi přesně říci. Ale o téhle chatrči jsme mluvili a určitě nás tu bude hledat." "Tomu nevěřím, protože se bojí Alacyů. Až je tu uvidí, zmizí." "Je otázka, jestli tu zůstanou." "Pravděpodobně ano, protože nenechají chatrč bez stráže." "Teď si odpočiňme a čekejme. Když nebudeme určitou dobu pracovat, stráže nic neuslyší a budou myslet, že jsme se odevzdali svému osudu. Tím se jejich pozornost otupí." Byli jsme tedy zticha. Ale čekání bylo mým udatným hochům přece jen příliš těžké a nakonec jsem už nemohl jejich naléhání odolat. "Prohledám strop," prohlásil jsem. "Je tam poklop. Jde pouze o to, jestli ho otevřeme." "Umar na něj předtím, když mi stál na ramenou, nemohl dosáhnout," řekl Osko. "Tak tu pyramidu ještě zvýšíme. Halef se může posadit Umarovi na ramena. Snad to bude stačit. Jsi dost silný, abys je unesl oba." Halef vzal lampičku a posadil se Umarovi na záda. Umar si pak stoupl na záda Oskovi, který stál na podlaze na čtyřech. Pak se pomalu zvedal a Umar si mu stoupl na ramena. Aby nespadli, přidržovali se všichni tři co možná pevně skály. Halef natáhl ruku do výšky a oznámil: "Sidi, nahmatal jsem strop." "Mluv tišeji, někdo může být venku. Teď si posviť lampičkou." Viděl jsem

nahoře v rohu, kde jsme předtím zahlédli otvor, kmitat světélko. Halef se podržel levičkou a pravou rukou ohmatával strop. "Je ze silných kmenů," šeptal. "Ale ta malá padací dvířka jsou z prken." "To je dobře, protože budou tenká. Zaklepej na ně, abychom podle zvuku zjistili, jak jsou silná." "Ale oni mě uslyší." "Bylo by líp, kdyby nic nezpozorovali, ale taky je dobře vědět, jestli jsou nad námi stráže." Zaklepal a hned nato jsme slyšeli hlasitý smích a volání: "Poslouchejte, naši nepřátelé jsou pod námi u padacích dveří." Venku před chatrčí bylo slyšet otázku: "Je zastrčeno?" "Jistě." "Tak to se ven nedostanou. Postavili se jeden na druhého." "Ano, provádějí kouzla. Však až na ně přijde hlad, tak se budou točit jinak. Nejraději bych otevřel dveře." "To rozhodně nesmíš!" "Mohl bych jim dát jednu pažbou po hlavě." "Na to je ještě času dost. Ať zaklepají." "Slyšels, sidi?" zeptal se Halef. "Máme se dát pobít pažbami?" "Ne. Poprosíme ty pány, aby od poklopu odešli." "To určitě udělají." "Mé prosbě neodolají. Slez, Halefe, půjdu na tvé místo." Osko se pomalu skrčil, Halef mu slezl se zad a nakonec seskočil Halef s Umarových ramenou. "Nejdřív si trochu odpočiňte," řekl jsem, "protože teď to teprve bude namáhavé. Jsem těžší než Halef a budu muset zůstat nahoře déle než on." Čekali jsme několik minut, pak mě vzal Umar na ramena. "Teď dávejte dvojnásob pozor, abychom nespadli," napomínal jsem je. "Při mé zraněné noze by byl pád zvlášť nebezpečný." "Neměj strach, efendi," prohlásil Osko. "Budu stát pevně jako dub. Ta spára je tak úzká, že se můžeme opřít lokty o obě strany. To nám umožní, abychom stáli pevně." Umar tedy vystoupil znovu Oskovi na ramena. Byl jsem větší než malý hádží, a tak stačilo jen trochu natáhnout ruce, abych na poklop dosáhl. Málem jsem do něho vrazil hlavou. Lampičku jsem měl při sobě a posvítil jsem si na prkna. Na jedné straně poklopu byla přitlučena železná petlice, jíž byla nepochybně prostrčena závora. Obě špičky petlice pronikly

dřevem a byly zahnuty tak, aby se do něho zamáčkly. Zaklepal jsem na prkna ukazováčkem. Podle zvuku nemohla být silnější než dva centimetry. Na mé klepání se i nyní ozvala odpověď: "Slyšíš? Jsou tam zas. Ale to by museli zvednout i mě, aby vyrazili poklop." Protože jsem byl nyní mluvícímu blíže, rozeznal jsem zřetelně řezníkův hlas. Z jeho slov i podle zvuku se dalo soudit, že sedí na poklopu. To byla neopatrnost, kterou by člověk u lupiče nečekal. Čujan se nám začal vysmívat. Smích ostatních mu odpovídal, a pak jsem zaslechl slova: "Myším se nepodaří uniknout, protože kočky sedí před dírou." Tento hlas jsem nepoznal. Slyšel jsem však, že ten muž sedí vedle poklopu, asi v těch místech, kde jsem měl pod ním hlavu. "Slyšels?" zeptal se Halef. "Stráže jsou tu ještě. Teď je můžeš poprosit, aby odešly. Rád bych věděl, jak to chceš udělat." "Hned uslyšíš. Vyndej mi pušku a ti dva ať mi ji podají." "Aha, už rozumím. Kterou?" "Tu na medvědy." Říkal jsem to samozřejmě potichu, aby to stráže nade mnou nezaslechly. Halef podal pušku Oskovi a ten Umarovi. "Teď dávej pozor, Umare," zašeptal jsem. "Tady nahoře pod stropem nemám místo, abych zalícil. Mohu jen namířit hlaveň tím směrem, kam mají kulky letět. Vezmeš pažbu do obou rukou. Až řeknu jedna, vypálíš z pravé hlavně, a jak budu mít zase zamířeno, řeknu dvě a ty vypálíš z levé. Je ti to jasné?" "Ano, efendi." Držel jsem dvouhlavňovku v ruce a zamířil doprostřed poklopu, tam, kde seděl řezník. "Pozor! Jedna!" Zahřměl výstřel. Nad námi se ozval polekaný a bolestný výkřik. "Alláh! Oni střílejí!" Nebyl to hlas řezníkův, ale někoho jiného, kdo seděl na té části stropu, která se skládala z kulatiny. Zamířil jsem levou hlaveň na místo, kde se dvě polena stýkala, takže kulka nebude muset pronikat silným dřevem, ale jen překrývajícími se okraji. "Dvě!" Druhá rána zazněla v tom úzkém prostoru jako rána z děla. "Ó Alláhu, Alláhu!" křičel zasažený. "Jsem raněn! Jsem mrtev!" Čujan už nemluvil. Slyšel jsem předtím jeho zaúpění, ale

jinak ani slovo. Teď bylo slyšet hlasité sténání. "Osko, nejsem příliš těžký?" zeptal jsem se. "Když to nebude dlouho trvat, vydržím to." "Tak si odpočiňme. Máme času dost." Když jsem zase seděl dole na zemi a ostatní stáli okolo mne, řekl Halef: "Sidi, takové prosbě se opravdu nedá odolat. Trefils?" "Dvakrát. Čujan je zřejmě mrtev. Kulka pravděpodobně pronikla svalstvem jeho ctihodného zadku do těla. Ten druhý je jen zraněn." "Kdo to může být?" "Asi vězeňský dozorce. Kdyby to byl někdo jiný, poznal bych ho po hlase. Ale tenhle mluvil tak málo, že si na jeho hlas nemohu vzpomenout." "Myslíš tedy, že se teď už nikdo nahoru nepostaví?" "Třetí se už takové hlouposti nedopustí, protože by ho mohla stát život." "Jak ale ten poklop zvedneme? To je to nejdůležitější." "Ustřelím tu železnou petlici od stropu. Postačí několik přesných zásahů na oba konce, kterými vězí ve dřevě. Když vezmu větší množství prachu, tak určitě povolí." "A pak rychle ven a pryč," těšil se Halef. "Tak rychle, to nepůjde. Doufám, že nahoře ještě leží provaz, kterým vytáhli Múbarka. Pak bychom se mohli po něm venku spustit dolů. Ale musíme promyslet spoustu dalších věcí. Jakmile vystoupíme z otvoru, přivítají nás kulkami." "Myslím, že nahoře nebude nikdo," mínil Halef. "Přímo nad námi asi ne, ale na střeše chatrče jich bude několik. Ti by na nás mohli střílet otvory v plotě." "Běda! Tak tedy ven nemůžeme?" "Pokusíme se o to. Půjdu první." "Ne, sidi, radši já. Chceš, aby tě zastřelili?" "Tak zastřelí tebe." "Co na mně záleží?" "Záleží, a moc! Pomysli na svou Hanne, nejmilejší ze všech žen a dívek. A na mě žádná Hanne nečeká." "Ale ty máš i bez Hanne větší cenu než já s deseti největšími krasavicemi." "Nebudem se hádat. Hlavní je, že víc důvěřuji sobě než tobě. Já půjdu první a ty můžeš být druhý. Ale smíš jít, teprve až ti dovolím." Vytáhl jsem z opasku zelené sukno a obtočil jsem je kolem fezu. Halef to ve svitu lampičky uviděl a zeptal se: "Proč to děláš? Chceš se před smrtí nastrojit?" "To ne. Ale nasadím turban

na hlaveň ručnice a vystrčím otvorem. Naši nepřátelé si budou myslet, že jeden z nás se chystá vystoupit, a budou po turbanu střílet. Pak už nebudou mít nabito, protože nemají dvouhlavňovky, a já na ně vyrazím se svou henryovkou." "Správně. Jen dobře miř a ať nikdo neunikne!" "Jaképak přesné míření, vždyť je tma!" "Tma?" "Ovšem. Uvaž, jak dlouho už tady jsme. Venku zatím nastala noc. Už jste si odpočinuli a můžeme začít. Pamatujte si: až budu venku, vystoupí Halef až k otvoru. Ale nesmí vylézt, dokud mu neřeknu." Pověsil jsem si ručnici na rameno a vzal jsem do ruky pušku, která byla nabita větším množstvím prachu. Pak mě vzal Umar zase na záda a stoupl si na ramena Oskovi. Musil jsem jednat rychle, abych ty dva neunavil. "Budeme střílet jako předtím," zašeptal jsem Umarovi. "Nejdřív vypálíš z pravé a pak z levé hlavně. Budu mířit na špičky petlice. Pozor: jedna, dvě!" Zahřměly výstřely a kulky proletěly, protože jsem viděl oběma dírkami ven. Venku bylo jasné světlo. "Naši obléhatelé si rozdělali před chatrčí oheň," oznamoval jsem. "To je dobré, a zároveň nevýhodné. Uvidíme na ně, ale oni nás mohou zpozorovat také." "Jak to vypadá s petlicí?" ptal se Halef. "Podíváme se." Opřel jsem se o poklop a ten povolil. Mohutná ručnice splnila svou povinnost. "Sundej teď pušku, Umare," poručil jsem. "Poklop se dá zdvihnout. Teď stůjte pevně. Musím Umarovi na ramenou klečet." Po jisté námaze jsem tuto polohu zaujal, ale musel jsem se skrčit, protože jsem narážel hlavou na strop. Pak jsem vyrazil poklop, až se venku převrátil. Několik okamžiků jsem čekal, pušku připravenou k výstřelu. Nic nebylo slyšet. Ale venku bylo jasno a stíny plápolajícího ohně poskakovaly po skalách. Nasadil jsem na hlaveň turban a pomalu jej vystrkoval; přitom jsem vzdychal, jako když se někdo s námahou drápe ven. Lest se podařila - padly dvě rány. jedna kulka zavadila o hlaveň, takže mi málem vyrazila pušku z ruky. V mžiku jsem vysunul horní část těla nad otvor. Uviděl jsem

oheň. Na poklopu ležel mrtvý řezník, jak jsem si hned všiml, a na střeše stáli dva muži, kteří předtím stříleli po turbanu. Byli ode mne a od plošiny, která tvořila strop, odděleni plotem, jehož otvory předtím mířili. Ti neopatrníci zapomněli na to hlavní: že je mohu proti záři plamenů mnohem lépe vidět než oni mne. Jeden byl zaměstnán nabíjením, druhý zdvihal pušku a mířil na mne. Rychle jsem na něho zalícil. Zabít jsem ho nechtěl a mířil jsem mu proto na levý loket, který držel právě v takové výši, že jsem ho měl přesně na mušce. Stiskl jsem spoušť. Upustil pušku, zařval a zřítil se se střechy. Druhý se hbitě otočil, skočil rovněž dolů a utíkal k ohni. Byl to Bibar. U ohně seděl jeho bratr, Bárúd el Amáza a Manách el Barša. "Už jdou, už jdou! Zmizte od ohně!" řval Bibar. "Vidí vás a mohou na vás mířit." Ti tři vyskočili a všichni utíkali do lesa. Muž, na něhož Jsem naposledy střílel, byl zřejmě Múbarek. V tom okamžiku jsem si vzpomněl, že měl neobyčejně silnou paži. Měl ji pod rukávem obvázanou, protože ho zasáhla střela ve zřícenině v Ostromci. Překročil jsem plot a plazil se až k okraji plošiny. Předpokládal jsem správně. Dole bezvládně leželo dlouhé hubené tělo. Nahoře jsem nepoznal ani jednoho, protože skrz plot se daly rozeznat jen jejich obrysy. Na tuto stranu chatrče nemohla zář ohně proniknout. Byla tam docela slušná tma. Kdybychom mohli na tomto místě sestoupit, neviděl by mě nikdo z těch, kdo byli schováni za stromy. Tu jsem za sebou zaslechl hlas: "Sidi, jsem tady. Smím už vylézt?" "Ano, Halefe. Ale nestůj vzpřímeně, mohli by tě uvidět a střelit po tobě." "Ó, vždyť jsme nezranitelní!" "Nedělej si legraci. Polez!" Halef se ke mně připlazil. "Kdo to tu leží?" "Řezník Čujan. Zasáhla ho kulka." "Tak to ho brzy stihl trest. Alláh mu buď milostiv." Když jsem se důkladněji rozhlédl, uviděl jsem železný kruh, připevněný ke skále. Od kruhu visel přes okraj střechy provaz, kterým vytáhli Múbarka nahoru. "Po něm se ten vězeňský dozorce spustil," mínil Halef. "Nejspíš. To zařízení sem

přinesli s určitým záměrem. Což jestli ten dnešní kousek už provedli taky někomu jinému?" "Ach, sidi, možná že tady pod námi leží lidé, kteří byli umořeni hlady!" "Těm darebákům by něco takového bylo podobné. Přinejmenším to měli s námi v úmyslu. Spusťme lano do chatrče, aby se mohli Osko a Umar vyšplhat nahoru." Za chvilku seděli oba vedle nás. Marně jsme napínali zrak, abychom v lese objevili alespoň jednoho z uprchlíků. "Myslíš, že bychom nyní mohli spustit lano po vnější straně a nepozorovaně po něm sešplhat?" zeptal se Halef. "Ano," odpověděl jsem, "protože je tu tma. Ostatně si to můžeme vyzkoušet. Spustíme nejdříve mrtvolu. Na tu mohou klidně střílet. Mám zbraň připravenou. Jakmile se zablesknou jejich výstřely, mám cíl." Mým druhům dalo dost námahy, aby dopravili Čujanovu mrtvolu přes plot. Pak jsme jí provlékli pod pažemi provaz a pomalounku ji spouštěli, abychom protivníky vyprovokovali ke střelbě. Ale nic se nepohnulo. "Teď slezu nejdřív já," řekl jsem. "Odplížím se hned do křoví a odtamtud dále do lesa. Tam musím na nepřátele narazit, jestli tu dosud jsou. V prameni jsou jistě žáby a rosničky a jejich zvuky nebudou nápadné. Zůstanete tady nahoře tak dlouho, dokud neuslyšíte znamení. Když zaslechnete hlas rosničky, zůstanete tady, dokud oheň nedohoří. Když ale zakváká žába, jednou a silně, tak sestoupíte. Zůstanete pak dole, dokud nepřijdu." "To je pro tebe příliš nebezpečné, sidi." "Ale kdež! Co když ten starý Múbarek, který leží dole, má něco špatného za lubem a jen se přetvařuje. I vězeňský dozorce tady musí být někde schovaný. Dejte si proto pozor!" Ručnice ležela dole v chatrči. Pušku jsem si přehodil přes rameno, uchopil jsem provaz a rychle jsem se spustil dolů. Ležela tu řezníkova mrtvola a vedle ní Múbarek, bez hnutí, jako mrtvý. Provaz byl dost dlouhý. Uřízl jsem pořádný kus a toho darebáka jsem spoutal. Krvácel z paže a viděl jsem, že má roztříštěný loket. Asi padl na hlavu a omdlel.

Plížil jsem se dál, pořád podle skály, a byl jsem dobře krytý kapradím a křovinami. Přitom jsem měl stále na očích celý prostor kolem ohně. Cítil jsem se v bezpečí. Co vědí tihle lidé o indiánském plížení! Domnívají se, že jsem stále ještě na střeše, a pokud tu vůbec jsou, upírají zrak určitě tím směrem, a ne za sebe. A i kdyby mě zpozorovali, nemusím se bát. Se svou čtyřranovkou budu mít nad nimi převahu. Když jsem se tak odplížil asi padesát kroků, ucítil jsem náhle koně. Plazil jsem se dál a zaslechl hlasy. Brzy jsem uviděl zvířata i lidi. Koně byli uvázáni u stromů a naši nepřátelé stáli v hloučku a polohlasem rozmlouvali. Zvířata byla neklidná, protože je obtěžoval noční hmyz. Tloukla kopyty a oháněla se ocasy. To všechno způsobovalo takový hluk, že i ten největší nešika by se k nim potají dostal. Konečně jsem se doplížil těsně k nim. Zalehl jsem mezi dva koně do rákosí. Muži nebyli ode mne dál než na tři kroky. "Múbarek už to má za sebou," říkal právě vztekle Manách el Barša. "Starý byl osel, že se tak postavil do rány." "Já jsem tedy také osel, co?" ptal se Sandar. "Tys byl opatrnější a nenechal ses zasáhnout." "Ten cizinec by byl zastřelil i mě, kdybych nebyl utekl." "Kterýpak to byl?" "Který? Že se ptáš! Samozřejmě ten, jemuž říkají Kára ben Nemsí Efendi." "Ten že by s tou svou nemocnou nohou vylezl nahoru?" "Určitě. Kéž by si byl býval zlomil místo nohy vaz. Vzdal bych za to Alláhovi díky. Ale aspoň je vidět, že i on je zranitelný." "Hlouposti! Nikdy jsem nevěřil, že je nezranitelný. To je podvod." "Podvod? Poslyš, já tomu teď věřím víc než kdy jindy. Múbarek si ho vzal na mušku a já také, když vystrčil hlavu. Přísahám vám na svou čest, že jsem ho zasáhl. Ústí pušky, kterou jsem měl prostrčenou plotem, nebylo vzdáleno od jeho hlavy ani dva lokte; viděli jsme ji docela zřetelně. Oba jsme měli zásah. Viděl jsem, jak se hlava zaklonila dozadu, protože taková kulka má strašnou sílu. Ale současně jsem slyšel, jak kulky narážejí na skálu. Odskočily od hlavy a určitě by nás byly

zasáhly, kdyby nás byl nezachránil plot. V mžiku ležel ten efendi ve směru střelby a zastřelil Múbarka." "To je divné, to je moc divné." "Ano. Víte, že se nebojím ani čerta, ale z toho cizince mám strach. Na toho platí jenom nůž nebo čakan, a já ho dneska zabiju." "A víš jistě, žes měl nabito?" zeptal se Manách el Barša. "Dal jsem dvojnásob prachu. Představte si, stiskl jsem spoušť čtyři stopy od jeho hlavy." "Hm. Kéž bych si na něho mohl jednou vystřelit. Rád bych si to vyzkoušel." "Je to k zbláznění - zastřelí řezníka skrz strop a druhému roztříští nohu! Chudák, tak bídně zahynul." "Není ho žádná škoda," pravil Bárúd el Amáza drsně. "Už mi stál dlouho v cestě a jen nám překážel. Nedalo se před ním říci důvěrné slovo. Když jste ho přinesli do chatrče, dal jsem mu ještě pořádnou ránu pažbou." To bylo hrozné. Vězeňský dozorce byl zavražděn člověkem, kterého osvobodil. Špatný čin trestá sám sebe. Ti čtyři darebáci byli praví zplozenci pekla. "Tak se tedy rozhodněme. Čas utíká," řekl Sandar. "Zaútočíme na ně u chatrče?" "Ne," odpověděl Manách el Barša. "Je příliš světlo. Ti lotři nás uvidí a pak jsme ztraceni, protože oni na nás střílet mohou, ale naše kulky jim neuškodí. Musíme na ně vpadnout, až bude tma, a nesmějí nic tušit. Čtyři rány nebo bodnutí nožem a jsou vyřízeni." "Souhlasím. Ale kde se to má stát?" "V lese." "To ne, tam by se útok nemusel zdařit. Raději na kraji lesa, mezi křovím. I když není jasno, dávají hvězdy dost světla, abychom mohli vidět, kde udeříme. Naši nepřátelé půjdou stejnou cestou, kudy sem přišli, protože jinou neznají. Nemůžeme se minout. Nejlépe bude, když si na naše pronásledovatele počkáme tam, kde končí křoviny a začínají pole." "Dobrá," přisvědčil Bibar; po hlase jsem poznal, že má poraněná ústa a nos. "My jsme čtyři a oni jsou čtyři. Muž proti muži. Vy si vezmete na starost nosiče a toho mrňouse. Efendi však patří mně. Rozbil mi obličej, a tak musí být můj." "Bude sedět v nosítkách, protože nemůže chodit. Jak se k němu dostaneš? Než

otevřeš dvířka, budeš mít v těle kulku z jeho pistole." "Myslíš, že se budu tak dlouho zdržovat s nosítky? Ten domeček se skládá ze samých tenkých dřevěných destiček. Budu pracovat rychle. Rozmlátím čakanem nosítka na kousky a má rána zasáhne toho chlapa tak, že už druhou potřebovat nebude." "A když se to nepovede?" "Musí se to povést." "Pomysli na to, co se už stalo. Všude a pokaždé jsme si mysleli, že se to musí podařit, a přece nám ti ďáblovi chráněnci stále unikají. Musíme myslet na všecko. Může nás něco vyrušit. Co pak?" "Hm. Kdybychom věděli, kdy vyrazí ze Ziganci." "Určitě zítra. Budou si myslet, že máme naspěch, a pojedou za námi." "Pak tedy provedeme plán, o kterém jsem mluvil už odpoledne. Pošleme jim na krk našeho Suefa, který nám je přivede pod nůž. Je to náš nejchytřejší spojenec a zná krajinu až k Prizrenu tak dobře jako já svůj opasek. Jemu můžeme celou věc svěřit." "Navrhuji, abychom vyrazili hned. Nevíme, kdy naši nepřátelé chatrč opustí. Bylo by mrzuté, kdyby odešli dříve než my." Déle už jsem čekat nemohl. Odplazil jsem se zpátky ke skalám a odtud jsem se plížil dále k chatrči. Tam jsem se v přiměřené vzdálenosti chvíli schovával, abych se přesvědčil, že Žutovi lidé skutečně zmizeli. Pak jsem se zvedl a belhal jsem se dále. Přitom jsem se opíral rukou o skaliska. Levé koleno se mi přece jen špatně ohýbalo. Takto jsem ale mohl našlapovat jen na pravou nohu. Vzdal jsem se úmyslu napodobit kvákání žáby, protože jsem se brzy objevil v záři ohně, a jak jsem stál vzpřímeně, moji druhové mě zahlédli. "Pojďte dolů," nařídil jsem jim. Byl jsem najednou tak unaven, že jsem se musel posadit. "Měli bychom oba mrtvé prohledat," mínil Halef. "Možná že mají u sebe něco, co by se nám mohlo hodit." "Řezníkovi všechno ponechte," připomenul jsem jim. "To nám nepatří. Ať si s ním káhya udělá, co bude chtít. Ale co má u sebe Múbarek, to si vezmeme." Starý měl u sebe nůž a dvě pistole. Jeho puška ležela na střeše a nebyla nám k ničemu. Ale

dva velké plné váčky mu Halef vytáhl z kapes. "Al hamdu li'lláh!" zvolal. "Zde vězí kalifové a znalci koránu! Sidi je tu i zlato!" "Ovšem, kdo může dát vrchnímu hodžovi pět tisíc piastrů, aby ho propustil, ten musí mít peníze. Můžeme mu je vzít a nemusíme se obávat, že se dopouštíme něčeho nezákonného." "Samozřejmě že si je vezmeme. Vzpomeň si, jak šťastná byla Nebatja a jakou měl radost handži Sukni a košíkář Abid. Těmito penězi můžeme zmírnit mnoho starostí a otevřít si bránu do nebe." "Tak si je vezmi k sobě. Budeš naším rozdílečem almužen, milý Halefe." "Děkuji ti. Budu svůj úřad vykonávat věrně a poctivě. Spočítejme ty peníze." "Na počítání teď nemáme čas, musíme pryč. Odnes ty dva muže do chatrče. Už tam leží mrtvý dozorce." "Toho jsi také zastřelil?" "Ne, pouze zranil, ale Bárúd el Amáza ho dorazil pažbou, protože mu začal být nepohodlný." "To je ale darebák! Jen až se mi dostane do rukou! Chopte se nosítek, vy dva. Nejdřív odneseme sidiho dovnitř." Když mě moji druhové usadili a vyšli opět ven, aby přinesli řezníkovu mrtvolu a Múbarka, zaslechl jsem hrozné sténání. Dozorce nebyl ještě mrtev. Když se Halef vrátil, musel přinést hořící poleno a v jeho záři jsme uviděli starcovu lucernu, která stála na lavici a byla rozžata. Teď jsme si mohli sténajícího dozorce prohlédnout. Vypadal strašně. Má kulka mu roztříštila stehno a po úderu pažby měl rozraženou lebku. Nebyla naděje na jeho záchranu. Díval se na nás vytřeštěnýma očima a mlčel. "Tady máš můj fez, Halefe, a přines vodu." Tyto pokrývky hlavy jsou zhotoveny z tak husté látky, že se v nich voda udrží. Vpravili jsme umírajícímu trochu vody do úst a několikrát jsme mu polili hlavu. To mu zřejmě udělalo dobře, protože se mu vyjasnilo v očích. Díval se teď na nás, jako by přicházel k vědomí. "Znáš nás?" zeptal jsem se ho. Přisvědčil slabým kývnutím hlavy. "Za několik minut budeš stát před věčným soudcem. Víš, kdo ti roztříštil lebku?" "Bárúd el Amáza," zašeptal. "Ten, o němž ses

domníval, že mu prokazuješ dobrodiní. Byl jsi sveden, a Alláh ti odpustí, když před smrtí projevíš lítost Přiznej se: Je Múbarek Žut?" "Ne." "Kdo je tedy Žut?" "To nevím." "Nevíš ani, kde bydlí?" "V Šar Dagu, nedaleko vesnice, která se jmenuje Vejča." "Severně od Kalkandele?" Opět jenom přikývl, protože už nemohl mluvit. Odpovídal přerývaně a tak tiše, že jsem musel přiložit ucho k jeho ústům, abych mu rozuměl. "Sidi, umírá," povzdechl Halef soucitně. "Přines vodu." Šel pro ni, ale už jí nebylo třeba, protože nám muž zemřel pod rukama, aniž promluvil slovo. "Dopravíme obě mrtvoly a Múbarka do druhé místnosti," rozhodl jsem. "Ať si je pak káhya odveze." "Efendi, starý má oči otevřené. Je už při smyslech," pravil Osko a posvítil lucernou Múbarkovi do obličeje. Halef se okamžitě shýbl, aby se přesvědčil. Ten starý hříšník skutečně nabyl vědomí. Dával si sice pozor, aby nepromluvil, ale jeho pohledy dokazovaly, že o sobě ví. Šlehala z nich taková zášť, s jakou jsem se dosud u nikoho nesetkal. "Ty ještě žiješ, starý kostlivče?" osopil se na něj Halef. "Bylo by opravdu škoda, kdyby tě byla kulka usmrtila, protože takový konec si nezasloužíš. Musíš umírat v mukách, abys předem okusil radostí, které tě očekávají v pekle." "Pse!" zasyčel ten zloduch vztekle. "Ty mizero, tak my jsme měli zemřít hlady? Myslíš, hlupáku, že můžeš uvěznit takové slavné hrdiny, jako jsme my? Pronikneme kamením a projdeme železem. Ty však budeš marně křičet z vlastní pasti o pomoc a útěchu." Byla to samozřejmě jenom planá pohrůžka. Raněný byl odnesen do zadní místnosti v chatrči a položen mezi obě mrtvoly. Mysleli jsme si, že trochu smrtelné úzkosti tomu zlotřilci neuškodí. Když jsem si podrobněji prohlédl nosítka, ukázalo se, že se dá domeček sejmout. Dal jsem to tedy provést, protože tak budu mít cestou volné ruce. Hodil jsem si přes rameno obě pušky, a když jsme uhasili oheň, nastoupili jsme zpáteční cestu, já opět v nosítkách. Múbarkovi jsme předtím povolili provaz. Mohl se

zvednout a přecházet. Železem pobité dveře jsme však zavřeli na závoru. Zanechali jsme starého ve strachu, že tu zůstane bez pomoci. V noci se lesem necestuje dobře, pokud zde není prokleštěná cesta, a k tomu ještě s nosítky. Přesto jsme se drželi předpokládaného směru. Moji druhové našlapovali co možná tiše. Halef měl pistole připravené k výstřelu a já svůj revolver pro všechny případy také. Když jsme měli les za sebou, zahnuli jsme doprava, směrem k loukám u Zletovské, kde už byla krajina otevřená. Tuto okliku jsme udělali proto, abychom se vyhnuli boji, který by nám mohl přinést ne-li smrt, tedy aspoň zranění. Dostali jsme se šťastně do našeho hanu. Prošli jsme přední místností, kde seděli hosté, a odnesli mě do "parádního pokoje". Tam seděl Ilja. Jakmile nás spatřil, vyskočil ze židle. "Efendi," divil se, "vždyť máš být v Kratovu!" "Kdo ti to řekl?" "Čujan." "On tady byl?" "Ano, a chtěl vaše koně. Byl velmi rozzloben, když jsem mu řekl, že vám je nemohu poslat, protože jsi plnou moc opět odvolal. Vyhrožoval mi tvým hněvem. Že prý musíš být odnesen do Kratova a že se tam musíš po příchodu shledat se svými koňmi." "Vždyť jsem to tušil! Chtěl mě připravit o mého vraníka, a nejen o něj, ale i o život." "O život, říkáš?" "Ano, mohli bychom ti o tom hodně vykládat. Řezník je mrtev." "Stalo se mu neštěstí?" "Ano, považuješ-li za neštěstí, že jsem ho zastřelil." "Zastřelil?" zvolal Ilja polekaně. "Ty? Ovšem že je to neštěstí, pro něho, pro jeho rodinu, a také pro tebe." "Proč pro mne?" "Udělals to úmyslně?" "Nu, zastřelit jsem ho nechtěl, ale zasáhnout ho má kulka měla." "Takže jsi to udělal po zralé úvaze. Musím tě tedy zatknout jako vraha." "Proti tomu ostře protestuji. Neříkal jsi mi, že řezník je Škipetar?" "Ano, dokonce Miridit." "On odtud vůbec nepochází?" "Ne. Jeho otec sem přišel z Orosu; tam je Miriditů nejvíc." "Co je ti tedy do jeho smrti? Podléhají Miriditi pádišáhovýrn zákonům?" "Ne, považují se za svobodné Arnauty." "Víš také, že se spravují sami mezi sebou, a to podle starých

Skanderbegových zákonů?" "Ovšem že to vím." "Pak se tedy nemusíš o řezníkovu smrt starat. Zabil jsem ho, a jestli právem či neprávem, to je u těchto lidí jedno. Propadl jsem zákonu krevní msty a příbuzní mrtvého ji na mně musejí vykonat. Ty ale nemáš s tou věcí nic společného." "Ach," oddechl si Ilja zhluboka. "To je mi jen milé." "Tak jsme se dohodli. Ale je tu ještě jeden mrtvý." "Kdo je to?" "Dozorce z Edirnu, který pustil jednoho vězně a uprchl s ním. Tento vězeň ho zabil. U těchto dvou mrtvol najdeš i Múbarka, kterému má kulka roztříštila loket." "Jemu také? Efendi, ty jsi hrozný člověk." "Naopak, jsem velký dobrák. Ale nemohl jsem jednat jinak." "Jak se to všechno stalo?" "Posaď se u nás; musím ti to povědět." Káhya se posadil a já jsem začal líčit, jak se všechno udalo. Měli jsme dost času, a tak jsem se mohl zmínit téměř o všech podrobnostech. Vyprávěl jsem mu také, proč pronásledujeme Bárúda el Amázu. Iljovi hned bylo jasné, jaké máme úmysly, a lépe pochopil, s jakými darebáky jsme měli co dělat. Když jsem skončil, chvíli zaraženě mlčel. "Je něco takového vůbec možné?" řekl pak udiveně. "Vždyť vy jste jako ti rytíři kalifa Harúna ar Rašída, kteří objížděli celou říši, trestali zlé a odměňovali dobré." "Ó, takoví vznešení a skvělí lidé nejsme ani v nejmenším. Muži, o kterých jsem ti vyprávěl, ublížili našim přátelům nebo i nám. Ještě nyní chtějí spáchat jisté zločiny a my je pronásledujeme, abychom jim v tom zabránili. Co teď uděláš?" Ilja se poškrábal oběma rukama na hlavě a po chvíli odpověděl: "Dej mi nějakou dobrou radu." "Jsi úřední osoba a musíš tedy vědět, co je tvou povinností. Mých rad ti není zapotřebí." "Věděl bych, co mám dělat, kdyby ses nebyl dopustil velké hlouposti. Proč jsi střelil Múbarka jen do lokte? Nemohl jsi mířit na hlavu nebo na srdce? Byl by sprovozen ze světa." "To říkáš ty, kahya?" "Ne, teď s tebou nemluví kahya. Kdyby byl starý také mrtev, dal bych všechny tři pohřbít a už by se o tom nemluvilo. Teď se ale musím

Múbarka zmocnit a předat ho soudu. A to je zlé." "Já v tom nic zlého nevidím. Naopak, získáš si tím zásluhy. Uprchl z vězení v Ostromci. Ty ho chytíš a pošleš do Skopje, a tím to skončí." "Ještě se mi vysmívej! Nemáš tušení, jak to se mnou může špatně dopadnout. Ale ty stěží vyvázneš ze Ziganci životem, protože padneš za oběť krevní mstě." "Má tady řezník mužské příbuzenstvo?" "Ano, bratra Hajdara." "Nevíš, jestli je dnes doma?" "Hajdar tu je, protože můj čeledín nedávno vyřizoval můj vzkaz jemu, a ne Čujanovi." "Hm. To je ovšem povážlivé. Jestli je takový jako jeho bratr, musím se mít před ním na pozoru." "Je přinejmenším takový. Já sám jsem ho nepovažoval za tak poctivého člověka jako Čujana. A protože Čujan byl darebák, bude jeho bratr Hajdar ještě větší. Dokud tady budeš, nejsi si jist životem. Proto bych ti rád dal dobrou radu: bezodkladně nasedněte na koně a odjeďte. To bude to nejlepší, co můžete učinit." "A taky to nejlepší pro tebe, viď? Když budeme pryč, necháš jednoduše Múbarka utéci. Nebudeš se muset bát jeho pomsty, ještě ti bude vděčný." Začervenal se. Zřejmě jsem uhodl. Přesto řekl: "Nemysli si o mně takové věci. Svou povinnost splním do posledního puntíku." "To také od tebe očekávám. Žádám pouze to, aby ses Múbarka zmocnil ještě dnes večer. Obě mrtvoly tam mohou pro mne za mne zůstat." "Ale co si s ním počnu?" "Necháš ho tu ve vězení a ráno ho dopravíme do Skopje." "Pro všechny svaté! Alacyové zaútočí na můj dům." "Pomůžeme ti ho bránit." "A jejich pomsta mě stihne později." "Alacyové ti nemohou ublížit, protože je zítra odvezeme do Skopje a s nimi Manacha el Baršu a Bárúda el Amázu." "A už je máš?" "Ne, ale hned je přivedeme." "Jak?" "S pomocí zdejších obyvatel. Vyzveme je, aby proti nim vytáhli." "To se ti poděkují, efendi." "Budou nám muset pomoci. Už jsi zapomněl, že jsem sultánovým chráněncem?" "Bohužel." "Musíš tedy mého příkazu uposlechnout. Ti čtyři lupiči jsou venku

v houštinách. Není nic snazšího než je obklíčit a zatknout." "Ó, to se mýlíš. Budou se bránit." "Musíte to zařídit tak, aby se k obraně vůbec nedostali." "Jak to máme udělat?" "Až se tu lidé shromáždí, tak jim to vysvětlím." "Až dám vyhlásit, oč jde, nepřijde nikdo." "To nesmíš. Přeci nepopřeš, že máš podle zákona právo a dokonce povinnost povolat v takovém případě ku pomoci všechno bojeschopné obyvatelstvo." "Ano, takové právo mám." "Svoláš tedy své muže a dáš jim rozkaz, aby se co nejrychleji shromáždili i se zbraněmi v této místnosti. Až tady všichni budou, sám jim řeknu, co od nich chceme. Promluvíme k nim tak, aby byli pyšní na to, že proti těm zločincům potáhnou." Ilja měl ještě nějaké námitky, ale já jsem na svém požadavku trval. Konečně prohlásil: "Nuže, když to tak přísně nařizuješ, přivedu své policisty a v tvé přítomnosti je poučím." Když odešel, Halef řekl: "Já tě nechápu, sidi. Myslíš si opravdu, že tihle statní sultánovi poddaní jsou schopni chytnout třeba jen mouchu?" "Ne. Chci si z nich vystřelit. Cestuji, abych poznal země a národy. Rád bych jednou viděl obyvatele tohoto místa pohromadě, jak se baví a veselí. Dnes jsme prožili nebezpečné chvíle a smíme si tedy dopřát trochu zábavy." Moji druhové souhlasili. Byli zvědavi na tu ozbrojenou domobranu, která se tu měla, shromáždit. Po chvíli se handži vrátil a přivedl strážníka. Příliš zastrašujícím dojmem nepůsobil. Měl sice neobyčejně mohutné vousy, ale to ostatní se k nim jaksi nehodilo. Vypadal hladově a oblečen byl do krátkých kalhot a do starého, roztrhaného, vpředu zalátaného kabátu. Od kolenou dolů byl neoděný. Kolem hlavy měl laciný bavlněný šátek, jaké se u nás prodávají na jarmarku. V ruce držel hůl z olivového dřeva, tlustou jako dětská noha. Místo rukojeti měla srp - k čemu, to jsem nepochopil. Jestli měla sloužit jako zbraň, pak by ta hůl byla velmi nebezpečná. "Efendi, to je můj strážník," řekl kahya. "Chceš ho poučit sám?" "Ne. Učiň to ty. Ty jsi jeho představený a musíš udílet

rozkazy." Ilja dal strážníkovi příkaz tak, jak bych to udělal i já. Pak jsem se ho zeptal, kolik má v zásobě piva. "Právě včera jsem udělal novou várku," odpověděl. "Vystačíte s ní celý týden." "Prodal bys mi ji?" "Ano. Ale nač tolik piva potřebuješ?" "Ať strážník tvým lidem řekne, že dostanou všechnu arpa suyu, co tady je, a ještě navíc rakiji, když správně vykonají, co se na nich žádá." Tu pozdvihl strážník svou hůl jako ku přísaze a sliboval: "Efendi, veliká je tvá dobrota. Alláh je mi svědkem, že budeme bojovat, jako bychom táhli do pole proti nepřátelům pádišáha." "Víš tedy, oč jde?" "Ano. Kahya, můj pán, mě poctil svou důvěrou a řekl mi to." "Ale mluvit o tom nebudeš?" "Ani slova. Má ústa budou zavřená jako kniha se sedmi pečetěmi, v níž se nesmí listovat, a jako železná truhla, od které se ztratil klíč." "To bych ti taky radil. A teď si pospěš!" "Poletím jako myšlenka, která ve vteřině oběhne celou zemi." Otočil se ke dveřím a důstojně, odměřeným krokem vycházel. "Něco takového tu ještě nikdy nebylo," prohlásil handži. "V téhleté vesnici ještě nikdo nedal všem mužům nalít, a cizinec už teprve ne. Efendi, po léta vás tady budou velebit a po celý život na vás vzpomínat." "Kolik bude to pivo stát?" "Padesát piastrů." "A kolik mužů přijde?" "Asi dvacet." "A kolik tady stojí tučný skopec?" "Ó, ten je tu mnohem levnější než v Cařihradě nebo v Edirnu, odkud přicházíš. Zaplatíš pouhých patnáct piastrů." "Tak tedy můžeš těm lidem říci, že si smějí, budou-li stateční, tady na tvém dvoře opéci na rožni dva skopce." "Efendi, svoláváš požehnání vesnice na svou hlavu. Lidé budou ..." "Dobrá!" přerušil jsem ho. "Ty máš tučné skopce. Vyber dva a postarej se, abychom se i my pořádně navečeřeli." "Budeš se mnou spokojen. Postarám se o vás, jako by byl u mne hostem sám kalif." A odběhl. "Už má dobrou náladu," smál se Osko. "Ano, ale ta jeho veselost se mi nelíbí. Zdá se mi, že si najednou nedělá starosti o životy a bezpečnost svých bojovníků. To je mi podezřelé. Udělá nějaké opatření, aby měl

jistotu, že se jim nemůže nic stát." "Přeci nám nemůže uškodit." "To ne. Ale vyplaší naše nepřátele. To je jediné, co dokáže." Trvalo dost dlouho, než se dostavil první hrdina. Když se konečně objevil, otevřel káhya dveře do přední místnosti a hlásil: "Efendi, už jdou. Mám podávat arpa suyu?" "Ne. Nejdřív musejí tví muži ukázat, že jsou stateční." Přicházeli další a další. Každý přistoupil k otevřeným dveřím, uklonil se nám a zvědavě nás pozoroval. Ale v jejich pohledech se odráželo ještě něco jiného než pouhá zvědavost či radost z hodů, které je očekávaly. Ty oči byly vychytralé! Ti lidé měli nějaké tajemství, které jim dělalo potěšení. Všichni byli ozbrojeni puškami, pistolemi, sekerami, noži, srpy na dlouhých násadách a podobným nářadím. Po chvíli jsme slyšeli hlasitý jásot válečníků. Viděli jsme, že vstupuje strážník a za ním několik mužů. I oni byli ozbrojeni, ale kromě, toho měl každý s sebou hudební nástroj. Strážník k nám s celým tím zástupem rázně a důstojně připochodoval. "Efendi," hlásil, "bojovníci jsou shromážděni a očekávají tvé rozkazy." "Dobře. Co to přivádíš za lidi?" "To jsou hudebníci, kteří budou hrát vojenské skladby a písně k tanci i zpěvu. Tím se bojovníci povzbudí k největší statečnosti." "Vy chcete táhnout proti nepříteli s hudbou?" "Ovšem. Tak se to dělá v každém vojsku. Při útoku se troubí." To bylo ohromné. Loupežníci měli být v tichosti obklíčeni, a tenhle strážník chce proti nim vytáhnout s hudbou! Ale protože mluvil o útoku a o vojenské hudbě, určitě už svým bojovníkům prozradil, oč jde. Přestoupil tedy můj zákaz; prozatím jsem mu však nic neřekl. Nepustil mě ostatně ke slovu. Popadl jednoho muže, který měl na břiše připnutý předmět podobný bubnu a v rukou dvě paličky, smýkl jím přede mne a oznamoval: "Tenhle tluče na buben. Umí to mistrovsky." Odstrčil ho a přitáhl druhého, který nesl obruč, na níž byla napjata kůže. "Tenhle drnká na tamburínu a tenhle píská na flétnu." Při těchto slovech ke mně postrčil muže,

který držel dlouhou dřevěnou píšťalu, pak smýkl i jím stranou a popadl dva další, kteří zřejmě ovládali strunné nástroje. "Tenhle vrzá na kytaru a tenhle skřípe na housle," vysvětloval. "Ale teď přijde to hlavní, efendi. Tady ten poslední má opravdový válečnický nástroj. Je hrdinou tónů, protože udává takt, a když chce, dokáže nepřítele odfouknout. Troubí na pozoun a tomu nikdo neodolá. Budeš s naší hudbou navýsost spokojen." Majitel pozounu zřejmě z mého výrazu vyrozuměl, že jeho nástroji příliš nedůvěřuji, a spěšně mě ujišťoval: "Efendi, buď bez starosti. Tenhle pozoun splní svou povinnost." "Doufám." "Protože k arpa suyu přidáš ještě rakiji, utluču svým pozounem oba Alacye k smrti." "Osle!" pošeptal mu strážník, "ještě to nemáte vědět." "Ach tak," mínil hrdinný pozounista, "tak tedy beru svá slova zpět." "Už je to venku," řekl jsem se smíchem. "Tak vy už tedy víte, co máte dělat?" "Efendi, nedali mi pokoj, dokud jsem jim to neřekl," omlouval se strážník. "Byli tak rozpáleni statečností, že bych se octl v nebezpečí života, kdybych jim to neřekl." "To je správné, že sis zachránil život. Aspoň nemusím těm statečným lidem vykládat, co od nich chci." "Ale krátkou řeč bys měl přece pronést, abys je ještě více rozohnil. Pak budou neporazitelní." "Řeč pronesu já, není-liž pravda, sidi?" mínil Halef. Protože jsem věděl, jak rád řeční, přikývl jsem na souhlas a pak jsem se strážníka zeptal: "Kdo ty bojovníky povede?" Prohlásil důstojně: "Samozřejmě já. Jako strážník jsem polní maršálek tohoto vojska. Budu postupovat podle plánu. Rozdělím vojsko na dvě poloviny, jimž budou velet dva divizní generálové. S nimi zločince potají obklíčíme a zajmeme. Nemohou nám uniknout, protože půjdeme ze dvou stran." "Výborně. A k tomu budete vyhrávat!" "Ano, protože tím naženeme nepříteli hrůzu, jak se jen přiblížíme. Pak ti položíme ty zločince svázané k nohám. Ale protože jistě chápeš, jak budeme stateční a smělí, není třeba čekat s oběma skopci, až se vítězně

vrátíme. Můžeš je nechat upéci již teď. Přivedl jsem několik žen, které tomu dobře rozumějí. Už jsou venku na dvoře a činí přípravy. Maso nad ocasem, které je nejjemnější a nejlepší, dostanete vy, protože víme, čeho si žádá zdvořilost." "To tady budou i ženy?" "Ó, nejen ženy. Podívej se na dvůr a uvidíš také syny a dcery těchto žen." "Nuže, ať káhya poručí čeledínovi, aby zabil ne dva, ale čtyři skopce a odevzdal je ženám." "Efendi, ty dobrodiním přímo překypuješ. Ale abychom nezapomněli to hlavní: kdo dostane ty čtyři kůže?" "Budou rozděleny mezi čtyři nejudatnější." "V tom případě jsem jist, že aspoň jednu dostanu já. Ale teď ať začne tvůj druh se svou řečí, protože horlivost mých bojovníků se už dá stěží udržet na uzdě." Odešel se svými hudebníky do přední místnosti. Halef se postavil mezi dveře a pronesl svou řeč. Byl to mistrovský výkon. Přímo hýřil oslovováním posluchačů jako hrdinové, nepřemožitelní, výteční, a mezi to zamíchal spoustu sarkastických narážek, jimž jsme rozuměli pouze my. Když skončil, zaznělo něco, co mě tak polekalo, že jsem vyskočil ze židle. Bylo to, jako když je půl tuctu amerických buvolů naraženo zaživa na rozen a vyráží bolestný řev. Na můj dotaz hostinský odpověděl: "To byl pozoun. Troubilo se k nástupu." Místnost se vyprázdnila. Venku před branou zazněl hlas maršálkův. Rozdělil své vojsko do dvou oddílů a pak se ti hrdinové dali na pochod.

UNIKL JSEM SMRTI JEN O VLÁSEK

Ponechali jsme ty odvážlivce jejich hrdinství a vytáhli jsme čibuky. Venku na dvoře plápolalo několik ohňů a na nich se pekli skopci. Protože byli tak laciní, mohli jsme si takové hýření dovolit. Ilja neměl nic na práci. Posadil se k nám, zapálil si také dýmku a zahloubal se do úvah, zda bude zajat jeden z těch čtyř, na něž máme spadeno, či všichni čtyři, nebo žádný. Přitom měl v obličeji výraz, z něhož jsem usoudil, že něco skrývá. "Když je stihne neštěstí," pravil, "co si počneme?" "Tak ty zločince nedostaneme." "Já myslím, co se týče piva." "Vypije se i tak." "A skopci?" "Snědí se i tak." "Mluvíš jako mudrc, efendi, protože když jsou Alacyové pryč, není ani největší statečnost k ničemu." "Maršálek se už postará, aby zmizeli. Jeho hudba je k tomu pobídne. Či už je snad varoval předem?" "Varoval? Jak to myslíš?" "Tvůj policista k nim totiž mohl zaskočit a docela přátelsky jim sdělit, že na nás číhají zbytečně, protože už jsme tady u tebe." Podíval se na mne pátravě, zda to myslím vážně. "Efendi, co si to myslíš!" "Je to docela dobře možné. A při té příležitosti jim taky řekl, aby se trochu uklidili stranou, protože musí shromáždit své statečné bojovníky a zaútočit na ně." "Ale to přece neudělá. Zná své povinnosti." "A co když jsi mu to poručil?" Káhya se začervenal, uhnul pohledem a nejistě odpověděl: "Podezíráš mě z toho?" "Připadáš mi neobyčejně vychytralý. Tvá velká starost o bojovníky je tatam a první z nich přišel tak pozdě, že si opravdu myslím, že si tvůj policista udělal malou procházku k lesu. Ale nebudu ti připomínat, že máš obyvatele Ziganci na starosti. Doufejme, že jich v boji padne jen málo." Řekl jsem to žertem. Odpověděl skoro týmž tónem: "Mí vojáci budou bojovat jako lvi. Takové zbraně jako vy ovšem nemají, ale se svými budou umět zacházet. S naší puškou by se

nedala odstřelit železná petlice od dřeva. V životě jsem tak těžkou pušku neviděl." Vzal mou ručnici, která byla opřena o stěnu, do ruky a potěžkával ji. "Je nabitá?" "Ano. Jakmile vystřelím, hned ji znovu nabiju. Tak to dělají všichni lovci." "To ji raději odložím." Musím poznamenat, že jsme seděli u stolu, který stál u otevřeného okna. Seděl jsem k oknu obličejem a Halef zády. Napravo ode mne seděl Ilja, nalevo Umar a za mnou stál Osko, který si právě nacpal dýmku a vstal, aby si ji zapálil od lampy. Zůstal za mnou stát a díval se na handžiho, který právě položil pušku na stůl tak, že jsem ji měl naštěstí při ruce, a sahal po henryovce. Handži se mě ptal, jak se s ní zachází, a já jsem mu zrovna vysvětloval, že mohu vypálit dvacet pět ran bez nabíjení. Z tohoto vysvětlování jsem byl náhle vyrušen Oskovým poděšeným výkřikem: "Efendi, proboha! Pomoc!" Ohlédl jsem se. Černohorec ukazoval na okno. Oči měl rozšířené hrůzou a v obličeji byl bledý jako smrt. Když jsem se tam ohlédl, díval jsem se přímo do ústí hlavně. Střelec stál venku na ulici a položil si pušku tak, aby měl ve mně jistý cíl. Jsou chvíle, kdy si člověk v jediném okamžiku vybaví všechny důsledky, k nimž by jinak potřeboval několik minut. Jedná pak zdánlivě pouze instinktivně; ale ve skutečnosti dochází jeho mozek k logickým závěrům, jenže spojení myšlenek je bleskové. Puška byla namířena na mé čelo tak, že jsem neviděl celou hlaveň, ale pouze otvor ústí. Nepatrné uleknutí a zaváhání by znamenaly jistou smrt. Musel jsem jednat bleskurychle. Ale jak? Uhnu-li hlavou rychle na stranu, nebudu sice zasažen já, ale Osko, který stojí za mnou. Abych ho zachránil, nesmím dát vrahovi zmizet cíl, totiž svou hlavu. Začal jsem tedy rychle pohybovat hlavou sem a tam, takže cíl stále uhýbal, a uchopil jsem svou pušku na medvědy. Nezalícil jsem - to by vrah totiž zpozoroval - ale vysunul jsem pušku, přidržel obě hlavně proti hrozivému ústí a stiskl; obě rány vyšly téměř současně. Od Oskova výkřiku až k oběma výstřelům uběhla

tak krátká doba, že se nedá ani změřit. Sotva výkřik dozněl, už zaduněly dva výstřely, přesněji řečeno tři, protože ten člověk venku také stiskl spoušť, naštěstí asi o desetinu vteřiny později než já. Po výstřelu následoval venku pronikavý výkřik. Halef zaslechl Oskovo varovné zvolání a otočil se k oknu, ale má puška byla zrovna tak rychlá jako jeho pohled, takže cizí hlaveň ani neviděl. Vyskočil se židle a volal: "Co se děje, sidi? Ty střílíš?" "Je tu vrah!" odpověděl Osko, který až do této chvíle stál nehnutě s napřaženou rukou. Já jsem zatím vyskočil, hodil jsem pušku na stůl a vytrhl krátkou ručnici Iljovi z rukou. Nemohl jsem vidět, kdo stojí venku. Jestli tam ten darebák dosud je, tak s ním bude zle, protože jsem se postavil stranou od okna, abych netvořil přímý cíl, a vypálil jsem osm ran za sebou. Můj věrný hádží okamžitě pochopil, oč jde. "Už nestřílej!" volal na mne. V nejbližším okamžiku stál u okna a chtěl vyskočit ven. "Neblázni, Halefe!" zvolal jsem a chytil jsem ho za nohy, abych ho stáhl zpět. "Musím ven!" vykřikl, vytrhl se mi a seskočil na ulici. Učinil jsem svou zdravou nohou rychlý, dlouhý krok a octl jsem se u okna. Stěna nebyla silná. Rychle jsem vystrčil nejdříve pušku a pak hlavu a levou ruku z okna. Dál jsem se nedostal, protože okno bylo na mne příliš úzké. Viděl jsem, jak Halef běží napravo, kde byla dokořán otevřená široká vrata do dvora a kde zář plápolajících ohňů osvětlovala ulici. Zároveň se oddělila od tmavých dveří protějšího řezníkova domu postava a běžela za Halefem. Je to nepřítel? Zalícil jsem. Tu jsem viděl nějakého člověka proběhnout kolem dveří. V záři plamenů se dal jasně rozeznat. "Manachu el Baršo!" zařval za ním Halef. I já jsem ho poznal a viděl jsem, jak se Halef žene kolem vrat. Zamířil jsem na úzký osvětlený prostor, kudy musel proběhnout ten třetí, který pronásledoval Halefa. Náhle se ve světle objevila postava pronásledovatele. Byl oblečen stejně jako nebožtík řezník. Když jsem ho měl na mušce, vystřelil jsem, ale nezasáhl. Protože jsem

měl vysunutou pouze levou paži, musel jsem střílet a mířit vlevo. Je téměř vyloučeno, aby člověk v noci a k tomu v nepohodlné, stísněné poloze, oslněn plápoláním ohňů, přiložil pušku k levé tváři, zavřel pravé oko a zasáhl cíl. Vtáhl jsem se zase do pokoje a poručil Oskovi a Umarovi: "Rychle za ním! Pokojem a dvorem ven a doprava nahoru po ulici. Halef se octl mezi dvěma protivníky!" V tom okamžiku padlo několik výstřelů z pistole. Oba se chopili pušek. "Pušky ne! Tady budou něco platné jen nože a pistole. Vpřed, vpřed, rychle!" Moji druhové okamžitě běželi statečnému hádžímu na pomoc. Já jsem bohužel byl ve svém stavu bezmocný. Ilja seděl stále ještě strnule na svém místě a držel ruce v té poloze, jak jsem mu z nich vytrhl ručnici. Od Oskova varovného výkřiku se dosud nepohnul a nepromluvil. "Ef-ef-efen-fendi," začal koktat, "co to bylo?" "Vždyť jsi to viděl a slyšel." "Stří-střílelo se." Uchopil jsem ho za rameno a zatřásl jím. "Handži, no tak, vzpamatuj se! Vždyť jsi úplně bez sebe strachem." "Platila ta rána mně?" "Ne, mně," pravil jsem se smíchem. "Myslel jsem, že mě chtějí zastřelit za to, že jsem vám pomáhal." "Ne, o tvůj drahocenný život nešlo, ale o můj. Zavři okenici. Nedáme už nikomu příležitost, aby na nás ještě jednou vystřelil." Ilja se potácel, když můj příkaz plnil. Jistě nebyl zbabělý, ale rychlost, s jakou se to všechno odehrálo, ho zcela popletla. Když zavřel okenici, klesl opět na židli. Zapálil jsem si znovu dýmku. "Ty kouříš, efendi?" podivil se. "Ostatní venku bojují." "Co bych jim tam byl platný? Kdybys byl pořádný chlap, tak bys jim běžel na pomoc." "Děkuji pěkně. Mne se to netýká." "Tak si taky zakuř." "Třesu se ještě na celém těle. Ta tvá stará ručnice bouchla jako kanón." "Ano, má trochu hluboký hlas, ta dobrá stařenka. Hned ji zase nabiji. Vidíš, jak je to správné. Kdybych ji neměl nabitou, dopadlo by to se mnou zle." "Ale střelil jsi po vrahovi?" "Ne. Neviděl jsem z něho ani kousíček. Viděl jsem jen ústí jeho hlavně. Mířil mi přímo na čelo. Nemohl jsem dělat nic

jiného než střílet, abych svou kulkou vymrštil jeho hlaveň do výše, a to se mi podařilo." Mezi ženami a dětmi venku na dvoře nastalo velké znepokojení. Slyšely výstřely a viděly, jak muži utíkají. Všechny věděly, že jsou nablízku Alacyové, a byly velmi rozčileny. Pak nastalo ticho a náhle se otevřely dveře do předního pokoje. Osko, Umar a Halef se vraceli. Halef vypadal zle. Šaty měl ušpiněné a místy rozedrané a z čela se mu řinula do obličeje krev. "Jsi zraněn?" ptal jsem se polekaně. "Je to nebezpečné?" "To nevím. Podívej se na to, sidi." "Vodu!" Protože voda nebyla hned po ruce, namočil jsem kapesník do džbánu s pivem a otíral jsem statečnému Halefovi obličej. "Bohudíky! Je to jen lehké škrábnutí, " vydechl jsem s úlevou. "Za dva týdny bude po jizvě." "To si dám líbit," smál se Halef. "Ale chtěl jsem říci něco jiného: šlo mi téměř o život." "Kdo na tebe střílel? Manách el Barša?" "Ne, ten druhý." "Poznals ho?" "Ne. Byla taková tma, že jsem jeho obličej nemohl rozeznat, ačkoliv byly naše vousy tak blízko u sebe, že bychom se byli mohli políbit." "Myslím, že to byl Hajdar, řezníkův bratr." "Asi to tak bude, protože měl zrovna takové chvaty jako ten řezník." "Vyprávěj! Umar zatím přinese obvazy z mé sedlové brašny." "No, celá ta věc se odehrála velmi rychle. Když jsem vystrčil hlavu oknem, viděl jsem, že pod ním leží nějaký muž. Chtěl jsem na něj skočit, ale tys mě zezadu přidržel. Vytrhl jsem se ti. Když jsem vystrčil z okna nohy, ten muž vyskočil a utíkal pryč." "To byl Manách el Barša. Říkal dnes těm třem, že by si na mne jednou rád vystřelil." "Skočil jsem na něco dlouhého a úzkého a upadl jsem. Určitě to byla puška a ještě bude ležet venku." "Vyrazil jsem ji Manachovi svým výstřelem z ruky a on dostal ránu, která ho srazila k zemi." "Rozhodně byl na chvíli jako omámený, protože jinak by tam nebyl zůstal ležet, než jsem přišel. Okamžitě jsem se vymrštil a skočil po něm. Když dobíhal k bráně, poznal jsem ho a zavolal jsem na vás jeho jméno." "Já jsem ho taky poznal." "Pádil

jako blesk, ale já jsem mu byl pořád v patách. Najednou zakopl a upadl. Byl jsem tak blízko u něho, že už jsem se nemohl zarazit, a upadl jsem přes něj. Využil toho, vyskočil a utíkal dál." "To bylo nerozumné. Mohl se na tebe vrhnout." "Ovšem, ale darebáci nebývají obratní." "Kdo střílel pak?" "Já. Ještě když jsem vstával, vytáhl jsem z opasku pistoli a vystřelil na něj. Ale i já jsem byl nerozumný a střílel jsem v běhu. Kdybych byl zůstal stát, abych mohl klidně zamířit, určitě bych ho byl zasáhl, protože mé pistole nesou daleko. Takovou příležitost už mít nebudu." Vstoupil Umar s obvazy. "Venku před oknem leží Manachova puška," řekl mu Halef, "přines ji." "Ale já chci tvé vyprávění také slyšet." "Počkám, až se vrátíš." Když Umar přinesl pušku, ukázalo se, že Manách el Barša musel dostat ohromný úder, protože pažba byla prasklá. Na ústí hlavně bylo zřetelně vidět, kde mé střely narazily. "Ale vždyť není nabitá," pravil Halef a otíral si přitom pilně krev s obličeje. "Musel tedy vystřelit." "Zajisté. Téměř zároveň se mnou." "Tvoje střely mu nadzdvihly hlaveň a jeho kulka musí tedy vězet tady někde nahoře ve stěně, blízko stropu." Osko vzal lampu a brzy našel otvor, v němž vězela kulka. "Tady je," pravil. "Ta by ti teď seděla v hlavě, efendi, kdybych nebyl včas zpozoroval, že na tebe někdo míří." "Ano, vděčím ti za svůj život." "Jsem na to hrdý. My ti přeci vděčíme za tolik, zvláště já. Vždyť jsi vysvobodil mou dceru z rukou toho Ibrahíma Ma'múra. Nyní jsem ti aspoň mohl prokázat malou protislužbu." "Malá v žádném případě nebyla. Přijmi můj srdečný dík." "Není třeba, abys mi děkoval. Jiný by byl přes mé varování zastřelen. Jak jsi jen přišel na myšlenku srazit mu hlaveň výstřelem? Vždyť se stačilo sehnout." "Byl by přesto stiskl spoušť a zasáhl tebe. Měl přesně namířeno." "Tedy jsi to udělal proto, abys zachránil i mne?" "Tak jsem to myslel. A poněvadž jsme našli jeho kulku, můžeme teď hledat moje. Od jeho hlavně odbočily. Prohledejte okraj okna." A opravdu. Vězely blízko sebe v měkké

nevypálené cihle. Osko je vydloubl. "A tu nahoře si vydloubnu také," řekl. "Musím si ty tři kulky schovat na památku. Ale pokračuj, Halefe." Halef vyprávěl dále: "Ostatní víš téměř tak přesně jako já. Dohonil jsem Manacha a popadl jsem ho zezadu. Učinil mohutný skok stranou, vytrhl se mi - a já jsem upadl. Tentokrát byl chytřejší. Vrhl se na mě a popadl mě za krk. Právě jsem vytahoval nůž, abych mu ho vrazil zdola do žeber, když tu se přidal ještě jeden. Kdo to byl, to nevím. Ale ráno ho poznám, protože jsem mu přejel nožem přes obličej, takže mě musel pustit. Zato mi ale držel hlaveň pistole před obličejem. Krev ho asi oslepovala, protože křičel: Drž ho pevně, Manachu! A ten mě skutečně svědomitě držel. Ležel jsem na zemi s odvráceným obličejem a pistole mě dloubala do spánku. Hodil jsem hlavou zpátky a vtom on stiskl spoušť. Bylo mi, jako by mi někdo přejel mozek žhavým drátem. Napjal jsem všechny síly, abych se osvobodil. Přitom mi vypadl nůž. Oba mě pevně drželi za krk a za ruce. Pak se mi najednou ulehčilo. Jeden z nich zaklel, protože ho někdo popadl zezadu." "To jsem byl já," prohlásil Osko. "Chytil jsem ho za krk, ale příliš zbrkle, prostě nebyl to ten správný chvat. Vytrhl se mi a utekl." "Ano, a mezitím zmizel i Manách el Barša," dodal Halef. "Sotva jsem popadal dech, a když jsem konečně mohl vydechnout, Manách bez rozloučení zmizel." Halefova rána se dala snadno obvázat a byla naděje, že po ní zbude jen malá jizva. "Další známka tvé statečnosti, milý hádží," řekl jsem mu. "Co řekne Hanne, perla svého rodu, až tyhle památníky tvé odvahy uvidí?" "Bude si myslet, že jsem to udělal pro svého sidiho, kterého i ona miluje. O, co všechno jí budu moci o nás vyprávět! Je málo lidí mezi Araby, kteří podnikli takové cesty jako my. A co až jí... poslouchej!" Zaslechli jsme vzdálený zvuk, který připomínal pískání komárů. Stále se zesiloval a brzy jsme rozpoznali válečný pochod udatného vojska, které se teď vracelo. "Přicházejí," pravil

Ilja a vstal ze židle. "Vedou zajaté." "Kteří mezitím přišli do vesnice a stříleli po mně, zatímco si stateční obyvatelé vyšli na procházku," dodal jsem. "Efendi, vždyť tu byl jen jeden. Ostatní tři byli určitě chyceni." "V tom případě dám za každého tisíc piastrů." "Ještě nevíme, jestli moji lidé přece jen neměli úspěch. Já jako náčelník policie je musím jít přivítat." Určitě šel varovat policistu, aby se mi nepřiznával. Nechal dveře otevřené, abychom mohli ten příchod vítězného vojska vidět. Nejprve se objevil polní maršálek, který mával klackem se srpem jako vojenský kapelník, za ním kapela, jejíž každý člen si vyhrával na svou notu. Za nimi pochodovali bojovníci a každý se tvářil, jako by vykonal bůhvíjak hrdinský čin. Čtyři muži nesli nosítka z tenkých kmenů a větví, na nichž ležely mrtvoly řezníka Čujana a bývalého dozorce věznice. V předním pokoji zůstali stát. Hudba zahrála tuš a pak nastalo hluboké ticho. Zvenčí se dovnitř táhla vůně opékaných skopců. Polní maršálek rozevřel doširoka chřípí, vtáhl do sebe s rozkoší tu libou vůni a vykročil důstojně k nám. "Efendi," hlásil, "tažení je skončeno. Oba Alacye jsem zabil já. Mně tedy náleží obě kůže těch skopců." "Kde máš jejich mrtvoly?" "Hodil jsem je do řeky." "A kde jsou ostatní dva zločinci?" "Také v řece. Utopili jsme je, mizery." "A kdo je zabil?" "To se přesně neví. Budeme tedy muset losovat, kdo dostane ostatní dvě kůže." "To je zvláštní, že jste je utopili. Nikdo teď nemůže dokázat, že polní maršálek lže." "Efendi, neurážej mě!" "Odkdypak přicházejí mrtví do vesnice a střílejí do oken?" "Co tím chceš říci, efendi?" řekl policista ulekaně. "Že ti čtyři muži, proti nimž jste vytáhli, na nás mezitím stříleli." "Byli to jejich duchové." "Tak ti tedy doporučuji, abys se svým statečným vojskem snědl duchy těch čtyř skopců, protože jejich těla nedostanete." "Efendi, vždyť jsi nám je slíbil! Bereme tě za slovo." "Slíbil jsem vám je pod jednou podmínkou, a tu jste nesplnili. Pokládaš-li mě za člověka, jemuž se smí tak nehorázně lhát, jak jsi to právě učinil ty, dám tě

zbičovat. Mám k tomu oprávnění. Zeptej se starosty, potvrdí ti to." Mluvil jsem tak hlasitě, aby to všichni slyšeli, i ti, kdo stáli venku. Velmi zvážněli a strkali hlavy dohromady. Policista tu stál jako solný sloup. Káhya, který stál těsně vedle mne, se domníval, že se musí svého podřízeného zastat. "Efendi, zásadně se mýlíš. Nikdo ti neřekl nepravdu. Jak bychom se mohli něčeho takového odvážit!" "Ano, jak byste se mohli odvážit mě obelhat a dělat si ze mne blázny? Víš, že stojím ve stínu pádišáha a že mám doporučení jeho nejvyšších úřadů. Co je proti mně takový káhya, takový policajt. Přesto jste se domnívali, že mě můžete podvést. To nemohu strpět a taky nestrpím. Chci dát lidem arpa suyu, rakiji a čtyři pečené skopce, a vy mi za to lžete do očí. Pití vám tu nechám. Skopce si vezmu zítra s sebou a dám je těm, kdo si je zaslouží víc než vy." Jestliže žádné z mých dřívějších slov nemělo žádoucí účinek, poslední hrozba splnila očekávání. Ilja, plný rozpaků, ucouvl. Polní maršálek vtáhl do sebe vůni pečeně, sevřel rty a bezradně žmoulal kalhoty. Ale pozounér byl člověk, který uměl zvládnout situaci. Udělal několik dlouhých kroků, postavil se přede mnou do pozoru a pravil: "Efendi, o ty skopce nechceme přijít. Velmi by sis obtížil svědomí, kdybys nám je upřel. Proto se chci zbavit výčitek svědomí a povím ti pravdu." "Vidím, že je tu aspoň jeden poctivý člověk," řekl jsem na to. "Ó, všichni jsme poctiví, ale mluvit může jen jeden. Udávám takt a můj pozoun má nejsilnější zvuk, proto se i zde ujmu slova. Nebojovali jsme, ale táhli jsme k chatrči, abychom přinesli mrtvé. V řece žádné mrtvoly nejsou. Poručíš-li, řeknu ti otevřeně, jak se všechno zběhlo." "Tak mluv!" "Seděl jsem doma a zrovna jsem vyrovnával promáčknutí na svém pozounu, jak jsem jím včera srazil k zemi jednoho člověka, který mě urazil. Tu přišel tenhle strážník, který je mým švagrem, protože si vzal za ženu sestru mé ženy. Vyprávěl mi o tobě, o Alacyích a o tom, co jsi na káhyovi požadoval. Ilja mu dal tajný příkaz, aby šel k lesu a řekl

Alacyům, že jste jim unikli, a aby hleděli zmizet, protože v krátké době proti nim vyrukuje vojsko složené z našich bojovníků, aby je zajalo." "To jsem si myslel." "Strážce veřejného blaha mi chtěl dopřát z přátelství a proto, že jsme švagři, účast na slávě, že jsem mluvil s Alacyi, a vyzval mě, abych ho doprovodil." "Spíše se bál jít sám, a proto tě vzal s sebou." "To se mýlíš. V jeho srdci zrovna tak jako v mém nemá bázeň místa. Nebojím se ani toho nejsilnějšího nepřítele, protože mám ve svém pozounu mocnou zbraň, s níž jsem už mnohou hlavu pokryl boulemi. Tak jsme tedy vyrazili." "Ale pomalu." "Ano, protože jsme se museli poradit, jak se svého choulostivého úkolu co nejlépe zhostit. Proto jsme pomalu kráčeli svou cestou a čas od času jsme na Alacye volali, že jsme je nepřišli zabít" "To bylo od vás moudré, protože jinak by se byli mohli na vás vrhnout." "Ó ne. Učinili jsme to proto, abychom Alacye příliš nepolekali. Ale oni se nám za naši ohleduplnost špatně odměnili." "A jak?" "Hojnými ranami bičem, které od nich dostal můj švagr. Na mě se ovšem neodvážili." "Oho!" vpadl mu strážník do řeči. "Copak ti nedal jeden Alacy facku, až ses posadil?" "To ses spletl, protože byla tma a rány na tebe jen pršely, takže ses vůbec nemohl ohlédnout a sledovat mě. Tvoje svědectví tedy vůbec nepadá na váhu." "Nehádejte se," poručil jsem jim. "Co udělali Alacyové pak?" "Ptali se, jaký úkol má splnit náš oddíl, a my jsme jim vysvětlili, že nejdříve je máme chytit a pak přinést Múbarka a obě mrtvoly z chatrče. Považovali Múbarka za mrtvého. Když se dozvěděli, že žije, měli radost a hned se rozhodli, že se k němu rychle vydají, aby nám nepadl do rukou. Můj švagr dostal ještě kopanec od..." "Ne, tys ho dostal," zvolal strážník. "Mlč! Ať už jsi ho dostal ty nebo já, je to jedno, protože jsme příbuzní. Dali tedy jednomu z nás ještě několik kopanců a vytratili se s úzkostí do záhybů nočního roucha země." "Pak jste se vrátili, abyste svolali bojovníky." "Ano. Potřebovali jsme k tomu delší čas, a abys nepojal

podezření, museli jsme si pospíšit." "Každému jste přitom řekli, že se nemusí ničeho bát, protože nepřátelé utekli." "Ano, efendi." "Že jediné nebezpečí, které na ně číhá, je to, že budou pít arpa suyu a jíst skopovou pečeni." "To jsme jim řekli proto, abychom rozhlásili tvou dobrotu." "Našli jste pak při svém tažení nějaké stopy po Alacyích?" "Jejich stopy ne, ale Alacye." "Tak! A kde?" "Na konci vesnice. Tam posedávali na koních, dva vlevo a dva vpravo od cesty. Múbarek stál u nich. Pochodovali jsme s kapelou mezi nimi. Nést dvě mrtvoly v noci z temného lesa není maličkost. Teď leží v předním pokoji." Přitom ukázal rukou na dveře. Řekl jsem: "Všechno, co mi tu teď vyprávíš, jsem věděl už předtím. Ale protože jsi mi pověděl pravdu, dopřeji vám té hostiny." "A kdo dostane kůže?" "Kdo je tady ve vesnici nejchudší?" "Dřevorubec Pero. Stojí tamhle vzadu se sekerou." "Tak ať si je vezme on. Teď odneste mrtvé a dejte přinést arpa suyu." Tento rozkaž byl přijat s jásotem. Objevily se velké baňaté džbány s pivem. Protože Turci původně pivo neznali, nemají pro ně vlastní pojmenování. Užívají proto buď našeho výrazu, nebo již zmíněného opisu. Arpa znamená ječmen a su voda. Arpa suyu znamená doslova ječná voda, což nezní ani trochu vábně. Zatímco se každý snažil opatřit si malou nádobu k pití, vzal jsem si strážníka stranou a zeptal jsem se ho: "Kam dáte mrtvolu řezníka Čujana?" "Do jeho domu." "Budeš u toho asistovat?" "Ano, protože jsem pravou rukou zákona." "Tak ti tedy dám příkaz. Přesvědčil jsem se, že jsi chytrý a svědomitý diplomat a že umíš vzít každou věc za správný konec. Poslyš! Rád bych, aby ses přitom podíval na řezníkova bratra." "To je přece snadné." "Možná že ne. Může mít důvod, aby se neukazoval." "Vždyť jsem policista! Když mu poručím, musí se ukázat." "Takhle to nemyslím. Přeji si, abys nejednal stroze, nýbrž chytře a lstivě." "K tomu se velmi dobře hodím." "Tak se ho pokus zahlédnout. Dám ti pět piastrů, když se ti to podaří." "Podaří se mi

to tak jistě, že tě prosím, abys mi je dal hned." "Ne, můj milý. Už jsi mě tolikrát obelhal, že musím být opatrný." "Ó efendi, ani slůvko lži nepřejde přes mé rty. Co vlastně chceš vědět?" "O tom až později. Máš za úkol se na něho podívat. Postačí, když to vykonáš." "Ale považ, že na mně žádáš velkou oběť. Zatímco budu pryč, vypijí mi ostatní vzácné arpa suyu." "Neboj se, svůj díl dostaneš." To ho uklidnilo a odešel. Viděl jsem, jak nařizuje dvěma mužům, aby odnesli řezníkovu mrtvolu. Mrtvolu dozorce zatím odnesli do zastrčeného kouta. Nyní bylo vše v pořádku. Hrdinové třímali v rukou všechny možné i nemožné nádoby a pili arpa suyu. Někteří při tom seděli se zkříženýma nohama na zemi, jiní po našem způsobu u stolů. Venku na dvoře se u ohně povalovaly ženy a děti. I na ně se dostalo několik džbánků s pivem. Jeden ze skopců byl obležen houfem malých spiklenců. Dvě ženy seděly u ohně a střídavě otáčely rožněm. Jakmile jedna pře stala dávat pozor, přiskočil někdo z té vykutálené bandy a olízl si na některém místě pečeni, načež co nejrychleji zmizel. Bylo to spojeno s nebezpečím, že mu oheň ožehne oděv, ale na to nedbal. Byla tu celá řada výjevů, které dohromady vytvářely poutavý obraz. Vnější slupka, do které se každý orientálec před cizincem halí, po požití arpa suyu úplně odpadla. Chovali se k nám stále důvěřivěji. Když se strážník vrátil, hlásil mi: "Efendi, podařilo se to. Viděl jsem ho, ale dalo mi to práci. Budeš mi muset dát deset piastrů místo pěti." "Proč?" "Protože jsem byl nucen desateronásobně zbystřit svůj důvtip. Když jsem se po něm ptal, dostal jsem odpověď, že není přítomen. Já jsem byl ale chytrý a řekl jsem, že s ním musím mluvit, protože mu chci sdělit něco důležitého o posledních okamžicích jeho bratra. Pustil mě tedy do svého pokoje. Když jsem ho uviděl, lekl jsem se, protože měl hlubokou ránu na čele přes kořen nosu až ke tvářím. Vedle něho stála nádoba s vodou, v níž si ránu omýval." "Ptal ses ho, jak k té ráně přišel?" "Ovšem. Spadla

prý mu na obličej sekera s hřebíku na zdi." "A chtěl tvou důležitou zprávu slyšet?" "Řekl jsem mu, že jeho bratr ještě nebyl úplně mrtev, když jsem ho zvedal, a že ještě jednou vzdychl." "To bylo všechno?" "Copak to není dost? Měl jsem si snad obtížit své citlivé svědomí ještě větší lží? Ten malý vzdech si před svatou Trojicí zodpovím. Kdybych byl ale řekl, že mrtvý pronesl ještě dlouhou řeč, obtížil bych si duši těžkým hříchem." "Nu, co se toho týče, nenařídil jsem ti, abys říkal nepravdy. A deset piastrů za jeden vzdech je moc." "Pro tebe? Pro člověka s tak mocným vlivem a s takovými vlohami? Kdybych já měl přednosti tvého charakteru, vřelost tvého citu, bohatství srdce a ozdobnost myšlení, dopřál bych si padesáti piastrů." "Ty bych si já dopřál také!" "Já myslím sebe, a ne tebe, zvláště když celá ta věc neproběhla tak klidně, jak bych si byl přál." "Jak to?" "Hajdar se rozzlobil, vyskočil a hrozně zaklel. Řekl, že se postará, abych vzdychal nyní já, a to pořádně. Ostatní si můžeš domyslet" "Ne. Tak názorně, jak ty myslíš, si to představit nedovedu." "No tak tedy, dostal jsem to, čemu se obyčejně říká výprask. Já to ale označují za důsledek své hluboké oddanosti k tobě." "To jsem rád." "Já ale ne, protože budu potřebovat spoustu léků, abych se uzdravil: zevně masáž rakijí, zevnitř pak arpa suyu k ochlazení a skopovou pečeni, abych vzpružil postižené části těla." "Myslím, že budeš potřebovat rakiji i zevnitř. A co se týče tvé pružnosti, dokaž ji tím, že co nejrychleji zmizíš. Tady máš deset piastrů." "Efendi, tvá slova jsou urážky, ale tvé činy hojící náplasti. Získal sis mou duši i mé srdce, a mé ledví vyzařuje náklonnost a oddanost k tvé drahé, bezpříkladné bytosti." Krátce před půlnocí jsem viděl přijíždět jezdce, který se tu chtěl ubytovat. Byl to malý muž a slézal se staré herky, velmi unavené a špatné ošetřované. Příchozí prohodil několik slov s handžim a ten mi sdělil, že zítra možná dostanu velice užitečného průvodce. Hned jsem si vzpomněl na člověka, o němž mluvili Alacyové a

který mě jim měl vydat do rukou. Nazývali ho Suef, což je čistě arabské jméno. Měl začít svou činnost, kdyby se dnešní přepad nepodařil. K zamýšlenému útoku ovšem nedošlo. Dalo se tedy téměř s jistotou očekávat, že začne plnit svůj úkol. Možná že se pokusí k nám přiblížit již dnes, a pak by to mohl být tento jezdec. Musím postupovat opatrně a důkladně se na všechno vyptat. "Jak jsi na to přišel, že mluvíš o doprovodu?" zeptal jsem se handžiho. "Nikoho nepotřebujeme." "Znáte zdejší cesty?" "Nikdy jsme neznali ani jednu cestu v této zemi, a přesto jsme šli vždy správně." "Tak si tedy žádného průvodce nepřeješ?" "Ne" "Jak chceš. Myslel jsem, že ti prokážu laskavost." Otočil se a chtěl odejít. To nevypadalo na to, že mu dal cizinec naléhavý příkaz. Proto jsem se vyptával dál: "Kdo je ten člověk, o němž mluvíš?" "No, právě vhodný společník to pro vás není. Je to chudý krejčí a ani nemá stálé obydlí." "Jak se jmenuje?" "Afrít." "To se moc k jeho postavě nehodí. Znamená to obr, a on je skoro trpaslík." "Za své jméno nemůže, vděčí za ně svému otci. Ten snad byl také tak malý a přál si, aby jeho syn byl větší." "Pochází odtud?" "Kde se narodil, to nevím. Všude ho znají jenom jako krejčího na vandru. Když někde najde práci, usadí se tam, dokud s ní není hotov. Spokojí se stravou a malou odměnou." "Je poctivý?" "Velmi. Pro svou nezištnost se stal dokonce příslovečným. Říká se: Poctivý jako krejčí na vandru." "Odkud přichází dnes?" "Ze Zletova, které leží na sever od nás." "A kam má namířeno?" "Do Skopje a ještě dále. Protože tam máš namířeno i ty, myslel jsem, že ti ho doporučím. Po silnici pojedeš déle a přímou cestu těžko najdeš." "Už jsi o nás s tím krejčím mluvil?" "Ne, efendi. Vůbec neví, že tu jsou cizinci. Jen se ptal, zda tu může zůstat do zítřka do rána. Chtěl jsem mu dát práci, ale nemůže ji přijmout, protože na něho čeká lékař." "Kde je teď?" "Za domem, pase tam svého koně. Podle toho zvířete poznáš, jak je chudý." "Tak ho pak pozvi, aby přišel sem k nám. Bude

naším hostem." Brzy nato muž přišel. Dělal na mě dojem ušlápnutého stvoření, protože se posadil skromně do rohu. Kromě nože neměl u sebe žádnou zbraň. Z brašny, kterou měl přes rameno, vytáhl kus tvrdého kukuřičného chleba a začal jíst. Tenhle chudák není určitě spojencem lupičů. Vyzval jsem ho, aby si k nám přisedl a snědl zbytky naší večeře, které ještě ležely na stole. "Efendi, chováš se ke mně přátelsky," řekl Afrít zdvořile, "a já mám opravdu hlad a žízeň. Ale jsem jen chudý krejčí a nesmím se k takovým pánům posadit. Jestli mi chceš něco dát, vděčně to přijmu, ale prosím tě o dovolení, abych to směl sníst tady v koutě." "Jak chceš. Halefe, posluž mu." Halef mu předložil tolik jídla, že by se nasytilo několik lidí a také pivo a rakiji. Když se posilnil, přistoupil k nám a uctivě poděkoval. Měl ustaraný poctivý obličej a jeho pohled byl tak upřímný, že si naráz získal mé sympatie. "Máš příbuzné?" zeptal jsem se ho. "Ani jednoho. Žena a dítě mi zemřely před dvěma lety na neštovice. Teď jsem sám." "Jak se jmenuješ?" "Říkají mi všude vandrující krejčí, ale jmenuji se Afrít." "Můžeš mi říci, kde je tvůj domov?" "Proč ne. Musím přece vědět, kde jsem se narodil. Pocházím z malé horské vesnice v Šar-Planině; jmenuje se Vejča." To je přece to místo, o němž mi umírající dozorce vězňů říkal, že tam poblíž bydlí Žut! Setkání s tímto chuďasem by mi zřejmě mohlo být velmi užitečné. "Znáš to tam?" zeptal jsem se. "Velmi dobře; bývám tam často." "Kdy tam zase půjdeš?" "Právě teď. Chci jet domů přes Skopji a Kalkandele." "Chceš tam navštívit známé?" "Ne. Bydlí tam zázračný lékař a já potřebuji jeho pomoc." "Nechceš se raději poradit s opravdovým lékařem?" "To jsem udělal, ale nebylo to nic platné. Ten zázračný lékař už hodně mé bolesti zmírnil." "Na co trpíš?" "Prý mám jaterní kamínky." Afrít skutečně vypadal, jako by měl nějakou vnitřní chorobu. Bylo mi ho líto. "Kdy odtud odjíždíš?" "Zítra ráno." "Je na cestě nějaká dobrá zájezdní hospoda?" "Dokonce několik." "Vezmeš nás s sebou?" "Jak

bych mohl s vámi jet? Neumím hovořit s pány." "Nu, teď se mnou hovoříš a líbíš se mi. Jestli se ti to zamlouvá, pojedeme spolu a já tě za tvůj doprovod odměním." "Ne, je to pro mne čest, že smím být s vámi, a kromě toho se lépe cestuje, když člověk není sám. Když dovolíš, připojím se tedy k vám." Domluvili jsme se a Afrít se zase posadil na své místo. Pak nám popřál dobrou noc a šel spát. Na mé druhy udělal ten člověk dojem poctivce a Ilja to rovněž potvrdil. Dvůr a přední pokoj se postupně vyprazdňovaly a bylo načase, abychom se i my uložili ke spánku.

KREJČÍ AFRÍT

Ráno jsem se probudil, až když Halef zaklepal na dveře. Hmatal jsem podél stěny a otevřel. Do místnosti vpadlo jasné denní světlo. Zaspal jsem. V domě se totiž vystříhali hluku, aby mě nerušili. Krejčí s námi musel posnídat, pak jsem zaplatil útratu a připravovali jsme se k odjezdu. Ilja na chvilku odešel a pak měl ke mně procítěnou řeč na rozloučenou. Nakonec připojil poznámku: "Efendi, loučíme se přátelsky, ačkoliv jsi mi způsobil velké starosti. Ale všechno dobře dopadlo, a tak bych tě chtěl ještě před tvým odjezdem varovat. Právě jsem byl venku u řezníka, protože jsem musel jako soused projevit soustrast. Bratra mrtvého jsem nenašel. Vypadalo to, že odjel. Ale na dvoře jsem viděl stát osedlaného nejlepšího řezníkova koně. To kvůli tobě." "Možná že jede za obchodem." "Tomu nevěř. Je-li tak zraněn, jak mi řekl můj strážník, pak ho z domu žene pouze krevní msta. Měj se na pozoru!" "Co je to za koně?" "Hnědák s dlouhou širokou lysinou. Je

to nejlepší kůň v celém kraji. Jestliže si ten člověk usmyslel, že tě bude pronásledovat, neustane, pokud nebudeš mrtev, protože podle zákonů krevní msty by ztratil čest, kdyby tě nechal uniknout." "Nu, díky za tvé varování. Buď zdráv!" Bránu otevřeli teprve teď. Jel jsem první. Když jsme byli na druhé straně mostu přes Zletovskou, řekl jsem Halefovi: "Jeďte krokem dále, něco jsem zapomněl. Musím se ještě vrátit, ale brzy za vámi přijedu." Uposlechli. Mně ale ani nenapadlo jet zpátky do vesnice. Měl jsem jiný úmysl, nechtěl jsem však, aby o něm krejčí věděl. Neznal jsem se s ním ještě natolik, abych mu mohl plně důvěřovat. Řezníkův bratr pomýšlí na pomstu, to je jisté. Měl koně připraveného. Stačí tedy chvilku počkat, a hned uvidím, jestli se ho máme obávat nebo ne. V každém případě musí jet přes tento most. Zajel jsem mezi pobřežní keře, které mě úplně skryly. Zde jsem se zastavil a čekal. Ani ne za pět minut přiklusal Hajdar a vjel na most. Seděl na hnědákovi s lysinou, na sedle měl zavěšenou pušku a po boku čakan. Obličej měl zohavený náplastí, která se táhla zpod fezu přes čelo, nos a tvář. Nedržel se směru do Varci, ale jel podle řeky až k místu, kde se vlévá do Bregalnice, pak ještě kus dál a konečně se pustil nahoru k příkrým svahům. Opatrně jsem jel za ním, v ruce svůj dobrý dalekohled. Vraník mě nesl tak měkce a bez otřesů, že jsem měl jezdce stále v zorném poli jako malý bod. Přejel přes silnici, která vede z Karanormanu do Varci, a pak jsem ho sledoval, jak jede přes louky porostlé skupinami keřů. Zde už jsem ho ztratil z dohledu, protože mezi ním a mnou byly křoviny. Musel jsem se pustit po jeho stopách, a těch tu bylo dost. Svahy po levé straně byly příkré a stopy vedly k nim. Nerostla tu už tráva a objevovaly se oblázky. Křoviny tu ale byly stále. Tady se už daly stopy těžko rozeznat, ale přesto jsem je neztratil. Octl jsem se přímo u kamenitého svahu a jel jsem podle něho. Pojednou jsem zaslechl přímo před sebou supění koně a rychle jsem strhl vraníka zpátky.

Právě jsem chtěl zahnout za křoviny, místo toho jsem však opatrně vykoukl přes jejich okraj a uviděl hnědáka uvázaného u dalšího keře. Sedlo bylo prázdné. Když jsem nechal svého koně udělat krok, uviděl jsem Miridita, jak pomalu kráčí vpřed, pečlivě prohlíží půdu a potom mizí za nejbližším keřem. Rád bych byl věděl, koho nebo co hledá, ale nemohl jsem ho stopovat, protože na koni by mě určitě zahlédl a pěšky mi to ještě dobře nešlo. Ale jednu věc udělat mohu, budu-li mít ovšem k tomu dost času: zneškodnit Hajdarovu zbraň, visící na sedle. Nemám pochopitelně čas vytáhnout kulku, ale existuje jiný způsob, jak pušku vyřadit. A když mě při tom Škipetar překvapí, určitě se mu ubráním, pokud tady snad nemá společníky, s nimiž se chce setkat. Seskočil jsem s koně a uchopil ručnici, jednak abych jí použil jako opory při chůzi, jednak abych v ní měl v případě potřeby spolehlivou zbraň. Těch několik kroků k hnědákovi mohu riskovat. Když jsem se k němu dostal, sundal jsem Hajdarovu pušku ze sedla, natáhl kohoutek a vyndal zápalník. Pak jsem vytáhl z vesty špendlík - nosím jich stále několik s sebou - a zastrčil ho co nejhlouběji a co nejpevněji do zátravky. Otáčel jsem špendlíkem doleva a doprava, takže se přelomil. Dírka teď byla úplně ucpaná a puška se nedá použít, protože by se zasekla. Pak jsem opět nasadil zápalnici a spustil kohoutek. Pověsil jsem pušku na sedlo, přesně na totéž místo, odbelhal jsem se k svému vraníkovi a nasedl. Ale teď jsem se octl příliš blízko Hajdara. Popojel jsem tedy zpátky a zastavil jsem se za nejbližším keřem. Po chvíli jsem zaslechl dusot kopyt a blížící se lidské hlasy. "Už jsme ztratili spoustu času," říkal jeden z nich, a nemýlím-li se, byl to Bárúd el Amáza. "Nebudeme se za nimi zbytečně vláčet celý den, ale nadjedeme si a počkáme si na ně. Než přijdou, tak si odpočineme." "Ti psí synové vyjeli příliš pozdě," odpovídal druhý; tento hlas jsem nepoznal a patřil pravděpodobně Miriditovi. "I já už ztrácím trpělivost. Teď už s tím nebudu otálet."

"Dej si pozor, ať to zase nedopadne jako včera večer." "To bylo něco jiného. Dnes mi ten cizinec neunikne. Nabil jsem pušku sekaným olovem." "Buď opatrný. Je vůči kulkám nezranitelný." "Sekané olovo nejsou kulky." "Možná že máš pravdu. Na to už jsme měli přijít dávno." "Ostatně já těm povídačkám nevěřím." "Oho!" bylo slyšet Manacha el Baršu. "Včera večer jsem pečlivě nabil, přiblížil jsem se k okenici a položil pušku na předprseň. Pak jsem zamířil přesně na jeho hlavu. Když jsem stiskl spoušť, ozvala se hrozná rána a má puška mě srazila k zemi. Že jsem ho nezasáhl, to jsi viděl na vlastní oči. Je určitě nezranitelný." "No tak to zkusím se sekaným olovem, a když mu ani to nic neudělá, vezmu na něj sekeru. Ovládám ji mistrovsky, ale ten cizinec ještě takovou zbraň neměl v ruce. Nezabiju ho zezadu, ale přepadnu ho docela veřejně." "Neriskuj tolik!" "Hlouposti! Než se vzchopí k obraně, bude po něm." "A co jeho lidé?" "Těch se nebojím." "Okamžitě se na tebe vrhnou." "Na to nebudou mít čas. Uvaž, že jedu na hnědákovi. Ostatně vyberu si k přepadení místo porostlé keři, takže jim hned zmizím z očí," "Nezapomínej, že jeho vraník tvého hnědáka daleko předčí." "Co mi může udělat jeho vraník, když jezdce zabiju?" "Sedne si na něj někdo jiný a dohoní tě, možná ten malý ďábel, který je mrštný jako opice." "To by se mi jen hodilo. Dal bych mu jednu za včerejšek." "No tak hodně štěstí. Máš pomstít bratra a tvá věc je spravedlivá. Snad ti Alláh pomůže zvítězit. A když se ti to přesto nepodaří, přijdeš za námi. Víš, kde nás najdeš, a dnes večer se poradíme, jak se jim dostat na kobylku. Teď se rozejděme, abychom zjistili, jestli už vyrazili a jestli chtějí jet do Skopje." "Nedáte se tedy stejnou cestou jako oni?" "Ne, protože my pojedeme přes Engely, kdežto oni přes Yersselú. Dorazíme tam dříve než oni." "Pak tedy s vámi můžu ještě chvíli zůstat. Jestliže dnes nepřijedu, tak se to podařilo a toho efendiho už nikdy neuvidíte, protože už bude někde zahrabaný. Vpřed!"

Znovu jsem zaslechl dusot koní, který se vzdaloval. Pobídl jsem opatrně koně a zahlédl jsem oba Alacye na strakáčích, Miridita na hnědáku, Manacha el Baršu, Bárúda el Amázu a Múbarka, který se sotva držel v sedle a měl ruku v pásce. Kdyby tak věděli, že jsem stál od nich sotva pět metrů! To by byla podívaná! Stačilo, aby můj kůň zafrkal, a byl bych prozrazen. Ale to chytré zvíře vědělo, co to znamená, když mu na okamžik položím ruku na nozdry. Nevydalo ani hlásku. Nyní jsem se mohl opět pustit za svými společníky, kteří už dávno projeli Varcou. Odbočil jsem doprava, abych to místo objel. Neznal jsem zdejší krajinu a z Varci do Yersselii také nevedla žádná schůdná cesta; to jsem se dozvěděl od krejčího. Přesto jsem asi tři kilometry od zmíněné vesnice našel stopy svých lidí a pustil jsem se po nich. Vedly údolím posetým skalními rozvalinami vzhůru k lesu; zde v měkké půdě byly velmi zřetelné, takže jsem už nemusel namáhat zrak a mohl jsem jet rychleji. Brzy jsem své společníky dohonil. "Sidi, právě jsem chtěl navrhnout, aby se na tebe počkalo," řekl Halef. "Co jsi vlastně zapomněl?" Než jsem odpověděl, vrhl jsem pátravý pohled na malého krejčího. Zdálo se, že na mou odpověď není zvědav. "Chtěl jsem se podívat po tom Miriditovi, řezníkovu bratru," odpověděl jsem. "Slyšels přece od handžiho Ilji, že jsou ti bratři Miriditové." "Co je nám po něm?" "Hodně. Chce mě cestou zastřelit sekaným olovem nebo zabít čakanem." "Ty o tom víš?" "Sám to řekl - našim dobrým přátelům, kteří nás chtěli nechat zahynout" Vyprávěl jsem celý ten případ, ale nezmínil jsem se o tom, že jsem Miriditovi ucpal pušku. Přitom jsem z krejčího nespouštěl zrak. Ten se tomu všemu upřímně divil a nakonec prohlásil: "Efendi, co je to za lidi? Copak jsou skutečně na světě takoví bezbožníci?" "Jak vidíš." "ó Alláhu! O tom jsem neměl ani tušení. Co jste jim udělali?" "To se příležitostně dozvíš, až s námi delší dobu pojedeš. Ve Skopji totiž nezůstaneme. Jen tím městem projedeme a pak se rychle pustíme

dál do Kalkandele a do Prizrenu. "Tedy do mého domova? To mě velmi těší. Co se vám včera přihodilo, dozvěděl jsem se dnes ráno od podomků. A nyní jste v nebezpečí života zas. To už by jednomu nahnalo strach." "Můžeš se od nás odtrhnout, jestli chceš." "Ani mi nenapadne. Možná že jen na mně záleží, jestli tomu šťastně ujdete. Povedu vás tak, že vás ten Miridit určitě nenajde. Pojedeme přes horské louky a otevřenou krajinou. Pak sjedeme do proslulé úrodné roviny Mustafá, která se táhne od Skopje k jihovýchodu a kudy povede nová železnice. Tam budeme v otevřené krajině. A když vám bude libo, budu vám dělat průvodce i za Skopji." "To budeme rádi. jak se zdá, vyznáš se tu široko daleko." "Jenom v tomto kraji, ale ten znám dokonale." "Jsme tu cizí a kdysi jsme slyšeli o muži, kterému se říká Žut. Kdopak je to?" otázal jsem se ledabyle. Skrček zvedl obočí a odpověděl: "To je pověstný loupežník." Plaše se ohlédl a dodal: "Není radno o něm mluvit. Má všude své lidi. Za každým stromem může stát někdo z nich." "To má tak početnou bandu?" "Žut má spojence všude. V každé vesnici, v každém městě. I ten nejvyšší soudce a nejzbožnější imám může být členem jeho bandy." "Je možné se mu dostat na kobylku?" "Ne. Zákon zde nezmůže nic. Jsem vyznavačem koránu, sunny a jejích výkladů, ale slyšel jsem, že naše zákony jsou tak temné a mnohoznačné, že i když se mohou důrazně uplatnit, způsobí víc škody než užitku. Soudce může dát takovému zákonu jakýkoliv výklad." "Bohužel máš až příliš pravdu." "A což teprv, když se zákony důrazně uplatnit nedají, když nikdo o ně nemusí dbát, jak je tomu u nás? Vezmi jen tyhle Albánce a všechny ty národnosti a jednotlivé kmeny; každý rod má své vlastní zákony, zvyky a práva. To je živná půda pro lidi, jako je Žut. Vysmívá se sultánovi a jeho úředníkům, opovrhuje soudci, úřady, policií a vojáky. Jak to tady vypadá, na Žuta nikdo nemůže. Nejlepší je o něm nemluvit. Jsem sice chudý, ale jakmile na něj

pomyslím, mám strach. Ušetřil jsem si několik piastrů pro zázračného lékaře. Kdyby mě ti lupiči přepadli a oloupili mě o úspory, nemohl bych si opatřit léky a uzdravit se." "Je ten lékař slavný?" "Široko daleko, i vesnička Vejča je proto tak známá." "Už jsem o ní slyšel. Přitom se také mluvilo o jednom slavném hanu nedaleko od ní." "Jak se jmenuje ten han?" "Nemohu si vzpomenout. Myslím, že v tom názvu bylo slovo kára." Afrít se na mne pátravě podíval. Z očí mu vyšlehl rychlý, téměř nepostřehnutelný záblesk. Ale ihned nabyl jeho pohled dřívější mírnosti a krejčí prohodil: "Kára, kara, hm. Nemohu si vzpomenout. Kdybys znal celý název, snad bych na to přišel." "Možná že si ho ještě připomenu. Kára - kára - Halefe, tys to jméno slyšel také. Nenapadá ti nic?" "Karanorman?" odvětil Halef, který hned pochopil, kam mířím. "Ano, to je ono. Han Karanorman. Znáš ho, Afríte?" Zdálo se, jako by se rozmýšlel; pak odpověděl: "Ano, už vím, co myslíš. To ale není žádný velký han, jen zřícenina. Nikdo tam nebydlí. Kdysi, před několika stoletími, to byl velký karavanseraj, nyní jsou z něho jen trosky. Co se o tom místě povídá?" "Že prý tam přebývá Žut." "Žut?" Afrítova něžná ústa se stáhla tak, že mě to až překvapilo. Vypadalo to, že v nejbližším okamžiku pukne smíchy. Bylo mi to divné, protože jsem spíš očekával úlek. Podle toho, co mi svěřil umírající dozorce vězňů, by bylo zbytečné hledat Žuta ve Vejce, ale krejčího obličej by mě v tom přesvědčení málem zmátl. "Myslím, že ti někdo něco napovídal," dodal Afrít svým obvyklým mírným tónem. "Byl jsem tam v každou denní i noční hodinu a nikdy jsem neviděl nic, z čeho by se dalo usuzovat, že je na téhle povídačce něco pravdy. V celém kraji o tom také nikdo nic neví. Dokonce bych řekl, že se tam o Žutovi mluví méně než kdekoliv jinde." "Asi se má na pozoru, aby si tam, kde se zdržuje, nepopudil proti sobě obyvatelstvo." "Možná. Vidím, efendi, že máš bystrou hlavu. To tě

ale může zahubit. Víš, že tě mám teď v podezření, že Žuta hledáš?" "Poslyš, začínám pozorovat, že ani ty nejsi hloupý. To tě může také snadno zničit." "Žertuješ. Já jsem chudý krejčí, ty ale, jak slyším, už celé dny pronásleduješ Žutovy společníky a stále v tom pokračuješ. Musím tě považovat za policistu." "To nejsem." "Ale vypadá to tak. Možná že hledáš Žuta v hanu Karanorman. Ale tam se nedostaneš." "Proč?" "Protože tě dříve zabijí. Jestli je Žut ve Vejce, ví už, co máš v úmyslu. Propadl jsi smrti." "Uvidíme." "Až to uvidíš, bude už příliš pozdě." "Opakuji, že nejsem úředník ani policista. Ať mi Žut a jeho lidé dají pokoj." "Ale ty jim také!" Ta čtyři slova byla pronesena jako rozkaz. Afrítův hlas se třásl a zněl chraptivě. Byl rozčilen. Tenhle skrček, který si říkal Obr, nebyl zřejmě tím, za koho se vydával. Musím si na něho dát pozor. Odpověděl jsem tedy: "Nikdy jsem se o Alacye ani o ostatní nestaral, dokud mi k tomu nezavdali příčinu." "Dělej tedy, jako bys žádnou příčinu neměl." "Ne, můj milý, to neudělám. Kdo se mi postaví do cesty, toho smetu, i kdyby to byl sám Žut." "Efendi, děláš, jako bys byl nezranitelný a jako by ses nebál ani tisíce Žutú." "To také jsem," odpověděl jsem a plácl jsem se rukou do kolena, až to zadunělo. "Jsme jen čtyři. Máme si se Žutem vyřídit nějaké účty. On a jeho spřeženci se musejí bát nás, ne my jich. Všechny ty lidi srazím vlastní rukou do prachu." Neměl jsem v úmyslu se chlubit nebo snad naplano chvástat. Když jsem se takto holedbal svou silou, sledoval jsem jistý psychologický záměr. Chtěl jsem toho skrčka vyprovokovat, aby se přestal ovládat a ukázal své ledví. Ale zdálo se, že se ten mužík nedá. Vesele na mne zamrkal a řekl: "Tak jen klidně srážej, dokud někdo nesrazí tebe. Jsem tvůj přítel. Přijal jsi přátelsky chudého krejčího a pohostils ho. Za to jsem ti vděčný a rád bych tě ochránil od všeho zlého. Proto jsem tě varoval. Ty mi ale nedopřáváš sluchu a není ti tedy pomoci. Jsi tu cizí, ale já znám tenhle kraj úplně jinak než ty. Slíbil jsem, že tě dovedu do

Kalkandele, ale jsem přesvědčen, že to město nikdy v životě neuvidíš, protože tvůj život je na tu cestu příliš krátký." "Budu tam za dva nebo nanejvýš za tři dny." "Ne, ty se octneš v hrobě." "Víš to tak jistě? Vypadá to skoro, jako by ses s tím Žutem velmi dobře znal." "To nemyslíš vážně. Říkám to proto, že mám z podobných případů zkušenost. Se Žutem není radno žertovat." "V posledním týdnu jsem měl být zavražděn už několikrát. Dnes mě chce zastřelit Miridit sekaným olovem nebo zabít sekerou." "Kde jen bereš tu odvahu, že ho pronásleduješ? Kdyby se byl ohlédl, byl jsi ztracen." "Já ne, on!" tvrdil jsem s jistotou. "A já ti říkám toto: I kdyby tě jeho kulka z jakéhokoliv důvodu minula, padneš za oběť jeho čakanu. Umí házet touto zbrani mistrovsky. Už jsi někdy házel hajduckou sekerou?" "Ne" "Pak jsi ztracen. A kdybys i jemu unikl, jsou tu ještě druzí, kterým jsi unikl včera. Mohou stát za každým keřem, aby tě přepadli." "To není možné." "Proč?" "Protože jeli do Engely. Kdyby tu byli, byly by tu jejích stopy. Můj kůň by je ucítil a já bych je viděl z dálky, protože je můj zrak již dlouhá léta zvyklý na les." Ten zrádce byl pevně přesvědčen, že během hodiny už nebudu naživu, a zlobilo ho, že se o svých nepřátelích vyjadřuji tak opovržlivě. "Opakuji," řekl, "že ti není pomoci. Ty nevěříš ani pravdě, že je pravdou." "Skončeme to. Už jsem stál proti jiným chlapíkům, než je tenhle Hajdar, a vím, jak se jim ubránit. Halefe, jestli na mne zaútočí, přenechte mi ho. Vy si toho nevšímejte." "Jak si přeješ, sidi," odpověděl klidně Halef. Svahy, které vedou k yersseluské náhorní plošině, jsou porostlé lesy. Plošina sama má nádherné pastviny a pole. Stromy jsme nechali za sebou a nyní jsme jeli přes rozlehlou rovinu, porostlou nízkou řídkou trávou. Občas byl obzor přerušen jednotlivými keři. Náhle jsme narazili na koňskou stopu, která přicházela zleva a zahýbala naším směrem. Zastavil jsem, shýbl se ze sedla a pozoroval jsem ji. "Co hledáš?" zeptal se krejčí. "Chci vědět, kdo

tudy jel," odpověděl jsem. "Jak to chceš zjistit?" "Podle své metody, kterou ovšem ty neznáš. Vidím, že to byl Miridit. Projel tudy asi před čtvrthodinou." "To není možné, abys to věděl tak přesně!" "Ale ano. Pošlapaná stébla trávy mi tu dobu prozradila. Jeďme dále!" Nyní jsem musel dávat dvojnásob pozor - na stopy a na falešného krejčího. Zpozoroval jsem, že se ho zmocnil jakýsi neklid. Jeho pohled těkal a zároveň byl pronikavější. Rozhlížel se hned vpravo, hned vlevo a zdálo se mi, jako by se zvlášť pátravě díval ke křovinám, kolem nichž jsme jeli. Určitě má k tomu nějaký důvod. Proto jsem teď pozoroval i já bedlivěji křoviny a brzy jsem zjistil, že Miridit dává našemu průvodci jakési tajemné pokyny. Hned vlevo, hned vpravo ležela ulomená větev ve směru, jímž jsme pak jeli. Určitě se o tom domluvili a myslili si, že přišli na něco bůhvíjak chytrého. Mohl bych svého pozorování využít, aniž bych se o tom slovem zmínil, ale ten zrádce se nám nesmí v duchu posmívat. Ačkoliv on sám o přepadu věděl, chtěl jsem ho předpovědět i já. Zastavil jsem proto, když jsme opět dojeli k jedné z těchto značek, a řekl jsem Halefovi: "Hádží Halefe, vidíš tuhle zlomenou větev?" "Ano, sidi." "Kdopak ji asi zlomil?" "Asi nějaké zvíře." "Mohla by to udělat jen vysoká. Pak bychom si museli všimnout stopy." "Tráva se asi opět narovnala, takže stopa zmizela." "V tom případě by uplynulo mnoho hodin od doby, kdy byla větev ulomena, a místo, kde byla ulomena, by muselo být uschlé. Je však tak čerstvé a vlhké, že se to mohlo stát nanejvýš před čtvrthodinou." "Kdo to tedy asi udělal, sidi? A co je nám vůbec po tom? Proč se o tu větev tak zajímáš?" "Protože mi vypráví celý příběh." "Příběh? Sidi, vím, že umíš číst stopy jako snad nikdo. Stopy Miriditovy máme zřetelně před sebou. Co ale s touhle větví?" Krejčí se držel stranou a díval se na mne klidně. Ale jeden jeho koutek byl trochu pootevřený a zkřivený, což dodávalo jeho obličeji výraz tajného úsměšku. "Nevíš-li, co mi tato větev vypráví,

pak snad bude náš průvodce Afrít bystřejší než ty," prohlásil jsem. Zvěd nasadil okamžitě udivený obličej a odpověděl: "Efendi, nic nevím a o ničem nemám ponětí. A ty také nic nevíš. Co může taková větev vyprávět?" "Velmi mnoho." "Ano, hlásá pomíjivost všeho pozemského. Ještě včera se zelenala a dnes musí zvadnout a uschnout." "Ovšem, a přitom mi má říci, že jsem propadl smrti." "Jak to? Nerozumím ti, efendi." "Nu, jsem přesvědčen, že větev ulomil Miridit." "Proč?" "Měl k tomu zvláštní důvod. Nevšiml sis už dříve těch ulomených větví?" "Ne, efendi." "Tahle je jedenáctá." "Ale to přece nic neznamená." "Člověk může při chůzi nebo v jízdě v zamyšlení či pro nic za nic ulomit jednu větvičku, ale ulomit jich jedenáct, a to hned napravo, hned nalevo, to se může stát jen v určitém úmyslu." "Rád bych ten úmysl znal." "Tak dávej pozor. Najdeme těch značek asi ještě víc. Pak uvidíš, že jsou všechny ulomeny v jednom směru." "Zajisté, protože nějaké zvíře běželo tím směrem." "O zvířeti nemůže být ani řeči. Zlomené větve jsou touž přesně ve výši natažené ruky jezdce. Tak vysoko nedosáhne svými parohy srnec ani jelen. Kromě toho vede Miriditova stopa stále napravo nebo nalevo ke keři s takovou značkou." "Když jsi tak chytrý, efendi, tak nám pověz, co tím sledoval." "Znáš snad muže, který se jmenuje Suef ?" Ten skrček, který tvrdošíjně trval na tom, že je chudý krejčík, se musel umět bezvadně ovládat, protože se mu ve tváři nehnul ani sval. Kdyby mu byl nepřeletěl přes oči jakoby stín, byl bych snadno uvěřil, že se mýlím. "Suef?" odpověděl. "Takové jméno jsem slyšel, ale neznám nikoho, kdo se tak jmenuje." "Myslel jsem, když se v tomto kraji tak vyznáš, že budeš znát člověka, kterého mám na mysli." "Neznám ho. Kdo to má být?" "Žutův společník. Má nás dnes přivést před ústí Miriditovy pušky." "Efendi, co si to myslíš?" V tom okamžiku prozrazoval, jeho obličej když ne úlek, tedy alespoň zřetelnou obavu. "Vím to," pokračoval jsem. "Včera bylo dohodnuto, aby se

ten Suef pokusil získat naši důvěru a pak nás přivedl do pasti." "Zdá se, že jsi vševědoucí, efendi. Odkud to víš?" "O tom mluvit nebudu, jsem zvyklý všechno pozorovat a udělat si z toho závěry. To se teď dovíš i ty z těchto větví." "Copak ten Suef skutečně přišel?" "Ne. Měl se nám nabídnout jako průvodce. Naštěstí jsme se ale dříve setkali s tebou a Suef pochopil, že se k nám připojit nemůže." "Ale jak to souvisí s těmi větvemi?" "Miridit chce Suefovi naznačit, jak má jet." "On tedy neví, že Suef s námi nejede?" "Určitě ne. Ten vyzvědač a zrádce se k nám chtěl přidat teprve cestou. Tu uviděl ze svého úkrytu tebe a poznal, že žádného průvodce nepotřebujeme. Pravděpodobně se teď za námi plíží." Krejčíkův obličej se vyjasnil. Měl opravdu strach, že ho prohlédneme. Teď se uklidnil. "Ale přesto si myslím, že se mýlíš," začal znova. "K čemu potřebuje Miridit lámat větve? Ten zrádce Suef by přece jeho stopu poznal. Je-li stopa zřetelná, není potřeba dělat zvláštní značky!" "Ale ano. Hajdar těmi značkami nechce říci, jak jel, ale jak nás má Suef vést." "Není to totéž?" "Vůbec ne. Jsem přesvědčen, že už to nebude dlouho trvat a že směr těch značek od jeho stop odbočí." "Alláh! Jakou ty máš hlavu!" zvolal údajný krejčí. Ten údiv nebyl předstíraný. Zřejmě jsem se nemýlil. Odpověděl jsem: "Nemám o nic lepší hlavu než ty. Důkladně o celé věci uvažuji. V duchu vidím, jak tu Miridit čeká a jak přijíždíme i my, vedeni zrádcem Suefem. Jestli mě chce Miridit zabít, musí si na mne počíhat. Bude stát za křovím, a musí proto předtím z našeho směru uhnout. Chápeš?" "Ano." "Musí tedy napřed udělat nějakou značku, aby Suef od určitého místa nejel za ním. A tuhle značku brzy najdeme. Jeďme dál!" Když jsme zase pobídli koně, řekl krejčí: "Jsem velmi zvědav, jestli uvažuješ správně." "A já jsem přesvědčen, že se nemýlím. Vím určitě, že se ještě teď nemusím ničeho obávat. K přepadu dojde teprve tehdy, až se oba směry rozdělí. A tak jako jsem ti dokázal, že mi větev

vypráví všechny myšlenky a úmysly Miridita a Suefa, vím toho ještě víc, než tušíš a než si můžeš pomyslet. Ten Žut je nebezpečný chlapík." Jeli jsme ještě kolem několika zlomených větví. Pak jsme dojeli k místu, které jsem předpověděl. Koňská stopa odbočovala doleva, kdežto zlámané větve ukazovaly dopředu, přímo ke dvěma proti sobě stojícím keřům. "Podívej, tady máš to místo," tvrdil jsem. "Miridit zajel doleva, aby nás přepadl ze zálohy. Ale Suef nás má vést přímo mezi ty keře. Nejsi stejného názoru?" "Efendi, na to ti odpovědět nemohu. Tvé myšlení je na mne příliš složité." "Vždyť jsem ti všechno důkladně vysvětlil!" "Ano, ale přesto myslím, že se mýlíš." "Nemýlím se." "Co uděláš, efendi?" "Především bych dal toho Suefa, kdyby se tu vyskytl, na místě zbičovat, že by se už nikdy nepostavil na nohy." "To by mu patřilo. Ale bohužel tady není." "Tak je jistě někde za námi. Mám velkou chuť tady na něj počkat. Pak dostane, co mu patří." "Správně, efendi." "Myslíš, že by sto ran stačilo?" "Ne. Jestliže se ti dostane do rukou, musíš ho dát ubičovat k smrti, protože zrádce je horší než zločinec." "Máš pravdu, ale stačí padesát." "To by byla mimořádná mírnost a milost, efendi." "Zapamatuj si svá slova a nepros pak za něj o milost. Ale o tom až později. Teď máme co dělat s přítomností." "Ano, sidi, nemůžeme tu přece zůstat stát," připomínal Halef. "Možná že je Miridit schován někde nablízku." "Z toho nemám strach. Pojedeme dál, ale ne přesně tím směrem, kterým ukazují větve. Dáme se trochu vpravo. Tak získáme od něho větší odstup. Zůstanu tady chvíli, ale pak rychle přijedu za vámi. A ještě jedna věc, Halefe. Připrav si zbraň. Nevíme, co se může stát. Miridita si vezmu na starost sám. Ale jak uvidíš toho Suefa, prožeň mu okamžitě hlavou kulku!" "Rozumím!" prohlásil Halef. "A protože náš dobrý Afrít není ozbrojen, musíme ho chránit. Ať si ho Osko a Umar vezmou mezi sebe, a ty pojedeš vzadu a budeš okamžitě po ruce, kdyby se stalo něco podezřelého." "Buď bez starosti, sidi.

Budu okamžitě tomu Suefovi v patách." Hádží mě pochopil. Byl jsem přesvědčen, že by toho zrádce okamžitě zastřelil, kdyby mu snad napadlo dát se na útěk. Afrít se na mne pátravě zadíval a pravil: "Efendi, se mnou si nedělejte žádné starosti." "Je to naše povinnost. Jsi tu s námi, a jsi tedy nepřítelem našich nepřátel. Jako s takovým s tebou budou zacházet. Musíme tě proto vzít pod ochranu. Ale nevzdaluj se od mých tří společníků, protože jinak by se ti mohlo něco stát, zač bychom nemohli nést odpovědnost. Jen mezi nimi jsi jistý životem." "A ty s námi nepojedeš?" "Zůstanu zatím tady." "Proč?" "Ze zbabělosti. Ať Miridit postřílí nejdřív vás, než potká mě. Vpřed!" Halef se mé odpovědi zasmál a mrkl směrem k Miriditově stopě. Uhodl, že chci po ní jet. Počkal jsem, dokud mí přátelé neprojeli mezi oběma keři, a pak jsem jel pomalu vlevo po stopě. Teď bylo hlavní mít oči všude. Hajdar by mě mohl spatřit mnohem dřív než já jeho. Proto jsem raději ze stopy odbočil a jel kus vlevo souběžně s ní. Keře byly od sebe vzdáleny přibližně stejně, asi pět až osm metrů. Kdykoli jsem k některému dojel, zastavil jsem a opatrně jsem pátral, co je za ním. Náhle jsem zaslechl ostrý hvizd. Zazněl z místa, kde teď museli být moji společníci. Kdo to asi hvízdl? Byl to Halef, aby mě varoval nebo aby mi dal znamení? Ne, jeho znamení by vypadalo jinak. Nebo ten falešný krejčí? Byl s Miriditem domluven, že ho tím hvizdem upozorní, že se blížíme? Pak by to byla od něho za nynějších okolností velká opovážlivost. Sotva ten hvizd dozněl, zaslechl jsem za keřem přede mnou, jako by někdo polohlasně zvolal: "Oldu - konečně!" Slyšel jsem dusání kopyt, ne jasně, ale tlumeně vzhledem k měkké půdě, a vztyčil jsem se v sedle, abych se podíval přes keř, za nímž jsem stál. Tu jsem uviděl Miridita, který předtím seděl v trávě vedle svého koně, jak se vymršťuje do sedla. I on stál nyní ve třmenech a vyhlížel nás.

ŠKIPETARÚV ČAKAN

Musím přiznat, že Miridit toto místo zvolil dobře, protože se k zamýšlenému přepadu výborně hodilo. Mohl na nás bleskurychle vyrazit a právě tak rychle zase zmizet za křovím. Na jeho neočekávané objevení bychom určitě těžko reagovali. Než bychom se vzchopili, byl by mě zastřelil nebo ubil a uklidil by se do bezpečí, dříve než by se moji ohromení společníci vzmohli na pronásledování. Ve dvou minutách jsem si připravil laso a připevnil hořejší konec na kroužek předního opěradla u sedla. Chtěl jsem Miridita chytit. Asi dosud nikdy laso neviděl a určitě nemá tušení, jak se proti němu bránit. Abych mu svůj úmysl neprozradil předčasně, nedržel jsem stočené laso v ruce, ale pověsil jsem je přes hrušku sedla. Zato jsem vzal do ruky ručnici. Byla to jediná zbraň, s níž bych se mohl ubránit sekeře. Situace tedy vypadala takto: Seděl jsem na koni čelem k místu, kde se měli objevit moji společníci. Nalevo ode mne byl Miridit. Pozoroval jsem ho a poznal jsem, že se snaží zahlédnout jezdce. Jeho rychlý bezděčný pohyb mi prozradil, jaký má vztek, že se Suef nedržel směru, který mu vyznačil větvemi. Kdybych byl Halefa neposlal více doprava, byli by se moji druhové octli u Miridita mnohem blíž. Takto ale se pohybovali na okraji otevřené roviny, což muselo být číhajícímu Miriditovi obzvlášť nemilé. V tom okamžiku jsem viděl přijíždět jezdce. Musel je vidět i on. Řídce roztroušené keře mu však znemožňovaly, aby jednotlivé muže rozeznal. Nemohl se tedy přesvědčit, jsem-li mezi nimi i já. Protože to ale s naprostou

jistotou očekával, rozjel se, zprvu pomalu a pak rychleji, až jeho kůň přešel do rychlého klusu. Jel jsem za ním, ručnici v pravé ruce, a snažil jsem se, aby mezi ním a mnou byly stále křoviny. Ale bylo to zbytečné, veškerá jeho pozornost byla zaměřena výhradně kupředu a ani mu nenapadlo se ohlédnout. Měkká půda ztlumila klapot kopyt mého koně. Rozhodnutí muselo nastat v několika vteřinách. Škipetar musel projet ještě kolem dvou keřů. Teď se přehnal kolem posledního a vyjel na rovinu, přičemž vyrazil pronikavý výkřik, aby nás poděsil. Zarazil koně, zdvihl pušku, ale nevystřelil. Ani nezamířil, nýbrž vyrazil druhý výkřik, výkřik překvapení a hněvu - viděl, že mezi jezdci nejsem. Moji společníci rovněž zastavili. Halef propukl v hlasitý smích. "Co po nás chceš?" zeptal se. "Proč se tváříš, jako bys spolkl vlastní hlavu i s náplastí?" "Vy čubčí synové!" zaskřípal zuby Škipetar. "Ty se zlobíš, že tady nevidíš, koho hledáš? Tak se ohlédni!" Mstitel se otočil v sedle a spatřil mě, jak stojím za ním ve vzdálenosti asi patnácti kroků. "Hledáš mě?" řekl jsem se smíchem. Strhl koně směrem ke mně, pozvedl znovu pušku a vykřikl: "Ano, tebe hledám, ty ďáble! Znáš mě?" Ani jsem se nepohnul a jen jsem přikývl. "Zabils mi bratra! Propadls krevní mstě! Nezastřelím tě zákeřně zezadu, ale zepředu." "Nestřílej, protože jsme všichni nezranitelní!" "To se uvidí! Táhni do pekel!" Stiskl spoušť. Kohoutek klapl, ale rána nevyšla. "Vidíš," smál jsem se. "Varoval jsem tě. Teď jsi můj." Zvedl jsem ručnici, jako bych chtěl střílet. Tu vytrhl z opasku čakan a vztekle zařval: "Ještě ne! Když tě nezasáhla puška, zasáhne tě čakan!" Zamával sekerou kolem hlavy a mrštil jí po mně. Z tak malé vzdálenosti by mi musel rozpoltit lebku, kdybych jen na zlomek vteřiny zaváhal. Zaslechl jsem svištění sekery. Znělo jako temný a zároveň ostrý hvizd. Upřeně jsem sledoval pohyb Miriditovy paže. Seděl jsem strnule v sedle, pušku v obou rukou. Pak bleskurychlý pohyb vzhůru - sekera narazila na hlaveň a

odletěla. Byla by mě zasáhla přímo do čela. Mstitel pustil levičkou uzdu, jak byl ohromen. Teď už neměl jinou zbraň kromě pistole a té jsem se bát nemusel. "Vidíš, že si nic nedělám ani z tvé sekery!" křičel jsem na něj. "Teď jsi ale propadl mé pomstě. Dávej pozor." Namířil jsem na něho ručnici. To ho opět probudilo. Uchopil uzdu, trhl koněm a pádil odtud do roviny, právě tak, jak jsem to očekával. Přijel jsem k Halefovi a podal mu ručnici, protože mi teď překážela. Vzal ji, ale důtklivě mi připomínal: "Rychle, rychle! Jinak nám unikne!" "Jen klid. Máme čas. Ať se tenhle dobrý chudý krejčí Afrít podívá na jezdce, s kterým se Žut určitě nemůže měřit. Jeďme tryskem za ním." Krátké hvízdnutí a můj Ríh vyrazil. Položil jsem mu uzdu na krk a vztyčil se ve třmenech, ačkoliv mi v tom dost překážela bolavá noha. Za jízdy jsem sňal laso ze sedlové hrušky a položil si je na levé předloktí, aby se mohlo náležitě odvíjet. Smyčku jsem držel v pravé ruce. Vraníka jsem řídil buď uzdou, nebo stiskem stehen, protože to moudré zvíře vědělo, oč jde. - Miridit zpočátku prchal v přímém směru. Byla to od něho hloupost, protože by ho má kulka snadno zasáhla. Ulehčil by mi tak míření, pokud bych ho chtěl zastřelit. Ale poněvadž byla otevřená krajina tímto směrem nejrozlehlejší, zahnul doleva, kde byly keře. Doufal, že mu poskytnou úkryt a možná i záchranu. Ríh uháněl bez pobízení jako dobrý ohař stále doleva. Mezi mnou a Miriditem byla vzdálenost asi čtyřiceti koňských délek, ale netrvalo ani minutu a octl jsem se za ním ani ne na tři koňské délky. "Zastav! Poroučím ti to!" zvolal jsem. Škipetar se ke mně otočil. Pistole už měl připravené a střelil po mně. Podle míření jsem viděl, že mě nezasáhne. Zatočil jsem lasem nad hlavou a hodil. V okamžiku, kdy se vznášelo jako široké kolo nad jezdcovou hlavou, zarazil jsem svého hřebce a strhl ho zpět. Škubnutí, výkřik - Ríh stál na místě, ale hnědák pádil dál a Miridit ležel na zemi se smyčkou zadrhnutou kolem paží a těla. Viděl jsem, že se nehýbá, a

nijak jsem nespěchal, abych sestoupil s koně. Vždyť mi nemůže utéci. Když jsem ujel těch několik málo kroků k němu, viděl jsem, že má oči zavřené. Byl v bezvědomí. Zůstal jsem v sedle a hladil jsem svého koně, abych ho odměnil za jeho námahu. Za chvíli přijeli i moji společníci. Překvapilo mě, s jakou lehkostí cválá Afrítův starý, hubený valach. Vypadalo to, jako když má ta stará herka radost, že se může zas jednou pořádně proběhnout. A jak ten hubený skrček seděl v sedle! Pomyslel jsem si, že je ten valach zrovna takový pokrytec jako jeho pán. "Je mrtev?" zeptal se Halef, když ke mně dojeli. "Nevím. Podívej se." Seskočil a prohlížel zajatce. "Sidi, ten Škipetar jen trochu spí. Tady máš jeho čakan." A podal mi tu nádhernou zbraň, kterou zvedl se země. Zahnutá násada byla potažena rybí kůží s perletí. Ostří byl starý, jemný a nádherně cizelovaný kousek. Na jedné straně bylo arabsky napsáno: Li ma'ak kalima (Na slovíčko!) a na druhé Ala chátrak (Ať slouží ke zdraví). Umělec, od něhož tato zbraň pocházela, měl zřejmě smysl pro ironii. "No, Afríte, ty obře, co říkáš tomu koni?" zeptal se Halef. "Žádný se mu nevyrovná. V životě jsem ještě něco takového neviděl," odpověděl tázaný. Přitom pozoroval hřebce znaleckým pohledem. Byla v něm stěží potlačovaná žádostivost. "Výborně!" odpověděl Halef, spokojen touto chválou. "Ale co říkáš jeho pánovi?" "Je hoden mít takového koně, protože jezdí dobře." "Dobře? Afríte, co tě to napadá? Ty jezdíš také dobře, ale ve srovnání s mým pánem jsi jako žába, která sedí na oslím hřbetě. A kdo se tě ptal, jak můj pán jezdí? Myslel jsem to jinak. Nedodržel můj sidi skvěle své slovo?" "Ano, to připouštím." "Opravdu? Ty to musíš připustit, jsi k tomu nucen. Cožpak nedokázal, že ten Miridit je proti němu kluk, který si ještě neumí zapnout kalhoty? Jak krásně Kára ben Nemsí toho mstitele přelstil! Tušils, že na něho znovu tak vyzraje?" "Ne, Hádží Halefe." "To jsem věděl. Tvůj mozek je placka, kterou slunce vysušilo a připálilo, takže už není

ani k jídlu. Jak se ten Miridit divil, když viděl, že náš sidi nejede s námi, a jak se lekl, když ho spatřil za sebou! A jak na něj s jistotou mířil! Jestlipak víš, proč mu rána nevyšla?" "Protože puška selhala." "Ne, protože jsme nezranitelní. Rozumíš, ty hadrníku? A pak ten hod čakanem! Zkusils už někdy odrazit sekeru?" "Na mou duši, nikdy." "Na tvou duši určitě ne, protože ta tvá duše není nic jiného než dlouhá nemotorná žížala, která se marně kroutí, aby přišla na nějakou chytrou myšlenku. A pak ta honička! Už jsi někdy viděl, jak se strhává lasem jezdec s koně?" "Ne, nikdy." "To věřím. Tys ještě neviděl ohromnou spoustu věcí, které my umíme. Co zmůže ten tvůj Žut proti našemu efendimu? Naše lest a statečnost jsou jako šroub, který se mu zavrtává do těla." "Můj Žut? Tohle neříkej!" "Ty ho ještě hájíš?" "Ani mě nenapadne!" "Copak jsi neřekl, že Žut má nad námi převahu a že nás zničí?" "Řekl jsem to proto, abych vás přátelsky varoval." "Tak ti tedy rovněž přátelsky říkám, abys napříště držel hubu. Své varování si nech. Sami víme, co máme dělat, protože se známe a své nepřátele také. Jsou proti nám jako stébla trávy proti palmám, které mají koruny v oblacích. Ten tvůj Žut nám bude ležet u nohou jako tady ten Miridit a všechny, kteří mu slouží, zamáčkneme jako tabák do dýmky." "Hádží Halefe, co jsem ti udělal, že se mnou mluvíš tak přísně a rozhněvaně?" "Říkals, že Žut je mocnější než my. Nestačí to? Tys asi ještě slavnějšího hrdinu neviděl. Tady však máš před sebou muže a hrdiny, kteří si z tvého Žuta dělají asi tolik jako z mouchy. Chytí ji a rozmáznou v ruce." Malý hádží byl v ráži. Přerušil jsem ho, abych ukončil to naparování: "Když jsem stál za Miriditem, zaslechl jsem hvizd. Kdo to pískal?" "Tady krejčí." "Proč?" "Říkal, že v křovinách běhá nějaký pes." "Ano, efendi, docela zřetelně jsem ho viděl," prohlásil okamžitě ten zrádce: "Co je ti po něm?" "Asi se zaběhl. Mohli jsme ho vzít s sebou do nejbližší vsi, kam zřejmě patří." "Tak je to tedy. Miridit nejspíš ten hvizd znal." "Určitě ne." "Vyskočil

okamžitě se země a nasedl na koně. Byl zřejmě se Suefem domluven, že mu dá hvízdnutím znamení, až bude přijíždět. Byla to od obou pošetilost, protože se tím prozradili, že jsou domluveni. Doufejme, že se mi ten zrádce dostane do rukou, a pak ho na tuhle hloupost upozorním." "Nechceš se podívat na Miridita? Hýbá se." Škipetar skrčil nohy, aby změnil polohu. Viděl jsem, že už má otevřené oči a že se na mne vztekle dívá. "No tak," zeptal jsem se ho, "jak se ti líbí konec tvého dobrodružství?" "Proklínám tě!" odpověděl. "Tvá ústa zrovna nehýří blahořečením, ale já jsem to s tebou myslel dobře." "Vím, jak dobře to myslíš. Chceš mě zabít." "Mýlíš se. Kdybych tě chtěl zabít, měl jsem k tomu dnes již spoustu příležitostí." "Zamýšlíš tedy se mnou ještě něco horšího?" "Jak to myslíš?" zeptal jsem se zvědavě. "Ó, jsou různé způsoby, jak zneškodnit úhlavního nepřítele, a přesto ho na místě neusmrtit." "Může se například nechat umřít hladem, jak jste to zamýšleli s námi vy." "Sám ďábel vám tenkrát pomohl ven!" zasyčel Miridit vztekle. "To ne, protože kdyby nám chtěl pomoci ďábel, zůstali bychom raději v chatrči." "A přece máte ďábla na své straně, protože jste všichni nezranitelní." "Myslíš, že je k tomu třeba ďáblovy pomoci? To dokáže člověk sám. Jen musí být dostatečně chytrý a něco umět. Ovšemže se nebojíme tvých kulek ani tvého sekaného olova, které jsi dnes tak pečlivě nabil do hlavně." "Ach, ty máš mou pušku?" "Ne. Visela u sedla a tvůj kůň utekl i s ní." "Jak potom můžeš vědět, že jsem měl nabito sekaným olovem?" "Vím vždycky vše, co potřebuji. Nyní nemůžeš jet domů do Ziganci, ale musíš jet za svými spřeženci, jak sis to s nimi domluvil." "Já? Kam?" "Ty to víš dobře. Nejsou už dávno v Engely?" "Efendi, kdo ti to řekl?" "Viděl jsem ve snu, jak na tebe čekají na kopci za Varcou. Přijel jsi, sestoupil s koně a řekls jim, že jsme konečně vyjeli. Pak jste jeli společně dál. Ty ses ale brzy od nich oddělil, přijel jsi sem a Suef nás měl na tomto místě tobě vehnat

do rány." "Suef!" vykřikl polekaně. Jeho pohled hledal krejčího a našel ho. Dělal jsem, jako když nevidím varovný pohled, který k němu Afrít vyslal. Zdálo se, že tento pokyn Miridita uklidnil, protože se zeptal: "Kdo je Suef?" "Tvůj přítel." "Žádného Suefa neznám." "Nu, snad ho poznáš, až ti ho přiženu, jak doufám, před oči bičem. Domluvil ses se svými kumpány, že za nimi dnes nepřijedeš, budu-li mrtev, ale kdyby se přepadení nepovedlo, tak přijdeš. A ono se nepovedlo. Chceš odjet?" Mstitel nevěděl, co si má o mně myslet. Nicméně řekl chmurně: "Nemám tušení, odkud to všechno víš. Ale na tom nezáleží. Nedělej okolky a zab mě." "Proč bych tě měl zabíjet?" "Protože jsem usiloval o tvůj život." "To není pro mne žádný důvod, protože neoplácím zlé zlým." "Copak ty neznáš zákon krevní msty?" "Znám." "Pak tedy víš, že pokud budu živ, musím usilovat o tvůj život." "Vím." "A přesto mě nezabiješ?" "Ne. Ubránil jsem se ti, a ty nemůžeš dělat vůbec nic. To stačí. My křesťané krevní mstu neuznáváme a vražda je pro nás smrtelný zločin. Tebe k ní ale zákon krevní msty nutí. Nemohu li mít za zlé, že ho posloucháš." Díval se na mne jako ve snách a nemohl má slova pochopit. "Rozvaž jen," pokračoval jsem, "jestli si krevní mstu zasloužím. Zavřeli jste mě a já jsem se musel osvobodit. Musel jsem střílet a nevěděl jsem, že je to tvůj bratr, kdo sedí nahoře. On sám nese vinu na tom, že ho moje kulka zasáhla. Věděl, že máme s sebou zbraně. Byla to od něho velká hloupost, že se tam posadil." "Efendi, ve tvých slovech je mnoho pravdy." "A proč mě chtěl tvůj bratr nechat umřít hladem? Co jsem mu udělal? Ublížil jsem mu snad nějak, urazil jsem ho, okradl nebo oloupil? Ne. Přišel jsem, abych se vyptal na Žuta. Bylo na něm, aby mi dal informace nebo aby je odmítl, a pak bych byl odešel v pokoji. Proč se stal mým nepřítelem?" "Protože jeho přátelé jsou tvými nepřáteli a protože chceš zničit Žuta." "Ale nechci." "Hledáš ho a zabil jsi jeho švagra Deselima. Propadl jsi

krevní mstě a padneš jí za oběť." "Deselima jsem nezabil. Ukradl mi koně, spadl s něho a zlomil si vaz. Jsem tedy vrahem?" "Kdybys ho byl nechal utéci! Ale tys ho pronásledoval." "Ach tak, propadl jsem tedy krevní mstě, protože jsem si nechtěl nechat ukrást koně. Poslyš, měl jsem k vám úctu, protože jsem se domníval, že jste stateční a upřímní lidé. Teď ale vidím, že jste zbabělí a úskoční darebáci. Jste mizerní zloději, a když vám někdo zabrání v loupeži, říkáte, že propadl krevní mstě. Před vámi si můžu leda odplivnout! Fuj! Pro mě je teď váš Žut jenom mizera a všichni, kdo mu slouží, jsou darebáci a lumpové, na které nebudu brát nejmenší ohled. Zvedni se a zmiz! Nebojím se tě. Střílej si na mě, jak chceš. Halefe, odvaž mu laso." "Sidi," zvolal Halef ulekaně, "zbláznil ses?" "Ne. Rozvaž ho!" "To neudělám." "Mám to snad udělat sám? Nestřílel na mě zezadu, ale postavil se mi tváří v tvář. Než vystřelil, měl ke mně krásnou řeč, při níž jsem ho mohl zabít, kdyby se mi bylo zachtělo. Zákeřným vrahem tedy není, a tak s ním nechci jako s takovým nakládat. Uvolni laso!" Halef uposlechl a Miridita rozvázal. Ten vstal se země. Kdybychom očekávali, že se co nejrychleji vzdálí, byli bychom se mýlili. Protahoval si paže, které byly dlouho připoutány k tělu, a pak vykročil ke mně. "Efendi," řekl, "nevím, co má tvé chování znamenat." "Už jsem řekl. Můžeš jít, kam je ti libo." "Tak ty ode mne nic nechceš?" "Ne" "Ani slib, že tě ušetřím?" "To mě ani nenapadne." "Ale já tě zabít musím!" "Zkus to!" "Sám přece víš, že mám jet večer za svými přáteli." "Vím to a nic proti tomu nemám." V jeho obličeji byly patrné známky vnitřního boje. Pýcha a mírnost, nenávist i dojetí tu spolu zápasily. Konečně řekl: "Budeš mě pokládat za zbabělce, když přijmu svobodu z tvých rukou?" "Ne. Jednal bych stejně, přestože se považuji za odvážného muže." "Dobrá, přijímám, tedy život z tvých rukou. Nikdo by se mne už nedotkl, kdybych odpustil vrahovi svého bratra za to, že mi daroval život. Krevní msta

zůstává mezi námi dále, ale nechť prozatím neplatí. Vidím svůj čakan v tvém opasku. Ačkoliv vím, že ti právem náleží jako kořist, prosím tě, abys dělal, jako bych ti ho byl dal dobrovolně. Víš, co to znamená?" "Ne." "Je to znamení, že krevní msta prozatím neplatí. Až mi sekeru vrátíš, obnoví se." "Pokud tedy budu mít čakan u sebe, je mezi námi příměří?" "Ano. Chceš ode mne za těchto podmínek přijmout zbraň?" "Chci." "Kam utekl můj kůň?" "Tamhle se pase v křoví." "Tak tedy půjdu. Efendi, rád bych ti podal na rozloučenou ruku, ale lpí na ní krev mého bratra. Smím se tě dotknout, pouze abych tě zabil. Buď zdráv." "Buď zdráv." Odcházel. Z dálky se ještě jednou otočil a pokynul nám, pak nasedl na koně a odjel. Ten čakan mám dodnes. Krevní msta se dosud neobnovila a asi se už nikdy neobnoví. Malý krejčí přihlížel tomuto výjevu s napjatou pozorností. Bylo na něm vidět, že přes má slova je skálopevně přesvědčen, že Miridita zabiji. Ale nedal najevo, zda je s výsledkem jednání spokojen či ne. Bylo na něm znát jen velký údiv. Halef se svou nespokojeností netajil. Bylo by mu způsobilo velkou radost vyplatit na můj příkaz tomu muži padesát ran a pak ho pustit. Ale přestože je takový postup obvyklý, získal bych si tím dvojnásobného úhlavního nepřítele, zatímco nyní se nemusím od něho ničeho obávat. Protože se mi Halef neodvážil nic vyčítat, vyléval si vztek na falešném krejčíkovi. "No, ty muži od jehly a nití, co tu stojíš a čučíš do nebe, jako by padali velbloudi? Čemu se tak divíš?" "Efendimu." "Já také." "Mohl ho dát zabít," mínil nepravý Afrít obezřetně. "A tebe s ním!" "Mě? Proč?" "To ti řeknu, až bude čas, i když ti to mohu dát písemně už teď." "Pak byste ovšem přišli o průvodce." "To by bylo škody!" "Kdo ví, co by se vám pak mohlo cestou přihodit." "Určitě nic horšího, než když u toho budeš ty. Znáš zákony krevní msty, které platí v této zemi?" "Ano, znám je." "Je to pravda, že je tento spor urovnán?" "Je v klidu, dokud čakan nevrátíš. To ale platí jen o krevní mstě, jinak

ne." "Jak to myslíš?" "Může vás například přepadnout, aby vás oloupil, a přitom vás zabít. V tom případě vás nezabil z krevní msty, ale kvůli loupeži." "Alláh je velký, ale vaše poctivost je malá," odpověděl Halef rozhořčeně. "Co pomůže mému sousedovi, když mu slíbím, že mu neukradnu dýně, a příští noc mu vezmu melouny? Jste darebáci jeden jako druhý!" Přerušil jsem jejich rozhovor otázkou: "Jak je ještě daleko do Yersselii?" "Hodinku," odpověděl Suef horlivě. "Můžeme se tam tedy zastavit a občerstvit se. Je tam han?" "Ano. Handžiho znám." "A kde navrhuješ, abychom zůstali přes noc?" "V Kilisseli, tamějšího handžiho znám také." "Jak daleko je to?" "Z Yersselii čtyři hodiny." "Proč jsi vybral právě tuto vesnici?" "Je to krásné místo, leží v mustafské rovině a je tam k dostání vše, co hrdlo ráčí, lacino a v hojné míře." "Jak daleko je odtud do Skopje?" "Osm hodin." "Dobře, zůstaneme tedy v Kilisseli." Krejčí jel jako průvodce vpředu a zdálo se, že o nás nedbá. Protože Osko a Umar jeli za ním, mohl jsem o něm s Halefem mluvit, aniž nás slyšel. "Sidi," zeptal se Halef zvědavě, "myslíš si také, že je to Suef?" Mlčky jsem přikývl a Halef se ptal dále: "Ale dodržíš slovo ohledně těch padesáti ran?" "Suef je dostane, ale ne teď." "Však si je také zaslouží. Divil jsem se, žes byl k němu tak sdílný, když víš, že drží s našimi nepřáteli." "To bylo úmyslně." "Ano, ty máš stále nějaké tajné úmysly. Vidíš víc dopředu než my, a proto také děláš, jako bys měl k tomu zrádci důvěru. Já bych ho ale zmrskal a nechal ho ležet." "Tím bychom si neposloužili. Dokud je s námi, budeme vědět o všem, co mají jeho spřeženci v plánu. Dnes večer podniknou útok a myslí, že se jim podaří. Dnes večer máme být všichni zavražděni. Jak se to má stát, to ještě nevím." "Ale dovíme se to." "Ano, právě od toho krejčího. Z toho, co udělá, s jistotou uhodneme, co se má stát." "Pak tedy budu mít oči na stopkách." "Chtěl bych tě o to požádat, protože na všechno sám nestačím. Kvůli té noze budu muset asi zase hlídat

jen pokoj. Co se bude dít venku, musíte si vzít na starost vy tři. Především se musíme, dozvědět, kde jsou Alacyové, Bárúd el Amáza a ostatní, kdy a kde chtějí mluvit s krejčím a kdy, kde a jak máme být zavražděni." "Sidi, to toho musíme vyslídit příliš mnoho. Prozatím se můžeme radovat, že jsme se zbavili jednoho z nejzavilejších nepřátel." "Myslíš Miridita?" "Ano. Ten dneska večer určitě nepřijde." "A já si myslím, že určitě přijde." "Aby pomáhal Alacyům?" "Naopak, aby nás před nimi chránil." "Ach, tomu nevěřím." "Já ano. Je to poctivý člověk a je mým nepřítelem jen proto, že má kulka zabila jeho bratra, ne kvůli Žutovi. Myslím, že Hajdar si nás teď váží a že se mu nezamlouvá zákeřné a potměšilé jednání těch ostatních. Ví, že jsem mu daroval život. A kdo není rád na světě? Proto je nám zavázán." "Copak jsi ostatních neušetřil? A jsou ti za to vděční?" "Ne, ale to jsou darebáci a nic víc. Kdyby měli jeho charakter, jeho otevřenost, byli bychom s nimi dávno hotovi. Jsem přesvědčen, že přijde, a snad nám bude jeho přítomnost užitečná." Jak krejčí říkal, dojeli jsme do Yersselii asi za hodinu. Byla to horská vesnice, o které se nedá říci nic pozoruhodného. Zastavili jsme se v hanu a pojedli kyselé mléko s kukuřičným koláčem. Koně jsme nakrmili a napojili. Bylo mi nápadné, že krejčí pospíchal napřed, jakmile byla vesnice v dohledu. Vzal si za záminku, že pro nás objedná občerstvení. Halef na mne mrkl, potřásl hlavou a zeptal se: "Víš, proč jel napřed?" "Řekne v hanu, aby ho neoslovovali Suef, ale Afrít." "Také si myslím, ale v tom případě by se byl musel napřed domluvit i s naším handžim v Zigance." "Snad ho tam znají jen pod jménem Afrít." Když jsme se najedli, vydali jsme se dále a brzy jsme sestoupili po západní straně vysočiny do zmíněné mustafské roviny, která je tak dlouhá a široká, že se ani za několik hodin neprojede. Jeli jsme úrodnými poli, která liž byla sklizena, pak po silnici, která vede z Engely do Kumanova, a po čtyřech hodinách

jsme měli před sebou Kilisseli. Krajina nebyla romantická, ale přece malebná. Podél cesty se táhly půvabné lesy s věčně zelenými stromy. Projížděli jsme nádhernými sady, kde dozrávalo jižní ovoce. Když jsme se blížili k vesnici, viděli jsme velký rybník, v jehož křišťálové vodě se odrážely stromy velké zahrady. Zahrada patřila k budově, která vypadala jako zámek a která v tomto kraji chudých sedláků byla nápadná. "Co je to za budovu?" zeptal jsem se našeho průvodce. "To je zámek," odpověděl. "Komu patří?" "Hostinskému, u kterého přenocujeme." "Ale tenhle zámek přece není veřejným hostincem, jak se zdá." "Ó ne, efendi. Ale znám majitele. Velmi rád u sebe vidí hosty a s radostí vás přivítá." "Kdopak je ten majitel?" "Jeden Turek ze Soluně, který se tu usadil, aby si odpočinul od svých obchodů. Jmenuje se Murad Habulam Aga." Asi jsem se netvářil příliš potěšeně, protože se krejčí zeptal: "Není ti to po chuti, že vás k němu vedu?" "Není. Považuji za neslušnost žádat o pohostinství pro pět lidí úplně neznámého člověka." "Ale vy o to nežádáte, aga sám vás nechá prosit." "To je mi novinka." "Vysvětlím ti to. Murad Habulam Aga má velmi rád hosty. Často u něho pobývám a on mi dal jednou provždy příkaz, abych přiváděl cizince, pokud se před nimi nemusí stydět. Má cizince rád a je to učený a světa znalý člověk, asi jako ty. Najdete v sobě velké zalíbení. Krom toho je tak bohatý, že si může dovolit přijmout pod svou střechu deset, ba i dvacet hostů." Učený a světa znalý člověk! To mě přitahovalo. A aby mě ještě snáze přemluvil, krejčí dodal: "Najdeš tu krásné bydlení, s parkem a se vším, co si jen boháč může dopřát." "Má taky knihy?" "Velkou sbírku." Pak ovšem bylo po rozmýšlení a já jsem krejčího poslal, aby nás ohlásil. Zatímco jsem si s Halefem povídal o tom bohatém a učeném Turkovi a vyslovoval jsem svou domněnku, že u něho nepotřebujeme žádné ohlašování, protože se o našem příchodu již dověděl od Alacyů, Halefův kůň se náhle splašil. Jeli jsme těsně po

okraji rybníka, po jehož hladině přímo k nám právě připlouval člun. Seděla v něm mladá dívka, která řídila plavidlo silnými pažemi. Měla na sobě kroj neprovdaných Bulharek. Zpod červeného šátku obtočeného kolem hlavy visely dva dlouhé těžké copy. Bulharka měla asi velmi naspěch, protože ani neuvázala člun a už vyskočila a chtěla rychle proběhnout kolem nás. Její červený šat, její spěch či něco podobného poplašilo Halefova koně. Jak uskočil, zasáhl dívku kopytem a srazil ji k zemi. Můj vraník se také poplašil a začal se vzpínat. Bulharka chtěla rychle utéct, ale vrhla se na opačnou stranu, octla se pod mým koněm a strachy vykřikla. "Ticho! Splašíš nám koně!" zvolal jsem na ni. "Zůstaň klidně ležet!" Ríh ještě trochu tančil na místě, ale nešlápl na ni, a tak mohla dívka vstát. "Počkej okamžik! Jak se jmenuješ?" Zůstala stát a vzhlédla ke mně. Byla to typická bulharská dívčí tvář, měkká, kulatá a plná, s malým nosíkem a něžnýma očima. Podle oděvu byla chudá, také byla bosá. Halefův kůň ji zřejmě kopl, protože krčila nohu. "Jmenuji se Anka," odpověděla. "Máš rodiče?" "Ano, efendi." "Sourozence?" "Ó, je nás doma plno." "A milého?" Její svěží obličej se do krvava zarděl, ale přesto rychle odpověděla: "Ano, krasavce." "Jakpak se jmenuje?" "Janik. Je čeledínem." "Asi nejste ani jeden moc bohatí?" "Kdybychom měli jmění, byla bych už dávno jeho ženou. Ale šetříme. Až budeme mít každý tisíc piastrů, odstěhujeme se někam ke Skopji, kde bydlí moji a jeho rodiče, a najmeme si zahradnictví. Jeho otec je zahradníkem a můj také." "No a jak to vypadá s úsporami? Rostou?" "Jen velmi pomalu, efendi. Mám malou mzdu a ráda bych taky něco dala otci, který je jen pachtýřem." To se mi líbilo. Ta Bulharka vypadala tak prostosrdečně a poctivě. Dávala svému otci ze své skrovné mzdy, ačkoliv si tím oddalovala vytoužené štěstí. "Ublížila sis?" zeptal jsem se. "Kůň mě kopl." Asi to nebylo tak zlé, protože už stála rovně. Uchopil jsem váček, vyndal trochu peněz, asi padesát nebo

sedmdesát piastrů, a podal jsem jí je. "Musíš jít k lékaři a do lékárny, Anko, aby se ti zranění zahojilo. Tady máš, abys měla čím zaplatit." Chtěla rychle sáhnout po penězích, stáhla však zase ruku zpět a pravila: "Myslím, že nebudu lékaře ani lékárnu potřebovat, a tak nemohu ty peníze přijmout." "Tak je ode mne vezmi darem." Na její roztomilé tváři se objevil zaražený výraz a rozpačitě se zeptala: "Zač? Vždyť jsem ti neprokázala žádnou službu." "Při dárku se přece služba nevyžaduje. Přidej ty peníze ke svým úsporám nebo je pošli svému otci, on už bude vědět, co s nimi." "Efendi, tvá slova jsou dobrá. Pošlu peníze otci. Kde chceš přenocovat?" "U Murada Habulama." Vykřikla zděšeně, rychle přistoupila blíže, uchopila třmen mého koně a tázala se přidušeným hlasem: "Jsi snad ten efendi se třemi průvodci, na kterého tu čekají?" "Efendi jsem a tři průvodce mám taky. Ale jestli na mě čekají, to nemůžu vědět." "Přicházíš z Ziganci?" "Ano." "Tak jsi to ty." Vystoupila na špičky a šeptala mi ještě tišeji než prve: "Měj se na pozoru, efendi." "Můžeš mluvit nahlas, Anko. Tihle tři mužové smějí slyšet všechno. Jsou to moji přátelé. Na koho si mám dát pozor?" "Na Murada Habulama, mého agu." "Ach, ty u něho sloužíš?" vyzvídal jsem. "Ano, a Janik také." "Máš pro své varování nějaký důvod?" "Usilují o vaše životy." "To vím, Anko. Můžeš mi snad říci, jak to chtějí udělat?" "To ještě nevím. Poslouchala jsem za dveřmi a Janik také. Něco jsme pochytili a vytušili, že se vám má stát něco zlého." "Chceš být mou ochránkyní?" "Velmi ráda, efendi. Budu tě chránit, i když nás aga za to vyžene." "Když to udělá, postarám se o tebe." "Opravdu, efendi?" "Dávám ti na to slovo." "Věřím ti. Víc už ti nemohu říci, protože nemám čas. Musím do kuchyně, protože paní odjela do Skopje na návštěvu. Musela ihned pryč, jakmile přišla zpráva o vašem příchodu. Dejte si pozor na sluhu Humuna, který je agovým důvěrníkem a který mě nenávidí, protože miluji Janíka a ne jeho. Budete bydlet ve věži

staré matky. Postarám se, abyste dostali zprávy. Kdybych nemohla přijít sama, pošlu k vám Janíka. Můžete mu důvěřovat." Rychle domluvila a odběhla. "Efendi, co jsme to tu slyšeli!" zvolal Osko. "Jaké nebezpečí nám hrozí! Nepůjdeme raději do hanu?" "Ne. Tam by nám hrozilo stejné nebezpečí a nemohli bychom se bránit. Tady však máme pomocníky a přátele, a ti už nám povědí, co máme udělat." "Sidi má pravdu," přizvukoval mi Halef. "Sám Alláh nám poslal tuto přítelkyni a jejího ženicha, aby nás ochránil. Podívejte se! Tamhle mává krejčí, ten zrádce!" Dojeli jsme k zahradní zdi a jeli jsme nyní podél ní. Na konci byla otevřená brána a před ní stál krejčí a čekal na nás. "Pojďte, pojďte!" volal nám vstříc. "Jste vřele vítáni. Aga vás očekává." "Nemůže nám sám přijít naproti?" "Ne. Má nemocné nohy a nemůže chodit." "To mu tedy způsobíme velké potíže a budeme ho rušit." "Vůbec ne. Murad Habulam Aga se těší, že bude mít ve své osamělosti lidi, s nimiž se bude moci pobavit, neboť to nejhorší na jeho nemoci je nuda." "No, tomu se dá odpomoci. My už ho zaměstnáme a způsobíme mu mnohou kratochvíli."

"ZLÝ"POHLED

Projeli jsme bránou. Podle toho, co nám popisoval náš průvodce a jak ta budova vypadala z dálky, jsem očekával, že to bude budova podobná zámku. Ale jak vypadala ve skutečnosti! Byla sice dlouhá a vysoká, ale téměř na spadnutí. Hleděly nám vstříc rozbité okenní tabulky, střecha byla na mnoha místech děravá, omítka se zdí už dávno zmizela a podél průčelí ležel poprašek z cihel, které byly

vlivem počasí napůl zvětralé. Dojeli jsme až k vysoké, široké bráně, kde nás přijal muž, jehož podlouhlý lotrovský obličej nevzbuzoval ani trochu důvěru. "To je Humun, agův sluha," prohlásil Suef. To je tedy ten člověk, před nímž se máme mít na pozoru! Hluboce a uctivě se mi uklonil, ukázal na dva statné mladíky, kteří stáli za ním, a řekl: "Efendi, můj aga mi důvěrně sdělil, že nemůžeš chodit. Proto dal příkaz, aby tě tito lidé k němu donesli. Jsou velmi silní a můžeš se na ně spolehnout." Sestoupil jsem s koně. Oba mladíci se vzali za ruce a opřeli se pažemi jeden o druhého. Tak vznikla jakási přenosná židle, na niž jsem se posadil, a tak mě nesli chodbou a dvěma místnostmi do přijímacího pokoje. Moji společníci šli za mnou. Krejčí někam zmizel. Tento selamlik byl jakžtakž zařízen. Podél stěn stály divany. Na vyvýšeném místě, proti vchodu, seděl zámecký pán. Vedle něho bylo podobné vyvýšené místo, které bylo asi určeno pro mne; před jeho sedadlem leželo několik polštářů pro mé společníky. Oba nosiči zůstali se mnou stát mezi dveřmi. Aga se vsedě uklonil a řekl: "Buď mi vítán, efendi! Alláh žehnej tvému příchodu do mého domu a dej, abys u mne strávil mnoho dní! Promiň, že nevstávám, ale sužuje mě podagra a nemohu se pohybovat. Nech se ke mně donést a zaujmi místo po mé pravici. Ale tvoji společníci nechť odpočinou svým údům zde před námi." Posadili mě vedle něho a mí tři druhové si sedli proti nám. Pronesl jsem několik zdvořilých díků a omluv. Zámecký pán mě však přerušil a ujišťoval mě, že je zavázán díky on mně, ne já jemu. Nosiči odešli a sluha přinesl dýmky a kávu. V Orientě je zvykem posuzovat bohatství člověka podle jakosti dýmek. Podle toho byl Murad Habulam Aga velmi zámožný. Jeho dýmka a ta, kterou mi podali, měla troubel z pravého růžového dřeva, ovinutou zlatými nitěmi, a byla zdobena perlami a drahokamy. Náustky byly pravými skvosty, z onoho matného, kouřově zbarveného druhu jantaru, který se v Orientě

cení daleko výše než průhledný. Porcelánové koflíčky stály na zlatých, nádherně tepaných miskách, a když jsem ochutnal, musel jsem uznat, že lepší kávu jsem pil pouze kdysi v Káhiře. Pili jsme ji podle orientálního způsobu s jemně rozemletou usazeninou. Do jednoho šálku se vešly asi čtyři náprstky. Tabák byl rovněž výtečný. Škoda jen, že hlavičky dýmek byly tak malé. Jakmile jsem asi patnáckrát zabafal, musel jsem znovu nacpávat, což obstarával pánův oblíbenec Humun. Protože dobrý mrav vyžaduje neptat se hosta ihned po jeho poměrech, vyměňovali jsme si zpočátku jen běžné zdvořilostní fráze. Pak se ke mně Murad Habulam trochu naklonil a zeptal se: "Měl jsi dobrou cestu, efendi?" "Alláh mě dobře vedl," odpověděl jsem. "Krejčí Afrít mi řekl, že přicházíš ze Ziganci." "Byl jsem tam od včerejška." "A předtím?" "V Radoviši a v Ostromci." "To jsi tedy cestoval každý den." "Ano, protože přicházíme z Edirnu a Cařihradu." "Z Cařihradu! Alláh měl s tebou dobré úmysly, že tě nechal narodit v městě pádišáhově." "Nenarodil jsem se tam. Přišel jsem tam z Damašku přes Palestinu." "Pocházíš tedy z Damašku?" "Ne, jsem Evropan a cestoval jsem ze své vlasti na Saharu a odtud do Egypta a Arábie." "Alláh je veliký! Tak daleko tě vedla tvá cesta? Měl jsi dobré obchody?" "Necestuji kvůli obchodu. Chci poznat země, národy, které tam sídlí, jejich jazyky a mravy. Patřím k mužům, kteří cestují do vzdálených zemí a pak o nich píší knihy." Nedůvěřivě se na mne podíval. "Zapisuješ si všecko, co vidíš?" "Všecko ne, jen to, co stojí za čtení." "Co když například poznáš opravdu dobrého člověka?" "Ten do knihy přijde." "A opravdu zlý?" "I o takovém píšu, aby ho čtenáři poznali a zošklivili si ho." Zatvářil se vážně a zajel si koncem dýmky pod turban. Tahle záležitost se mu nelíbila, zdála se mu poněkud choulostivá. "Hm," zabručel. "To se tedy lidé v tvé zemi tvým prostřednictvím dovědí, kdo je u nás dobrý a kdo zlý?" "Ovšem." "Alláhu, Alláhu! Vždyť ty jsi ohromný zrádce!

Člověk aby se tě bál." "Dobří se mě bát nemusí. Naopak. Ve všech zemích je budou velebit, protože se moje knihy překládají i do jiných jazyků. Ale těm zlým se stane po právu, když budou odhaleni a vzbudí odpor a pohrdání." "Budeš psát i o Zigance?" "Budu a hodně, protože jsem tam mnoho zažil." "Snad také o Kilisseli?" "Určitě, protože tak krásné místo nemohu opomenout." "Co o něm napíšeš?" "To ještě nevím. Musím počkat, až co tu zažiju. Ale že máš nádherné dýmky a výtečnou kávu, o tom se pochvalně zmíním." Murad Habulam se díval zamyšleně před sebe. Uplynula chvíle mlčení. Už od svého příchodu jsem ho ostře sledoval. Připadal mi nějak známý. Kde jsem jen ten obličej viděl? Domácí pán rozhodně nepůsobil dojmem boháče. Turban měl starý a špinavý a kaftan rovněž. Co se týče jeho nohou, bylo vidět jen to, že jsou kvůli podagře silně ovázány. Přesto měl chodidla bosá a ta vězela ve starých prošoupaných pantoflích. Na Turka byl nezvykle vysoký a velmi hubený. V obličeji měl spoustu předčasných vrásek. Ostré rysy, malé, pichlavé, tvrdé oči, silně vyvinutá brada, široká, v koutcích stažená ústa, to vše rozhodně nepůsobilo příjemným dojmem. "Doufám," řekl konečně, "že se ti u mne bude líbit a že o mně napíšeš jen dobré." "O tom jsem přesvědčen. Přijal jsi mě tak pohostinně, že ti nemohu nebýt vděčný." "Byl bych tě přijal úplně jinak a postaral se o tebe mnohem lépe, ale můj harém odcestoval do Skopji a já se nemohu pohybovat. Ta podagra mě trápí. Přinesl jsem si ji z války." "Tys byl vojákem? Snad dokonce důstojníkem?" "Byl jsem ještě něčím lepším a vyšším. Byl jsem armádním dodavatelem a dodával jsem za krymské války sultánovým bojovníkům oděv a potraviny." "Tos tedy měl velice důležitý úřad a požíval jsi sultánovy důvěry," odpověděl jsem. "Ano, přesně tak," prohlásil aga pyšně. "Dodavatel vyhrává bitvy, dodavatel vede vojáky k vítězství. Bez něho není odvahy ani statečnosti, ale jen hlad, bída a nemoci. Vlast mi vděčí

za mnoho." "Mám se o tom zmínit v knize?" "Ano, zmiň se o tom, prosím tě. Můžeš napsat mnoho dobrého o turecké říši a o pádišáhových poddaných?" "Velmi mnoho," odpověděl jsem stručně, protože jsem zpozoroval, že chce přejít k záležitosti, která je pro něho nejdůležitější. "A také snad něco špatného?" "Ovšem. Dobří i špatní lidé jsou všude." "Setkal ses u nás s mnoha darebáky?" "Ano, zvlášť v poslední době a v tomhle kraji." Živě sebou pohnul. Na tuhle věc chtěl stočit rozhovor! "To se tedy čtenáři dovědí všechno. Kéž bych tu knihu měl!" "Nečetl bys ji, protože nebude vytištěna v tvém jazyce." "Tak bys mi mohl aspoň vyprávět něco z jejího obsahu." "Možná později, až si odpočinu." "Dám ti tedy vykázat obydlí. Ale mohl bys mi povědět aspoň nějakou maličkost." "Jsem skutečně velmi unaven. Ale abys věděl, že respektuji přání svého hostitele, nechť ti můj společník Hádží Halef Omar podá krátký přehled o tom, co jsme v poslední době zažili." "Ať začne, poslouchám." Halefovi bylo jen milé, že může vyprávět. Ale že ho k tomu aga vybídl tak úsečně, téměř rozkazovačným tónem, to ho nahněvalo. Věděl jsem přesně, co bude následovat. "Nejdříve mi dovol," začal Halef, "abych ti řekl, kdo je ten řečník, který bude tak laskav a dopřeje ti svých slov. Jsem Hádží Halef Omar ben Hádží Abú'l Abbás ibn Hádží Dáwúd al Gosara, bojovník Háddádů z velkého kmene Šammár. Prapředek mého praděda jezdil s Prorokem do bitev a praprapředek tohoto hrdiny jedl s Ibrahímem melouny. Máš také tak slavné předky?" "Moji předkové jsou velmi vznešení," odpověděl Murad poněkud rozpačitě. "To je dobře, protože muž se cení ne podle dýmek a šálků, ale podle toho, kolik může vyjmenovat předků. V ráji čekají tisíce na můj příchod, neboť jsem jejich milý potomek. Neprokazuji takovou čest každému, ale protože můj přítel a pán, Kára ben Nemsí Efendi si přeje, abych vyprávěl, žádám, abys mi věnoval veškerou svou pozornost." To všechno bylo řečeno tak

klidně, jako by býval Halef u toho, když jeho praprapředek jedl s Abrahámem, otcem Izákovým, melouny. Choval se, jako by našemu hostiteli prokazoval milost, když ho poctí svou řečí. A pak podal vybranými slovy souhrn posledních událostí. Žádný právník by to neprovedl lépe než ten malý hádží. Neřekl ani slůvko, které by bývalého dodavatele přivedlo na myšlenku, že jsme ho prokoukli. V duchu jsem měl z Halefa radost, a když skončil a tázavě se na mne podíval, uznale jsem mu pokynul. Murad předstíral, že je bez sebe údivem. Odložil dýmku, což u muslima znamená mnoho, sepjal ruce a zvolal: "Ó Alláhu, Alláhu, sešli své anděly pomsty na zem, aby svými plameny sežehli všechny ty zločince, jejichž činy volají do nebe! Nemohu uvěřit všemu tomu, co jsem tu slyšel! Já to nechápu. Ne, já to nechápu!" Odmlčel se, uchopil růženec a pouštěl perly mezi hubenými prsty, jako by se modlil. Pak prudce vztyčil hlavu, pátravě se na mě podíval a zeptal se: "Efendi, potvrzuješ pravdivost slov tohoto hádžího?" "Každé slovo." "Budeš o tom všem vyprávět ve své knize? O Žutovi, o Alacyích, o Manachovi el Baršovi, Bárúdovi el Amázovi a Múbarkovi?" "O všem se tam zmíním." "To bude pro ně strašný trest. A myslíš si, že se s nimi ještě někdy sejdeš?" "Určitě, protože mě pronásledují. Zde ve tvém domě jsem ovšem v bezpečí. Za to vděčím tobě a tomu dobrému krejčímu Afrítovi. Ale zítra, až pojedu dále, budou mi ti zločinci zase v patách." "Přece neuděláš mému domu tu hanbu, efendi, že strávíš pod jeho střechou jen jednu noc?" "To ještě uvážím. Ostatně podle tvého názoru je přece v Knize života zaznamenáno, jak dlouho u tebe zůstanu. Na tom nemůže nikdo z nás dvou nic změnit. Ani Alláh tu nic nezmůže." "Tak jest. Ale doufám, že ještě dlouho uvidím nad sebou zářit světlo tvých očí. Bydlím ve svém domě sám a ty mi zpříjemníš život a zmírníš mé bolesti, když tu hodně dlouho zůstaneš." "I mně by bylo milé, kdybych se mohl hodně dlouho těšit z tvé

přítomnosti," odpověděl jsem. "Prý jsi podnikal velké cesty?" "Kdo to říkal?" "Krejčí." Viděl jsem mu na obličeji, že Suef říkal nepravdu. Přesto Turek odpověděl: "Ano, mé nohy vstoupily do měst a vesnic mnohých zemí, když ještě byly zdravé." "Proč si je obvazuješ a přitom necháváš chodidla odhalená?" Murad zrozpačitěl. Je možné, že by tu podagru z nějakého důvodu jen předstíral? "Protože mám bolesti jen v kyčlích," vysvětloval. "Palec tě nebolí?" "Ne, efendi." "A ani ho nemáš oteklý?" "Nic mu není." "Jak to vypadá večer s horečkou?" "Nikdy jsem ji neměl." Tím se prozradil, že žádnou podagru nemá. Neměl ani ponětí o tom, jakými příznaky se projevuje. Teď jsem věděl, na čem jsem. Abych se ještě také zmínil o jeho údajné knihovně, zeptal jsem se: "Ve svém utrpení a osamělosti nacházíš jistě útěchu a zábavu ve svých knihách." "Knihách?" zeptal se udiveně. "Ano, protože jsi velmi vzdělaný člověk a máš spoustu spisů, které ti kdekdo závidí." "Kdo ti to řekl?" "Taky krejčí." Ten skrček si to zřejmě vymyslel jen proto, aby mě navnadil. Murad to postřehl a rychle odpověděl: "Efendi, má knihovna nemá zdaleka takovou cenu, jak si myslíš. Mně ovšem zcela postačuje, ale pro takového učence, jako jsi ty, nemá žádný význam." "Přesto doufám, že mi dovolíš, abych si ji jednou prohlédl." "Ano, ale ne teď. Jsi unaven, a já vás nechám dovést do vašeho příbytku." "Kde je ten náš příbytek?" "Tady v domě ne, protože byste tu neměli klid. Dal jsem pro vás upravit věž staré matky. Tam budete sami pro sebe." "Jak, je ti libo. Proč se ale té budově tak říká?" "To nevím. Říká se, že jedna stará žena se tam po smrti často vracela, stávala v bílém rubáši na ochozu věže a odtud žehnala svým dětem. Věříš na strašidla?" "Ne, ago." "Nebudeš se tedy té staré bát?" "Ani mi nenapadne! Přichází ještě někdy?" "Lidé to říkají, a proto v noci do věže nikdo nechodí." Proč mi to aga prozrazoval? Jestli v té budově straší, měl bych přece důvod, abych tam odmítl přenocovat. Možná že nám má někdo

něco provést převlečen za strašidlo a pak to svést na tu starou paní. Taková dětinská myšlenka by se mohla zrodit jen v mozku těchhle primitivních lidí. "Budeme se těšit," odpověděl jsem, "že zas jednou uvidíme strašidlo a že se ho zeptáme, jak to vypadá v říši mrtvých." "Máš k tomu dost odvahy, efendi? S duchem se nemá mluvit, protože to může stát člověka život." "Tomu nevěřím. Alláh nikomu ze zavržených nedovolí, aby opustil pekelná muka a veselil se na zemi, a dobrých duchů se nikdo bát nemusí. Strašidlům v rubáši se však podíváme na zoubek. A nyní tě prosím, abys nás dal dovést do věže." "Budete muset jet kus zahradou a myslím, že ti to způsobí potěšení. Vynakládám na ni hodně peněz a je nádherná jako zahrada blažených." "Pak je mi líto, že z toho nic neužiju, protože mi není možné procházet se po jejích cestách." "Jestli chceš, můžeš z ní i tak něco mít. Nechal jsem kdysi udělat židli na kolečkách a v té se můžeš vozit." "To je pro mne velké dobrodiní." "Dám ji přinést. Humun tě poveze a bude vám všem k službám." Ten sluha nás měl především pozorovat, abychom nemohli podniknout nic, o čem by aga nevěděl. Proto jsem odpověděl: "Nemohu tě připravit o tvého osobního sluhu a jsem zvyklý na to, že mi poslouží moji průvodci." "To nemohu dovolit," odpověděl pán domu. "Jsou právě tak mými hosty jako ty. Bylo by ode mne nezdvořilé, kdybych s nimi jednal jako s podřízenými osobami. Do toho mi nemluv! Humun je pověřen plnit vaše příkazy a stále u vás být." Stále u nás být! To znamená, že jsme pod jeho dohledem. Jak se ho jen zbavit? Humun přivezl židli na kolečkách. Posadil jsem se do ní a rozloučil jsem se s agou. Sluha mě vyvezl ven a ostatní šli za námi. Jeli jsme nejdříve širokou chodbou hlavní budovy do dvora plného hnoje. Na dvou stranách stály nízké budovy podobné kůlnám, které byly nacpány slámou. Čtvrtou stranu dvora tvořily stáje. Uprostřed byl průjezd, jímž jsme se dostali do zahrady. Nejprve tu byl trávník, na němž

stálo několik kupek sena. Pak jsme přijeli ke spoustě záhonů se zeleninou, mezi nimiž rostly květiny. Jestli je tohle ta slavná zahrada blažených, neměl Prorok o vkusu muslimů žádnou zvláštní představu. Když jsme minuli záhony, dostali jsme se k dalšímu trávníku, většímu než předešlý. I zde stálo několik velkých stohů sena a různého obilí. Náhle se před námi tyčila věž staré matky. Byla to stará kulatá stavba o čtyřech poschodích, tedy slušně vysoká. Jako obvykle tu nebyla žádná skleněná okna. Vchod byl otevřen. V přízemí byla jediná místnost, z níž vedly rozlámané schody nahoru. Viděl jsem, že na stěnách jsou pověšeny rohože a koberce a na zemi leží několik podušek. Uprostřed stálo na nízkých nohách prkno, které nám mělo sloužit jako stůl. Víc tu nebylo nic. "Tady je váš byt, efendi," prohlásil Humun, když mě dovezl dovnitř. "Bydlí tu často hosté?" "Ne. Tento pokoj je nejlepší, co máme. Pán vás chce vyznamenat, proto vám ho přidělil." "Co je to za místnosti nad námi?" "Ještě dvě takové jako tato a pak pokoj s krásnou vyhlídkou. Ale nejsou zařízené, protože se tam nebydlí." Ve zdi, která nás obklopovala, chyběly kameny, jako by tu občas řádilo menší zemětřesení. Nebyla omítnutá a neviděl jsem ani komín. Celá ta místnost vyhlížela jako studený sklep. Cestou jsem přišel na nápad, jak se zbavit sluhy. Potkali jsme dělníka, který měl zlé, krhavé oči. Bezděčně jsem si vzpomněl, jak jsou orientálci pověrčiví; věří, že existuje zlý pohled. Člověku s pichlavýma očima se každý vyhýbá, protože se bojí uhranutí. Na ochranu před takovým "zlým pohledem" uvazují matky dětem kolem krku červené stuhy nebo korálky. Dospělí znají jen jediný prostředek: proti dotyčnému napřáhnou ruku s roztaženými prsty. Kdo to učiní a pak rychle zmizí, uchrání se zlých následků. "Jsem s naším obydlím velmi spokojen," řekl jsem Humunovi. "Doufám, že nám večer přineseš lampu." "Přinesu, až vám podám jídlo. Máš ještě nějaké přání, efendi?" "Vodu. To je všechno, co teď potřebujeme."

"Už pro ni běžím a doufám, že budete s mou úslužností a hbitostí spokojeni. Takové pány, jako jste vy, musím obsloužit co nejrychleji. Slyšel jsem, co jste pánovi vyprávěli. Budu vám sloužit uctivě a oddaně. Srdce se mi chvělo, když jsem se dozvěděl o nebezpečích, v jakých jste se octli. Alláh vás chránil, jinak byste byli už dávno zahynuli." "Ano, Alláh nás vždy zachránil. Propůjčil mi dar, který mě ochrání v každém nebezpečí, takže mi žádný nepřítel neublíží." Tím jsem okamžitě vzbudil jeho zvědavost. "Co je to, efendi?" zeptal se dychtivě. "Mé oko." "Tvé oko? Jak to?" "Podívej se mi přímo do očí!" Humun poslechl. "Není ti na mých očích nic nápadného?" "Nic nepozoruji." "To je na tom to dobré, že na mně nikdo nic nevidí. Já se však na své nepřátele jen podívám, a jsou ztraceni." "Jak to, Káro ben Nemsí Efendi?" "Protože se jim už nikdy nic v životě nepodaří. Na koho se podívám, ten bude mít od toho okamžiku, budu-li chtít, samé neštěstí. Pohled mého oka už s ním zůstane až do smrti. Jeho duše bude náležet mně a stačí, abych jen na něho pomyslel a něco zlého mu přál a hned se mu to stane." "Efendi, je to pravda?" otázal se bázlivě. "Máš snad zlý pohled?" "Ano, mám zlý pohled, ale používám ho jen vůči těm, kteří zamýšlejí něco špatného." "Tak mě tedy Alláh ochraňuj! Nechci už s tebou nic mít. Alláh, Alláh!" Napřáhl proti mně všech deset prstů, otočil se a spěchal co nejrychleji odtud. Moji společníci se rozesmáli. "Tos udělal dobře," jásal Halef, "ten už nepřijde, má špatné svědomí. Dostaneme nového sluhu." "Ano, a pravděpodobně toho, kterého si přeji: Janíka, ženicha té mladé Bulharky." "Jakto, sidi?" "Protože Humun má na něho kvůli Ance vztek. Přeje mu to nejhorší a bude to umět zařídit, aby jeho nenáviděný sok dostal od Murada Hábulama příkaz nám sloužit. Teď mi ale pomozte usednout na polštář a pak jděte na výzvědy. Musím vědět, jak to tady v té věži vypadá." Když jsem se usadil, vystoupili moji tři společníci nahoru na věž, brzy se však vrátili.

Halef mi oznamoval: "Myslím, že nám tu žádné nebezpečí nehrozí. Obě místnosti v prvním i druhém poschodí se podobají této." "Jsou i tam okenice?" "Ano, a dají se zavřít silnými dřevěnými závorami." "Můžeme si tedy zařídit, aby sem nikdo v noci nevstoupil, aniž způsobí hluk. A jak to vypadá úplně nahoře?" "Je tam kolem dokola otevřená místnost se čtyřmi kamennými sloupy, které nesou střechu. Okolo je kamenná zídka." "To jsem viděl zvenčí. Tam určitě vystupovala ta stará paní, aby žehnala svým dětem." "Teď by tam ale nemohla, protože otvor je zazděný," poznamenal Halef. "K tomu musí být nějaký důvod. Jaký je ale přístup do toho pokoje s krásnou vyhlídkou? Je otevřený a může tam napršet. Voda pak steče po schodech do dolejších místností. Tomu se přece musí nějak zabránit, ne?" "Ano, vyústění schodiště je uzavřeno poklopem, který se dá snímat. Na okraji je obložen gumou, zrovna tak jako otvor, takže nepropouští vodu. Podlaha se od středu trochu snižuje a ve stěně je malý otvor, jímž může voda odtékat." "Hm. Z téhle otevřené místnosti by nám mohlo hrozit nebezpečí. Dá se tam vystoupit?" "Je to příliš vysoko, sidi." "Není. Tahle místnost není tak vysoká. Když se postavím, skoro dosáhnu na strop. Jestli obě místnosti, které jsou nad námi, mají stejnou výšku, leží podlaha toho otevřeného pokoje nanejvýš sedm a půl metru vysoko. Když k tomu připočtu tloušťku zdí, jež obklopují hořejší pokoj, je to asi devět metrů." "To by museli mít tak vysoký žebřík. Určitě tady takový někde bude." "To taky myslím. Dá se poklop na podlaze uzavřít?" "Ne," prohlásil Halef. "Tak je to úplně jasné. A ostatní místnosti zřejmě poklopy nemají." "Nemají." "Naši nepřátelé k nám tedy mají po žebříku volnou cestu. Vystoupí nahoru a připlíží se shora, odkud je určitě nikdo nebude očekávat. Musím tam vylézt sám, abych si to všechno prohlédl. Umare, můžeš mě vzít na záda?" "Ano, efendi." Sedl jsem mu obkročmo na ramena a on mě vynesl nahoru. Každé poschodí mělo tak jako

přízemí jednu místnost. V podlahách byly otvory, jimiž vedly schody. Jenom v nejvyšším poschodí jsem viděl těžký poklop, který gumové okraje umožňovaly vodotěsně uzavřít. Zdi hořejšího pokoje byly jen dva lokte vysoké, že mezi sloupy, na nichž spočívala střecha, byly široké otvory, tudy byl pěkný výhled na pole a ovocné sady. Zde nahoře vedl po vnější straně kolem věže ochoz. Kameny byly uvolněné a na několika místech dokonce vypadly. Nebylo radno se vyklánět a to byl jistě důvod, proč zazdili dveře, které sem původně vedly. Zde bylo skutečně jediné místo, odkud bychom mohli být ohroženi. Po žebříku se dalo vystoupit nahoru a dostat se k nám po trojích schodech. Chceme-li tomu zabránit, musíme poklop zevnitř zatarasit tak, aby se nedal zvenčí otevřít. Výhled se ostatně trochu pokazil. Už poslední hodinu naší jízdy jsme zpozorovali mraky, které nyní úplně zakryly obzor a stále narůstaly. Sotva jsme se vrátili do našeho pokoje, přišel urostlý mladík a přinesl dvě nádoby s pitnou vodou a vodou na mytí. Měl upřímný, inteligentní obličej a hleděl na nás přátelsky a pátravě. "Dobar večer," pozdravil nás bulharsky a turecky pokračoval: "Aga mě posílá s vodou, efendi. Jídlo bude hotovo hned." "Proč nepřišel Humun?" "Aga ho potřebuje. Začínají ho bolet nohy a musí mít sluhu u sebe." "Budeš nás tedy obsluhovat ty?" "Ano, efendi, nemáš-li nic proti tomu." "Líbíš se mi víc než Humun. Jsi asi Janik, Ančin ženich?" "Ano, efendi. Obdaroval jsi bohatě Anku. Podívala se na peníze, až když přišla domů, a mám ti je vrátit, protože ses určitě spletl. Tolik jsi jí jistě dát nechtěl." Podával mi peníze. "Jen ať si je nechá. Možná že dostaneš taky takový dárek, budu-li s tvou obsluhou spokojen. Máš nějaké přání?" "Mám jen jedno přání: aby se Anka brzy stala mou ženou." "Tak tedy hleď, abys brzy sehnal těch tisíc piastrů. Kolik ti ještě chybí?" "Jen dvě stě." "Za jak dlouho si je vysloužíš?" "No, bude to ještě trvat dva roky. Ale musím být trpělivý." "A co když ti těch dvě

stě piastrů dám?" "Efendi, ty žertuješ." "Z tak poctivého mladíka si přece nebudu dělat legraci. Ty peníze ti dám a pak můžeš šetřit pro Anku. Pojď sem a ber." Dal jsem mu těch dvě stě piastrů s potěšením, protože si je zasloužil a nebylo to z mého. Měl velkou radost a nemohl pochopit; že ho cizinec pro nic za nic tak bohatě obdarovává. A já jsem byl přesvědčen, že se nyní Janik postaví se vší rozhodností na naši stranu. Počal jsem se ho opatrně vyptávat na jeho pána a výsledek mnoha mých otázek byl tento: Murad Habulam přestoupil kdysi k islámu a je bratrem výběrčího daní Manacha el Barši, který uprchl ze Skopje kvůli zpronevěře. Proto mi připadal jeho obličej tak povědomý. Manách el Barša přichází často k Muradovi, ale protože se jako uprchlík nesmí ukazovat, a v tomto kraji už vůbec ne, našel si úkryt ve velkém stohu, který stojí poblíž naší věže. Jeho úkryt má být pro služebnictvo tajemstvím, ale oni na to už dávno přišli. Pochopitelně o tom mlčí. Také Janik má příkaz, aby se od nás vzdaloval co možná nejméně a aby svému pánovi donesl vše, o čem budeme mluvit. "Tak mu pověz," řekl jsem nakonec, "že nám nerozumíš, protože mluvíme arabsky, a ty arabsky neumíš." "Tak to bude nejlepší. Teď musím odejít, protože jídlo už bude hotové." Když Janik odcházel, nechal dveře otevřené, abych si mohl ten podezřelý stoh prohlédnout. Byl dost veliký a přímo proti nám jsem zpozoroval dole při zemi místo, které se lišilo od svého okolí. Určitě se tudy do stohu leze. Ze špičky jehlancovitého stohu trčela tyč se slaměným víchem. Možná že se jí dávají tajná znamení. Janik se vrátil s velkým košem a vyložil jeho obsah na nízký stůl. Jídlo se skládalo ž kukuřičného chleba, studeného masa a teplé, nádherně vonící omelety. "Efendi," oznamoval mi, "Anka mi pošeptala, abyste tu omeletu nejedli." "Zpozorovala snad něco podezřelého?" "Aga ji sám připravoval a Anku poslal pryč. Číhala ale za dveřmi a viděla, jak vyndává z kapsy kornout s krysím jedem." "Byl Murad Aga ještě v kuchyni?"

"Ano, ptal se mě, o čem jste mluvili. Odpověděl jsem mu, jak jsi mi poradil. Poručil mi, abych se k vám choval přátelsky a co nejvíc s vámi mluvil tak, abyste mi museli odpovídat a dostali chuť dát se se mnou do hovoru. Slíbil mi pět piastrů, když to dobře provedu." "Jestli chceš, zaprodej tedy za těch pět piastrů svou duši peklu." "Ani za tisíc piastrů! Anka vám vzkazuje, že chléb i maso můžete sníst bez obav." "Tak ji tedy poslechneme. Tu omeletu hodím vrabcům." O komfortu našeho bydlení svědčilo i to, že v dírách po vypadaných kamenech hnízdilo několik vrabčích rodin. Vrabci z nás neměli žádný strach, klidně létali ven i dovnitř a důvěřivě si nás prohlíželi. Hodil jsem jim kus omelety do kouta. Okamžitě se tam slétli a začali se rvát. Skoro všichni vrabci hledali teď úkryt u nás ve věži. Venku se totiž setmělo a vzdálené dunění zvěstovalo blížící se bouři. "Přines nám lampu," poručil jsem Janíkovi, "a při té příležitosti řekni agovi, že uzavřeme a zastrčíme všechny okenice, abychom zamezili přístup duchu staré matky." Když mladík odešel, vystoupili moji společníci do horejších poschodí a pevně uzavřeli okenice. Pak se vrátil Janík se starou lampou, v níž bylo tak málo oleje, že by nevydržela svítit ani hodinu. "Proč jsi přinesl tak málo oleje?" zeptal jsem se ho. "Aga mi víc nedal. Říkal, že půjdete asi brzy spát. Ale Anka je chytré děvče a potají mi dala s sebou tohle." Vytáhl z kapsy lahvičku oleje a podal mi ji. "Určitě to není z lakomství," mínil jsem. "Murad Aga chce, abychom zůstali potmě, to je člověk bezbranný." Vtom jsem zaslechl úzkostlivé pípání a cvrlikání. Vrabci seděli načepýřeni ve svých hnízdech, za chvíli první z nich spadl na zem, několikrát zatřepal křídly a bylo po něm. "Šlo to rychle," zabručel Halef. "Ten darebák dal do omelety pořádnou dávku." "Však je jí také pořádně zapotřebí, když má usmrtit čtyři silné muže. U nás by to ovšem nešlo tak rychle jako u tohohle vrabce. Ten člověk je nejen bezmezně špatný, ale také nanejvýš hloupý. Určitě si myslel, že zahyneme tak rychle

jako ti vrabci a že nebudeme mít čas se pomstít." Teď už leželo na podlaze několik mrtvých ptáků. Bylo mi těch chudinek líto, ale musel jsem je obětovat, abych měl jistotu. "Co teď s tou omeletou uděláš, sidi?" zeptal se Halef. "Neměli bychom jít k Muradovi Habulamovi a donutit ho bičem, aby si to své jídlo sám snědl?" "První část tvého návrhu provedeme, ale druhou ne. Okamžitě Murada vyhledáme a vezmeme s sebou omeletu, kterou obložíme těmi mrtvými ptáčky." "Efendi, nedělej to," prosil Janik, "sice bude se mnou zle. Aga si bude myslet, že jsem vás varoval." "Tomu předejdeme. Budeme předstírat, že jsme ti dali kousek a žes ho snědl. Musíš pak dělat, že tě hrozně bolí břicho. Budeš se umět tak přetvařovat?" "Myslím, že ano." "Ostatní je moje věc. Můžeš nám říci, kde Murada najdeme?" "V jeho pokoji za selamlikem, kde jste s ním seděli. Dveře najdete okamžitě. Jestli tam není, tak ho najdete v kuchyni, protože mi Anka říkala, že chtěl aga být u toho, až se pro vás bude připravovat večeře." "Kde je ta kuchyně?" "Vlevo vedle brány do dvora. Jel jsi kolem ní. Buďte ale chytří a neprozraďte se příliš brzy, jinak se vám aga schová." Janík odešel a my jsme vyrazili, já v pojízdné židli. Halef si nedal vzít, že ponese omeletu; měl ji zakrytou cípem kaftanu. Nešli jsme však přímo přes dvůr, nýbrž jsme zahnuli ke stáji a kráčeli podél hlavní budovy, aby náš někdo neviděl dřív, než bude nutné. Nejdříve jsme hledali pána v jeho pokoji. Protože v přijímacím salónu byly koberce a rohože, nezpůsobili jsme přitom hluk. Osko otevřel dveře, které vedly do dalšího pokoje, a nahlédl dovnitř. "Co chceš?" zaslechl jsem polekaný hlas Murada Habulama. V tom okamžiku mě Umar strčil na pojízdné židli dovnitř. Když mě Turek spatřil, roztáhl všech deset prstů, napřáhl je proti mně a zvolal nanejvýš polekán: "Hása, fi amán Alláh - Bůh mě ochraňuj! Ven! Ven! Máš uhrančivý pohled!" "Buď klidný. Pokud jsi mi přátelsky nakloněn, nemůže ti můj pohled uškodit." "Tomu

nevěřím. Ven, ven!" Aby se na mne nemusel dívat, ustrašeně se odvrátil a napřáhl obě ruce ke dveřím. "Murade Ago," řekl jsem přísně, "co tě to napadlo? Copak se takhle zachází s hostem? Říkám ti, že ti můj pohled neuškodí, a neodejdu dříve, dokud si s tebou nepohovořím o tom, proč jsem přišel. Obrať se tedy zase ke mně a podívej se mi směle do obličeje!" "Můžeš mi zaručit Alláhovým jménem, že mi tvůj pohled nepřinese nic zlého?" "Zaručuji ti to." Aga se tedy ke mně obrátil, ale v jeho očích se zračila taková úzkost, že jsem se v duchu zaradoval. "Co si přeješ?" zeptal se. "Chtěl bych tě požádat o malou informaci a o něco tě přátelsky poprosit. Je zvykem, že hostitel večeří se svými hosty. Tys nemohl, protože ti podagra zabránila, abys ..." Přerušil jsem se a předstíral, že si teprve nyní prohlížím důkladněji Muradovy nohy. Ve skutečnosti jsem si hned při příchodu všiml, že silné obvazy zmizely. Aga stál přede mnou vzpřímeně. Široké kalhoty mu visely v záhybech kolem kolenou a jeho pohyby, vyvolané úděsem, byly před chvílí tak rychlé a rázné, že o bolestivé chorobě nemohlo být ani řeči. Proto jsem po chvíli udiveně prohlásil: "Co to vidím? Alláh učinil zázrak? Tvá nemoc zmizela!" Aga byl v takových rozpacích, že jenom něco nesrozumitelného zamumlal. "A to máš strach z mých očí?" pokračoval jsem. "Můj pohled přináší těm, kdo to se mnou myslí dobře, jen dobré. Jsem přesvědčen, že za toto náhlé zlepšení své choroby máš co děkovat mým zrakům a mé blahosklonnosti." Tím jsem mu poskytl příležitost k výmluvě. Využil jí a řekl: "Ano, efendi, jen tak si to vysvětluji. Už léta těmi bolestmi trpím. Sotva jsi ode mne odešel, zpozoroval jsem, že se s mýma nohama děje něco, co nemohu popsat. Zkusil jsem vstát a hle, šlo to. Ještě nikdy v životě jsem se necítil tak dobře a tak silný jako nyní. To mohl způsobit jen ten tvůj pohled!" "Pak hleď, aby tomu tak bylo i nadále. Obrat ve tvém smýšlení by vyvolal i změnu tvého stavu. Místo zlepšení bys byl

ještě víc nemocný než kdykoliv předtím." "Efendi, proč bych měl o tobě smýšlet jinak? Vždyť jsi mi nic zlého neudělal, naopak, uzdravil jsi mě. Jsem tvůj přítel a ty jsi můj přítel." "Tak jest. A právě proto mi bylo líto, že s tebou nemohu povečeřet. Ale nesmíš si o nás myslit, že neznáme zákony zdvořilosti a přátelství. Přišli jsme, abychom ti přinesli nejlepší díl svého jídla a abychom tě poprosili, abys ho v naší přítomnosti snědl. Budeme se na to dívat a budeme mít upřímnou radost, když tento dárek sníš na naši počest Hádží Halefe Omare, vyndej omeletu!" Halef nadzvedl kaftan, předstoupil před Murada a podal mu ji se slovy: "Ó ago, přijmi tento pokrm pohostinnosti a prokaž nám tu laskavost, abychom mohli přihlížet, jak ti chutná." Na omeletě leželo šest mrtvých vrabců. Murad se ohromeně zeptal: "Co to má být? Proč leží ti vrabci na omeletě?" "Dal jsem jim z toho lahodného jídla kousek a oni okamžitě zemřeli rozkoší. Nyní jsou z nich rajští ptáci, vznášejí se v zahradách ráje a pějí jako slavíci chválu na tvé kuchařské umění." Ale Murad po omeletě nesáhl. Zbledl a koktal: "Efendi, já ti nerozumím. Jak mohou vrabci po omeletě zemřít?" "To musíš nejlépe vědět sám. Copak jsi to jídlo nepřipravoval?" "Já? Jak jsi na to přišel, že jsem je sám pekl?" "Myslel jsem, že tvé přátelství k nám tě nutilo, abys nám připravil jídlo vlastnoručně." "To mě vůbec nenapadlo. Nejsem kuchař, všechno bych zkazil." "Komu tedy za tu dobrou omeletu vděčíme?" "Pekla ji služka Anka." "Ukaž jí to a řekni jí, ať si to sní sama. Tohle není pokrm života, ale pokrm smrti. Kdo ho sní, snesou se na něj stíny práchnivění." "Efendi, ty mě děsíš!" "Poděsil by ses ještě mnohem víc, kdybych nebyl měl zlý pohled. Leželi bychom nyní ve věži jako mrtvoly a naše duše by se tam v noci objevily s duchem staré matky, abychom obvinili tu lehkomyslnou ženu, která zapekla do jídla smrt. Naštěstí je však můj pohled tak ostrý, že všechno pronikne. Proto jsem ihned zpozoroval krysí jed, a abych ti to

dokázal, dal jsem ho ptákům, kteří po jeho požití rychle pochcípali." "Jak k tomu ale mohlo dojít? V mé kuchyni přece žádný jed není!" "Ale krysy v domě máš?" "Velmi mnoho." "A také jed, abys je usmrtil?" "Ano." "A kde ho přechováváš?" "Leží tamhle u stěny na římse. Mohu k němu jen já." Podíval jsem se naznačeným směrem. Na úzkém výstupku stály všechny možné skříňky a krabičky. Kornout jsem tam neviděl. Možná že ho má ještě v kapse. Proto jsem řekl: "Když si to neumíš vysvětlit, použiji svého pohledu, který pronikne i na skrytá místa. Vidím Anku v kuchyni a tebe vedle ní. Posíláš ji pryč. Zatímco je venku, vyndáváš z kapsy kornout s jedem a sypeš ho do jídla." Aga ustoupil několik kroků a zvolal: "Efendi, já přeci nejsem žádný travič." "To jsem netvrdil. Asi jsi sáhl vedle a vzal jed místo cukru." "Ne, ne! Tvůj zrak tě klame. Vůbec jsem v kuchyni nebyl!" "Ale já tě tam svým duševním zrakem vidím!" "Ne, efendi, mýlíš se. Určitě to byl někdo jiný!" "Nemýlím se nikdy. Sáhni si do kaftanu. Jed máš u sebe" Vjel bezděčně pravou rukou do kapsy, rychle ji však zase vytáhl a zvolal: "Nevím, co ode mne chceš, efendi. Proč bych měl u sebe nosit jed?" "Abys ho použil proti krysám." "Ale já žádný jed nemám!" "Murade Habulame Ago, lžeš. Kornout je v tvém kaftanu." "Není, Káro ben Nemsí Efendi!" "Hádží Halefe, vyndej mu ho!" Halef k němu přistoupil a napřáhl ruku. Murad ustoupil o krok a zlostně si na mne vyjel: "Efendi, co vlastně chceš? Myslíš, že jsem darebák, s kterým si každý může dělat, co chce? Nikdo mě nemá právo prohledávat a sahat mi do kapsy, a k tomu ještě v mém vlastním domě!" Tu zvedl Halef varovně prst: "Murade Ago, nevzpouzej se! Jestli mého efendiho rozzlobíš, podívá se na tebe okamžitě zlým pohledem, a pak nedám za tvůj život ani zlámanou grešli. Pamatuj si to!" Sáhl Muradovi do kapsy a vytáhl kornout. "Nu, Murade Habulame!" řekl jsem. "Kdo z nás měl pravdu?" "Ty, efendi," koktal. "Ale při Alláhovi nevím, jak se mi ten kornout

dostal do kapsy. Někdo mi ho tam určitě strčil, aby mě zničil." "Tomuhle mám věřit?" "Musíš tomu věřit, protože ti to přísahám při vousu Prorokově. To neudělal nikdo jiný než Janik, protože byl v kuchyni." "Ale jdi!" "Ty ho neznáš. Janik je potměšilý člověk, který myslí jen na špatnosti. Proč vás ke mně poslal? Má přece být u vás, aby vás obsluhoval. Cožpak neví, že jsem vás neočekával? Proč vám nezabránil, když jste ke mně chtěli jít?" "Protože nemohl. Abychom nemuseli poslouchat jeho námitky, poslal jsem ho do stáje. Janik snědl kousek omelety, protože jsme mu nabídli. Byl by to učinil, kdyby ji byl otrávil?" "Cože? On ji jedl? Ó Alláhu! Pak určitě zemře!" "Bohužel. A tys to zavinil. Proč jsi nám tenhle pokrm smrti poslal? Mě neoklameš! Ale zatím tě nepotrestám, dám ti čas na pokání. Střež se však ještě něco proti nám podniknout. Vlastně bych měl okamžitě tvůj dům opustit, ale pak by neštěstí u tebe zůstalo a pohltilo tě. Proto zůstanu z milosrdenství ještě do zítřka, aby ses mohl napravit. Zatím tě necháme o samotě. Uvažuj o své nerozvážnosti." Aga na to neřekl ani slovo a my jsme odešli. Když jsme přišli na dvůr, zablýsklo se a zahřmělo. Rozpoutala se vichřice a my jsme pospíchali, abychom se dostali do věže, kde na nás čekal Janik.

VE VĚŽI STARÉ MATKY

Při té večerní bouřce se pořádně setmělo. Halef chtěl rozsvítit lampu, ale já jsem to nedovolil. Dveře byly přivřeny, takže jsem mohl ze svého místa nahlížet škvírou do zahrady. Naši nepřátelé jistě chtěli postupovat s největší opatrností, přece však nám přála

šťastná shoda okolností. V záři blesku jsem zahlédl lidi tam venku u stohu. Dva z nich seděli zrovna na bobku, vytahovali snopy a snažili se vniknout dovnitř. Deštivé počasí, které zahnalo všechny obyvatele do domu, jim dalo vítanou příležitost dostat se nepozorovaně do úkrytu. Rozhodl jsem se, že si potají poslechnu, co si povídají. Jakmile byl vchod opět uzavřen snopy, dal jsem se odnést až ke stohu. Pak se Janik s Umarem co nejrychleji stáhli zpátky a já se pokoušel vmáčknout dovnitř. Dalo to práci, protože těžké snopy ležely těsně na sobě a já jsem se musel vyvarovat každého hluku. V tom ohledu byly pro mě velkou výhodou hlasité šumění deště, vytí vichřice a téměř nepřetržitý rachot hromu. Snopy ležely klasy dovnitř. Pomalu jsem se posouval tak daleko, aby klasy zakrývaly můj obličej, ale abych mohl zároveň skrz ně dokonale přehlédnout vnitřek stohu. Bouře mi přitom přišla velmi vhod. Pod mými pohyby sláma šustila a zrno se vydrolovalo, což by mě jinak určitě prozradilo. Byl bych bezbranný a každý, kdo by na mne namířil, by mě musel zasáhnout, protože by se mi nepodařilo uhnout. Jediná záchrana by byla v tom, že bych nepřítele předešel. Proto jsem si už venku před stohem připravil oba revolvery. Až budu vmáčknutý mezi snopy, nebudu moci dosáhnout k opasku. Všechno ostatní, nůž i obsah kapes, jsem nechal ve věži; kdybych zde něco ztratil, těžko bych to pak našel. Stoh měl kruhový tvar o průměru asi osmi metrů a stěny byly kolem dvou metrů silné. Prostor uvnitř měl tedy průměr přibližně čtyři metry, takže v něm mohl pohodlně sedět tucet osob. Janik říkal, že je jich méně. Uprostřed byl zaražen do země silný dutý kůl s deskovou střechou. Kolem dokola ležely otepi k sezení a na kůlu visela rozžatá lucerna, která celý ten prostor osvětlovala. Vchod tvořilo několik slabších snopů, které se daly lehko odtáhnout a zase přisunout. Zvenčí to nebylo vůbec vidět, ale zevnitř to bylo dobře patrné. K čemu asi Murad Habulam ten

úkryt zřídil? Jenom proto, aby tam schovával svého bratra Manacha el Baršu? Tomu by stačil mnohem menší prostor a rozhodně by se našlo v domě i v okolí jiné, pohodlnější místo. Ostatně bývalý výběrčí daní přijel asi na koni a musel tedy pro něj mít ještě zvláštní úkryt. Ne, tento stoh byl jistě určen pro větší společnost. Sloužil k tajným schůzkám a bylo snadné dojít k závěru, že osoby, které se tu zdržují, patří k Žutově zločinecké bandě. Ale pak je jisté, že Murad Habulam je jejím významným členem. A opravdu, seděl právě naproti mně. Po boku měl svého bratra Manacha el Baršu a Bárúda el Amázu. Vedle Bárúda seděl Múbarek s rukou na pásce. U vchodu stál sluha Humun a naproti němu Hajdar, bratr mrtvého řezníka ze Ziganci. Jak jsem předpokládal, dostavil se také. Na té straně stohu, kde jsem byl schován, seděli oba Alacyové a jejich zvěd Suef. Nemohl jsem je vidět, protože seděli pode mnou, ale slyšel jsem je mluvit. Bylo tam tedy devět mužů, proti nimž jsme se my čtyři museli bránit. Oděvy měli promočené a tak posypané plevami, že se ani nedala rozeznat jejich barva. První, koho jsem slyšel mluvit, byl Miridit, který zpočátku poznamenal něco, co se mne tolik netýkalo. "Neměli jsme dávat koně do lesa. V téhle bouři by nám mohli utéci." "Nedělej si starosti," odpověděl Murad Habulam. "Moji čeledíni je ohlídají." Múbarek vytáhl ruku z pásky a Bárúd el Amáza mu sundal obvaz. Murad mu podal krabičku s mastí. Na podlaze stál džbán s vodou a tou Múbarkovi vymyli rány. Viděl jsem, že má předvčerejší kulka projela starému svalstvem v horní části paže. Včerejší kulka mu rozdrtila loketní kloub. Obě zranění, hlavně to druhé, mu určitě způsobila velké bolesti, protože se nedalo hovořit o dokonalém obvazu. V nejlepším případě bude mít ruku nehybnou. Pravděpodobnější ale je, že mu bude muset být odňato přinejmenším celé předloktí. Jestli se mu brzy nedostane náležitého ošetření, může ránu zachvátit sněť. Omytou

paži si dal starý ovázat kusem plátna potřeným mastí a pak převázat šátkem. Nehnul při tom ani brvou, což svědčilo o silných nervech. "Alláh, Alláh, ten cizinec tě ale zřídil!" vzdychal Murad Habulam. "Tahle ruka už nikdy nebude, jaká bývala." "Ne. Je ze mne mrzák, ubohý mrzák, který přišel o ruku," skřípal starý zuby. "Za to ať ten ďaur zemře desaterou smrtí. Vlezl nám opravdu tak snadno do pasti?" "Ano, chytil se jako sýkorka na lůj. Můj bratr mi ho vylíčil jako velikého chytráka, ale podle toho, jak se dal napálit, to asi nebude pravda." "Ne, chytrý není ani trochu, ale má šejtana, který ho chrání." "To se mýlíš. Nemá ďábla, ale uhrančivé oči." "Alláh, Alláh," zvolal Múbarek polekaně. "Je to pravda?" "Svěřil se s tím Humunovi a varoval ho. Ale co je na tom nejhorší, jeho pohled působí na dálku. Stačí, když si někoho představí jen v duchu a pozoruje ho duševním zrakem." "Alláh nám buď milostiv! Ne ďábel, ale jeho zlý pohled ho činí nepřemožitelným. Kdo s ním bojuje, musí se na něj podívat, a pak je ztracen. S tím člověkem se tedy nesmí bojovat otevřeně, ale musí se zabít zezadu, tak aby neměl čas se na nás podívat." "Pak tedy z našeho krásného plánu sejde?" zeptal se Murad. "Ne, pokud by někdo z nás měl odvahu udělat ze sebe džina. Ale to bych nikomu neradil, protože cizincův zrak by na něm spočinul a přinesl mu zkázu. Kdopak byl k tomu určen?" "Humun." "Ne, ne!" volal sluha úzkostlivě. "Zpočátku jsem byl k tomu odhodlán. Ale teď mě ani nenapadne, abych hrál ducha staré matky. Na to je mi život příliš milý." "Tak se snad najde někdo jiný," mínil aga. Ale protože všichni odmítali, pokračoval: "Nikdo? Tak si tedy budeme muset vymyslet něco jiného, jsme tady pohromadě a můžeme se domluvit." "Nepotřebujeme se dlouho radit," prohlásil Bárúd el Amáza. "Přejeme si smrt těch lidí a musíme je zabít. A aby se na nás ten cizinec nemohl dívat, tak ho i s jeho lidmi přepadneme ve spánku." "Zcela správně," přisvědčil Manách el Barša. "Počkáme, až usnou, a pak na ně vpadneme,

pokud je už neodpravil krysí jed mého bratra." "Krysí jed?" zeptal se Múbarek. "Ano. Domluvil jsem se s Muradem, když jsem mu oznamoval váš příchod. Chtěl jim ho podat v omeletě, a doufám, že už ji snědli." "No, pak mají smrt jistou. Jen jestli toho jedu nebylo málo." "Zamíchal jsem ho do vajec tři hrsti," bručel Murad. "To postačí na zabití deseti lidí. Těm padouchům to však vůbec neublížilo." "Jak to?" divil se Múbarek. "Protože tu omeletu nejedli. Ten ďaur se zlým pohledem hned na tom jídle poznal, že je otrávené." "To není možné!" vyhrkl Manách. "Že ne? Rád bych věděl, co je vůbec pro toho cizince nemožné. Považte, přišel ke mně se svými třemi průvodci a omeletu mi přinesl. Svým přátelsky výsměšným způsobem mi řekl, že nejlepší část jídla patří hostiteli a abych tedy tu omeletu snědl před jeho očima. Obložil ji dokonce mrtvými vrabci, na kterých předtím jed vyzkoušel." "Ó Alláh, pak je celá věc vyzrazena!" "Bohužel. Naneštěstí z ní jedl i Janik a bude asi muset zemřít." "Takového člověka není škoda," vpadl mu do řeči škodolibě Humun. "Protože je to tvůj sok? Uvaž, do jakého podezření tím upadnu. Mohu být obžalován z travičství." Pak vyprávěl aga svým udiveným posluchačům celý případ a dodal: "Omeletu i s vrabci jsem zničil. Ať mi teď někdo dokáže, že byla otrávená!" "Dokáže to Janíkova smrt." "Ó ne. Kdo ví, co jedl? Řeknu, že jsem tu omeletu sám jedl a že mi ani v nejmenším neublížila." "Budou ti cizinci dnes večer ještě něco jíst?" "Myslím, že ano. Přinejmenším jim musím nabídnout pořádnou večeři, ovšem bez jedu. Nesmím se znovu vystavit nebezpečí, že budu považován za traviče. Tentokrát bych byl určitě usvědčen. Pohostím je dobře a bohatě, jako by to byli mí nejmilejší hosté." "A dobře učiníš. Ta pohostinnost naše nepřátele zmýlí a rozptýlí jejich podezření. Budou ukolébáni jistotou, a my pak budeme mít snadnější práci. Nakrm je tedy co nejvíc. Můžeš si to dovolit, protože výdaje za tu večeři jsou úplná maličkost proti ohromnému

užitku, jaký jsi z našeho spolku měl a ještě budeš mít." "Ohromný užitek? Mluvíš, jako bys mi už dal několik miliónů. Ale výhody, které mi nabízíte, jsou nepatrné proti nebezpečí, které podstupuji tím, že vám dělám přisluhovače." "Oho!" "Jen uvaž dnešní případ. Jestli ty cizince zabijeme, je po mně veta. Veškerý můj vliv nepostačí, abych si zachránil život. Vy odjedete a nikdo vás nedopadne. Nemáte domov ani majetek. Kdybych se chtěl zachránit útěkem já, přišel bych o všechno." "Tak to nějak chytře navlékni," zabručel Múbarek. "Po těch proklatcích nesmí zůstat ani stopy." "Musíte je rozsekat na malé kousky a hodit do Muradova velkého rybníka, aby je sežraly štiky," mínil Suef. "A ty štiky pak budu jíst, ne?" zeptal se aga a zatvářil se štítivě. "To mě ani nenapadne!" "To také není nutné. Ryby prodáš. Teď si jen musíme pospíšit, aby bylo v tichosti všechno hotovo, než se rozední, protože střílet nesmíme." Pak následovala dlouhá porada, jak by nás nejlépe přepadli a zardousili či ubili. Konečně se sjednotili na tom, že vystoupí po žebříku zvenčí na věž, zdvihnou poklop nad schodištěm a pak opatrně sestoupí po schodech až k nám. "Já strach nemám," řekl Murad. "Jen se musíme dohodnout a přesně si rozdělit úlohy, aby každý věděl, co má dělat. Pak všechno proběhne rychle, v klidu a v pořádku. Na toho cizince musíme rozhodně počítat s dvěma muži." "To uděláme," řekl Sandar. "Můj bratr a já si ho bereme na starost.". "Dobře," přisvědčil aga. "Hajdar ať si vezme na starost chlapíka, kterému říkají Osko." "Ne," odporoval Bárúd el Amáza. "Oska si žádám pro sebe. Já jsem ten, koho pronásleduje, mně se chce pomstít a za to ho těmato rukama uškrtím." "On se ti chce pomstít? A proč?" "Protože jsem mu před časem unesl dceru a prodal ji do otroctví. Komu, do toho vám nic není." "Takový žert si ovšem nedá žádný otec líbit!" "Však mi byl Osko od té doby stále v patách. Je to Černohorec. Dříve jsme byli dobří přátelé." "Asi tě urazil a ty ses mu pomstil tím, žes

mu ukradl dceru, ne?" "Ničím mi neublížil. Jeho dcera Zenica byla velká krasavice. Uviděl ji náčelník jedné tlupy, která s námi byla ve spojení, a chtěl ji za ženu. Ona ho odmítla. Obrátil se tedy na mne a nabídl mi vysokou částku. Co byste udělali na mém místě?" "Vydělali bychom si peníze," smál se Murad Habulam. "Zcela správně. Unesl jsem ji, což bylo docela snadné, protože mi jako otcovu příteli důvěřovala, a prodal jsem ji tomu cizinci. Ten si ji vzal s sebou do Egypta, kde mu ji brzy zase někdo unesl." "Kdo?" "To neuhodnete. Ten, kdo tohle všechno zavinil, ten darebák, který se jmenuje Kára ben Nemsí Efendi." "Alláh ho zatrať!" "Doufejme, že se tvé přání splní ještě dnes. Ta Zenica totiž milovala syna velmi bohatého velkoobchodníka v Cařihradu. Jmenuje se ísá a sešel se v Egyptě s tím Nemsím. Ten Zenicu vypátral, unesl a odevzdal ísovi, který s ní odcestoval do Cařihradu a vzal si ji za ženu. Jen bych rád věděl, jak ji ten Nemsí vyslídil." "Protože má zlý pohled," mínil aga. "Vidí a odhalí vše. A copak se ten muž, kterému jsi Zenicu prodal a kterému byla zase unesena, nepomstil?" "Chtěl se pomstít, ale toho ďaura chránil ďábel. A jednomu z jeho průvodců se později podařilo mého přítele zabít. A teď jsou mi s Oskem v patách. Ten starý Černohorec nemá vroucnější přání, než aby se mi pomstil." "To se mu nepovede!" "Také si myslím, a proto si toho starého beru na starost. Ať si Hajdar vezme na starost toho, kterému říkají Umar." Miridit až dosud seděl na svém místě klidně a bez hnutí, s rukama zkříženýma přes prsa. Nyní však učinil odmítavý posuněk a klidně řekl: "Mě dnes ten Umar vůbec nezajímá." "Ne?" divil se aga. "Vybral sis někoho jiného? Snad Hádžího Halefa? Považoval jsem tě za odvážnějšího." "Možná že řekneš, že nejsem vůbec odvážný, když teď před vámi prohlásím, že si nevezmu na starost ani jednoho z těch lidí." Toto Miriditovo prohlášení všechny ohromilo. "Chceš snad říci, že se vůbec ničeho proti našim nepřátelům

nezúčastníš?" zeptal se Murad Aga kvapně. "Ano, tak jsem to myslel." "Tím by ses nám ovšem zpronevěřil; doufám, že jsi jen žertoval." "Mluvil jsem naprosto vážně." Nastala přestávka, během níž se všechny zraky upřely na Hajdarův nehybný obličej. Pak se vzchopil Bárúd el Amáza a prohlásil: "Jestli to myslíš doopravdy, bylo by lépe, kdybychom tě byli vůbec nepoznali. Kdo není s námi, je proti nám. Kdybys setrval na svém úmyslu, museli bychom tě považovat za nepřítele." "Nejsem vaším nepřítelem," odpověděl Miridit. "Nebudu vám ve vašich úmyslech překážet, ale také je nebudu podporovat." "Dnes ráno jsi mluvil jinak." "Od té doby jsem změnil názor." "Tak už tedy ty lidi nepovažuješ za naše společné nepřátele?" "Ale ano, vždyť mi zabili bratra. Ale uzavřel jsem s nimi příměří." "Příměří! Ty ses zbláznil! Dnes ráno ses s námi rozloučil s pevným úmyslem zabít ty cizince nebo aspoň Karu ben Nemsího. Byli jsme zklamáni, když jsi přišel a oznámil nám, že se ti to nepodařilo. A teď nám dokonce říkáš, že jsi s nimi uzavřel příměří." "Jen prozatímní." "Čím klidněji Hajdar odpovídal, tím byl Bárúd el Amáza rozčilenější. Vyskočil, přistoupil k Hajdarovi a řekl mu pánovitě: "To ti nikdo nedovolil!" "Proč? Kdo by proti tomu mohl něco mít?" "My, přirozeně my! Jsi naším spojencem a nemáš právo udělat něco takového bez našeho svolení. Tvá smlouva je neplatná, protože byla uzavřena bez nás a proti nám. To ti říkám já!" Miridit svraštil obočí. Zablýskl očima, ale ještě se ovládl a odpověděl klidně jako před chvíli: "Ty si tedy myslíš, že mi smíš poroučet?" "Ano, protože jsme spojenci a nikdo z nás nesmí nic podniknout proti vůli ostatních. Proto ti musím říci, že jsi jednal nerozvážně a lehkomyslně." "Ďáble!" zvolal Hajdar rozhněvaně. "To se mi odvažuješ předhazovat ty, koho vůbec neznám, o němž ani nevím, kdo je, odkud pochází a kde najde cestu do pekel? Ještě jednu takovou urážku, a má kulka tě tam pošle. Já jsem Miridit, příslušník nejslavnějšího a

nejudatnějšího kmene Arnautů, a nenechám se od tebe urážet" "Oho! I já jsem ozbrojen!" zasyčel vztekle Bárúd el Amáza a položil ruku na rukojeť pistole. "Zadrž!" zvolal Múbarek. "Copak se smějí přátelé navzájem ničit nesvorností? Bárúde el Amázo, je docela v pořádku, že se tak horlivě staráš o naši věc, ale nesmíš přitom nikoho urážet. Posaď se zase. Hajdar nám poví, jak k tomu došlo, že s těmi lidmi uzavřel příměří." Bárúd se nevrle posadil a Miridit prohlásil: "Dal jsem tomu cizinci svůj čakan." "Alláh! To je posvátný obyčej a úmluva se nemůže nikdy porušit. Na jak dlouho tu zbraň dostal?" "Dokud mi ji dobrovolně nevrátí." "To je jako navždy." "Jestli mu to tak bude vyhovovat, nemohu proti tomu nic mít." "Nechci tě kárat, protože dosud neznám tvé důvody. S člověkem, proti němuž se vede krevní msta, se takový mír uzavírá jen za velmi závažných okolností. Musíš asi být tomu ďaurovi - kéž ho Alláh zatratí! - velmi zavázán." "Vděčím mu za vše, především za svůj život. Byl v jeho rukou, a přesto mi ho nevzal." "Vyprávěj, jak se to zběhlo." Miridit podal zprávu o svém nezdařeném přepadu a vyprávěl celý příběh věrně podle pravdy, takže mé jednání bylo postaveno do nejpříznivějšího světla. Své vyprávění uzavřel poznámkou: "Vidíte tedy, že jsem nejednal lehkomyslně. Šlechetnost je silnější než zbraň. O tomto přísloví jsem si až dosud myslel, že neplatí, nyní mu však dávám za pravdu. Ten efendi mi prokázal největší dobrodiní. Kdybych mu za to usiloval o život, uvalil bych na sebe navždy Alláhův hněv. Proto jsem mu dal svůj čakan. Jestliže nejsem s ním v nepřátelství, nesmíte hned myslet, že bych se choval nepřátelsky k vám. Dělejte, jak chcete. Já vám v ničem bránit nebudu. Ale nechtějte na mně, abych se podílel na zavraždění svého dobrodince." Hajdar mluvil vážně a s velkým důrazem. Ostatní se na sebe chvíli tupě dívali. "Ať ďábel pohltí toho cizince," zabědoval konečně Múbarek. "Zdá se, že se tomu člověku musí všechno podařit a obrátit k dobrému. Spoléhal jsem

na tebe. Připouštím, žes měl jistý důvod, aby ses nechal ovládnout svým dobrým srdcem. Ale nesmíš zacházet příliš daleko. Jestliže ti ten ďaur daroval život, chápu, že se ti protiví vzít mu jeho. Ale proč chceš ušetřit i ty ostatní? Jim nevděčíš za nic. Nemsího si vzali na starost Alacyové. Můžeš se pustit do Umara, a nechápu, proč to nechceš udělat." "Mám důvodů dost. Všechno, co dělá ten efendi, nedělá sám, ale po dohodě se svými průvodci. Má vděčnost nepatří tedy pouze jemu, ale i těm druhým. A i kdybych byl zavázán jenom jemu, nesměl bych vztáhnout ruku ani na jednoho z jeho průvodců, protože bych mu tím způsobil bolest. Tak to nařizuje náš starý zvyk. Přišel jsem vám říci, abyste se mnou v této záležitosti nepočítali." "Pomysli na následky! Copak je ti jedno, že ztratíš naše přátelství?" "Má to být pohrůžka? Pak by bylo lépe, kdybys ji byl nevyslovil. Nemyslete si, že se vás bojím. Chci a budu se chovat naprosto nezúčastněně, ale jen pokud mě necháte na pokoji. To je vše, co jsem vám chtěl říci. Skončil jsem a mohu jít." Odtáhl snopy stranou a vylezl ven. Na Muradův pokyn ho Humun opatrně následoval. Když se po chvíli vrátil, oznamoval, že Miridit skutečně odešel. "Alláh ho připravil o rozum," zabručel Bárúd el Amáza. "S ním už počítat nemůžeme." "Ne, teď už ne," přisvědčil Múbarek. "Ale nehrozil mi nadarmo. Postarám se, aby nám nemohl škodit." "Chceš ho zabít?" zeptal se Manách el Barša. "To ještě nevím. Ale na jeho případě vidíte, jak je důležité sprovodit toho efendiho i s jeho společníky ze světa. Teď se vás ptám, kdo má zabít Umara." "Toho si vezmu na starost já," řekl Suef. "Dobře," odpověděl Múbarek. "Teď ještě zbývá ten malý hádží. Já vám bohužel nejsem nic platný, protože jsem zraněn." "Přenechte ho mně," řekl Manách el Barša. "Bude mi rozkoší sfouknout mu svíci života. Je malý a zdá se slabý, ale nesmí se podceňovat. Ten skrček je odvážný jako tygr a hbitý jako krahujec. Také prý má velkou sílu. Nemůžete mi tedy vyčítat nedostatek odvahy, jestliže si ho

vyberu. A co se týče času, kdy provedeme náš úmysl, navrhuji, abychom se nevázali na určitou hodinu. Budeme na stráži, a jakmile zpozorujeme, že se naši nepřátelé uložili k spánku, půjdeme na věc." "To je i moje mínění," prohlásil Murad Habulam. "Teď odejdu, protože musím učinit přípravy. Humun půjde se mnou. Ale čas od času ho k vám pošlu, aby se zeptal, zda máme začít." "Ještě okamžik!" prosil ho Múbarek. "Chtěl bych se tě zeptat na jednu maličkost." Rozhodl jsem se k návratu. Po odchodu pána domu, až se ostatní budou chovat tiše, bych asi těžko mohl stoh opustit. Určitě by slyšeli šustit slámu. Nyní ale byly jejich hlasy tak silné, že se mi podařilo opatrně vylézt. Ale jak se dostat k věži? Nebylo to sice daleko, ale neměl jsem nic, oč bych se mohl opírat. Naštěstí se zrovna otevřely dveře a Umar vystrčil hlavu, což dělal každé dvě nebo tři minuty. Zpozoroval mě, přispěchal, vzal mě na záda a odnesl do věže, kde mě posadil na koberec. Vyprávěl jsem, co jsem viděl a slyšel. Z mých posluchačů se nejvíce rozzlobil Halef. "Sidi," pravil, "já bych si na ty lumpy ve stohu došel a každému prohnal hlavou kulku. Měli bychom od nich pokoj a mohli bychom klidně cestovat dál." "Chceš být vrahem?" "Vrahem? Ani nápad! Ti padouši jsou šelmy, a jako si nedělám výčitky, že jsem zabil smrdutého šakala nebo hyenu, zneškodnil bych i ty lumpy a vůbec nic bych si z toho nedělal. To není žádný zločin." "Ale v mých očích ano. Když se mohu nepříteli ubránit jinak, je trestuhodné ho zabít. Lstí se často dosáhne více než násilím." "Jak to chceš udělat?" "Pustím naše protivníky nahoru na věž a postarám se, aby už nemohli zpátky." "To není špatná myšlenka. Ale když se jim podaří vystoupit nahoru, nebude jim zatěžko dostat se stejnou cestou zpět." "I když jim vezmeme žebřík, až budou nahoře?" "Hm. V tom případě sejdou po schodech." "Tuto cestu jim můžeme uzavřít. Potřebujeme jen kladivo a velké hřebíky, abychom mohli přibít poklop k podlaze." Janik se nabídl,

že to všechno obstará a že ještě přinese velkou železnou kramli. "To je dobré," pokračoval jsem, "ta kramle nám poslouží nejlíp. Připevníme poklop nad nejvyšším schodem tak, aby se nedal zvenčí zvednout. Pak ti lidé nebudou moci po schodech dolů, a protože jim sebereme žebřík, zůstanou až do rána na dešti. To jim trochu zchladí hlavy." "Sidi," prohlásil Halef, "tvůj plán mě smiřuje s tvou dobrotou. Je to opravdu pěkné pomyšlení, že ti lumpové budou muset nahoře prostát celou noc. Určitě nateče na podlahu spousta vody. Nejvyšší poschodí je vystavěno jako lucerna bez skla. Sloužilo jen k vyhlídce a ze všech stran tam prší. Dveře, které vedly na ochoz, jsou zazděny a poklop je vodotěsný, takže snad voda ani nemůže odtékat." "Ale ano," vpadl mu do řeči Janik. "Je tam malý otvor ve zdi." "Nemohli bychom ho ucpat?" "Velmi snadno. Je tady dost koudele." "Výborně! Tak ho tedy pevně ucpeme. Ať si ti vrahové postojí nahoře ve vodě a ať si uženou dnu, revma, pakostnici a všechny možné nemoci z nachlazení. Přál bych jim, aby stáli ve vodě až po krk a..." Halef vyskočil a rychle přecházel sem a tam. Dostal nápad. Pak se zastavil před čeledínem, položil mu ruku na rameno a řekl: "Janíku, jsi můj nejlepší a nejvěrnější přítel. Mám tě rád, ale budu tě mít ještě stokrát radši, když mi přineseš, co potřebuji." "A co to má být?" ptal se Janik. "Potřebuji věc, která tady u vás určitě není. Vy nemáte stříkačku, že ne?" "Velkou ne, ale zahradní stříkačku máme; vozíme ji na dvoukoláku." "Kolik vody se do ní vejde?" "Trochu víc než do velké vany." "To by šlo. Ale co je mi platná ta nádherná zahradní stříkačka, když mi chybí hadice." "Máme tady hadici, jaké se používá při hašení. Jde jen o to, jak má být dlouhá." "Tak dlouhá, aby dosáhla na cimbuří věže." "Tak dlouhá je, a možná ještě o něco delší. Máme hned za věží u zdi velkou nádrž, která je stále plná vody. Stříkačka se k ní přiveze a hadice se zavede tam, kde hoří." "To je nádherné! Tvá slova jsou jako kapky rosy, které padají na

vyprahlou půdu. A víš, k čemu tu vodu potřebuji?" "Ne" "Pak nechť Alláh ochrání tvůj mozek, který se podobá vymačkanému citrónu. Dávej pozor. Efendi uhádne okamžitě, co zamýšlím. Není-liž pravda, sidi?" Halefovy oči zářily vnitřní rozkoší. Myšlenka, že našim nepřátelům provedeme takový kousek, ho naplňovala nadšením. Proto byl velmi překvapen, když jsem prohlásil: "Je to klukovina, nic víc." "Sidi, tohle mi neříkej! Ti darebáci vystoupí na věž, aby nás zabili. Ty se chceš postarat o to, aby nemohli dolů a museli zůstat nahoře celou noc. No a já chci přispět svým dílem, aby se tam necítili příliš dobře. Napumpujeme jim do hořejší místnosti vodu. Ta místnost je sice kolem dokola otevřená, ale stěna dosahuje dospělému člověku k hrudi, a do té výše ať stojí ve vodě. Nebo je ti jich snad líto? Mrzí tě snad, že se ti vrahové nastydnou? Co tomu říkáte, Osko, Umare?" Ti dva s ním souhlasili. Všichni tři teď na mě naléhali tak, že jsem chtě nechtě řekl ano. Janik odešel a po chvíli se vrátil se stočenou hadicí a se šňůrou. Ostatní s ním vystoupili na věž a vzápětí jsem přes hlasitý déšť, který pleskal do okenic, uslyšel silné rány kladivem. Janik přinesl v opasku kladivo a kramli. Když přivázali hadici, přitloukli poklop na schodech tak pevně, že z hořejšího pokoje se nikdo nemohl dostat dolů. Když se vrátili, řekl Halef spokojeně: "Udělali jsme to dobře, sidi. Sám bys to neudělal líp." "Jak jste připevnili hadici?" "Nahoře na věži visí dolů a dole se dá našroubovat na stříkačku." "A když naši nepřátelé přistaví žebřík, tak ji uvidí." "Janik říká, že přistaví žebřík určitě na opačné straně, kde jim nebudou překážet stromy. Konec hadice vede do místnosti, takže voda poteče dovnitř po stěně a nebude to slyšet. Ti vrahové by se museli v té tmě moc namáhat, aby hadici našli. I v ostatních místnostech jsou všechny okenice uzavřeny, a já si jen přeji, aby ti lázeňští hosté brzy přišli." "To bude ještě nějakou dobu trvat, protože Murad Habulam mluvil o tom, že nám pošle dobrou

večeři." "Mám ji přinést?" zeptal se Janik. "Přines. Čím dřív se najíme, tím méně budeme muset čekat. Ale dělej, jako když jsi skutečně snědl kousek té omelety a jako když cítíš bolesti. Také se snaž promluvit s Ankou. Možná že má pro tebe zprávu." Jídlo bylo znamenité. Měli jsme pořádnou mísu rybí polévky, že by lepší neuvařili v Praze ani ve Vídni. Protože nebyly lžíce, dostali jsme šálky, jimiž jsme polévku nabírali. Pak následoval obrovský kapoun nadívaný fíky a rozdrcenými ořechy, pečené kůzle a tučný pilaf s rozinkami a mandlemi. Jako zákusek bylo ovoce a cukroví. Jídla bylo tolik, že ze všech chodů zbyla víc než polovina. Nebyli bychom se dotkli vůbec ničeho, ale Anka nám vzkázala, že můžeme klidně jíst, protože jídlo sama připravovala a během vaření nikdo do kuchyně nepřišel. "Je aga ve svém obydlí?" zeptal jsem se Janíka. "Ano. Sedí, kouří a dívá se upřeně před sebe. Dal si mě zavolat a ptal se mě, co mi schází, protože jsem se tvářil žalostivě. Řekl jsem mu, že jsem snědl kdouli, která asi nebyla zralá a která mi způsobila velké bolesti v břiše." "To bylo od tebe velmi chytré. Teď se asi domnívá, že nemáš o jeho travičství tušení, a nebude proto považovat za nutné, aby se před tebou přetvařoval." "To je správné, efendi. Aga se ovšem nepřetvařoval. Netajil se přede mnou svou záští vůči vám a chtěl vědět všechno, co děláte a co si povídáte. Vyprávěl jsem mu, že tě bolela noha a že nemůžeš chodit. Že jste tak unaveni, že chcete jít co nejdřív spát. Nato mi poručil, abych vám hned po večeři připravil lůžka a šel také spát. Říkal, že čím dříve se uložíte k spánku, tím dříve budete ráno vstávat, a že proto musím být vyspalý, abych vás mohl obsloužit." "To je chytrák! Kde spáváš?" "S Humunem a ostatním služebnictvem." "To je nemilé. Nemůžeš se nepozorovaně vzdálit a my tě tu tolik potřebujeme." "Ó, co se toho týče, efendi, můžeš být bez starosti. Ode dneška se mnou nechce nikdo spát a Humun mi na agův rozkaz vykázal místo ke spaní v podkroví. Ale jestli si

přeješ, budu dělat, jako bych chtěl jít spát, a přijdu sem do věže. Zasunete závoru, a já zaklepám." "Ale ne jako obvykle. To by mohl náhodou udělat i někdo jiný. Zaklepej na okenici, která vede dozadu, nejdřív jednou, pak dvakrát a pak ještě třikrát. Tak budeme vědět, že jsi to ty, a otevřeme. Řekni tohle znamení i Ance. Nevíme, co se za tvé nepřítomnosti u Murada může stát. Ať dává Anka pozor a v případě nutnosti ať nám vzkáže." Janik odnesl nádobí a přinesl ještě několik přikrývek. Po jeho odchodu jsme zhasili světlo. Okenice a dveře byly sice zavřeny na závoru, ale bylo v nich dost škvír, aby se dalo zvenčí lehko poznat, že už nemáme světlo. Asi za dvě hodiny se Janik vrátil. Zaklepal, jak bylo domluveno. Pustili jsme ho dovnitř. "Přicházím proto tak pozdě," šeptal, "že mi napadlo počínat si, co bude aga dělat. Všichni museli jít spát; pak se plížil s Humunem ke stohu. Právě tam oba vlezli." "Teď víme, na čem jsme. Budou myslet, že spíme, a můžeme je tedy co nejdřív očekávat na věži." "To musíme vidět," řekl Halef a rychle vyběhl s ostatními po schodech nahoru. Ještě stále pršelo, kapky pleskaly tak hlasitě, že nebylo slyšet kroky zvenčí. Seděl jsem teď v dolejším pokoji sám. Po chvíli přišli mí čtyři muži ke mně dolů a Halef hlásil: "Sidi, naši nepřátelé jsou nahoře. Právě vystupuje poslední. Bylo jich sedm." "Ve stohu jich bylo devět. Miridit je pryč a Múbarek se pro své zranění nezúčastní." "Tak to souhlasí. Teď odstraníme žebřík a přineseme stříkačku." "Vezměte si na sebe přikrývky, nebo promoknete na kůži." Učinili tak v největším spěchu, odsunuli závoru u dveří a vyšli ven. Postavil jsem se u stěny a otevřel okenici vedoucí dozadu. Venku bylo tma, ale přesto jsem i v hustém dešti brzy zpozoroval čtyři muže, kteří se činili poblíž okenice. Pak jsem zaslechl pravidelné skřípání páky u stříkačky. Našroubovali hadici a ze všech sil pumpovali. Nádrž byla před mým oknem. Čas od času bylo slyšet tichý hlas Halefův, který dával rozkazy. Malý hádží byl navzdory lijáku ve výborné

náladě. Nahoře bylo úplné ticho. Pravděpodobně si ti zločinci na věži nemohli vysvětlit, odkud se bere tolik vody, ale střežili se prozradit svou přítomnost. Jistě se velmi namáhali, aby otevřeli poklop nad schodištěm. Kdyby se jim to povedlo, sešli by dolů, a proto jsem se připravoval, že je přivítám s revolverem. Ale jakkoliv jsem napjatě poslouchal směrem ke schodům, nebylo nic slyšet. Halef tedy připevnil poklop pevně. Uplynula dost dlouhá doba, nejméně hodina, a ti čtyři se vrátili. "Sidi, jsme hotovi," hlásil Halef s velkým uspokojením. "Pumpovali jsme ze všech sil. Teď jsme mokří jako myši. Dovolíš nám, abychom rozžali lampu?" "Ano, bude lépe, když budeme mít světlo." Přilil oleje a zapálil lampu. Pak vystoupil až do prostoru, nad nímž stáli naši protivníci ve vodě. Tam otevřel okenici a pak jsem slyšel Halefův hlas: "Alláh vás pozdrav, pánové! Nechcete si v tomhle úmorném parnu trochu loknout čerstvého vzduchu? Náš efendi se vás nechá ptát, jestli vám nemá nahoru poslat, dalekohled, abyste lépe viděli na ten déšť." Odpověď jsem neslyšel. Zdálo se, že ti nahoře se chovají tiše. "Proč se vlastně koupáte v noci v takové výšce?" pokračoval Halef. "To je místní zvyk? Mrzelo by mě, kdyby voda nebyla náležitě teplá. Ale nesluší se tajně naslouchat, když se někdo koupá, a proto se zdvořile vzdálíme. Doufáme, že budete do rána hotovi. Pak si váš nejponíženější služebník dovolí se pozeptat, jak se vašnostem vede." Sešel i s ostatními dolů a řekl mi se smíchem: "Sidi, krásně spadli do pasti a nikdo z nich se neodváží ani muknout. Zdálo se mi, že je slyším cvakat zuby. Teď můžeme klidně spát, protože nás nebude nikdo rušit." "Ano, klidně spěte," řekl Janik. "Jste unaveni jízdou a já jsem ještě čilý. Budu bdít a vzbudím vás, kdyby bylo potřeba. Ale nemáme se čeho obávat. Ti muži dolů nemohou. Nanejvýš je možné, že by k nám voda pronikla stropem. Ale ani to by nebylo nebezpečné." Měl pravdu, a

protože jsme se na něho mohli spolehnout, uložili jsme se ke spánku.

"SVÁTEK VÝPRASKU"

Ačkoliv jsem byl unaven a potřeboval jsem si odpočinout, nemohl jsem dlouho usnout. Chvílemi jsem slyšel tiché pochechtávání Halefa, kterému radost, že se mu jeho kousek povedl, nedala spát. Naslouchal jsem jednotvárnému šumění deště, až mě nakonec uspalo. Ale brzy mě probudilo hlasité klepání. Někdo tloukl na dveře smluveným způsobem. Janik otevřel a mé tušení se potvrdilo: vstoupila Anka. Halef, Osko a Umar byli okamžitě vzhůru. "Promiň, že ruším, efendi," pravila naše hezká spojenkyně. "Přináším vám vzkaz. Janik mi vyprávěl o vašem plánu; chtěli jste ty lidi tam nahoře vytopit. Podařilo se vám to?" "Ano. Ještě jsou nahoře." "Já si ale myslím, že jsou pryč." "Jak by se dostali dolů?" "To nevím, ale zdá se, že jsou nyní vpředu v zámku." "To by bylo ovšem překvapení. Vypravuj!" "Janik mě vyzval, abych dávala pozor. Aga mě poslal brzy spát, ale já jsem zůstala vzhůru a dívala jsem se oknem. Viděla jsem, jak se můj pán plíží s Humunem do zahrady. Abych slyšela, až se bude vracet, šla jsem do přízemku a lehla jsem si za dveře pokoje, kolem nichž musel aga projít, a nechala jsem je trochu pootevřené. Snažila jsem se neusnout, ale to se mi nepodařilo. Nevím, kolik času uplynulo, když jsem byla probuzena šramotem. Dva muži přicházeli ze dvora a šli kolem mých dveří. Jeden z nich hovořil a já jsem poznala po hlasu Murada Habulama. Klel, jak jsem ho ještě nikdy neslyšela.

Zaslechla jsem, že se má rozdělat v kuchyni velký oheň a že se tam mají odnést jeho šaty. Myslím, že mluvil s Humunem. V kuchyni nastal brzy velký hluk. Slyšela jsem hněvivé hlasy a praskání hořících polen. Co se tam děje nyní, to nevím, ale běžela jsem k vám, abych vám to pověděla." "To je od tebe hezké. Ti lidé se určitě nějakým způsobem z věže dostali. Halefe, kam jste dali ten žebřík?" "Nikam jsme ho neodnesli, ale položili jsme ho na zem. Lázeňští hosté přece nemohli dosáhnout z věže dolů, aby si ho přistavili." "To je pravda, ale jeden z nich se mohl spustit po hadici a žebřík přistavit." "Proboha! Hned se podívám!" Vyběhl ven a Osko s Umarem za ním. Když se po několika minutách vrátili, tvářil se Halef velmi mrzutě a bručel: "Ano, sidi, jsou pryč. Byl jsem nahoře." "A žebřík je opřený o věž?" "Bohužel ano. Na druhé straně leží na zemi hadice." "Tedy jsem se nemýlil. Ti zločinci objevili hadici. Někteří se po ní spustili, pak ji nahoře odvázali a shodili dolů. A přistavili žebřík. Ostatní po něm sestoupili a šli do kuchyně. Tam se teď hřejí a suší si mokré šaty." "Přál bych si, aby seděli v pekle, kde by oschli mnohem rychleji než v kuchyni," zuřil Halef. "Co budeme dělat, sidi?" "Hm. Musíme to uvážit. Myslím, že..." Náhle jsem byl přerušen. Nezavřeli jsme totiž dveře na závoru a teď se trochu pootevřely, takže zář světla pronikla ven. Pak se otevřely ještě víc a bylo slyšet hlas Murada Habulama: "Anko, ty čertice! Kdo ti sem dovolil chodit?" Dívka sebou poděšeně trhla. "Okamžitě pojď ven!" nařizoval člověk stojící venku. "A ty, Janíku, čubčí synu, ty jsi tam také! Co si to dovolujete, courat se po zahradě! Vylezte ven! Však on už vás bič naučí poslušnosti." "Murade Ago," řekl jsem. "Nebyl bys tak laskav a nešel bys dál?" "Děkuji pěkně! Nechci se dát zahubit tvým zlým pohledem. Kdybych byl věděl, že jsi takový svůdce služek, nebyl bych tě do svého domu vůbec pouštěl." "O tom si ještě pohovoříme. Jen pojď dovnitř." "Ani mě nenapadne! Pošli mi sem

mé služebnictvo. To úskočné plemeno nemá u tebe co pohledávat." "Tak si pro ně pojď." Aga neodpověděl, ale slyšel jsem tiché hlasy. Nebyl tedy sám. "Jestli nepřijde, tak si pro něj dojdu," řekl Halef a přistoupil k pootevřeným dveřím. Tu jsem zaslechl cvaknutí kohoutku a jakýsi hlas zvolal: "Zpět, čubčí synu, nebo tě zastřelím!" Halef rychle přibouchl dveře. "Slyšels, sidi?" ptal se víc udiveně než polekaně. "Docela zřetelně," odpověděl jsem. "Byl to Bárúd el Amáza." "Také myslím. Dva muži stáli naproti stohu a mířili na mě puškami. Úkladná vražda se Žulovým mužům nepodařila, tak to nyní zkoušejí otevřeným útokem." "Pochybuji. Neodváží se nás tady zastřelit. To by příliš bilo do očí. Kdyby to mysleli vážně, nebyli by jen hrozili, ale stříleli by bez výstrahy." "Myslíš? Ale proč se tam ti dva postavili?" "To je jasné. Chtějí zmizet. Zpozorovali nepřítomnost Janíkovu a Ančinu a pojali podezření. Hledali je a našli je u nás. Teď je těm vražedníkům jasné, že bude nejlépe utéci, a abychom jim v tom nebránili, drží nás ti dva v šachu, zatímco se ostatní chystají k rychlému odjezdu." "Úplně s tebou souhlasím, sidi. A my se na to budeme klidně dívat?" Vzal jsem ručnici, vstal a hmatal podle stěny až k okenici vedle dveří. Umar musel zhasit lampu, aby mě zvenčí nikdo nezahlédl. Potichu jsem otevřel okenici a vyhlédl ven. Déšť už přestal a začínalo svítat. Několik kroků od věže jsem na druhé straně spatřil dvě postavy. Jedna z nich si opřela pažbu pušky o zem, druhá držela pušku v pravé ruce. Tento muž byl ke mně obrácen bokem a hlaveň měl přímo před tváří. Byli zabráni do hovoru. Položil jsem si ručnici na okno a byl jsem si jist, že se i v tomhle šeru strefím. Namířil jsem na hlaveň pušky a stiskl spoušť. Téměř zároveň s výstřelem zazněl bolestný výkřik. Má kulka zasáhla cíl, mrštila tomu muži hlaveň do obličeje a vyrazila mu pušku z ruky. "Neštěstí, úskok!" vykřikl. Poznal jsem ho po hlase. Byl to Bárúd el Amáza. "Pryč, pryč," volal Manách el Barša. "Tenhle

výstřel probudí všechny obyvatele zámku." Zdvihl pušku, uchopil Bárúda za ruku a táhl ho pryč. V nejbližším okamžiku zmizeli. Z Manachových slov se dalo usuzovat, že neměli v úmyslu střílet. Záleželo jim na tom, aby jejich přítomnost nezpozorovali agovi sluhové. Obrátil jsem se ke svým společníkům a poručil jsem jim: "Vezměte si zbraně a běžte do stáje. Je docela možné, že ti bandité nám chtějí vzít koně." Všichni se okamžitě vyřítili ven. Posadil jsem se proti dveřím s ručnicí v ruce, abych byl připraven, kdyby bylo třeba. Také Anka zmizela. Po chvíli se vrátila s Janikem a Umarem. Umar mi oznamoval, že Osko a Halef zůstali ve stáji, aby hlídali koně. Zřejmě na ně nikdo nedostal zálusk. Ostatně neviděli ani človíčka. To mě uklidnilo. Teď bylo potřeba zjistit, kde stojí koně našich nepřátel. Ale nevěděl to ani Janik, ani Anka. "Jsem si jist, že to ví Humun," dodal Janik, "ale ten ti to neřekne." "Ó, znám výtečný prostředek," odpověděl jsem, "kterým z něho vytáhnu všechno, co potřebuji. Znáš trochu líp krejčího Afríta?" "Ne. Vím sice, že se ve skutečnosti jmenuje Suef, ale víc ti o něm bohužel říci nemohu. Bývá často u Murada a jistě s ním nejedná o ničem poctivém. Proto jsem mu šel vždy z cesty." Něco mi napadlo. "Poslyš, neznáš náhodou vesnici Vejču, která leží za Kalkandele?" "Znám. Byl jsem tam několikrát." "Znáš také han Karanorman?" "Myslíš tu starou zříceninu, kde byl kdysi karavanseraj?" Tento údaj se shodoval s informací, kterou mi dal včera Suef. "Právě tu," odpověděl jsem. "Naše cesta povede nejspíš tím směrem. Hledám velkého zločince a je to pravděpodobně Muradův přítel a důvěrník." "Cože, s takovými lidmi že se můj aga přátelí?" "Ano. Muži, kteří u něho dnes byli a usilovali nám o život, jsou zrovna takoví lupiči a vrahové. A kdo je aga, vidíš nejlíp z toho, že nás chtěl otrávit." "To je pravda, efendi. Já už tady nezůstanu. Odejdu z tohoto domu a doprovodím tě do Vejci, když dovolíš." "Zrovna jsem ti to chtěl navrhnout. Původně nás tam měl dovést Suef, ale

po tom, co se stalo, nepřichází jeho doprovod v úvahu. Ty ani Anka neutrpíte škodu, protože se domnívám, že ani ona u svého dosavadního pána nezůstane." "Ovšem že ne," ujišťoval Janik horlivě. "Naše štěstí se tím sice oddálí, když zůstanem delší čas bez mzdy a prostředků ..." "Nu, co se toho týče, budete oba dostávat mzdu ode mne. Oba jste nám zachránili život. Kdyby nebylo vás, už bychom nežili. Můžete tedy od nás vyžadovat mzdu, která odpovídá vašemu činu a našemu jmění." "To je pravda," zaznělo od dveří. "O nás nesmí nikdo říci, že jsme nevděční, sidi." To promluvil Halef. Přišel ze stáje a zaslechl poslední část naší rozmluvy. Pak pokračoval: "Nejsme bohužel bohatí, ale snad nám bude možno něčím přispět k vašemu štěstí. Když se kvůli nám vzdáte svého nynějšího postavení, musíme se postarat o to, abyste nemuseli jít znovu do služby. Jsem slavným pokladníkem naší společnosti. Byly to peníze neštěstí, ale my jsme si usmysleli, že je změníme v mince štěstí. Nyní k tomu máme příležitost." Vytáhl svůj objemný váček s penězi, jež jsme získali v boji u Derekulube, a otevřel ho. "Dovolíš, sidi?" zeptal se mě. "Rád," odpověděl jsem s úsměvem a byl jsem zvědav, kolik těm dvěma dá. "Tak nastavte ruce." Janík neváhal ani na okamžik. Spojil obě dlaně a napřáhl je k Halefovi. Když to viděla Anka, učinila totéž. Halef sáhl do váčku a začal počítat. Kladl střídavě jeden zlaťák do dlaně Janíkovi a jeden Ance a přitom počítal: "Jeden, dva, tři, čtyři...," až do desíti. Abych učinil konec hojným díkům obou šťastných lidí, poručil jsem Halefovi a Janíkovi, aby vzali naše věci a šli do stáje osedlat naše koně. Posadil jsem se do židle na kolečkách a Umar mě vezl za nimi. Mezitím se rozednilo a bylo již vidět slušně daleko. Déšť ustal a obloha slibovala pěkné počasí. Ke stájím se šlo kolem dřevěného přístřešku. Stál tam vůz a vedle visel na stěně koňský postroj. Oba tyto předměty se hodily k mému úmyslu, zvlášť když ve stáji stál také mladý odpočatý kůň. Dohlédl jsem na napojení a

osedlání našich koní a pak jsem se dal dovézt k Muradovi a Habulamovi. Janíka a Anku jsem vzal s sebou. "Co tady chcete?" osopil se, na nás Humun, který se opíral venku o zeď. "Přeji si mluvit s tvým agou, Muradem Habulamem," odpověděl jsem. Sluha se střežil podívat se mi přímo do obličeje. Rozevřel prsty, aby se bránil proti uřknutí. "To nejde," prohlásil. "Aga spí." "Žádám tě tedy, abys ho vzbudil." "To nesmím." "Ale já si to přeji!" "Tvá přání mě vůbec nezajímají." "Tak ti to tedy poručím!" řekl jsem poněkud důrazněji. "Ty mi nemáš co poroučet!" "Halefe, bič!" Sotva jsem to vyslovil, již zapráskal na zádech toho nezdvořáka karabáč z hroší kůže. Přitom Halef křičel: "Kdo ti nemá co poroučet, ty halamo? Já ti říkám, že celá sultánova říše a všechny země světa musejí uposlechnout mého efendiho, když jsem s ním já, protože proti tobě, ty červe, jsem jistě lev." Humun se chtěl před ranami chránit, ale dopadaly tak rychle a hustě, že si je musel nechat líbit. Jeho křik však jistě pronikal všemi místnostmi v zámku. Konečně Halef ustal v bití, ale stále držel v ruce zdvižený bič, když se Humuna ptal: "Vytáhneš teď z postele toho starého ohavu?" "Udám tě! Sedřou s tebe kůži! Zaživa!" řval potrestaný a prchal odtud. "Efendi, z toho bude nepříjemnost!" varoval Janik. "Nebojím se," odpověděl jsem. "Dnes je velký svátek, který se nazývá dayakin yortu giinu. Budem ho světit s největší zbožností." "O takovém svátku jsem dosud neslyšel." "Tak ho dneska poznáš," jásal Halef. "Sidi, teď jsi vyslovil velké, nádherné slovo. Věřící budou mít z tebe radost a blažení v posledních třech nebesích budou pociťovat rozkoš. Konečně se ukáže, že jsi ozdobou mužského pokolení a korunou hrdinů. Mé svaly se stanou háďaty a mé prsty klepety raka. Budu zuřit mezi lupiči a běsnit mezi vrahy. Nastane pláč v Kilisseli a bědování mezi syny zločinu. Matky a dcery těch, kdo nemají dobré svědomí, budou naříkat a tety a sestry nespravedlivých si budou rvát vlasy a trhat závoje.

Odplata otvírá svůj jícen a spravedlnost si brousí drápy, neboť zde stojí soudce s bičem pomsty, hrdina dayakin yortu gúnii - svátku výprasku, Hádží Halef Omar ben Hádží Abú'l Abbás ibn Hádží Dáwúd al Gosara." Stál tu se zdviženýma rukama a s nadšeným výrazem v póze řečníka, který si je vědom, že řeší světový problém. Humun nám lhal, když tvrdil, že jeho pán spí. Právě když jsme zahýbali k selamliku, vyběhl proti nám a osopil se na mne: "Efendi, co vás to napadlo bít mého sluhu? Mám velkou chuť dát vás všechny zbičovat." Vedle něho stál Humun a Suef a za nimi se objevilo ještě pět nebo šest čeledínů a několik služek. Suefova přítomnost mě překvapila. Nečekal jsem, že se tu s ním ještě setkám, domníval jsem se, že se svými kumpány zmizel. Co tu ještě chce? Chce snad hrát i nadále před námi roli krejčího? Nebo chce odložit masku a domnívá se, že se toho může klidně odvážit, protože mu nic nemůžeme dokázat a budeme na něho mít ohled? No počkej, chlapečku, hned se na tebe dostane! Neodpověděl jsem Muradu Habulamovi, ale dal jsem Umarovi pokyn, aby mě klidně vezl dál. Zdálo se, že mým mlčením vzrostl Turkův hněv, protože běžel vedle nás a přešel do výhrůžek, jejichž uskutečnění by pro nás znamenalo úplnou zkázu. Když jsme dojeli ke dveřím, chtěl je Halef otevřít, ale aga se před ně postavil a křičel: "Nikdo nesmí dovnitř! Zakazuji vám to!" "Ty?" řekl Halef. "Ty nám nemáš co zakazovat." "Jsem tady nejvyšší policejní a soudní úředník." "To si tedy může Kilisseli blahopřát. Když nejvyšší soudní úředník loupí a vraždí, co potom asi teprve dělají poddaní! Uhni laskavě, nebo dostaneš štípanou pusu od mého biče. Rozumíš?" Halef zvedl bič, a protože aga nemínil od dveří ustoupit, dostal takovou ránu, že opustil své místo skokem, za který by se nemusel stydět žádný artista. Začal řvát: "Hádží Halef mě bije! Alláh to viděl a vy také! Skočte po něm! Srazte ho k zemi! Svažte ho!" Tato výzva platila čeledínům, ale ani oni, ani Humun či Suef se neodvážili mého

malého hádžího dotknout. Ten se na nic neohlížel, otevřel dveře a vstoupil. My za ním. Murad Habulam se vrhl dovnitř s povykem: "To je strašné! Tohle co nejpřísněji potrestám. Jsem zdejší mulla. Hlídejte dveře, aby žádný z obžalovaných nemohl utéci, a okamžitě sem přineste lavici!" Aga dal tento rozkaz svým podřízeným a ti rychle uposlechli. Humun a Suef se k němu postavili každý z jedné strany a ostatní zaujali místo mezi námi a dveřmi, aby nám odřízli ústup. Jedna ze služek odběhla, aby přinesla žádaný předmět. Murad Habulam se posadil uprostřed pokoje a těm dvěma, kteří stáli vedle něho, pokynul, aby učinili totéž. "Vy jste svědkové a přísedící a můj rozsudek potvrdíte." Ti tři darebáci teď nasadili vážné úřední obličeje, že mi dalo hodně práce, abych se nesmál. "Sidi, my k tomu budeme mlčet?" zeptal se mě potichu Halef. "Vždyť je to pro nás potupa!" "Potupa ne, ale legrace. Už často jsme se z obžalovaných stali žalobci, a to se stane i dnes." "Ticho!" křikl na mne aga. "Když stojí zločinec před soudem, musí mlčet. Janíku, Anko, co tam děláte u těch zlosynů? Těžce jste se provinili proti mým rozkazům a budete potrestáni. Teď ale odstupte!" Bylo to skutečně komické. Měli jsme u sebe všechny své zbraně, a ten starý hříšník si představoval, že budeme jeho rozsudek brát vážně. Janik a Anka zůstali stát za mnou. Murad jim opakoval svůj rozkaz ještě přísnějším tónem. "Promiň," řekl jsem. "Tito dva lidé jsou ode dneška v mých službách." "O tom nic nevím." "Právě jsem ti to řekl, tak už to víš." "Rozumím. Tys mi ty lidi odloudil. Ale já to nestrpím a navíc je potrestám." "O tom si promluvíme později," odpověděl jsem klidně. "Jak vidíš, soud může začít." Ukázal jsem na služku, která se právě vracela; přinášela mučící nástroj a postavila jej před starého. Pod tímto pojmem nechť si čtenář představí dlouhou, úzkou dřevěnou lavici, která má jenom dvě nohy. Tato lavice se klade na zem obráceně, nohami do výše. Provinilec si musí lehnout břichem na prkno tak,

aby jeho nohy směřovaly vzhůru podle noh lavice je připoután a obdrží patřičný počet ran na obnažená chodidla. Murad Habulam se na lavici podíval téměř něžně. Pak významně pohlédl na nás a zavolal na čeledína, který stál za námi: "Beyazi, ty jsi nejsilnější. Pojď sem! Provedeš rozsudek." Čeledín, vysoký, silný muž, šel k lavici a polaskal pohledem hole, které přinesla služka a položila vedle lavice. Aga pyšně vypjal hruď, odkašlal si, obrátil se ke mně a začal: "Jmenuješ se Kára ben Nemsí?" "Tak mi tu říkají," odpověděl jsem. "Jsi pánem tohoto Hádžího Halefa Omara, který stojí vedle tebe?" "Pánem ne, ale přítelem." "To je jedno. Přiznáváš, že mě tloukl?" "Ano." "A také Humuna, mého sluhu?" "Ano." "Protože to sám přiznáváš, nemusím se ptát Hádžího Halefa. Víš, kolik dal Humunovi ran?" "Nepočítal jsem je." "Bylo jich nejméně dvacet," zvolal Humun. "Dobře. Já jsem sice dostal jen jednu, ale..." "Bohužel," vpadl mu Halef do řeči. "Kéž bys byl dostal dvakrát tolik co Humun!" "Mlč!" zařval na něj aga. "Smíš mluvit, jen když se tě táži. Ostatně poděkuj Alláhovi, že zadržel tvou ruku, abys mě nebil víc. Já jsem tady pánem a vládcem a každá rána, kterou dostanu, platí za třicet. S těmi dvaceti, který jsi dal Humunovi, je to dohromady padesát, a ty teď dostaneš na chodidla. Přistup a zuj si boty!" Čeledín Beyaz začal připravovat provazy, jimiž měl být Halef připoután. Podíval jsem se na své společníky. Tvářili se opravdu nádherně. "No tak, rychle!" poroučel aga. A protože Halef neposlechl, nařídil Beyazovi: "Přiveď ho!" Čeledín přistoupil k Halefovi. Ten vytáhl z opasku jednu ze svých pistolí, namířil na něho a palcem natáhl oba kohoutky. Beyaz uskočil a polekaně volal na svého pána: "Ó Alláhu! Ten člověk bude střílet! Přiveď si ho sám!" "Ty zbabělce!" posmíval se Murad Habulam. "Takový obr a bojí se tohohle skrčka!" "Jeho ne, ale pistole." "Nesmí střílet! Vzhůru, lidé! Chopte se ho a přiveďte sem!" Čeledíni se dívali rozpačitě jeden na druhého. Zřejmě se Halefa báli. Jen jeden

člověk ukázal, že má odvahu, a to Suef. Vytáhl rovněž ze svého opasku pistoli, ačkoliv jsem takovou zbraň předtím u něho neviděl, přistoupil blíž a řekl čeledínovi: "Beyazi, konej svou povinnost. Jakmile zvedne pistoli, proženu mu hlavu kulí." Včera se tenhle člověk zdál tím nejmírumilovnějším a nejneškodnějším krejčíkem a nyní měl ve tváři tak nenávistný a odhodlaný výraz, že by jiným lidem než nám určitě nahnal strachu. "Krejčí, a chce střílet!" smál se Halef. "Mlč! Nejsem žádný krejčí. Co u nás vy cizinci pohledáváte? Co je vám do našich věcí? Chcete nám zabránit, abychom dělali, co se nám líbí, a přitom jste tak strašně hloupí, že mě pokládáte za krejčího! Jestli..." "Kdo že je strašně hloupý?" přerušil ho Halef. "Copak ten tvůj ptačí mozek ještě nepochopil, že nám bylo jasné již včera, když jsme jeli do Kilisseli, že jsi zvěd Suef, s nímž si můj sidi hraje jako kočka s myší? A takovým slabomyslným lidem musí Žut svěřovat svou bezpečnost a svůj vzácný život! Chudáku Žute, jak je mi tě líto!" Tato slova, pronesená jakoby ze soucitu, vyvedla Suefa naprosto z míry. Rozzuřil se a zařval: "Hned tu myš poznáš! Zouvej rychle boty a polož se na lavici! Já už tě naučím poslouchat!" Bylo to řečeno se vší vážností. Halef se na něho úkosem podíval a přendal pistoli do levé ruky. Z toho jsem poznal, co bude následovat, a zeptal jsem se přátelsky: "Jakpak to chceš provést?" "Takhle." Napřáhl ruku, aby uchopil Halefa za prsa. Ten se však blesku] rychle rozmáchl a dal mu takový pohlavek, že Suefovi vypadla pistole z ruky a širokým obloukem dopadla na zem. Než se stačil vzchopit, už na něm Halef klečel, rychle si zastrčil zbraň do opasku a pohlavkoval ho oběma rukama s takovou rychlostí, že se Suef vůbec nevzmohl na obranu. Murad Habulan vyskočil ze svého sedadla a zařval vzteky. Humun se tvářil krvelačně, ale neodvážil se jít Suefovi na pomoc, čeledíni a služky rovněž spustili nářek, ale ani oni se nehnuli z místa. Nastala pekelná vřava, dokud Halef svého protivníka

nepustil a nepovstal. Suef se hnal k místu, kde ležela jeho pistole. Ale Halef byl rychjší a zbraň odkopl, až narazila na mou židli a zůstala tam ležet, Suef přiskočil a chtěl se jí zmocnit, ale přitom se octl v dosahu mých paží. Když se sehnul, uchopil jsem ho za krk a vyzvedl ho. Můj chvat měl za následek, že spustil bezmocně paže a úzkostlivě lapal po dechu. Osko zvedl pistoli a schoval ji u sebe. Zasadil jsem zvědovi levičkou úder do hlavy a posadil jsem si ho na podlahu k nohám. "Tady zůstaneš a ani se nehneš!" poručil jsem mu. "Jak uvidím, že chceš vstát, rozmáčknu ti palici jako vajíčko." Suef svěsil hlavu a ruce a ani se nehnul. Ostatní stále ještě povykovali. "Vezmi si bič, Halefe, a zjednej pořádek!" Jen jsem to dořekl, a už svištěl jeho bič po Muradových zádech. Starý okamžitě ztichl; Humun umlkl a v mžiku se rozhostilo ticho. "Posaď se!" rozkázal jsem našemu soudci. Okamžitě uposlechl. "Pryč ode dveří!" nařídil jsem služebnictvu. "Postavte se do kouta! Tam zůstanete, dokud vám nedovolím odejít." Můj rozkaz byl rychle vykonán. Měli jsme teď záda volná a očima jsme drželi všechny v šachu. Na agovi bylo vidět, že je s rozumem v koncích, jen si nás jednoho po druhém vztekle měřil. Měl zaťaté pěsti a ústa sevřená. Konečně je otevřel, aby si na mně vylil svůj hněv. "Mlč, nebo dostaneš bičem ještě jednou," okřikl jsem ho. "Teď mluvím já. Myslíš, že jsme tě tu vyhledali proto, abychom si nechali rozsekat chodidla? A že nás můžeš soudit a odsuzovat? Teď vyhlásíme rozsudek my nad vámi a taky ho hned provedeme. Dal jsi přinést lavici a my jí hned použijeme." "Co tě to napadá?" vyjel aga. "Chceš mi snad v mém vlastním domě..." "Ticho!" přerušil jsem ho. "Když mluvím já, budeš mlčet. Tvůj dům je lotrovská peleš a..." Nyní jsem umlkl i já. Osko vyrazil výkřik a vrhl se na krejčího. Ale i já jsem koutkem oka zpozoroval Suefův pohyb. Ten skrček byl skutečně nanejvýš nebezpečný! On jediný se odvážil sáhnout po zbrani. Domníval se, že na něho nedávám pozor, vjel

pravou rukou za kazajku a vytáhl ostře nabroušený nůž. Jak bleskurychle vstával, chtěl mi vrazit čepel do prsou. Ale to se mu nepodařilo. Osko ho popadl včas za ruku, a vzápětí už jsem ho držel za krk i já. Halef přiskočil a vzal znovu přemoženému Suefovi nůž z ruky. "Prohledej mu opasek a kapsy! My ho zatím podržíme," poručil jsem. Halef tak učinil a vytáhl mu ještě starou dvouhlavňovou bambitku, která byla nabitá, různé maličkosti a váček plný peněz. Otevřel ho, podal mi ho a zeptal se: "Vidíš ty zlaťáky? A tenhle skrček se vydával za chudáka, který chodí ode vsi ke vsi a vydělává si na bídné živobytí krejčovinou. Tyhle peníze určitě někde uloupil nebo ukradl. Co s tím?" "Zastrč mu to zase do kapsy. Nepatří nám to a nemůžeme mu dokázat, že to ukradl. Ale zbraně mu vezmeme, aby nemohl způsobit neštěstí." Posadil jsem toho darebáka zase na zem. Vzteky skřípal zuby. Musel jsem ho zneškodnit a k tomu jsem nepotřeboval oplácet stejné stejným, vraždu vraždou. Ale musí být citelně potrestán, aby nám už nemohl napříště škodit. "Halefe, Osko, Umare, připoutejte ho k lavici!" poručil jsem. Netrvalo ani minutu a Suef byl uvázán tak, jak je to obvyklé při baštonádě. "Přiznáváš teď, že je ten tvůj dům lotrovskou peleší?" uhodil Halef na agu. "Ale naše trpělivost je už u konce. Teď uvidíte, co to znamená chtít nás beztrestně zavraždit." "O tom nic nevím," tvrdil aga. "Mlč! Ty přijdeš na řadu až pak. Nejdřív si to vyřídíme tady s tím bídákem. Přivedl nás do tohoto doupěte a dobře věděl, že máme být zavražděni. Teď po tobě bodl nožem, sidi. Rozhodni, co se s ním má stát. Nemyslíš, že zasluhuje smrt?" "Ano, zasluhuje. Ale necháme ho naživu. Je docela možné, že se z něho ještě stane jiný člověk. A aby se rychle polepšil, ať dostane baštonádu, kterou sliboval tobě." "Kolik ran?" "Padesát. Tolik jsem včera slíbil Suefovi. Sám to slyšel a označil to za mimořádně mírný a milosrdný trest." "Mluvilo se ale o ranách bičem." "A ty si myslíš, že je baštonáda lepší?" "To bych nechtěl

posuzovat," odpověděl Halef se smíchem. "Dosud jsem neokusil ani jedno, ani druhé." "Dobrá, tak zůstaneme u padesáti." "Kdo mu je vyplatí?" "Ty, Halefe. Vždyť ses na to tolik těšil." Ale můj statečný společník pravil hrdě a s odmítavým posuňkem: "Děkuji, sidi. Pokud jde o to, zjednat nám bičem úctu, k tomu jsem vždy ochoten. Ale policajta ze sebe dělat nechci. Provádět rozsudek náleží katovi. A já žádný kat nejsem." "Máš pravdu. Urči sám, kdo to má udělat" "Rád. Je hezké, když si přátelé projevují úctu. Humun je Suefovým spojencem. Ať mu udělí těch padesát ran na znamení úcty a bratrské lásky." "To neudělám!" vzpíral se sluha. "To nemyslíš vážně. Radím ti, abys myslel sám na sebe. Těch padesát ran bude v každém případě vyplaceno. Když mu je nedáš, dostaneš je sám. To ti slibuji při vousu svého otce. Nuže do toho a neváhej, nebo ti pomůžu!" Humun poznal, že se tomu nevyhne. Přistoupil tedy k lavici a uchopil jednu z holí. Přitom na něm bylo vidět, že svůj úkol nemíní vykonat příliš horlivě. Proto ho Halef upozornil: "Ale to ti říkám: Za každou ránu, která se mi bude zdát slabá, dostaneš jednu bičem. Tak se tedy drž. Osko, ať ti dá efendi svůj bič a postav se na druhou stranu k tomu dobrákovi. Jakmile mu dám ochutnat svého karabáče, udělej totéž, To ho povzbudí, aby si získal naše uznání. Umar ať počítá." Humun uznal, že se musí podrobit. Rozhodně neprováděl baštonádu poprvé, to bylo vidět na obratnosti, s jakou si počínal. Suef neřekl ani slovo. Hýbat se nemohl, ale kdyby se pohledy, které na nás vrhal, změnily v nože, byli bychom probodáni skrz naskrz. Až když dopadla poslední rána, vykřikl: "Nalijte mi na chodidla rakiji, rychle, rychle!" Nyní se už Múr ad Habulam odvážil promluvit Poručil Ance, aby přinesla rakiji. Humun dal nejdříve Suefovi napít přímo z láhve a pak mu vylili ostrou tekutinu na rány. Bylo slyšet bolestné sykání. Ten člověk musel mít nervy jako provazy. Nebo dostával baštonádu tak často, že si na to už zvykl? Když ho

odvázali, odplazil se k Muradovi, přitáhl nohy k tělu a zabořil hlavu mezi kolena. K nám se obrátil pohrdavě zády. "Sidi, trest byl vykonán," oznamoval Halef. "Kdo přijde na řadu teď?" "Humun," odpověděl jsem krátce. "Kolik?" "Dvacet." "Od koho?" "To si rozhodni sám." "Murad Habulam Aga." Halef prováděl svou věc výborně. Tím, že nutil jednoho provinilce, aby bili druhého, zaséval mezi ně nenávist a touhu po pomstě. Aga se začal zpěčovat: - "Humun mi byl vždy věrným služebníkem. Jak ho mohu bít?" "Právě proto, že ti tak věrně sloužil, podej mu vlastnoruční důkaz své spokojenosti," odpověděl Halef. "Nenechám se nutit!" "Jestli aga nechce dát svému sluhovi dvacet," rozhodl jsem, "dostane sám čtyřicet." To zapůsobilo. Sluha se vzpíral, když ho přivazovali k lavici, ale nebylo mu to nic platné. Jeho pán sáhl váhavě po holi, ale oba biče dodaly jeho pažím síly, takže rány dopadaly plnou vahou. Humun nesnášel trest tak mužně jako Suef. Při každé ráně křičel. Ale já jsem si všiml, že sluhové spokojeně přikyvují a že se na mne dívají téměř s vděčností. Humun byl agovým oblíbencem a zřejmě ostatní dost trápil. I on si dal nakapat do ran pálenku a pak se odplížil do kouta, kde se stočil do klubíčka. "A kdo přijde teď?" ptal se Halef. "Murad Habulam Aga," zněla má odpověď. Jmenovaný stál dosud s holí v ruce u lavice. Uskočil hrůzou a křičel: "Cože? Jak? I já mám dostat baštonádu?" "Zajisté," odpověděl jsem důrazně, ačkoliv jsem s ním zamýšlel něco jiného. "K tomu nemá nikdo právo." "Mýlíš se. Já to právo mám. Vím vše. Nepřijals nás snad do svého domu, abys nás tady dal zavraždit? Nebyl u tebe včera tvůj bratr Manách el Barša a neohlásil ti náš příchod a příchod svých společníků?" "To se ti určitě něco zdálo. Žádného bratra nemám." "Tak se mi asi taky zdálo, co sis s ním domluvil: že máme bydlet ve věži staré matky a že tvůj sluha Humun tam má dělat ducha. Ten záměr se nedal provést, a tak jste přišli na myšlenku vstoupit do

věže a zavraždit nás. Alacyové měli zabít mě. Bárúd el Amáza chtěl zabít Oska, protože mají spolu nevyřízené účty za únos Zenici. Tvůj bratr Manách el Barša si vzal na starost Halefa a Suef byl ochoten sprovodit ze světa Umara. Miridit se nezúčastnil, protože se mnou uzavřel mír a dal mi svůj čakan, který tady vidíš v mém opasku." "Alláhu akbar. On ví všechno! jeho zlý pohled mu to řekl," mumlal zděšeně Humun. "Ne, ne, neví vůbec nic!" volal Murad Habulam. "Neznám ani jednoho z těch mužů, které jsi tu právě jmenoval, efendi." "Byli s tebou tam nahoře na věži a předtím vás všech devět bylo ve stohu, který stojí u věže." Uskočil a díval se na mne zděšeně.' "Nepohádal se Miridit s Múbarkem, než odešel?" "Já - já - já o tom nic nevím," koktal Murad. "Zeptáme se tady Suefa, snad to bude vědět on. A jestli neodpoví, tak mu rozvážou jazyk další rány." Zvěd se ke mně otočil, vycenil zuby jako divoké zvíře, vrhl na mne zuřivý pohled a zasyčel: "Čubčí synu! Z tebe a z tvé baštonády si nic nedělám. Slyšels mě snad naříkat? Myslíš, že se tě tak bojím, že mě jenom bití může donutit, abych ti řekl pravdu?" "Tak ji tedy řekni, jestli máš opravdu odvahu!" "Ano, mám. Je to přesně tak, jak říkáš: chtěli jsme tě zabít. Nepodařilo se nám to. Ale - při Alláhovi - jestli neodtáhnete, sežerou vaše mrtvoly krkavci!" "Mluví z cesty!" volal Murad. "Bolest ho připravila o rozum!" "Zbabělce!" zasyčel Suef. "Sidi, zeptej se také Humuna," řekl Halef. "Když nebude chtít mluvit, dáme mu dalších dvacet na chodidla." Přistoupil k sluhovi a uchopil ho za ruku. "Nech mě, ty ďáble! Přiznávám se ke všemu, úplně ke všemu," naříkal Humun. "On se také pominul z bolesti," volal Murad Habulam. "Přivedu ti tedy další dva svědky," rozhodl jsem. "Janíku, řekni podle pravdy, je tvůj aga nevinen?" "Chtěl vás zabít," prohlásil čeledín. "Darebáku!" zaskučel aga. "Čekáš ode mne trest za svou neposlušnost a chceš se mi pomstít!" "Anko," pokračoval jsem, "nevidělas, jak tvůj pán dával do omelety krysí

jed?" "Ano," odpověděla, "viděla jsem to na vlastní oči." "Ó Alláhu, jaká lež! Efendi, přísahám při Prorokovi a všech kalifech, že jsem úplně nevinen!" "Právě jsi pronesl strašlivou křivou přísahu, která tě..." Byl jsem přerušen. Že tento Armén, který přestoupil k islámu, znesvětil jméno Proroka a památku kalifovu tak křivou přísahou, to přítomné muslimy nanejvýš pobouřilo. Halef sáhl po biči. Pokojem proběhlo hněvivé mumlání. Humun se postavil na zraněné nohy, dopotácel se k svému pánovi, plivl mu do obličeje a vykřikl: "Fuj! Buď proklet navěky! Tvá zbabělost tě přivede do pekel. Sloužil jsem pánovi, jehož Alláh potopí do největší hlubiny zatracení. Opouštím tě. Ale dříve spolu zúčtujeme." Suef se rovněž postavil před agu, také na něho plivl a zvolal: "Hanba tobě a dnům. tvého stáří! Tvá duše budiž zatracena a památka na tebe vymýcena u všech pravověrných! Nemám už s tebou nic společného." A oba se odpotáceli na svá místa. Vraždu by si byli vzali klidně na svědomí, ale rouhání Prorokovi a jeho potomkům je nanejvýš pobouřilo. Murad Habulam tu stál, jako by do něho udeřil hrom. Oběma rukama si držel čelo. Pak náhle vymrštil obě ruce vzhůru a začal bědovat: "Alláh, Alláh, pochybil jsem. Ale já tu chybu napravím. Přiznávám se, že jste měli být zavražděni a že jsem dal do jídla jed." "Lá iláha ilálláhi, va Muhammadu rasúl'dlláhi!" zaznělo kolem. Halef k němu přistoupil, udeřil ho rukou do ramene a prohlásil: "Máš štěstí, že tu přísahu odvoláváš. Můj efendi by mi to byl nedovolil, ale přísahám ti při vousu Prorokově, že než bych opustil tento dům, slunce tvého života by zašlo. Přiznáváš svou vinu?" "Ano." "Podrob se tedy také trestu, který ti udělíme. Sidi, kolik ran má dostat?" zeptal se Halef. "Sto," rozhodl jsem. "Sto!" zavřeštěl stařec. "To nepřežiju!" "To je tvoje věc. Dostaneš sto ran na chodidla." Aga se téměř zhroutil. Viděl jsem, jak se mu klepou kolena. Byl to velký padouch a ještě větší zbabělec. "Buď milosrdný," naříkal. "Alláh ti to odplatí." "Ne, Alláh

by se na mne hněval, kdybych jednal proti jeho zákonům. A co by tomu řekli Suef a Humun, kdybych ti prominul trest, zatímco si oni museli vytrpět své?" "Na lavici s ním!" volal Suef. "Ať dostane svých sto!" přizvukoval Humun. "Slyšíš to?" pravil Halef. "Alláh tomu chce a my také. Pojď sem a hezky se polož na lavici, abychom tě mohli přivázat." Uchopil Murada za ruku, ale ten odporný stařec se svíjel jako červ a naříkal jako dítě. Pokynul jsem Oskovi a Umarovi. Chopili se ho, přitiskli k lavici a násilím přivázali. Jeho obnažené kostnaté nohy se zkřivily, jako by již cítily bolest, která má přijít. "Kdo ho bude bít?" ptal se Halef. "Ty," rozhodl jsem. Chtěl odporovat, ale pokynul jsem mu, aby mlčel. V mžiku pochopil. "Těš se, Murade Habulame Ago," řekl a sahal po holi, "těš se, že to budu já, kdo ti prokáže dobrodiní trestu. Těch sto ran bude jako tisíc. To ti sejme z duše velkou část tvých hříchů." "Slitování! Milost!" úpěnlivě prosil aga. "Vyplatím se z trestu!" "Vyplatíš?" smál se Halef. "Ty žertuješ. Vždyť je mamon tvým dědem a chamtivost matkou tvých předků." "Ne, ne! Nejsem lakomý. Zaplatím vše, vše!" "To náš efendi nedovolí, ale přesto bych rád věděl, kolik bys dal, abys ušel výprasku." "Dám vám rád za každou ránu celý piastr." "Tedy sto piastrů! Ty ses zbláznil. Nám to působí za deset tisíc piastrů potěšení a tobě za dvacet tisíc bolesti, když dostaneš baštonádu. To je dohromady třicet tisíc. A ty nám nabízíš jen sto. Styď se!" "Dám dvě stě." "Mlč! Nemám čas se s tebou bavit. Musím začít." Postavil se před starcovy nohy, rozpřáhl se a dal agovi první ránu na pravé chodidlo. "Zadrž, zadrží Dám tisíc piastrů!" Halef na mne vrhl tázavý pohled, a když jsem přikývl, spustil zdviženou hůl a řekl: "Tisíc? Sidi, jak zní tvůj rozkaz?" "To bude záležet na Muradu Habulamovi," odpověděl jsem. "Je otázka, jestli má těch tisíc piastrů v hotovosti." "Mám je! Tamhle leží!" prohlásil pán domu. "Dělejte si s nimi, co chcete. Jen mě propusťte!" "Kvůli lidem, pro něž jsou peníze určeny, bych byl

možná k tomu ochoten, když ovšem přistoupíš ještě na další podmínku." "Ještě jedna podmínka? Ó Alláh, Alláh, Alláh! Chcete ještě víc peněz?" "Ne. Žádám jen, abys okamžitě propustil ze svých služeb Janíka a Anku." "Rád, rád. Ať si jdou." "Vyplatíš jim okamžitě a beze srážek jejich mzdu." "Ano, všechno dostanou." "Výborně. Ihned se mnou opustí tvůj dům. Ale pěšky je to k nim domů daleko. Kromě toho si ponesou své věci. Proto si přeji, aby jeli vozem, který stojí dole v kůlně." "Běda, co tě to napadá! Nemohu jim přece dát vůz. Nevrátili by mi ho." "Janik a Anka jsou poctiví. Ostatně můžeš je k vrácení donutit úřední cestou." Murad Habulam se sice ještě chvíli zdráhal, ale konečně svolil, že Janik a Anka smějí jet na jeho voze a s jeho koněm až do Skopje, kde povoz předají agově ženě. "Teď už snad jsme hotovi?" otázal se s hlubokým povzdechem. "Ještě ne. Podepíšeš mi také písemné doznání, co jsi nám chtěl provést." "Co s tím budeš dělat?" "Dám to Janíkovi. Jakmile mu něco provedeš, odevzdá tvé doznání soudci." "To je pro mne příliš nebezpečné." "Halefe, chop se hole!" "Počkej!" naříkal stařec. "Musíš přece uvážit, že Janik může toho psaní proti mně použít, i když vůči němu nic nepodniknu." "A ty si musíš uvědomit," odpověděl jsem, "že ta listina vlastně pro tebe žádné nebezpečí neobsahuje navíc. Všichni tví služebníci, jak tu stojí, vaše přiznání slyšeli. Vědí, co se stalo, a brzy se všichni obyvatelé tohoto kraje dozvědí, že jsme měli být zavražděni a že jsi travič. Lidé tebou budou pohrdat a budou se ti vyhýbat. Právě proto s tebou jednám tak mírně. Budeš potrestán, aniž se ti pomstím. Tento trest se dá listinou, o níž je řeč, zmenšit nebo zvýšit. A už se dlouho nerozmýšlej, protože nemám čas." Halef dodal mé výzvě důrazu tím, že se dotkl holí agových chodidel. To zapůsobilo. "Máš tu listinu mít," prohlásil Murad. "Odvažte mě!" Stalo se. Pak jsme ho v doprovodu Halefa a Umara poslali, aby přinesl peníze a psací náčiní. Pomalu se odbelhal a jeho dva strážci

šli za ním. Čeledíni a služky, kteří stáli vzadu, si začali mezi sebou šeptat. Pak jeden z mužů ke mně přistoupil a pravil: "Efendi, ani my už nechceme u Murada Habulama zůstat. On k tomu ale dobrovolně nesvolí. A tak bychom tě chtěli poprosit, abys ho k tomu donutil." "To nejde." "Ale pro Janíka a Anku jsi to udělal." "Jim jsem byl zavázán, protože nám zachránili život. Vy jste však byli s těmi vrahy zajedno." "To není pravda, efendi." "Nehlídali jste jejich koně?" "Ano. Stáli jsme večer a celou noc v lijáku a očekávali za to odměnu. Když ale ti lidé odjížděli, byli velmi rozzlobení a odměnili se nám za naši službu ranami." "Kdy odjeli?" "Ještě ani nesvítalo." "Jakým směrem se dali?" "Jeli k silnici do Skopje." "Kde stáli jejich koně?" "Za vesnicí, pod kdoulemi." "Když mě tam dovedeš, pokusím se dosáhnout vašeho propuštění" "Rád, efendi." Murad Habulam se vrátil s oběma strážci. Umar nesl papír, pero a inkoust. Halef ke mně přistoupil s váčkem a řekl: "Tady je těch tisíc piastrů, sidi. Přepočítal jsem je." Vzal jsem od něho váček a zastrčil do opasku. Pán domu se přibelhal k Janíkovi a Ance. Dal jim peníze a zlostně se na ně obořil: "Táhněte odtud a poctivě předejte vůz ve Skopji! Já se ale budu denně modlit, aby Alláh stíhal vaše manželství neštěstím a nesvorností." Ta slova vyvolala v Janíkovi hněv. Zastrčil peníze a prohlásil: "Urážíš nás a jsi zloduch, kterému není rovno. Tentokrát jsi unikl katovi, protože se nad tebou efendi slitoval. Ale brzy přijde hodina, kdy celou tu vaši lupičskou bandu stihne zasloužený trest. Vaše dny jsou sečteny, protože váš vůdce podlehne statečnému efendimu." "Ať si ho hledá!" posmíval se aga. "Ó, on už si náčelníka té bandy najde, protože ví, kde se skrývá. Já sám pojedu s efendim k hanu Karanorman, abych mu pomohl." A bylo to venku! Dával jsem tomu neopatrnému mladíkovi znamení, ale on je neviděl. Chtěl jsem ho přerušit, ale mluvil ve svém zápalu tak rychle, že se mi to nepodařilo. Murad Habulam nastražil uši. "Han Kara-nor-man!"

zvolal, přičemž obě slabiky "norman" zvlášť zdůraznil. "Co je to za místo?" "U Vejci, kde se zdržuje váš vůdce." "Han Karanorman!" posmíval se stařec. "To je dobré! Co tomu říkáš, Suefe?" I on se hlasitě zasmál a odpověděl: "Ano, to je krásné! Jen ať tam jdou a hledají si ho." Takové jednání mě překvapilo. Očekával jsem, že se ti bandité uleknou, a oni se zatím posmívají. V tomto okamžiku jsem si byl jist, že jejich vůdce v Karanormanu není. Ale v těchto úvahách jsem nyní nemohl pokračovat. Musel jsem psát. Učinil jsem tak po orientálním způsobu na koleně. Ostatní byli zticha, aby mě nerušili. Murad se posadil vedle Suefa. Oba si šeptali, a když jsem občas vzhlédl, pozoroval jsem, že se na nás dívají se škodolibým výrazem. Nakonec se oba rozchechtali. Ta drzost mě rozzlobila. "Jdi dolů a zapřáhni koně," nařídil jsem Janíkovi. "Naložte své věci. Zakrátko vyrazíme." "Mám přivést naše koně?" ptal se Halef. "Ještě ne. Ale zajdi ještě jednou k věži. Všiml jsem si, že tam ještě leží drobty otrávené omelety, které jsme hodili vrabcům. Pečlivě je sesbírej, možná že je budeme ještě potřebovat." Malý bystrý hádží si hned pospíšil s poznámkou: "Mám také ještě u sebe kornout s krysím jedem, který jsme vzali Muradovi." "Výborně! Zdá se, že si z nás aga dělá legraci. Postarám se, aby zvážněl." Halef, Janik a Anka odešli. Hádží se vrátil, právě když jsem dokončil psaní, a přinesl hromádku větších i menších drobtů, které by stačily na chemický rozbor. "Efendi, co chceš s těmi věcmi dělat?" tázal se Murad. "Předložím je v Skopji policejnímu lékaři a dám si potvrdit, že byl do jídla přidán jed. Chci ti trochu zarazit tu tvou veselost." "Museli jsme se smát tomu Karanormanu, efendi." "Co je na tom k smíchu?" "Nic. Ale Janik mluvil o vůdci, o kterém nevíme ani to nejmenší, a Karanorman nám dělá ještě méně starostí." "Tak? Vy opravdu nic nevíte o Žutovi?" "Ne," odpověděl, ačkoliv jsem si dobře všiml, jak se ulekl, když jsem to jméno vyslovil. "Neznám ani jeho, ani místo, o

kterém mluvíte." "A neznáš žádné jiné místo, které se jmenuje podobně?" Podíval jsem se na něho pátravě. Rozpačitě polykal, sklopil oči k zemi a koktal: "N-ne, neznám." "Podívej se, zase na tobě pozoruji, že lžeš. Neumíš se tak dobře přetvařovat, abys mě oklamal. No uvidíme!" Vytáhl jsem svou náprsní tašku. V jedné přihrádce byl lístek, který psal Hámid el Amáza svému bratru Bárúdovi a který se mi dostal do rukou. Vyndal jsem ho a co nejpečlivěji jsem si ho prohlížel. Neuvědomil jsem si dosud, že slovo Karanorman by mohlo být napsáno nezřetelně. Arabské písmo totiž nemá písmena pro samohlásky a označuje je čárkami nebo háčky, které se píší nad nebo pod dotyčnou souhlásku. Tak například krátká čárka označuje a nebo e, stojí-li nad písmenem. Stojí-li ale pod ním, označuje y nebo v. Apostrof se píše nad písmenem a znamená o a u nebo 6 či u. Může tedy, zvláště u nečitelného písma, lehko dojít k záměně. To se stalo i mně při čtení tohoto lístku. Považoval jsem totiž malou černou skvrnku v papíru za apostrof a úplně jsem přehlédl čárku pod písmenem, protože při psaní vyšla tak nepatrně, že se dala sotva rozeznat. Mělo se tedy číst ne o, nýbrž v, totiž v ve třetí slabice. Kromě toho napsal pisatel začáteční písmeno čtvrté slabiky tak nezřetelně, že se nedal přesně určit směr kličky. Z tohoto důvodu jsem četl m místo v. Obě tyto slabiky zněly tedy nirván místo norman, takže celé slovo se mělo číst Karanírván. Jestli toto místo leží v blízkosti Vejci, jak se domníval mrtvý dozorce, to teď nebylo důležité. Mohl jsem si totiž domyslet, že Žut neprozradí své pravé bydliště všem svým přívržencům, ale jen těm nejbližším, jimž plně důvěřuje. V každém případě byl Karanírván správný způsob čtení. O tom jsem už nyní vůbec nepochyboval. Když jsem od lístku vzhlédl, zpozoroval jsem k svému překvapení, že Murad na něj zvědavě upírá oči. "Co to máš, efendi?" "Lístek, jak vidíš." "Co je na něm napsáno?" "Právě ten han Karanorman." "Dovol, abych se podíval,

efendi." Zná snad tento Žutův spojenec i Hámida el Amázu? Zdálo se mi vhodné, abych ten lístek Muradovi dal. Když ho přitom budu pozorně sledovat, snad si budu moci udělat z jeho chování závěr. "Tady ho máš," řekl jsem. "Ale neztrať ho; ještě ho budu potřebovat." Aga vzal ten kousek papíru a pozoroval ho. Viděl jsem, že zbledl. Zároveň jsem zaslechl tiché, ale významné Halefovo zakašlání. Rychle jsem se na něho podíval a on téměř nepozorovaně mrkl směrem k Suefovi, který se napolo vztyčil na kolenou a natahoval krk. Oči měl upřeny na Murada a obličej vyjadřoval svrchované napětí, aby mu nic z toho, co se teď odehrává, neušlo. Mezitím zkoumal pán domu pozorně lístek. Potřásal hlavou a pravil: "Kdo se v tom má vyznat! To přece není žádná řeč." "Ale ano," odpověděl jsem. "Slabiky tu sice jsou, ale dohromady nedávají žádná slova." "Musí se to číst jinak, pak se objeví zřetelně celá věta." "Ty to umíš? Tak to tedy udělej!" "Zdá se, že ten lístek vzbudil tvou zvědavost!" "Myslím, že se ty řádky vůbec nedají přečíst, ale ty tvrdíš opak. Sestav tedy ty slabiky správně dohromady a přečti mi je." Díval jsem se pokradmu, ale ostře na něho a na Suefa a prohlásil jsem: "Správně se mají ta slova číst takto: In pripa vestě la karanoima-nhan ali sa paugi melnikde. Rozumíš tomu?" "Jen některým slovům." Zcela zřetelně jsem viděl, jak Muradovi škublo v obličeji. Suef v úleku klesl zpět do své dřívější polohy. Věděl jsem nyní, na čem jsem, a poznamenal jsem: "Je to směsice turečtiny, srbštiny a rumunštiny." "Ale k čemu? Proč nepoužil písař jen jednoho jazyka?" "Protože obsah lístku není pro každého. Žut a jeho důvěrníci používají mezi sebou tajného písma. Vezmou slova dotyčných tří jazyků a skládají slabiky podle určitého pravidla, ale zdánlivě tak zmateně, že je nezasvěcenec nemůže přečíst." "Ale tys tu zprávu přečíst uměl!" prohlásil Murad Habulam. "Ovšem." "A jaký je tedy obsah těch slov? Mně jsou nesrozumitelná." "Tento: Velmi spěšně zprávu do hanu

Karanorman, ale až po trhu v Melniku." "Tak se to má tedy číst!" žasl aga dětinsky. "Je ten lístek pro tebe tak důležitý, že mě žádáš, abych ho neztratil?" "Ano, protože hledám Žuta a doufám, že ho s pomocí tohoto lístku najdu." "Byls tedy na trhu v Melniku a chceš teď do hanu Karanorman?" Ochotně a bez ostychu jsem přikývl, jako bych byl rád, že se mě někdo vyptává. Dal se tím oklamat a vyzvídal dále: "Kdo psal ten lístek?" "Tvůj známý, totiž Hámid el Amáza. Je to bratr Bárúda el Amázy, který tu byl u tebe dnes v noci." "Přesto jsem ještě nikdy nic o Hámidu el Amázovi neslyšel. Kdepak je?" "Byl zaměstnán v obchodě kupce Galingrého v Skutari. Ale pak od něho odešel k Žutovi a u něho se má sejít se svým bratrem Bárúdem." "Odkud to víš?" "Lístek mi to říká." "Efendi, jsi chytrý člověk. Cos mi tady vykládal o zlém pohledu, bylo vypočteno jen na to, abys mě oklamal. Ty nemáš vůbec zlý pohled. Všechno ti prozradil tvůj důvtip: to je mi teď úplně jasné. Jak se zdá, najdeš také ještě han Karanorman." "Už jsem ho našel. Ale teď už vůbec nepojedu do Karanormanu." "A kam tedy, efendi?" "Pozměním o na i a m na v a pojedu do Karanírvánu." Pronesl jsem ta slova pomalu a se zvláštním důrazem. Protože jsem přitom agu bedlivě pozoroval, viděl jsem, že mění barvu a že si jakoby ulekaně sáhl rukou na hlavu. "Ďáble!" zaznělo tiše od Suefa. To byl důkaz, že jsem na správné stopě. "Copak je nějaké místo, které se tak jmenuje?" ptal se Murad Habulam přiškrceným hlasem. "Nirván je perské slovo, mělo by se tedy to místo hledat vlastně v blízkosti perských hranic. Ale víš, co je to etymologie?" "Ne, efendi." "Pak ti tedy nemohu vysvětlit, proč se ze složení toho slova domnívám, že to místo dostalo název po majiteli." "Snad to přece pochopím." "Těžko. Ten muž je Nírvání, muž z perského města Nirván. Má černé vousy, a říkají mu proto Kára, Černý. Jeho zdejší jméno zní tedy Karanírván. Postavil si zájezdní hostinec, han, a dá se tedy lehko pochopit, že ten dům byl po svém majiteli

pojmenován Karanírvánhan a že se tak jmenuje dodnes." "Ďáble!" vydechl znovu Suef. Murad Habulam si otřel s čela pot a pravil: "Je obdivuhodné, jak si umíš vymyslet z jednoho jména celou historii. Jen se obávám, že se mýlíš." "A já bych chtěl přísahat na to, že ten han neleží ani v městě, ani na vesnici." "Proč?" "Protože v tom případě by toto město či vesnice byly na lístku jmenovány. Ten dům leží určitě na osamělém místě." "Když leží na osamělém místě, pak ho nikdy nenajdeš. Jsi cizinec a také asi nemáš čas, abys tu tak dlouho pobýval a abys mohl zahájit tak rozsáhlé pátrání." "Mýlíš se. Doufám, že ten han najdu velmi snadno. Znáš v okolí Kilisseli nějakého Peršana?" "Ne." "To ti rád věřím. Tady jsou Peršané tak vzácní, že kdyby tu nějaký byl, jistě by se každý o něm doslechl, už proto, že Peršané jsou šiíté a že o náboženských zvycích tohoto muže by se určitě široko daleko mluvilo. Stačí tedy, abych se během naší jízdy poptal po nějakém Peršanovi." "Ale může bydlet velmi daleko od směru tvé jízdy, takže lidé, které potkáš, o něm nebudou nic vědět." "Ten, jehož hledám, určitě ve směru mé jízdy bydlí." "Jak to víš?" "Lístek mi to říká. Či si myslíš, že Bárúd el Amáza bude dělat velkou a zbytečnou objížďku, aby se dostal k svému bratrovi?" "Ne, to neudělá." "Půjde tedy nejkratší cestou?" "Určitě, efendi." "Nuže, pak mi stačí držet se jako dosud jeho stopy. Přivede mě ke Karanírvánovi, k jeho bratrovi a možná i k Žutovi. Nemyslíš?" "Ďáble!" zaznělo potřetí potichu od Suefa. Dělal jsem však, že to neslyším. Ten povzdech byl dalším důkazem, že se nemýlím. "Efendi," pravil aga, "ty chceš skutečně s sebou vzít do Skopje ten jed a drobty? Vždyť jsem se z trestu vyplatil." "Z trestu ses vyplatil, ale pak ses nám posmíval. Se mnou hrát komedii nebudete. Předám v Skopji ten jed a drobty policii." "Dám ještě sto piastrů na chudé, efendi." "I kdybys mi nabízel třeba tisíc, nechci je." "Uvaž, prosím tě, zda skutečně neexistuje nic, co by tě mohlo od tvého úmyslu odvrátit." "Hm," zabručel

jsem a předstíral, že uvažuji. "Snad... ano ... snad by se to dalo urovnat. Řekni mi nejdřív, je v tomto kraji těžké dostat sluhy?" "Lidí, kteří by chtěli vstoupit do služby, je tu dost," odpověděl rychle. "Tak ti asi nebude zatěžko sehnat čeledíny a služky, že? Podívej se tam na tyhle lidi. Přejí si, abys je propustil." To aga nečekal. Otočil se a vrhl na čeledíny a služky výhružný pohled. Pak se mě zeptal: "Odkud to víš?" "Řekli mi to." "Alláh! Dám je zbičovat!" Tu na něho vztekle křikl Suef: "Ať táhnou k čertu! Dostaneš jiné, kteří nevědí, co se včera a dnes stalo. Vyžeň je! A čím budou dál, tím líp." To rozhodlo. Murad Habulam odešel pro peníze a já jsem zůstal, dokud nebyla všem vyplacena mzda. Pak jsem mu odevzdal jed a drobty a dal jsem předvést koně. Každý si může domyslet, že mezi námi a naším hostitelem nedošlo k žádnému tklivému loučení. "Co se týče tvé pohostinnosti," řekl jsem mu, "nemám, zač bych ti děkoval. Suef mě měl dovést do hanu. Oklamal mě a přivedl mě k tobě. V hanu bych zaplatil, tobě ale nenabídnu nic. Když to všechno spočteme, jsme vyrovnáni a já doufám, že z toho nové účty nevzejdou." "Ale my nejsme vyrovnáni!" zvolal hněvivě Suef. "Dnešní účet mi zaplatíš!" "Velmi rád. V každém případě opět v ranách." "Ó ne. Příště budou hovořit kulky!" "To se ještě ukáže. Vím, že několik minut po mně opustíš i ty tento dům ..." "Ty jsi přímo vševědoucí," posmíval se ten zrádce. "Když jsi tak chytrý, řekni mi, kam pojedu." "Za ostatními, abys jim ohlásil, že hledám Karanírván. Pozdravuj je ode mne a řekni jim, že příště nebudou stát ve vodě, ale v krvi, ovšem ve své vlastní." Osko mě vyvezl na židli ven. Venku stáli koně a my jsme nasedli. Také vůz s Janíkem a Ankou stál před bránou. Těch několik málo svých věcí si položili za sebe a tváře jim zářily radostí. "Pojedeme nejdřív k místu, kde stáli koně našich nepřátel, a pak pojedeme za vámi," volal jsem na ně. Čeledín, který nás měl vést, byl už připraven. Vesnici jsme minuli a za pět minut nás dovedl na místo;

pak se s námi rozloučil. Zeptal jsem se ho ještě, abych nezapomněl na to hlavní, kolik mužů odtud odjelo. Bylo jich pět, ale on znal jenom Manacha el Baršu, Habulamova bratra. Dal jsem si popsat ostatní čtyři. Byli to Bárúd el Amáza, Múbarek a oba Alacyové. Zraněný Múbarek prý seděl v sedle zpříma. Ten stařec musel být hotový nezmar! Kvůli noze jsem nechtěl sestupovat s koně, a pověřil jsem proto své společníky, aby prozkoumali četné stopy. "K čemu je to dobré?" ptal se Osko. "Abychom ty koně poznali. Možná že se dostaneme do nepříjemné situace, kdy nebudeme přesně vědět, koho máme před sebou. V tom případě by bylo velkou výhodou, kdyby jeden z koní měl nějaké zvláštní znamení na kopytě, které by se projevilo na stopě. Později bychom pak koně podle této stopy poznali." Zastavili jsme se na trávníku. Ve stínu několika obrovských platanů stálo množství keřů a kdoulových stromků. Půda mezi nimi byla pošlapaná. Stop tady bylo dost, ale žádná, která by měla nějakou zvláštnost, aby se dala později rozeznat od ostatních. S nepořízenou jsme tedy jeli zase dál. Déšť rozmočil půdu tak, že se daly stopy lehce sledovat. Vedly k silnici, po níž se jede přes Guriler a Karadžinovu do Skopje. I na této silnici se daly stopy snadno rozeznat, protože tu byla vysoká vrstva bláta a nikdo jiný tudy neprojel.

V ROZVODNĚNÉ ŘECE

Brzy jsme dohonili vůz se šťastným párkem, a protože to nikdo z obyvatel zámku nemohl vidět, dal jsem udivenému Janíkovi těch tisíc piastrů od jeho bývalého pána jako svatební dar. Ten dobrý

hoch se zdráhal, ale nakonec je přece přijal. On i Anka překypovali slovy díků. Učinili jsme dva lidi šťastnými a to bohatě vyvážilo všechny nechutné scény posledních hodin. Silnice byla tak rozbahněná, že jsme museli jet krokem. Kdejaký, i ten sebemenší potůček vystoupil z břehů. Naštěstí se na nás přátelsky usmívalo modré nebe. Halef zajel se svým koněm ke mně a začal: "Sidi, chceš předehnat naše protivníky. Podaří se nám to?" "Ne, protože jsem se rozhodl jinak. Dokud jsem si myslel, že je naším cílem Karanorman u Vejci, považoval jsem za výhodné, abychom tam přijeli dříve než oni. Když se ale ukázalo, že se mýlím, je náš cíl neznámý a musíme sledovat jejich stopy jako předtím. Myslím však, že se mi brzy podaří zjistit, kde ten Karanírván leží." "Určitě za Skopjí, nemyslíš?" "Pravděpodobně." "Je Skopje velké město?" "Jistě bude mít aspoň třicet tisíc obyvatel." "Pak se nám ale stopy ztratí!" "Cařihrad je mnohem větší, a přesto jsme tam našli, co jsme hledali. Ostatně myslím, že až do Skopje nepojedeme, protože našich pět miláčků se tomu městu určitě vyhne. Nezapomeň, Halefe, že Manách el Barša tam byl výběrčím daní. Z toho úřadu ho vyhnali a on už si dá pozor, aby ho v tom městě nikdo nespatřil. Pravděpodobně je objedou obloukem a zamíří z druhé strany na silnici do Kalkandele. Jestli mě tušení neklame, musí se Karanírván hledat za tímto místem v opuštěných údolích Šar-Planiny." Dojeli jsme ke Křivé Řece, jejíž vzedmuté vody se rozlévaly široko daleko z břehů. Kdyby všechny přítoky Vardaru dodaly takové spousty vody z hor, jistě by se hlavní tok mohutně rozvodnil. Nebylo příliš bezpečné jet přes starý most, přes který se téměř převalovala voda a jehož pilíře jako by se kymácely pod nárazy dorážejících vln. Voda stála na obou koncích mostu přes půl metru vysoko na silnici. Včerejší bouřka se zřejmě snesla nad územím Šar-Planiny a Kurbecké Planiny. Projížděli jsme mustafskou nížinou, proslulou svou úrodností, a po půlhodině

jsme dojeli do vesnice Guriler, která leží na pravém přítoku Křivé Reky. I tato řeka vystoupila z břehů a zřejmě způsobila velkou škodu. Obyvatelé stáli vedle svých domků ve vodě a usilovně se snažili postavit proti povodni hráz. Abychom se dostali do Skopje, museli bychom se držet našeho dosavadního směru až do Karadžinovy. Silnice vedla dále téměř rovně. Prošlo tudy tolik lidí, že stopy, které jsme hledali, byly úplně setřeny. Mohly se objevit teprve až za vesnicí. Když jsme tam však dojeli, nebylo po stopách ani památky. Pokud mě mé vědomosti neklamaly, nebyla tu žádná druhá silnice, která by odtud někam odbočovala. Zůstali snad ti, které hledáme, ve vesnici? Byl tam malý han. Viděli jsme ho, ale jen jsme kolem projeli. Nezbývalo než se vrátit a zjistit to. Han stál tak blízko u řeky, že voda dosahovala téměř až ke dveřím. Jakýsi muž stál venku a zabýval se stavěním hráze. Když jsem ho pozdravil, sotva mi poděkoval a vrhl na mne nevraživý pohled. "To vás navštívil zlý host," řekl jsem a ukázal na vodu. "Ach, jsou ještě horší hosté," odpověděl nevrle. "Co může být horšího než požár nebo povodeň?" "Lidé!" "Ty jsi handži?" "Ano. Chceš se snad u mne ubytovat? Viděl jsem vás jet kolem. Proč se vracíš? Jen si jeď klidně dál!" Opřel se o rýč a nedůvěřivě si mě měřil. Ten muž měl poctivý obličej a rozhodně nevypadal jako nelida. Jeho zdrženlivé chování mělo určitě nějaký zvláštní důvod; tušil jsem ho. Proto jsem prohlásil: "Zdá se, že je tvá duše proti mně zaujata. Co jsem ti udělal, že mi odpovídáš tak nezdvořile?" "Zdvořilost je ozdobou člověka, to je pravda. Ale jsou lidé, u nichž toto přísloví není na místě." "K těm lidem počítáš mě?" "Ano." "Jsi na velkém omylu. Někdo mě u tebe pomluvil." "Nenamáhej se! Znám tě," tvrdil handži a zatvářil se opovržlivě. "Jestli jsi chytrý, tak tuhle vesnici opustíš. Nejsi na nějakém Zapadákově, kde by se člověk nedovolal pomoci a musel se tebe a tvých lidí bát. Podívej se tady na toho muže a poznáš, že mne navštěvují pádišáhovi lidé." Mezi dveřmi se

objevil muž ve vojenské uniformě. Podoba prozrazovala, že je to handžiho bratr. Ani on se na mne nedíval nijak přátelsky. "Co je? Co tu chce ten cizinec?" ptal se hostinského. "Nevím," odpověděl hostinský. "A také to nechci vědět. Už jsem mu řekl, aby jel dál." "To taky udělám," prohlásil jsem. "Ale musím se na něco zeptat a doufám, že mi na zdvořilou otázku odpovíte." "To uděláme, dá-li se na ni odpovědět," pravil voják. "Já jsem vojenský lékař ze Skopje a nyní jsem u svého bratra na návštěvě. To ti říkám, dříve než se začneš ptát." Teď už mi bylo všechno jasné. Zeptal jsem se: "Nezastavilo se tu dnes ráno pět jezdců?" Lékař přisvědčil. "Jeden z nich byl raněn a tys ho obvázal." "Tak jest. Víš snad, kdo ho zranil?" "Já." "Pak je tedy pravda, co nám ti lidé vyprávěli. Jestli nemáš další otázky, pak jsme skončili." Otočil se a chtěl odejít. "Počkej ještě!" řekl jsem. "Mohu se ovšem dovtípit, že vás obelhali, ale jak, to nevím, Protože jsi lékařem v sultánových službách, umíš jistě číst. Podívej se na tenhle papír." Vytáhl jsem ferman a podal ho lékaři. Sotva jeho zrak padl na pečeť, hluboce se uklonil a udiveně prohlásil: "To je přece velkovezírova pečeť! Taková listina se vydává jen se zvláštním svolením pádišáha!" "Ovšem. A mě těší, že to tak dobře víš." "Tomuto efendimu jsme křivdili," řekl lékař svému bratrovi. "Není takový, jak nám ho vylíčili. Tady máš svůj ferman. Obelhali nás, protože nám vyprávěli, že jste lupiči." "Něco takového jsem tušil. Ale ti lidé, kteří se u vás zastavili, to jsou lupiči. Neslyšel jsi náhodou o Alacyích?" "Ano. Jsou to dva lapkové, kteří znepokojují celý kraj. Kolikrát už je chytali, ale marně. Proč se na ty loupežníky ptáš?" "Protože tu byli. Nevšiml sis koní těch pěti jezdců?" "Ano. Byli mezi nimi dva strakatí, nádherní koně. Alláh! Teď mě něco napadlo! Oba lupiči jezdí na strakatých koních, proto se jim říká Alacyové - Strakáči!" "Správně! Přijali jste u sebe Alacye a ti tři ostatní jsou podobní darebáci." "To bych si byl nepomyslel! Oni sami jsou lupiči, a tebe očernili. Vyprávěli, že

se s vámi setkali v hanu v Kilisseli. Prý jste se pohádali, pak jste si na ně počíhali a stříleli jste po nich. Starce, jehož paže byla zasažena dvěma kulkami, jsem obvázal." V krátkosti jsem vylíčil vojenskému lékaři celý případ a pak jsem se od něho dozvěděl, že těch pět banditů odjelo směrem k Skopji. "Ale na silnici jejich stopy nevidím," poznamenal jsem. "Dali se cestou, která vede do Rumelie," zněla odpověď. "Obávali se, že na silnici bude po dešti plno bláta. Do Rumelie mohou jet po samé trávě." "Ale to dělají okliku, která pro zraněného není maličkost. Říkám ti, že nechtějí jet do Skopje. Tam by riskovali, že budou zatčeni. Obelhali vás, abyste nám neprozradili, kam jedou. Dá se cesta do Rumelie těžko najít?" "Vůbec ne. Zahýbá hned za mostem doprava. Budeš moci snadno sledovat stopy těch pěti jezdců, protože půda je měkká." Rozloučil jsem se a vrátil jsem se ke svým společníkům. "Naši protivníci nechtějí do Skopje, jeli do Rumelie," oznámil jsem jim. "Do Rumelie?" divil se Janik. "To tedy opustili silnici. Chceš jet za nimi, efendi?" "Ano. Budeme se muset rozloučit." "Ale vždyť jsme se domluvili, že vás povedu." "To se teď změnilo. Ukázalo se, že nesmíme hledat cíl své cesty u Vejci. Ty musíš nejdřív doprovodit Anku k jejím rodičům a my nemůžeme čekat na tvůj návrat, protože máme naspěch. O nás se nestarejte, ale hleďte, abyste byli šťastni." Pak jsme se s vděčnými snoubenci dojatě rozloučili. Když jsme odbočili za mostem, mohli jsme zřetelně rozeznat v travnaté půdě stopy pěti pronásledovaných. "Co víš o Rumelii, sidi?" zeptal se Halef. "Moc ne. Jak se zdá, leží to místo při silnici, která vede z Kóprulu podle Vardaru do Skopje. Na druhé straně řeky vede železnice." Cesta byla nyní ucházející, a tak jsme postupovali dost rychle kupředu. Po půlhodině jsme před sebou viděli vesnici Rumelii. Vlevo se táhla silnice do Koprůlů vzhůru přes Kapetanli Han a vpravo vedla dále do Skopje. Když jsem pozoroval tuto silnici po celé délce, uviděl jsem jezdce, který jako by přijížděl v

ostrém cvalu od Kapetanli Hanu. Kdo jede v tom hlubokém blátě tak rychle, ten má jistě velmi naspěch. Uchopil jsem dalekohled. Sotva jsem se jím podíval, podal jsem ho Halefovi. Přiložil ho k očím a hned zas odložil. "Alláh!" zvolal. "To je přeci Suef!" Měl jsem tedy pravdu, když jsem tomu údajnému krejčímu Afrítovi řekl, že opustí Kilisseli hned po nás. "Jeďme klusem!" poručil jsem. "Suef chce ostatní varovat, to se ale nesmí stát. Ví, kde jsou." "Ale předhonit ho stejně nemůžeme," odpověděl Halef. "Je už příliš blízko vesnice. Ale můžeme ho dostihnout na druhé straně." "Jen jestli vede přes řeku most. Jestli ale pojedeme na druhý břeh ve člunu nebo přívozem, bude mít náskok. Pojedu napřed." Ríh vyrazil kupředu velkou rychlostí. Suef nás dosud nezahlédl. Tu jsem však zpozoroval, jak sebou trhl, napřáhl bič a začal koně šlehat. Poznal mě a chtěl mě předstihnout. Byl ovšem blíž k vesnici než já, ale jeho kůň se rozhodně nemohl s mým arabem měřit. Zapískl jsem a můj vraník okamžitě zdvojnásobil rychlost. V minutě jsem dosáhl cesty, po níž jel Suef, a zastavil jsem se mezi ním a Rumelii. Strach Suefovi nedovolil, aby kolem mne projel. Objet nebylo možné, protože vlevo od nás burácel Vardar vzdutými žlutými vlnami. Zůstal jsem stát uprostřed silnice a očekával jsem své průvodce. Suef rovněž stál asi čtyři sta kroků za mnou. "To provedl tvůj Ríh dobře, sidi," smál se Halef, když ke mně dojel. "Člověk by nevěřil, že může být kůň tak rychlý. Ale co uděláme teď? Chceš s tím člověkem mluvit?" "Ani slovo, pokud k tomu nebudu nucen." "A přece jsme udělali velkou chybu!" "Jakou, Halefe?" "Že jsme Suefovi dali baštonádu. Teď může aspoň jezdit na koni. Kdybychom mu byli zbičovali místo chodidel tu část těla, jíž se dotýká pádišáh trůnu, když se na něj posadí, nemohl by ani chodit, ani jezdit." "Nic bychom tím nezískali, protože by byl Murad Habulam poslal jiného. Vpřed!" Jeli jsme dál a Suef pomalu za námi. Rumelie se zdála větší než Guriler. Táhla se od silnice až

ke břehu řeky. Vardar vypadal velmi nebezpečně. Jeho špinavé vlny se vysoko vzdouvaly, vystoupily z břehů a zaplavily přilehlé louky s pastvinami. Na druhé straně jsem si povšiml stavby dráhy. Viděli jsme, jak pomalu přijíždí stavební vlak. Spousty dělníků pracovaly s krumpáči a lopatami a v blízkosti železničního náspu stály dlouhé boudy z prken, které zřejmě sloužily dělníkům k dočasnému pobytu. Most tu nebyl, jenom přívoz - široká těžká pramice zavěšená na lanech zakotvených na březích. Převozníci ji uváděli do pohybu silnými bidly. "Co teď?" tázal se Halef, když jsme se zastavili u prvních domků Rumelie. "Dáme se hned převézt?" "Ne," odpověděl jsem. "Zajedeme stranou a počkáme, co udělá Suef. Pak se pustíme za ním. Nevíme, kde jsou jeho kumpáni, a ten skrček bude naším nedobrovolným vůdcem." "Ne, sidi, je dost chytrý, aby nás svedl z cesty." "Ale my se nedáme oklamat. Nezapomeň, že ho hrozně bolí nohy. Má je sice ve třmenech a nemusí si je namáhat, ale přesto mu jízda jistě působí muka. Bude se proto snažit, aby byl u cíle co nejdřív. A i kdyby měl v úmyslu nás svést z cesty, neodchýlí se příliš od svého směru." Popojeli jsme ještě o kus dál, takže Suef mohl projet v bezpečné vzdálenosti kolem nás k přívozu. Kupodivu tam nejel. Projížděl se sem a tam a díval se pozorně k železnici, jako by ho ten ruch velice zajímal. "Tomu zrádci se nechce," smál se Halef. "Je chytřejší než my." "Uvidíme. Dělá, jako když má oči jen pro práci na trati, ale každou chvíli zašilhá tam k tomu bíle natřenému domu. Je tam vedle dveří bidlo, asi k uvazování koní. Možná že je to hostinec a že tam chce zajet. Budeme předstírat, že se chceme dát převézt." Jeli jsme tedy k přívozu. Přes stezku byla položena prkna, aby se dalo přejít suchou nohou přes rozbahněnou část břehu. Protože byla tato stezka určena jen pro pěší, museli jsme jet kus cesty vodou, která dosahovala koním až k břichu. Převážení přes řeku bylo na pováženou, ta stará pramice byla zřejmě napolo shnilá.

Lana, na kterých byla zavěšena, vypadala dost podezřele, a obsluha - stařec a tři výrostci - nevzbuzovala velkou důvěru. Vlny se vysoko zvedaly, na vodě plavaly všelijaké předměty, které povodeň strhla s břehů, a tvořily se víry, v nichž bychom mohli snadno uváznout. Zkrátka a dobře, když jsme stáli na pramici, nebylo mi příliš lehko u srdce. Starý převozník seděl na okraji a kouřil. Pozorně si nás prohlížel a pak pokynul svým třem pomocníkům. Postavil jsem se tak, abych měl Suefa na očích. Jakmile jsme se octli na pramici, přiklusal k bílému domu, sesedl, uvázal koně a namáhavě se odbelhal dovnitř. "Halefe a Osko, rychle za ním! Musíte bezpodmínečně zjistit, co tam dělá a o čem mluví. Nespouštějte ho z očí!" Oba rychle popohnali své koně zpátky na břeh a jeli k domu. Ani ne za půl minuty po Suefovi vešli do hanu i oni. Obrátil jsem se k starci a zeptal jsem se ho: "Kolik stojí převoz čtyř jezdců?" "Dvacet piastrů," odpověděl a nastavil pravici. Šlehl jsem ho přes ni mírně bičem a řekl jsem: "Nedám ti nic." "Tak tady zůstaneš." "Ne, ty nás převezeš. Požadoval jsi pětinásobnou cenu. Za to musíš být potrestán. Převezeš nás a na druhé straně dostaneš za každý piastr ránu přes chodidlo. Podívej se na tenhle pádišáhův ferman! Jak vidíš, nepatřím k lidem, kteří by se dali ošidit." Podíval se na pečeť, vyndal dýmku z úst, složil ruce přes prsa, uklonil se a řekl poníženě: "Efendi, co Alláh posílá, je dobré. Převezu vás a dostanu za to dvacet ran. Alláh žehnej pádišáhovi a jeho vnukům." Vyndal jsem dvacet piastrů, dal jsem je starci a řekl jsem se smíchem: "Ty rány ti odpustím, protože mám soucit se stářím. Vardar je rozhněvaný a převoz obtížný a nebezpečný. Můžeš tedy požadovat o něco víc než obvykle. Jenom bys to neměl tak přehánět." Stařec se zdráhal peníze přijmout a zíral na mne s otevřenými ústy. "No tak, mám ty peníze zastrčit zpátky?" smál jsem se. Tu do něho vjel zase život. Přiskočil ke mně, vytrhl mi peníze z ruky a zvolal: "Jakže? Ty platíš, ačkoliv stojíš pod

ochranou sultána a jeho velkovezíra?" "Cožpak nemohou být sultánovi chráněnci shovívaví a spravedliví?" "Ó ago, ó efendi, ó ámire, nebývají. Z tvých zraků však září milost a z tvých slov zaznívá slitování přátelského; srdce. Proto nechť požehná Alláh tobě, tvým předkům a prapředkům a také tvým dětem a pravnukům až do posledního potomka. Ano, takové milosti se nám dostává jen zřídka, ačkoliv si vyděláváme na chléb těžce a skrovně." "Ale na druhém břehu je zaměstnána spousta lidí, tak si přeci víc vyděláš." "Vydělám si mnohem méně, protože ti lidé si nahoře postavili druhý převoz a dopravují se na velkém člunu. To mě velmi poškozuje. Nájemné však musím platit stejně vysoké." "Odvažují se lidé i teď, když je velká voda, přes Vardar?" "Dnes ještě ne, protože je to příliš nebezpečné. Bylo by potřeba dvakrát tolik vesel." "Ale tys už přece dost lidí převezl. Bylo mezi nimi i pět jezdců a dva z nich měli strakaté koně, ne?" "Ano, efendi. Jeden byl asi zraněn. Přišli z hanu tamhle odnaproti, kde se krátce pozdrželi." Ukázal přitom na zmíněný bíle natřený dům. "Jak dlouho je to, cos je viděl?" "Něco přes dvě hodiny. Bylo by však lépe, kdybych je byl neviděl." "Proč?" "Protože mě ošidili. Když jsem je převezl na druhou stranu a požadoval za to peníze, dostal jsem bičem. A přitom mi poručili vyřídit vzkaz. Ale já ho nevyřídím. Kdo mi nezaplatí, tomu žádnou laskavost neprokazuji." "Smím vědět, komu byl ten vzkaz určen?" "To ti řeknu velmi rád. Muži, který se předtím zdržoval ve vaší blízkosti a pak sestoupil s koně před hostincem." "Znáš ho?" "Toho krejčího zná každý." "Je to opravdu krejčí?" "Říká se to, ale já tu neznám nikoho, komu by kdy něco ušil." "Hm. Jak zní ten vzkaz ?" "Aby si pospíšil, protože se na něj bude čekat jen do rána." Ale kde? To převozník nevěděl a z těch pěti znal jen bývalého výběrčího daní v Skopji, který vysával lid až do krve. "Kéž ho Alláh potrestá tisícem nemocí na těle a deseti tisíci na duši," dodal. Chtěl ještě hovořit dále, ale náhle se

otočil, protože ho zaujalo něco jiného. Z hanu totiž vyšli dva muži s vesly. Došli k vodě a kráčeli proti proudu. "Alláh!" zvolal převozník. "Copak se ti šílenci opravdu chtějí odvážit přes řeku ve člunu?" "Kde je ten člun?" "Tam nahoře, kde sedí u břehu ta žena. Nemůžeš ho vidět, protože leží za vrbinami." Oba muži došli ke zmíněnému místu, vyměnili se ženou několik slov a pak zmizeli za křovím. "Ano," řekl stařec, "odváží se toho. Jestli je bude Alláh chránit, možná že se jim to podaří. Ale sami určitě přes řeku nepojedou a jejich pasažér jim bude muset hodně zaplatit. U mne by jim to přišlo laciněji." "Zřejmě to zaplatí ta žena." Řekl jsem to proto, že jsem viděl, jak i žena zmizela za křovím; nastoupila tedy do člunu. Ale stařec zavrtěl hlavou. "Ta jim nedá ani haléř. Patří k tamtěm dělníkům a jezdí zadarmo. Sedí tam nahoře již od samého rána, ale dosud se nepřeváželo. Ale co je to? Snad ten krejčí..." Zatímco stařec hovořil, vyšel totiž z hanu Suef a nasedl na koně. Úkosem se na nás podíval a pak zajel ke člunu, kde sestoupil. "Alláh, Alláh! Ten krejčí chce do člunu!" volal převozník. "Ať si dá velký pozor, aby se nenapil. Vím, že je chudý, a byl bych ho vzal za čtvrtinu piastru nebo i zadarmo. Proč nejde ke mně?" Nepovažoval jsem za nutné vysvětlovat starci Suefovy důvody. Asi vytušil náš úmysl a myslel si, že se člunem dostane na druhý břeh rychleji než my na těžké pramici. Kdyby pak rychle nasedl na koně a odklusal, mohl nám uniknout. Na stopy, které by za sebou musel nechat, ovšem nepomyslel. Mezitím přispěchali i Halef s Oskem. "Sidi, ten darebák se převáží ve člunu," hlásil Halef. "Nabídl třicet piastrú, když ho někdo přepraví přes řeku." "Dozvěděli jste se ještě něco?" "Ano, ale ne moc. Právě když jsme vstoupili, mluvil Suef s handžim o pěti jezdcích. Dával sice hostinskému znamení, aby mlčel, ale ten byl právě uprostřed věty a dokončil ji, takže jsme to slyšeli." "A co jste slyšeli?" "Že těch pět bude čekat na krejčího v Treska-Konaku." "Kde je to?" "To nevím a také jsme se to nemohli

od handžiho dozvědět. Zřejmě s tím krejčím drží." "Dál už se nemluvilo nic?" "Ne. Jen o převozu." "Mluvilo se tak, že jste to mohli slyšet?" "Ano. Suef se přitom na nás škodolibě díval, jako by mu dělalo potěšení, že nás může pozlobit. Byl bych mu nejraději dal jednu bičem. Myslí si, že bude na druhé straně dřív než my." "Vy jste mu neřekli nic?" "Ani slovo." "To je dobře. Podívej, táhne za sebou koně za uzdu - opravdu vstupuje do člunu a ta herka má plavat za nimi. Ta to sotva dokáže." "Ba ne, sidi, pozoroval jsem toho koně při naší včerejší jízdě. Je mnohem lepší, než vypadá. Ten kůň má ďábla v těle." "Nu, přes všechno, co se stalo, by mi bylo líto, kdyby mělo dojít k neštěstí, zvlášť kvůli té ženě, která nastoupila s nimi. Jeďme přes řeku, a co nejrychleji. Vpřed!" Toto zvolání platilo převozníkovi. Stařec právě vyklepal dýmku a vytahoval pytlík s tabákem, aby si ji zase nacpal. Přes můj rozkaz pokračoval pohodlně v nacpávání. "Slyšels? Odlož ten čibuk!" nařídil jsem mu. "Jednou to půjde i bez kouření." "Ne, efendi," prohlásil rozvážně. "K mé práci patří čibuk. Bez něho se neobejdu. Dělal jsem to tak po celý život a budu to dělat až do své poslední jízdy." "Ale já se chci dostat na druhou stranu dřív než člun!" "Nedělej si zbytečné starosti, efendi. Ten člun se pravděpodobně vůbec na druhou stranu nedostane." Klidně si nacpával svou dýmku dál. Pak vzal holou rukou uhlík z ohníčku, který plápolal mezi několika kameny a který měl jediný účel: sloužit k zapalování dýmky. Když několikrát zabafal, zavolal hlasem polního maršálka: "Vzhůru! Chopte se vesel, stateční chlapíci! Musíme si ty piastry, které jsme dostali, zasloužit." V tom okamžiku jsme viděli, jak člun vyrazil z vrbin. Vpředu seděla žena, uprostřed napínali všechny síly oba veslaři a vzadu seděl na bobku Suef a držel v rukou uzdu. Hlava jeho koně vyčnívala za člunem z vody. Kormidlo člun neměl. Když nás Suef spatřil, zvedl posměšně ruku na pozdrav. Kdyby plavba pokračovala tak rychle, jak započala, byl by na druhé

straně, dříve než bychom se dostali doprostřed Vardaru, protože tři služební duchové našeho ctěného převozníka jako by vůbec neměli svaly. Odvázali co nejopatrněji pramici, pak uchopili bidla a šťárali s nimi ve vodě, jako by hledali na dně špendlík. Naše koně nebyli bohužel na takový převoz zvyklí a my museli stát u nich a uklidňovat je. Jinak bych byl svým průvodcům nařídil, aby sami přiložili ruku k dílu. Halef přišel na správný způsob, jak plavbu urychlit. Vytáhl z opasku bič, obrátil se na nejbližšího pomocníka a pravil: "Pospěš si!" Přitom ho lehce švihl bičem přes záda. V tom okamžiku začal stařec křičet: "Zaberte, synové! Čiňte se! Čím dříve budeme na druhé straně, tím větší bude bakšiš, který dostaneme od těchto čtyř slavných šejků a ámirů." Tato jemná narážka dodala pažím těch tří mládenců zrovna neuvěřitelnou sílu. Rychlost pramice se zdvojnásobila. Nespouštěli jsme ani na okamžik člun z očí. Aby se veslaři dostali přesně do protilehlého bodu, museli udržovat plavidlo proti proudu. Při břehu to nebylo těžké, ale čím víc se člun blížil prostředku řeky, tím větší námahu museli vynakládat. Člunu ubývalo znatelně na rychlosti, takže jsme se k němu blížili, místo aby se od nás vzdaloval. To se Suefovi nelíbilo. Viděli jsme z jeho posuňků, že pobízí oba muže k ještě většímu vypětí. I naši lidé se museli velmi namáhat. Proud byl tak silný, že lana drnčela. Kdyby jedno z nich prasklo, byli bychom vydáni vlnám na milost a nemilost. Starý převozník použil veškeré své výmluvnosti, aby podnítil své lidi k nejvyššímu výkonu. Veslaři ve člunu udělali velkou chybu. Měli zprvu veslovat v klidnější vodě u břehu proti proudu až do místa, odkud by pak stačilo jen lehce udržovat směr a voda by je zanesla po proudu na protější stranu. Vzdálenost mezi námi a člunem se zkrátila na polovinu, takže jsme rozeznávali obličeje osob, které v něm seděly. Převozník sledoval vratké plavidlo znaleckým pohledem. "Nedojedou," tvrdil. "Buď si zlámou vesla nebo - Alláh, Alláh, už jsou uprostřed! U

všech ďáblů, jsou to ale siláci! Nakonec se jim to ještě podaří - ó běda, neštěstí, zkáza. Už jsou ztraceni!" Měl pravdu. Jednomu z mužů vyklouzlo pravé veslo z vidlice a proud mu je vyrval z ruky. Úlekem a bolestí upustil i levé veslo. Obě v mžiku odnesla voda. Nyní mohl veslovat jen druhý muž, ale na to mu nestačily síly. Za řekou ustala veškerá práce. Všichni dělníci stáli na břehu a sledovali s velkým napětím, jak to dopadne. Také my jsme se nyní dostali doprostřed řeky. Proud zvedl na jedné straně naši pramici do výše, takže bylo nebezpečí, že nabereme vodu. Pak by ovšem bylo i po nás veta. Byly to okamžiky vrcholného nebezpečí. Muž ve člunu se odevzdal osudu. Vytáhl vesla a složil ruce do klína. Vlny se zmocnily plavidla a hnaly je přímo na naši pramici. Blížilo se k nám strašnou rychlostí. Z druhého břehu zaznělo ustrašené, volání: "Zoro, drž se!" Ale vtom se to stalo. Ozvalo se hlasité zapraskání a člun se srazil s naší pramicí. Všichni jsme naráz vykřikli hrůzou - lidé na obou březích, čtyři mužové ve člunu i my. Znělo to jako jediný výkřik nesmírného děsu. I žena sedící vpředu na špici člunu křičela a křečovitě svírala okraj plavidla. Ale náraz byl tak silný, že byla z člunu vymrštěna. Zmizela ve špinavých vlnách - a já s ní. V takových chvílích jedná člověk úplně podvědomě. Jak jsem se dostal s koně, jakou dobu jsem potřeboval, abych odhodil zbraně, obsah kapes a opasek se vším, co v něm bylo, to nemohu říci. Halef později tvrdil, že jsem se vyhoupl ze sedla již před srážkou. O tom všem nic nevím. Přesně vím jen to, že jsem ženu uchopil, jednou rukou a stáhl ji do hloubky, abych s ní podplaval člun a pramici, od nichž hrozilo nebezpečí. Když jsem se opět vynořil, viděl jsem, že nás voda odnesla hezky daleko po proudu. Držel jsem ženu za rukáv. Byla v bezvědomí, což mi bylo jenom vhod. Octl jsem se mimo hlavní proud a musel jsem se snažit, abych dosáhl břehu a neztrácel síly, v boji s vlnami. V takových situacích se musí plavat naznak,

ačkoliv přitom plavec nevidí dopředu. Je to ale pohodlnější a mnohem větší břemeno se unese. Položil jsem si ženu napříč, takže její hlava nepřišla do styku s vodou, a nechal jsem se unášet proudem. Vlny se odrážely od břehu a vrhaly se zpátky ve vysokých dlouhých hřebenech až doprostřed řeky. Mohl jsem se dívat jen proti proudu a trochu do stran, ale vůbec ne dopředu, a musel, jsem si dávat pozor na spoustu předmětů, které plavaly ve vodě nebo z ní vyčnívaly. Lidé běželi po břehu stejným směrem se mnou a svým křikem mě jen mátli. Stěží mohli běžet tak rychle, jak jsem plaval, protože jsem se pohyboval s takovou rychlostí, že mi hrozily mdloby. Tady bylo nutno zachovat chladnou hlavu. Kdybych se nevymotal z černých vírů, do nichž jsem se dostával, a hlavně kdybych byť jen na chvíli ztratil vědomí, bylo by po mně veta a po ženě též. V šatech se plave špatně, i když je voda klidná; ale v tom rozbouřeném živlu, s takovým břemenem a na nohou boty od radovišského lékaře, které mi byly předtím tak vítané, ale nyní spíš na obtíž, to je o život. Jak se pak ukázalo, nebyl jsem ve vodě nijak dlouho, ale mně ta doba připadala jako věčnost. Konečně se mi podařilo dostat se ze silného strhujícího proudu a vymanit se z vírů, které se tvořily u břehu. Octl jsem se v klidné vodě nad zatopeným územím, ale k svému překvapení jsem nemohl dosáhnout dna. To mě mátlo, protože kdykoliv jsem se snažil postavit, zapadl jsem hluboko, hluboko dolů. Tu jsem zaslechl, jak na mne někdo volá: "Proboha! Plav dál, dál! Tam jsou jámy! Pojď sem!" Při břehu zřejmě vznikly hluboké jámy, jak dělníci brali zeminu na stavbu železničního náspu, a nad těmi jsem nyní plaval. Nemohl jsem volajícího vidět, protože mi voda zakrývala oči, ale domníval jsem se, že stojí na náspu, a zamířil jsem tím směrem. Když jsem doplaval, vztáhlo se po mně a po zachráněné ženě bezpočet paží. Vzali mi z rukou tělo, které nejevilo známky života. Já jsem po náspu zpola vylezl, zpola mě

vytáhli. Teprve teď jsem cítil, že na mně šaty visí jako cent. Kolem mne všechno jásalo, ale také jsem zaslechl nářek. To kdosi myslel, že je žena mrtvá. Věděl jsem, že nemůže být utopená, ale mohla přijít o život při srážce. Odnesli ji k boudám dělníků. Náhle jsem uslyšel dusot kopyt. Moji tři druhové přiklusali k železničnímu náspu, Halef první. "Sidi, sidi!" křičel už z dálky. "Jsi mrtev, nebo ještě žiješ?" "Žiju," odpověděl jsem. "A cítím se jako zmoklá slepice." "Budiž Alláhovi chvála a dík!" Seskočil s koně, vrhl se vedle mne na zem, uchopil mě za obě ruce a pravil: "Jak jen může někdo skákat do takové vody? Napil ses?" "Ano, a chutnalo to skoro jako pivo handžiho v Dabilje." "Radši bych si takové napití odepřel. Alláh, Alláh, jak jsem se lekl, když jsi v té řece zmizel! Jestlipak nějaká žena stojí za to, aby člověk nasazoval život? Přivedl jsem ti Ríha, protože nemůžeš chodit. Nasedni. Musíme najít místo, kde si osušíš šaty." "Kde jsou mé zbraně a ostatní věci?" "Všechno mám. Zbraně visí tamhle na sedle." "A co se stalo s ostatními lidmi ve člunu?" "Oba veslaře jsme vytáhli na pramici, ale Suef spadl do vody." "Utopil se?" "Ne. Ďábel ho ještě nechce. Tamhle jsou oba, on i kůň." Podíval jsem se tím směrem a spatřil jsem daleko od nás toho zrádce, který se držel za ocas svého koně a nechal se táhnout. Oba už byli blízko břehu. Ta stará herka byla skutečně jedinečné zvíře. "Mám sjet dolů a jednu mu vrazit, až vyleze z vody?" zeptal se Halef. "Nech ho být. Však ho ještě dohoníme." Pak nás obklopili traťoví dělníci. I oni se připojili k všeobecnému jásotu a nabízeli mi, abych šel do některé boudy, že tam jsou kamna a že si mohu rychle osušit oděv. To jsem ovšem potřeboval ze všeho nejvíc. Tam, kde na pravém břehu stála pramice, stál převozník se svými třemi pomocníky. Když mě viděl, pozvedl svůj hlas a zvolal v slavnostním kazatelském tónu: "Tisíceré díky svatým kalifům, desettisíckrát budiž veleben Prorok a stotisíckrát pochválen všemocný Alláh, který tě ochránil v

okamžiku nebezpečí. Když jsem viděl, jak ses vrhl do vln, srdce mi ztuhlo jako kámen a má duše ronila krvavé slzy. Nyní tě vidím, že ses zachoval při životě, a má duše jásá nadšením, protože dodržíš své slovo a dáš nám bakšiš, který jsi nám slíbil." To byl tedy smysl té dlouhé řeči. Bránil jsem se: "O žádném slibu nevím." "Ó efendi, snad ti voda vzala paměť, ale musím si na tebe stěžovat a považovat tě za člověka, který neplní své sliby." Tím si však neposloužil, hlavně u dělníků. Ty lidi rozhněvalo, že trvá na vyplacení bakšiše za takových okolností a že tak činí výrazy, které mě musely urážet. V okamžiku ho uchopilo deset dvacet lidí a pustili se do něho pěstmi. "Počkejte! Pusťte ho!" snažil jsem se překřičet rámus. "Dám mu jeho bakšiš." "To není potřeba," volal na mne jeden z dělníků. "Dostane ho od nás, jak vidíš." "Přestaňte, přestaňte," ječel stařec. "Já už nic nechci." Vytrhl se a utíkal ke své pramici, kam se již uklidili do bezpečí i jeho tři hrdinové. Přitom vyvinul rychlost, která byla pravým opakem jeho předchozí rozvážlivosti. Dokonce zapomněl, že si umínil nedělat nic bez své dýmky. Vypadla mu, ale nechal ji ležet. Jeden z dělníků ji zvedl a hodil se smíchem do pramice. Převozník však nejdříve sáhl ne po čibuku, ale po řetězu, aby co nejrychleji odvázal pramici od břehu. A jakmile se mezi ním a námi objevil pruh vody, začal mi nadávat skrblíků a věrolomných lakomců. Halef se postavil na břeh, namířil na něho pušku a zvolal výhružně: "Mlč, nebo střelím!" Ale stařec nadával dál. Nevěřil, že by Halef svou hrozbu splnil. Držel v ruce bidlo, ale ještě je neponořil do vody, když Halef stiskl spoušť. Kulka zasáhla bidlo těsně u starcových rukou, až třísky lítaly. Tu vyrazil převozník výkřik, upustil bidlo do vody a vrhl se jak dlouhý, tak široký na dno svého plavidla. Snad se domníval, že se V této poloze uchrání před druhou kulkou. Z místa, kde stáli dělníci, se rozlehl hlasitý smích. Přijeli jsme k největší boudě a

zastavili se přede dveřmi. Sesedl jsem s koně a byl jsem uveden dovnitř.

DŮLEŽITÉ INFORMACE

Místnost byla veliká. Na stěnách visel skromný majetek dělníků, kolem dokola byla přibita prkna, která sloužila jako sedátka a zároveň jako lůžka, a vzadu stála mohutná kachlová kamna neobvyklého tvaru. Měla čtyři kotle na vaření a jejich krb se dobře hodil k sušení mokrých šatů. Sotva jsem vstoupil, přiběhl z druhé boudy mladý statný muž a volal: "Efendi, měl jsi pravdu. Zora není mrtvá, už dýchá. Jen jsem si od ní odběhl, abych ti poděkoval." "Je to tvá příbuzná?" "Zora je má žena. Jsem dohlížitel. Odvážila se přes řeku, protože jsem chtěl, aby tady byla hned od rána. Ale musíš se převléci. Hned ti přinesu svůj sváteční oděv." Odešel a za chvíli se vrátil s kalhotami, kazajkou, vestou a pantofli. Zašel jsem za malou zástěnu, abych se převlékl. Halef se mezitím vydal hledat mezi dělníky někoho, kdo by mi dovedl dát do pořádku zmáčené a potrhané šaty. Vypůjčený oděv mi docela padl, protože jeho majitel měl postavu jako já. Měl z toho radost, když mě spatřil, a prosil nás, abychom šli do jeho boudy, že mi jeho žena chce poděkovat. Vyhověl jsem mu, ale ženě jsem řekl, aby se zbytečným mluvením neunavovala. "Jsi odtud?" zeptal jsem se muže. "Ne. Jmenuji se Sef a pocházíme téměř všichni z hor, kde žije mnoho chudých lidí. Tady na stavbě se dá vydělat a hodně lidí z mého kraje se rozhodlo sem jít. Jsem stavitel, a tak jsem převzal vedení stavby a dodnes na ni dohlížím." "Tos tedy navštěvoval vyšší

školu?" "Ne. Jsem druhorozeným synem. Můj starší bratr Niko dostane dům a já bych taky rád měl vlastní střechu nad hlavou. Sám jsem se naučil číst a psát a šel jsem do učení k staviteli do Skopje. Můj otec je pastýř." "Kde?" "Žije nedaleko, asi osm hodin cesty odtud. Není to žádná vesnice, ba dokonce ani vesnička. Stojí tam jen dva domy u brodu přes Tresku, a protože náš soused má zájezdní hostinec, konak, nazývá se tato malá samota Treska-Konak." "Ale to se mi hodí! To je výborné!" zvolal jsem. "Zrovna ten Treska-Konak hledám." "Máš tam snad cestu? K mému otci nebo ke konakcimu Džemalovi?" "K Džemalovi, jak se zdá." "Jak se zdá? Ty to tedy ještě sám nevíš?" zeptal se udiveně. "Ne. Má tam namířeno ten muž, který se převážel s tvou ženou ve člunu, a já musím za ním. Shledá se tam s lidmi, s kterými mám své účty. Je to pět mužů, kteří chtějí spáchat zločin, a my jim v tom chceme zabránit. Určitě se taky převáželi přes řeku." "Ach! Nebyl snad mezi nimi jistý Manách el Barša, bývalý výběrčí daní ze Skopje?" "Ano." "Tak to jsem je viděl. Stál jsem na břehu, když přicházeli. Pohádali se s převozníkem a místo peněz mu dali bičem. Když jel Manách kolem mne, také mi pohrozil." "Proč?" "Protože mě nenávidí. Vybíral daň z hlavy od křesťanů a nestoudně nás okrádal, vymáhal až dvanáctinásobek. A tak jsme se spojili a udali ho." "Jaký trest dostal?" "Žádný, efendi. Uprchl a říká se, že s sebou vzal všechny peníze z pokladny. Ve Skopji se už nesmí ukázat. Toho člověka tedy hledáš? Vždycky se přátelil s naším konakcim a asi se nyní u něho také ubytuje." "Můžeš mi popsat cestu do toho Treska-Konaku?" "Člověk se musí v kraji dobře vyznat, aby nezabloudil. Je-li ti však libo, dám ti rád s sebou spolehlivého člověka, který zná kraj přesně jako já. Bude to považovat za velkou čest, že tě přijede k mému otci, a protože mu bude vyprávět o tvém dobrém skutku, můžeš si být jist srdečným přijetím." Tento návrh jsem s radostí přijal a zeptal jsem se: "Stojí dům tvého otce

daleko od konaku?" "Ani ne dvě minuty chůze." "Obyvatelé konaku nás tedy uvidí přicházet?" "Jestli chceš zůstat nepozorován, povede vás můj švagr Israd tak, že vás nikdo nespatří. Ostatně než tam přijdete, bude už noc. Můj švagr má teď ještě nějakou dobu co dělat na stavbě. Až se vrátí, dám mu příkaz. Teď vás ale prosím, abyste byli mými hosty. Je poledne a musíme se najíst. Mohu vám předložit něco, co v zemi muslimů dostanete asi jen zřídka." Otevřel krabici naplněnou senem a vytáhl - šunku a několik uzenek. "Ó Alláh, Alláh! Ty si opravdu myslíš, že budeme jíst zadek prasete a jeho uzenou krev a maso?" zvolal Halef. "Prorok nám to zakázal a dopustili bychom se velkého hříchu, kdybychom se dotykem prasete znečistili." "Nikdo tě nenutí, Halefe," řekl jsem se smíchem. "Ale co se mne týče, budu jíst s největší chutí." "Ale vždyť jsou v tom tasemnice!" "Těch se nebojíme." "Vlastně se na to nesmím ani dívat, protože už pouhý pohled na vepřové maso v nás má vzbuzovat ošklivost. Ale protože tu není Osko ani Umar, nemusím se obávat výčitek, že tu z náklonnosti k tobě, sidi, zůstanu sedět. Až strčíš šunku do úst, zavřu oči nebo se aspoň budu dívat stranou." Sef vytáhl z opasku nůž a já jsem jeho chvalitebného příkladu následoval. Když si ukrojil pořádný kus šunky, učinil jsem totéž. Nikdy mi nechutnala víc než tehdy v Rumelii. Halef seděl kousek za mnou. Nemohl jsem vidět, zda mě pozoruje, ale znal jsem ho a věděl jsem, že se mu sbíhají v ústech sliny. Viděl, jak mi chutná a jak si krájím další kus. "Je to skutečně tak dobré?" vyzvídal po chvilce. "Na světě není nic chutnějšího." "Alláh! Proč tedy Prorok šunku zakázal?" "Protože nikdy uzené nejedl. Jinak by byl toto jídlo věřícím doporučil." "Sidi, možná že to zakázal kvůli tasemnicím?" "Ale vždyť tam žádné nejsou, ujišťuji tě!" Halef vstal a vyšel za dveře. Věděl jsem, že se chce podívat po Oskovi a Umarovi. Když se vrátil, tvářil se spokojeně. Zřejmě nespatřil ani jednoho z nich.

Stáli totiž na náspu a hleděli s úžasem na lokomotivu, která právě táhla stavební vlak. Neměli na nás vůbec čas. Halef se zase posadil ke mně. "Sidi, nemyslíš, že Prorok občas neměl tak docela pravdu?" "To nevím. Ale archanděl Gabriel mu celý korán přece nadiktoval." "Nemůže se i anděl zmýlit?" "To asi ne, milý Halefe." "Nebo co když Prorok andělovi dobře nerozuměl. Když o tom tak uvažuji, zdá se mi, že Alláh by přeci prasata nestvořil, kdyby se nesměla jíst." "Úplně s tebou souhlasím." Zhluboka si vzdychl. Druhý kus šunky zmizel v mém žaludku a nyní jsem sáhl po uzence. Halef si uvědomil, že bychom mohli být hotovi dříve, než se mu podaří všechny pochybnosti přemoci. "Řekni mi upřímně, sidi, chutná to skutečně tak výtečně, jak musím usuzovat z vašeho výrazu?" "Ještě víc, než je v mé tváři napsáno." "Tak mi dej aspoň čichnout." To už bylo opravdu komické! Odřízl jsem kousíček šunky, nabodl na špičku nože a podal Halefoví, aniž jsem se na něj přitom podíval. I dohlížitel se dovtípil a odvrátil se. "Ach! Ó! To je skoro rajská vůně!" zvolal Halef. "Tak silná, kořenná a vábná! Škoda že to Prorok zakázal! Tady máš zpátky svůj nůž, sidi." Podal mi nůž, ale kousek masa byl pryč. "No, kdepak je ten kousek šunky?" zeptal jsem se udiveně. "Na noži." "Vždyť je pryč." "Tak tedy spadl," prohlásil maličký hádží. "To je škoda. Ale Halefe, mně se zdá, že žvýkáš!" Zatvářil se chytrácky a odpověděl: "Musím žvýkat, když mi ten kousek spadl přímo do úst. Nebo si myslíš, že ho mám spolknout celý?" "Ne. Jak ti chutná?" "Tak výborně, že bych rád vyslovil jednu prosbu." "Mluv!" "Dovolíš, abych dal dveře na závoru?" "Myslíš, že by nás mohl někdo přepadnout?" "To ne. Osko je také křesťan a rozumí mi. Ale Umar studoval Prorokovy zákony tak důkladně jako já, a kdyby sem teď přišel, mohl by upadnout do pokušení. Tomu bych rád zabránil. Umar si nesmí obtížit duši výčitkou, že se poskvrnil vůní masa, které se plní do střev a pak udí." Vstal, zavřel na závoru, posadil se zase k nám,

vytáhl nůž a - ukrojil si velký kus šunky, který rychle zmizel pod jeho řídkým knírkem s šesti vousky vpravo a sedmi vlevo. Přitom si rozšafně hladil oběma rukama břicho a pravil: "Vidíš, sidi, jakou mám k tobě důvěru." "Především jsem viděl jen tvůj hlad." "To je následek mé důvěry. Co jí můj sidi, to mě nemůže připravit o sedmé nebe. Doufám, že nikomu neprozradíš, že tvůj názor u mne platí tak jako zákon svatých kalifů." "Nemám žádný důvod někde roztrubovat, že i ty rád sníš něco dobrého." "Dobrá, vezmu si tedy ještě kousek uzenky. Sef mi to dovolí, protože co se dá hostovi, to oplatí Alláh stonásobně." Dohlížitel povzbudivě přikývl a Halef si dal velkou práci, aby dokázal, že si dnes z Prorokových příkazů nic nedělá. Když byl hotov, otřel si nůž o kalhoty a zastrčil ho do opasku. Pak vstal a odstrčil závoru právě v okamžiku, kdy chtěl vstoupit nějaký mladík. "Israde," volal mu dohlížitel vstříc, "dnes už pracovat nebudeš. Dávám ti dovolenou. Kára ben Nemsí chce jet do Treska-Konaku a ty ho tam nejkratší cestou dovedeš." Mladý muž využil příležitosti a poděkoval mi srdečnými slovy za záchranu své sestry. Měl radost, že mi může prokázat protislužbu. "Ale máš koně?" zeptal jsem se ho. "Nemůžeš přece jít pěšky, když my pojedeme na koni." "Vypůjčím si nějakého ve vsi," řekl. "Kdy chceš vyrazit, efendi?" "Co nejdřív." "Budeš muset ještě počkat, než se tvé šaty usuší. Zatím si obstarám koně." S těmito slovy odešel. "Budeš v něm mít dobrého průvodce," pravil Sef, "a může ti povědět o všem, co budeš potřebovat." "Především bych rád věděl, kde leží to místo, které se nazývá Karanírván. Musí to být osamělý dům a jeho majitelem je Peršan." "Peršanů je tu velmi málo. Znám jenom jednoho." "Jak se jmenuje?" "Jeho pravé jméno neznám. Nosí mohutný plnovous, a proto mu nikdo neřekne jinak než Kára Acem, Černý Peršan." "Vida! Možná že je to ten muž, kterého hledáme. Odkud je?" "To přesně nevím. Ale musí pocházet odněkud z hor. Vzpomínám si, že jednou vyprávěl, jak se potkal s

medvědem." "Jsou na Šar-Planině taky medvědi?" "Jen vzácně. Dřív jich tam bývalo víc, jak vyprávěl můj otec. Teď se ale stane jednou za rok, že se tam taková šelma zaběhne." "Nevíš snad, čím se ten Peršan živí?" "Obchoduje koňmi a na jeho slovo všude dají. Musí být bohatý. Viděl jsem ho několikrát s více než deseti čeledíny a s celým stádem koní u našeho souseda, konakciho Džemala." "Vychází tvůj otec se svým sousedem Džemalem dobře?" "Nejsou ani přátelé, ani nepřátelé. Prostě sousedé, kteří jsou nuceni žít vedle sebe. Konakci má v sobě něco falešného." "Nevíš, jestli se náhodou nestýká s lidmi špatné pověsti?" "V tak osamělém konaku se ubytovávají všelijací lidé. Tady se nedá nic přesného říci. Nanejvýš bych mohl dodat, že se stýká se starým Šarkou, a to není nic dobrého." "Kdo je ten Šarka?" "Uhlíř, který bydlí s několika pomocníky nahoře v horách. Prý obývá hlubokou temnou jeskyni a mezi lidmi se šušká, že v její blízkosti je pochován leckdo, kdo nezemřel přirozenou smrtí. Přes hory vede osamělá stezka, na kterou mnohý poutník vkročil, ale už to místo nikdy neopustil. A vždy to jsou lidé, kteří měli u sebe peníze nebo jiné cennosti." "To je tedy pravé lupičské doupě! A to se dosud tomu Šarkovi na ty zločiny nepřišlo?" "Ne, protože se k němu hned tak někdo neodváží. Jeho pomocníci jsou prý neurvalci, silní jako býci, a nikdo se s nimi nemůže měřit. Jednou tam byl vyslán oddíl o třiceti vojácích, aby chytli Alacye, kteří se u něho schovávali. S vojáky tam pěkně zatočili a ti se vrátili s nepořízenou." "Kdo s nimi zatočil?" "To nevěděli. V noci je vždycky přepadli muži, které nikdy pořádně nespatřili." "Tak Alacyové byli taky u uhlíře! Znáš je?" "Ne." "A přece jsi je dnes viděl. Byli to ti dva silní mužové na strakatých koních, kteří jeli s Manachem el Baršou. Jméno těch pověstných bratrů se shoduje s barvou jejich koní." "Ovšem! Kdo by si to byl pomyslil! Viděl jsem Alacye! Teď už se nedivím, že zaplatili převozníkovi bičem. Jedou zřejmě do Treska-Konaku.

Tam však určitě nezůstanou. Snad chtějí zase vyhledat toho uhlíře." "Nejspíš." "Pak tě tedy proboha prosím, abys za nimi nejezdil. Uhlíř Šárka a jeho lidé jsou prý napůl divoši, kteří dokáží holýma rukama zardousit i toho nejsilnějšího vlka. Takovým netvorům se raději vyhnout." "To nejde. Už jsem ti řekl, že se má zločinům zabraňovat. Ale zrovna tak se musejí kruté zločiny pomstít. To platí o lidech, kteří jsou přáteli mých přátel." "Mám o tebe starost. Šárka je úplný ďábel. Tělo má prý chlupaté jako opice a zuby ostré jako panter." "To je trochu přehnané, ne?" "Ne. Dozvěděl jsem se to od lidí, kteří ho viděli. Nemůžeš se s ním skutečně měřit." "Lest a chytrost jsou nad tělesnou sílu. Ostatně máme tak dobré zbraně, že se nemusíme nikoho bát." "A hlavně," dodal pyšně Halef, "můj efendi není sám, ale má mě, svého osvědčeného přítele a ochránce. Ať se jen opováží na nás přijít třeba pluk nepřátel. Pozřeme je jako divoká svině kobylky." Znělo to komicky. Jeho tělesná výška vůbec neodpovídala sebevědomí, s nímž tato slova pronášel. Zachovával jsem vážnou tvář, protože jsem Halefa znal. Ale dohlížitel se nemohl ubránit smíchu. "Ty se mi směješ?" obořil se na něho Halef. "Žádnou urážku nestrpím. Ani od člověka, který mi dal šunku a uzenky. Kdybys mě znal lépe, třásl by ses před mým hněvem a chvěl před mou zuřivostí." "Však už se třesu," pravil Sef. "Ó, to ještě nic není. Musíš se třást tak, až bude slyšet, jak ti klepe duše na stěny tvé tělesné schránky. Nevíš, s jakou zvěří a s jakými lidmi jsme se už utkali. Zabili jsme lva, pána pouště, a bojovali s nepřáteli, před nimiž bys zalezl do téhle krabice s uzeným prasečím zadkem, kdybys je spatřil. Vykonali jsme činy, které nás učiní nesmrtelnými. O nás se bude psát v knihách. Nedovolíme, aby se nám někdo smál! Víš, jak se jmenuji?" "Ne. Ale slyšel jsem, že ti efendi říká Halef." "Halef!" řekl maličký pohrdavě. "Co je to Halef? Vůbec nic. Spousta lidí se jmenuje Halef. Ale jsou tito lidé hádžíové? Mají otce a dědy,

předky a prapředky těch dědů, kteří byli všichni též hádžíové? Věz, že jsem Hádží Halef Omar ben Hádží Abú'l Abbás ibn Hádží Dáwúd al Gosara. Moji předkové náleželi k hrdinům, kteří žili před tak dávnými časy, že o nich dnes už nikdo nic neví, ani já ne. Můžeš to snad říci o svých předcích ty?" "Ano." "Jak to?" "Já také o nich nic nevím." Dohlížitel to řekl směšně vážným tónem. Halef mu pohlédl mlčky a hněvivě do tváře, pak učinil pohrdavý posuněk, otočil se a uraženě odešel. "Ten tvůj přítel je zvláštní chlapík," řekl Sef s úsměvem. "Je to statečný muž, věrný, obratný a neohrožený," odpověděl jsem. "Opravdu se toho uhlíře nebojí. To ti chtěl říct, ovšem řekl to svým způsobem. Teď bych rád zašel ke krejčímu. Snad už bude s mým oděvem hotov." "A já musím přikázat lidem práci. Omluv mě, efendi." A Sef mě nechal o samotě. Když jsem chtěl vstoupit do druhé boudy, slyšel jsem za dveřmi, jak tam někdo někomu nadává. Náhle se dveře rozlétly, že mě téměř uhodily do obličeje, a dva muži do mne vrazili. Byl to Halef, celý rudý hněvem, a držel v jedné ruce kalhoty a ve druhé krejčího. Vjel rukou do nohavice, kterou jsem si roztrhl, ale nemohl dolejškem ven. Ten dobrý krejčí učinil víc, než na něm bylo žádáno, a místo aby vyspravil díru, sešil nohavici k sobě. "Vidíš to? To je překvapení, co?" křičel Halef. "Z tvých kalhot je mizerný pytel. Teď můžeš jít do světa s jednou nohou v kalhotách a s druhou nahou. Co řeknou lidé, až tě uvidí, tebe, slavného efendiho? A kde seženeš tam v té mizerné vesnici nebo tady v těch boudách jiné kalhoty?" "Copak nějaké potřebuji?" "Ovšem. Tyhle přece nemůžeš obléknout!" "Zatím ne. Ale stačí, aby ten nešťastník zase rozpáral švy a zalátal díru." "Rozpáral švy!" řekl Halef udiveně a díval se mi upřeně do tváře. Pak vypukl v hlasitý smích a dodal: "Sidi, máš pravdu. Na to jsem ve svém hněvu nepomyslel - rozpárat švy, to je ono!" Úzkostný a rozpačitý obličej krejčího se zase rozveselil. Ale ještě neměl vyhráno, protože Halef se na něho

obořil: "Uznáváš, že jsi udělal ohromnou hloupost? Nejdřív sešiješ nohavici, a pak si nevíš rady!" "Já jsem si věděl rady, ale tys mě nepustil ke slovu," bránil se chudák krejčí. "Ó Alláh, Alláh, co je to za lidi! Ptal jsem se tě úplně klidně, jak by se ta chyba dala napravit. Čekal jsem na tvou odpověď s trpělivostí ptáka marabu. Tys tu ale stál, jako bys spolkl velblouda a jako by ti uvázl v krku jeho hrb. Tak jsem tě tedy popadl za tvůj hrb, abych tě dovedl k sidimu. Tak to bylo. Můžeš ty švy zase rozpárat?" "Ano," odpověděl krejčí nesměle. "A jak dlouho to bude trvat?" "Dvě až tři hodiny." "Alláhu! To máme kvůli tvému záplatování čekat až do večera? To nejde. To nemůžeme připustit." "Nebude to trvat tak dlouho," chlácholil jsem ho, "já mu pomůžu." "Jak se to snáší s důstojností tvého povolání a s působivostí tvého zevnějšku?" "Docela dobře. Posadím se tu s tím dobrým mužem, který je tak špatným krejčím, a zatímco bude žehlit a pravděpodobně spálí mé ostatní věci, vezmu si na starost kalhoty. Řekni mi, ty umělce, jsi opravdu krejčí?" Muž se poškrábal za uchem, dlouho otálel s odpovědí, a konečně ze sebe vypravil: "Efendi, jsem vlastně truhlář." "Ale jak ses mohl opovážit vydávat se za krejčího?" "Protože mám dvě žehličky. Po dědečkovi, který byl opravdickým krejčím. To jediné jsem po něm zdědil. Koupil jsem si ještě jehlu a nitě, a když se naskytne příležitost, spravuji lidem šaty." "Nu, tak se pustíme společně do práce. Ale hleďme, copak je to?" Roztáhl jsem sešité místo a ukázal jsem mu je. Díval se na mne nechápavě. "Jakou barvu má ta látka?" "Tmavomodrou, efendi." "A jakou barvu má nit, kterou jsi použil?" "Bílou." "To vypadá opravdu strašně. Nemáš nějakou tmavou nit, třeba černou?" "Mám, a dost." "Proč jsi jí tedy nepoužil?" "Bílá je silnější. Myslel jsem si, že bude lépe držet a že se díra neproklube, kdybys snad musel ještě někdy v těch šatech plavat." "Jak vidím, jsi starostlivý člověk. Já si však dovolím použít černé nitě. Pojď dovnitř." Bouda byla prázdná,

protože lidé byli na staveništi. Posadil jsem se s kalhotami na lavici a pustil jsem se do díla. Mezitím se truhlář-krejčí točil kolem kamen a házel do nich polena, jako by chtěl upéci celého vola. Z kamen se linulo teplo, které mi připomínalo krásné dny na Sahaře. Náš umělec se chopil nejdříve vesty, položil ji na prkno a vyndal kleštěmi žehličku z výhně. Byla rozpálená do ruda a dřevěné držadlo bylo spálené. Podíval se z žehličky na mne a ze mne na žehličku a poškrábal se za uchem. "Co chceš?" zeptal jsem se ho. "Když začnu žehlit hned, tak tu vestu spálím. Když počkám, až žehlička vychladne, tak vestu nespálím, ale také nevyžehlím. Mohl bys mi poradit? Slyšel jsem, žes cestoval po mnoha zemích. Možná že ses někdy díval na nějakého krejčího, jak se to dělá." "Poslyš, mám tvého dědečka ve velkém podezření." "Nedělej to, prosím tě. Můj dědeček - kéž na něho shlédne Alláh v ráji - byl zbožný muslim a poctivý poddaný pádišáhův." "To je možné, ale krejčím nebyl." "Efendi," polekal se muž, "odkud to víš?" "Uhodl jsem to. Řekni mi, čím vlastně byl." "No, když to chceš opravdu vědět, byl vlastně drvoštěp. A ty žehličky, myslím, zdědil také po svém dědečkovi." "Doporučuji ti, aby ses toho dědictví už nedotýkal. Když už si musím kalhoty sám spravit, mohu si je taky sám vyžehlit." Zhluboka vzdychl a dvěma velkými kroky byl ze dveří. Přiznávám se upřímně, že ani mně nešlo žehlení od ruky. Ale když jsem konečně své mistrovské dílo skončil, nezbývalo mi, než abych na ně byl pyšný. Halef mě v tom ze všech sil podporoval. Tvrdil, že v životě neviděl tak pevné stehy, a obzvláštní radost měl z toho, že vyžehlené kusy oděvu dostaly lesk, jako by byly namaštěny máslem. Mistři krejčovského řemesla mi ovšem později radili, abych si na této okolnosti vůbec nezakládal. Pak přišel Sef se svým švagrem Isradem, který mi oznámil, že je připraven na cestu. Krejčí také strčil hlavu do dveří, a když viděl, že tu stojím oblečen do svého oděvu, vstoupil s veselým výrazem dovnitř. "Efendi,"

pravil, "jak vidím, jsi hotov. Ale protože jsi použil mých žehliček, doufám, že mě za to obdaříš slušným bakšišem." "Dostaneš, počkej," smál se Halef. Zmizel za zástěnou a vrátil se s mými rozmočenými pantofli od doktora Mučidla. Podal je prosebníkovi a řekl dobromyslně: "Vezmi zavděk těmito sloními botami za své mistrovství. Přidej je ke svým žehličkám a odkaž je svým vnukům a pravnukům, aby měli trvalou památku na to, že jejich předek rozuměl velkému umění - sešívání nohavic. Alláh stvořil opice a osly a tebe poslal jako korunu tohoto tvorstva sem do Rumelie." Krejčí vzal střevíce a díval se na ně s vyvalenýma očima, nadobro oněmělý. Takový bakšiš nečekal a takovou věnovací řeč teprve ne. "No, co koukáš, jako bys v těch botách hledal rozum?" řekl Halef. "Kliď se s nimi a děkuj naší velkomyslnosti, že tě poctila takovým darem!" Podpořil jsem tuto výzvu a hodil do střevíců několik piastrů. Tím jsem mužův jazyk rozvázal. Mohl zase promluvit, poděkoval za dar a spěchal odtud. Nastalo rozloučení. Zkrátil jsem je co nejvíce a pak jsme ujížděli, většinou přes travnaté louky, k západu.